DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ KORUMA VE RESTORASYON ÖNERİSİ

HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

HAZİRAN 2024

DİYARBAKIR

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ KORUMA VE RESTORASYON ÖNERİSİ

HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

DİCLE ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİĞİNİN BİR PARÇASI OLARAK
MİMARLIK ANA BİLİM DALINDA
YÜKSEK LİSANS TEZİ
OLARAK HAZIRLANMIŞTIR

HAZİRAN 2024

DİYARBAKIR

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ KORUMA VE RESTORASYON ÖNERİSİ

Halime Dilan VURAN İPEKYÜZ tarafından Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin bir parçası olarak hazırlanan bu çalışma, aşağıda bilgileri yazılı jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek **Mimarlık Ana Bilim Dalı**'nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Neslihan DALKILIÇ
Müdür, **Fen Bilimleri Enstitüsü**

Prof. Dr. Fatma Meral HALİFEOĞLU
Danışman, **Mimarlık Bölümü,**
Dicle Üniversitesi

Sınav Jürisi:

Prof. Dr Mücahit YILDIRIM **(*)**
Mimarlık Bölümü, Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Fatma Meral HALİFEOĞLU **(**)**
Mimarlık Bölümü, Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Birgül AÇIKYILDIZ
Arkeoloji Bölümü, Harran Üniversitesi

ONAY

Savunma Tarihi: 28 /06 / 2024

(*) Jüri Başkanı
(**) Tez Danışmanı.

Kızım Lavin 'e…

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tez çalışmasında yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, bahse konu bu kural ve ilkelerin gerektirdiği üzere, bu çalışmada özgün olmayan tüm bilimsel içerikleri kurallara uygun biçimde alıntılayıp kaynak gösterdiğimi beyan ederim. Beyanımla çelişen herhangi bir delil bulunduğu takdirde tüm sorumluluğu üstleneceğimi kabul ederim.

Halime Dilan VURAN İPEKYÜZ

İmza: …….……

TEŞEKKÜR

Öncelikle danışmanım Prof. Dr. Fatma Meral HALİFEOĞLU'na çalışmanın fikir aşamasından tez taslağındaki düzeltmelere kadar gösterdiği destek ve sabırdan dolayı teşekkür ederim. Jüri üyelerime de bu tezin daha nitelikli bir hale gelmesi için yaptıkları eleştiri ve önerileri için teşekkür ederim.

Teknik ölçüm ve belgeleme çalışmalarımda desteğini esirgemeyen meslektaşlarım Rozerin AZİZOĞLU, Ozan AFŞİN ve Zeynep Günseli ÖZŞAHİN'e, tez süresince görüş ve önerileriyle desteğini esirgemeyen meslektaşım ve arkadaşım Yüksek Mimar Meltem TEKİN BAYRAM'a, gerekli belgeler konusunda arşivlerinden yararlandığım Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'ne, Diyarbakır Kadastro Müdürlüğünde görevli mühendis Erol BÜYÜKTAŞ'a, Kırklar Kilisesi papazı Sayın Gabriyel AKYÜZ'e, teşekkür ederim.

Çocukluğumda elimden tutup tarihi doku ile tanıştıran, alan çalışmalarında beni yalnız bırakmayan sevgili babam Bahri VURAN'a, yüksek lisans eğitimime ve tez hazırlama süresince Stuttgart dan desteğini esirgemeyen sevgili kardeşim Yüksek Enerji Mühendisi Sadık VURAN'a, hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen annem Havva'ya, Nalan, Mehmet ,Helin, Fırat, Nesrin, Sultan, Erensu, Ozan, Mirza ve Alya VURAN'a , Hatice KIZILKAYA ya, her türlü desteğiyle yanımda olan eşim Barış İPEKYÜZ'e en içten teşekkürlerimi sunarım

Yazar, Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'ne (DÜBAP), bu tez çalışması için sağladıkları finansal destek için (Proje No: DÜBAP-22.003) için teşekkürü bir borç bilir.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR v
İÇİNDEKİLER vi
ŞEKİLLER LİSTESİ x
EKLER LİSTESİ xvii
ÖZET xix
ABSTRACT xxi
1. GİRİŞ 1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR 3
2.1 Diyarbakır Coğrafyası, Tarihi ve Siyasal Yapısı 4
2.1.1 Konumu ve Coğrafyası 4
2.1.2 Tarihçesi 6
2.2 Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimler 8
2.2.1 Keldaniler 10
2.2.1.1 Keldani tarihi 10
2.2.1.2 Diyarbakır Keldanileri 12
3. MALZEME VE YÖNTEM 13
3.1 Malzeme 13
3.2 Yöntem 13
4. BULGULAR VE TARTIŞMA 15
4.1 Suriçi Geleneksel Kent Dokusu 15
4.1.1 Diyarbakır Kiliseleri 16
4.1.1.1 Saint George (Kara Papaz) Kilisesi 16
4.1.1.2 Mar Toma (Ulu Cami) Kilisesi 17
4.1.1.3 Süryani Kadım Meryem Ana Kilisesi 18

4.1.1.4 Surp Giragos Kilisesi 19
4.1.1.5 Surp Sargis Kilisesi 19
4.1.1.6 Ermeni Katolik Kilisesi 20
4.1.1.7 Protestan Kilisesi 21
4.1.1.8 Latin Kilisesi 22
4.1.1.9 Mar Petyum Keldani Kilisesi 22
4.1.1.10 Sati Köyünde Yer alan Kilise 23
4.2 Alipınar Mahalle Dokusu 24
4.2.1 Konut dokusu 27
5. ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ 34
5.1 Konumu ve Tarihçesi 34
5.2 Mimari ve Yapısal Özellikleri 38
5.2.1 Plan 38
5.2.2 Cepheler 40
5.2.2.1 Batı cephesi 41
5.2.2.2 Doğu cephesi 42
5.2.2.3 Güney cephesi 43
5.2.2.4 Kuzey cephesi 44
5.2.3 Yapım tekniği ve malzeme 45
5.2.4 Rölöve çizimleri 47
5.2.5 Malzeme analiz çizimleri 67
5.2.6 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde meydan gelen hasarlar 86
5.2.6.1 Özgün mimariye aykırı müdahale 86
5.2.6.2 Zaman ve Doğa Etkisiyle Oluşan Bozulmalar 89
5.2.6.3 Yağmur ve zeminden gelen nemin etkisiyle oluşan bozulmalar 93

5.2.6.4 Strüktürel bozulmalar 93
5.2.6.5 İnsana bağlı etmenler 94
5.2.7 Hasar analiz çizimleri 96
5.3 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi ile Suriçinde Yer Alan Tarihi Kiliselerin Karşılaştırılması 115
5.3.1 Plan düzeni açısından karşılaştırma 115
5.3.2 Cephe düzeni açısından karşılaştırma 117
5.3.3 Taşıyıcı sistem açısından karşılaştırma 117
5.3.4 Günümüzdeki işlevlerinin değerlendirilmesi 119
5.4 Restitüsyon 119
5.4.1 Metodoloji ve restitüsyon için kaynak kullanımı 119
5.4.1.1 Yapıdaki iz ve örneklerden gelen bilgiler 119
5.4.1.2 Yazılı, çizili ve görsel kaynaktan gelen bilgiler 120
5.4.1.3 Karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler 121
5.4.2 Yapının restitüsyon çalışmasında kaynak kullanımı. 121
5.4.3 Restitüsyon projesi 127
5.4.4 Restitüsyon analizleri 150
5.5 Restorasyon 173
5.5.1 Restorasyon yaklaşımı 173
5.5.2 Yapısal faktörler 174
5.5.3 Çevresel faktörler 174
5.5.4 Sosyal ve kültürel faktörler 175
5.5.5 Hukuki kabuller 175
5.5.6 Restorasyon müdahaleleri 179
5.5.6.1 Temizlik 179
5.5.6.2 Sağlamlaştırma 180

5.5.6.3 Bütünleme 181
5.5.6.4 Yeniden Yapım 181
5.5.6.5 Yenileme 182
5.5.6.6 İşlevlendirme 183
5.5.6.7 Çağdaş mekanik sistemler 184
5.5.7 Restorasyon Projesi 185
5.5.8 Restorasyon Müdahale Analizleri 209
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 229
6.1 Çevresel Açıdan Öneriler 230
6.2 Mimari Açıdan Öneriler 232
6.3 Sosyal Açıdan Öneriler 232
KAYNAKLAR 234
EKLER 236
ÖZGEÇMİŞ 252

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Diyarbakır İlçe Haritası (cografyaharita, 2024) 4
Şekil 2.2 Ferhunde Eynel Uygarlıklar Eşiği Babil kitabından geleneksel Keldani Kilisesi Planı ve perspektifi 11
Şekil 3.1 3D lazer ölçüm cihazının kurulumu ve üç boyutlu ölçümlerde poligonların konumu 14
Şekil 4.1 Saint George Kilisesi görünümü ve planı (Korkmaz, 2006) 17
Şekil 4.2 Mar Toma Kilisesi (Ulu Cami) görünümü ve planı (Vakıflar arşivi, 2011) 18
Şekil 4.3 Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi 3.avludan görünüm ve planı (Tuncer, 2015) ... 18
Şekil 4.4 Surp Giragos Kilisesi görünümü ve Planı (FMZ arşivi,2018) 19
Şekil 4.5 Surp Sargis Kilisesi görünümü ve planı (Korkmaz, 2006) 20
Şekil 4.6 Ermeni Katolik Kilisesi görünümü ve planı (Tuncer, 2015) 21
Şekil 4.7 Protestan Kilisesi görünümü ve planı (Tuncer, 2015) 22
Şekil 4.8 Latin kilisesi görünümü ve planı (Vakıflar arşivi, 2021) 22
Şekil 4.9 Mar Petyum Kilisesi görünümü ve planı (FMZ arşivi,2022) 23
Şekil 4.10 Naosdan görünüm, Güney cephesi ve Kuzey cephesi 24
Şekil 4.11 1895 yılına ait Diyarbakır Haritası (Cumhurbaşkanlığı Arşivi,2023) 24
Şekil 4.12 Alipınar ve diğer mahallelerin Sur içine göre konumu 25
Şekil 4.13 1952 yılına ait hava fotoğrafı 25
Şekil 4.14 1958 yılına ait hava fotoğrafı 26
Şekil 4.15 2024 Google Earth verisi 26
Şekil 4.16 Sokak görünümleri 27
Şekil 4.17 296 nolu parselde yer alan tescile değer yapı 29
Şekil 4.18 312 nolu parselde yer alan tescile değer yapı 29
Şekil 4.19 321 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı 30
Şekil 4.20 366 nolu parselde yer alan tescile değer yapı 30
Şekil 4.21 429 nolu parselde yer alan tescilli yapı 31
Şekil 4.22 430 nolu parselde yer alan tescilli yapı 32
Şekil 4.23 432 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı 32
Şekil 4.24 444 nolu parselde yer alan tescilli yapı 33
Şekil 4.25 446 nolu parselde yer alan tescile değer yapı 33
Şekil 5.1 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi Google Earth sistemi üzerindeki yeri (Google Earth, 2024) 34
Şekil 5.2 Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi e-imar kaydı (2024) 34
Şekil 5.3 Amida Başpiskoposluğu ve köylerinin istatistikleri (Tfınkdjı, 1913) 37
Şekil 5.4 Kilise +1.00 kodu kat planı 38

Şekil 5.5 Naosdan apsis görünümü 39
Şekil 5.6 Kilise yukarıdan görünüm 39
Şekil 5.7 Doğu ve Kuzey cephesinde yer alan yapılar ve Parsel içinde yer alan muhdes yapı... 40
Şekil 5.8 Batı cephesi (3d lazer tarama verisi) 41
Şekil 5.9 Batı cephesi 41
Şekil 5.10 Doğu cephesi (3d lazer tarama verisi) 42
Şekil 5.11 Doğu cephesi 42
Şekil 5.12 Güney cephesi (3d lazer tarama verisi) 43
Şekil 5.13 Güney Cephesi 44
Şekil 5.14 Kuzey cephesi (3d lazer tarama verisi) 44
Şekil 5.15 Kuzey cephesi 45
Şekil 5.16 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Vaziyet Planı Rölöve Çizimleri 47
Şekil 5.17 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +1.00 Kotu Planı Rölöve Çizimleri 48
Şekil 5.18 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +3.00 Kotu Planı Rölöve Çizimleri 49
Şekil 5.19 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. +4.75 Kotu Kat Planı Rölöve Çizimleri 50
Şekil 5.20 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Batı Cephesi Rölöve Çizim 51
Şekil 5.21 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. Güney Cephesi Rölöve Çizimi 52
Şekil 5.22 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Doğu Cephesi Rölöve Çizimi 53
Şekil 5.23 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Kuzey Cephesi Rölöve Çizimi 54
Şekil 5.24 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. A-A Kesiti Rölöve Çizimi 55
Şekil 5.25 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi B-B Kesiti Rölöve Çizimi 56
Şekil 5.26 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1-1 Kesiti Rölöve Çizimi 57
Şekil 5.27 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2-2 Kesiti Rölöve Çizimi 58
Şekil 5.28 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3-3 Kesiti Rölöve Çizimi 59
Şekil 5.29 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4-4 Kesiti Rölöve Çizimi 60
Şekil 5.30 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 5-5 Kesiti Rölöve Çizim 61
Şekil 5.31 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1’-1’ Kesiti Rölöve Çizimi 62
Şekil 5.32 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 2’-2’ Kesiti Rölöve Çizimi 63
Şekil 5.33 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3’-3’ Kesiti Rölöve Çizimi 64
Şekil 5.34 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 4’-4’ Kesiti Rölöve Çizimi 65
Şekil 5.35 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5’-5’ Kesiti Rölöve Çizimi 66
Şekil 5.36 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. +1.00 Kotu Planı Malzeme Analizi 67
Şekil 5.37 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +3.00 Kotu Planı Malzeme Analizi 68
Şekil 5.38 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +4.75 Kotu Planı Malzeme Analizi 69
Şekil 5.39 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Batı Cephesi Malzeme Analizi 70

Şekil 5.40 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Güney Cephesi Malzeme Analizi 71
Şekil 5.41 Doğu Cephesi Malzeme Analizi 72
Şekil 5.42 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. Kuzey Cephesi Malzeme Analizi..... 73
Şekil 5.43 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi A-A Kesiti Malzeme Analizi 74
Şekil 5.44 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi B-B Kesiti Malzeme Analizi..... 75
Şekil 5.45 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. I-I Kesiti Malzeme Analizi 76
Şekil 5.46 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2-2 Kesiti Malzeme Analizi 77
Şekil 5.47 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3-3 Kesiti Malzeme Analizi 78
Şekil 5.48 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4-4 Kesiti Malzeme Analizi 79
Şekil 5.49 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5-5 Kesiti Malzeme Analizi 80
Şekil 5.50 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1'-1' Kesiti Malzeme Analizi 81
Şekil 5.51 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2'-2' Kesiti Malzeme Analizi 82
Şekil 5.52 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3'-3' Kesiti Malzeme Analizi 83
Şekil 5.53 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4'-4' Kesiti Malzeme Analizi 84
Şekil 5.54 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5'-5' Kesiti Malzeme Analizi 85
Şekil 5.55 Kuzey cephesi ana giriş kapısı, Güney cephesi kapatılmış pencere 86
Şekil 5.56 Güney Cephesi giriş kısmının beton ile yükseltilmesi, Kilise çevresinin parke taşı ile kaplanması 87
Şekil 5.57 Apsis kısmında ve güney giriş kapısı boya kullanılması 88
Şekil 5.58 Güney ve Kuzey Cephe duvarda çimento esaslı derz yapılması 88
Şekil 5.59 Naosda otsu ve odunsu bitki oluşumu 89
Şekil 5.60 Naos da bitki oluşumu 90
Şekil 5.61 Pencere alt eşiğinde kırılma ve erime 90
Şekil 5.62 Batı cephesinde doku kayıpları..... 91
Şekil 5.63 Güney cephesi kadınlar giriş kapısı doku kaybı ve naos da yıkılan sivri kemer ve taş duvar 91
Şekil 5.64 Doğu Cephesinde kararma ve naos pencere üst kısmında kararma 92
Şekil 5.65 Kuzeydeki apsis kemer üstlerinde derz boşalması..... 92
Şekil 5.66 Çöken dam dolguları ve kopan taş parçaları..... 93
Şekil 5.67 Kuzey ve güney cephede strüktürel çatlak..... 94
Şekil 5.68 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Hasar Analizi +1.00 kotu planı 96
Şekil 5.69 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. Hasar Analizi +3.00 kotu planı 97
Şekil 5.70 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Hasar analizi +4.75 kotu planı 98
Şekil 5.71 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Batı Cephesi Hasar Analizi 99
Şekil 5.72 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Güney Cephesi Hasar Analizi 100

Şekil 5.73 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Doğu Cephesi Hasar Analizi 101
Şekil 5.74 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Kuzey Cephesi Hasar Analizi 102
Şekil 5.75 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi A-A Kesiti Hasar Analizi 103
Şekil 5.76 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi B-B Kesiti Hasar Analizi 104
Şekil 5.77 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1-1 Kesiti Hasar Analizi 105
Şekil 5.78 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2-2 Kesiti Hasar Analizi 106
Şekil 5.79 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3-3 Kesiti Hasar Analizi 107
Şekil 5.80 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4-4 Kesiti Hasar Analizi 108
Şekil 5.81 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5-5 Kesiti Hasar Analizi 109
Şekil 5.82 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1'-1' Kesiti Hasar Analizi 110
Şekil 5.83 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2'-2' Kesiti Hasar Analizi 111
Şekil 5.84 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3'-3' Kesiti Hasar Analizi 112
Şekil 5.85 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4'-4' Kesiti Hasar Analizi 113
Şekil 5.86 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 5'-5' Kesiti Hasar Analizi 114
Şekil 5.87 Diyarbakır Müze Müdürlüğünde bulunan kitabe 123
Şekil 5.88 1952 yılına ait hava fotoğrafı 124
Şekil 5.89 1958 yılına ait hava fotoğrafı 124
Şekil 5.90 1965 yılına ait hava fotoğrafı 125
Şekil 5.91 2024 yılına ait google earth verisi 125
Şekil 5.92 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Vaziyet Planı 127
Şekil 5.93 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon- Kat planı 128
Şekil 5.94 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon +3.00 kot planı 129
Şekil 5.95 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon +4.75 kot planı 130
Şekil 5.96 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon tavan planı 131
Şekil 5.97 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon zemin döşeme planı 132
Şekil 5.98 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Batı Cephesi 133
Şekil 5.99 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon -Güney Cephesi 134
Şekil 5.100 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon -Doğu Cephesi 135
Şekil 5.101 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon-Kuzey Cephesi 136
Şekil 5.102 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon A-A kesiti 137
Şekil 5.103 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon B-B kesiti 138
Şekil 5.104 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon -1-1 Kesiti 139
Şekil 5.105 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 2-2 Kesiti 140
Şekil 5.106 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 3-3 Kesiti 141
Şekil 5.107 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 4-4 Kesiti 142

Şekil 5.108 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 5-5 Kesiti 143
Şekil 5.109 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 1'-1' Kesiti 144
Şekil 5.110 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 2'-2' Kesiti 145
Şekil 5.111 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon-3'-3' Kesiti 146
Şekil 5.112 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 4'-4' Kesiti 147
Şekil 5.113 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 5'-5' Kesiti 148
Şekil 5.114 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyonu Müştemilat 149
Şekil 5.115 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Vaziyet planı 150
Şekil 5.116 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Kat planı 151
Şekil 5.117 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Kat planı 152
Şekil 5.118 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Kat planı 153
Şekil 5.119 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Tavan planı..... 154
Şekil 5.120 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Döşeme Planı ... 155
Şekil 5.121 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi Batı Cephesi 156
Şekil 5.122 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Güney Cephesi . 157
Şekil 5.123 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Doğu cephesi.... 158
Şekil 5.124 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi Kuzey Cephesi... 159
Şekil 5.125 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi A-A kesitlİ..... 160
Şekil 5.126 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -B-B Kesitİ 161
Şekil 5.127 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -1-1 Kesiti..... 162
Şekil 5.128 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -2-2 kesiti..... 163
Şekil 5.129 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -3-3 kesiti..... 164
Şekil 5.130 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -4-4-kesiti 165
Şekil 5.131 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -5-5 kesiti..... 166
Şekil 5.132 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -1'-1' kesiti..... 167
Şekil 5.133 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -2'-2' kesiti..... 168
Şekil 5.134 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -3'-3' kesiti..... 169
Şekil 5.135 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -4-4 kesiti..... 170
Şekil 5.136 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -5'-5' kesiti..... 171
Şekil 5.137 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Müştemilat 172
Şekil 5.138 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Vaziyet planı 185
Şekil 5.139 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Vaziyet planı 186
Şekil 5.140 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Kat planı 187
Şekil 5.141 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Kat Planı 188
Şekil 5.142 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu -Kat Planı 189

Şekil 5.143 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Tavan Planı 190
Şekil 5.144 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Döşeme Planı 191
Şekil 5.145 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Batı Cephesi 192
Şekil 5.146 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu- Güney Cephesi 193
Şekil 5.147 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu Doğu Cephesi 194
Şekil 5.148 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu Kuzey Cephesi..... 195
Şekil 5.149 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-A-A kesiti..... 196
Şekil 5.150 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-B-B kesiti 197
Şekil 5.151 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-1-1 Kesiti..... 198
Şekil 5.152 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu 2-2 Kesiti 199
Şekil 5.153 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu 3-3 Kesiti 200
Şekil 5.154 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu 4-4 Kesiti 201
Şekil 5.155 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-5-5 Kesiti..... 202
Şekil 5.156 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-1'-1' kesiti..... 203
Şekil 5.157 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-2'-2' kesiti..... 204
Şekil 5.158 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-3'-3' Kesiti..... 205
Şekil 5.159 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu -4'-4' Kesiti..... 206
Şekil 5.160 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-5'-5' Kesiti..... 207
Şekil 5.161 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu- Müştemilatları..... 208
Şekil 5.162 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Vaziyet Planı 209
Şekil 5.163 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları -+1.00 Kot Planı 210
Şekil 5.164 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Döşeme Planı 211
Şekil 5.165 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Tavan Planı 212
Şekil 5.166 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Batı Cephesi..... 213
Şekil 5.167 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Güney Cephesi..... 214
Şekil 5.168 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Doğu Cephesi..... 215
Şekil 5.169 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Kuzey Cephesi..... 216

Şekil 5.170 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları A-A Kesiti 217
Şekil 5.171 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları B-B Kesiti 218
Şekil 5.172 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 1-1 Kesiti 219
Şekil 5.173 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 2-2 Kesiti 220
Şekil 5.174 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 3-3 Kesiti 221
Şekil 5.175 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 4-4 Kesiti 222
Şekil 5.176 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 5-5 Kesiti 223
Şekil 5.177 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 1'-1 Kesiti 224
Şekil 5.178 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 2'-2' Kesiti 225
Şekil 5.179 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 3'-3' Kesiti 226
Şekil 5.180 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 4'-4' Kesiti 227
Şekil 5.181 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 5'-5' Kesiti 228

EKLER LİSTESİ

Ek 1: D.K.V.K.B.K.M arşivi tescil fişi 237
Ek 2: D.K.V.K.B.K.M arşivi.....238
Ek 3: D.K.V.K.B.K.M arşivi.....239
Ek.4: D.K.V.K.B.K.M arşivi.....240
Ek 5: D.K.V.K.B.K.M arşivi.....241
Ek 6: D.K.V.K.B.K.M arşivi.....242
Ek 7: D.K.V.K.B.K.M arşivi.....243
Ek 8 :D.K.V.K.B.K.M arşivi tescil fişi 244
Ek 9: D.K.V.K.B.K.M arşivi.....245
Ek 10: D.K.V.K.B.K.M arşivi 246
Ek 11: D.K.V.K.B.K.M arşivi 247
Ek 12: Mgr. François Yaka tarafından iletilen belge 248
Ek 13: 30.04.1968 tarihinde Tapu Kadastro Müdürlüğü'nde kesinleşen Tasarruf Krokisi....249
Ek 14: Tapu Kadastro Müdürlüğü arşivi.....250
Ek 15: 15.12.2022 tarih ve 403 sayılı Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Meclis kararı ile onaylanmış Uygulama İmar Planı.....251

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Kısaltma	Açıklama
D.K.V.K.B.M.	Diyarbakır Kültür Varlıkları Koruma Bölge Müdürlüğü

ÖZET

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ KORUMA VE RESTORASYON ÖNERİSİ

VURAN İPEKYÜZ, Halime Dilan
Yüksek Lisans, Mimarlık Bölümü
Danışman: Prof. Dr. Fatma Meral HALİFEOĞLU
Haziran 2024, 276 sayfa

Diyarbakır Suriçi bölgesinde günümüze ulaşan 8 tane kilise bulunmaktadır. Bunlar içerisinde Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi, Surp Giragos Ermeni Kilisesi ve Mar Petyum Keldani Kilisesi ibadete açıktır. Diğerleri ise işlev değiştirerek farklı fonksiyonlarda kullanılmaktadır. Bunun yanında yapılan araştırmalarda Sur dışında da kilise yapılarının varlığı tespit edilmiştir. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi, Çarıklı (Sharukiye) Mart (Azize)Smuna Kilisesi ve Sati Mahallesi'nde bulunan kilise bunlardandır.

Günümüzde Alipınar Mahallesi, kırsaldan kente göç eden ve sosyoekonomik durumu iyi olmayan ailelerin çoğunlukta olduğu bir bölgedir. Burada yaşayanlar, tarihi eserleri koruma bilincine sahip değildir. Mahallede Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi ile birlikte tescilli ve tescile değer yapılar bulunmaktadır. Bu alanda birçoğu bağ evi olarak inşa edilmiş olup terk edilen birçok konut bulunmaktadır.

Kilise maliye hazinesi mülkiyetinde olmakla birlikte devlet kuruluşundan yapının korunmasına yönelik herhangi bir çalışma yürütülmemektedir. Bu nedenlerle yapı gün geçtikçe daha fazla tahrip olmaktadır. Kilisenin dört tarafında; kontrolsüzce, yapıya büyük çapta zarar veren düzeyde kaçak yapılaşma bulunmaktadır.

Çalışmanın amacı, Diyarbakır'da Suriçi yerleşimi dışında kalan kültürel varlıkların yer aldığı bölgeler arasında olan Alipınar Mahallesi'ndeki Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'ni tanıtmak ve özgün yerleşim düzenini araştırmaktır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin rölöve çizimlerini yaparak bozulma analizlerini tespit etmek, restitüsyon ve restorasyon projesi oluşturmaktır. Bununla

birlikte kilise yakın çevresinde yer alan tescilli ve tescile değer konutları da tanıtarak alanda korunması gerekli mimari yapıları tespit etmek hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Diyarbakır, Mor Kuryakos Keldani Kilisesi, Alipinar Süryani Kilisesi, Koruma, Restorasyon

ABSTRACT

DİYARBAKIR ALIPINAR SYRIAC (MOR KURYAKOS CHALDEAN) CHURCH CONSERVATION AND RESTORATION PROPOSAL

VURAN İPEKYÜZ, Halime Dilan
Master of Science in Department of Architecture
Supervisor: Prof. Dr. Fatma Meral HALİFEOĞLU
June 2024, 276 pages

In the historical district of Diyarbakır known as Suriçi, there are 8 churches that have survived to the present day. Among these, the Ancient Assyrian Church of Virgin Mary, Surp Giragos Armenian Church, and Mar Petyum Chaldean Church are open for worship. The others have been repurposed for different functions. Furthermore, research has revealed the existence of church structures outside of the Sur district. The Alipınar Assyrian (Mor Kuryakos Chaldean) Church, the Çarıklı (Sharukiye) St. Smuna Church, and the church located in the Sati neighborhood are among them..

Today, Alipınar neighborhood is an area where families with poor socio-economic conditions and who have migrated from rural areas to the city reside. The residents here do not possess the consciousness required to preserve historical monuments. In the neighborhood, there are registered and valuable structures alongside the Alipınar Assyrian (Mor Kuryakos Chaldean) Church. Many of these have been built as vineyard houses and there are many abandoned houses in the area.

Even though the church is owned by the treasury, there are no efforts carried out by state institutions for the preservation of the structure. As a result, the building is deteriorating rapidly over time. Uncontrolled illegal constructions causing significant damage to the building can be found on all four sides of the church..

The aim of the study is to introduce the Alipınar Assyrian (Mor Kuryakos Chaldean) Church located in the Alipınar neighborhood, which is among the areas containing cultural assets outside the Suriçi settlement in Diyarbakır, and to investigate its original settlement pattern. The goal is to make measured drawings of the Alipınar Assyrian

(Mor Kuryakos Chaldean) Church, identify deterioration analysis, and create a restitution and restoration project. Additionally, the aim is to introduce the registered and valuable residences located in the vicinity of the church in order to identify the architectural structures in the area that require preservation.

Keywords: Diyarbakir, Mor Kuryakos Chaldean Church, Alipınar Syriac Church, Conservation

1. GİRİŞ

Diyarbakır ili Bağlar ilçesindeki Alipınar Mahallesi, kırsal alanlardan kente göçlerin artmasıyla çok göç almış ve bu nedenle sosyal, kültürel ve ekonomik durumu iyi olmayan, tarihi yapıları koruma bilincinden yoksun ailelerin çoğunlukta yaşadığı bir bölge haline gelmiştir. Plansız yerleşme ve uygulamalar, pek çok tescilli ve tescile değer yapının da zarar görmesine neden olmuştur.

Diyarbakır Bağlar ilçesinde bulunan Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi, bakımsız bırakıldığı için büyük ölçekte tahrip olmuştur. Maliye Hazinesi mülkiyetinde olmakla birlikte hiçbir devlet kuruluşundan destek alamamıştır. Bu bakımdan yapı gün geçtikçe tahrip olmaktadır. Kilisenin dört tarafında; kontrolsüzce, yapıya zarar veren düzeyde kaçak yapılaşma bulunmaktadır. İşgal edilen kilise alanı ve silüetleri algılanmamaktadır.

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin konu edildiği bu çalışmada, yapının bilimsel bir yöntemle rölöve çizimlerini elde etmek, geçirdiği dönemlere ilişkin araştırma yaparak restitüsyon projesini hazırlamak, yapının korunarak gelecek kuşaklara sahip olduğu tarih, mimari ve sosyal değerlerle taşınmasını sağlayacak bilimsel ve doğru müdahale kararları ile restorasyon önerisini geliştirmek amaçlanmıştır.

Bilimsel veriler ışığında hazırlanan bu ilk ve kapsamlı çalışmanın, günümüzde ve gelecekte kurumlara ve mülk sahiplerine rehberlik etmesi hedeflenmektedir.

Çalışmanın 2. bölümde benzer çalışmalar incelenerek Diyarbakır ve Keldaniler hakkında genel bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın 3. bölümde çalışmanın ana materyalini oluşturan Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde çalışmanın dayanağını oluşturan diğer materyaller belirlenerek bu materyalleri doğru yöntemlerle çalışmanın amacına ulaştıracak metotlar izlenmiştir.

Çalışmanın 4. bölümde, çalışma konusunun kilise olması nedeniyle Diyarbakır Suriçi'ndeki kiliseler ile birlikte Sur dışında, yakın çevrede bulunan kiliseler de araştırılmış, Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde restitüsyona dayanak amaçlı inceleme yapılmıştır.

5. bölümde kilise ile ilgili bilgiler verilmiş, belgeleme çalışması yapılarak rölöve çizimleri ile yapıda meydana gelen hasar ve sorunlar tespit edilerek, hasar ve malzeme analizleri çizilmiştir. Belgeleme çalışmasının bilimsel yollarla ve doğru tekniklerle yapılması sonrasında restitüsyon çalışmasının ana dayanağını oluşturan Diyarbakır Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin Diyarbakır Suriçi'nde yer alan benzer yapı örnekleri ile karşılaştırılması yapılmıştır. Elde edilen kaynakların ve yapının kendisinden gelen bilgilerin yardımı ile yapının geçirmiş olduğu dönemler ve özgün mimari yapısı ile yapıda meydana gelen değişimlerin tespiti yapılmıştır. Tescil fişlerinde ve bazı kaynaklarda Alipınar Süryani Kilisesi olarak geçen kilisenin Mor Kuryakos Keldani Kilisesi olduğu yapılan araştırmalar sonucunda elde edilmiştir. Yine bu bölümde, yapısal, çevresel, sosyal faktörler ile hukuki kabuller göz önünde bulundurularak doğru ilke ve yöntemlerle müdahale kararları belirlenerek restorasyon projesi yapılmıştır.

Son olarak yapılan araştırmalar, belgeleme çalışmaları, restitüsyon analizleri ve restorasyon önerileri ile varılan sonuçlar değerlendirilip yapının korunması ve taşıdığı değerlerle geleceğe aktarılması için çevresel, mimari ve sosyal açıdan önerilerde bulunulmuştur.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

"Diyarbakır Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi Restorasyon Önerisi" başlıklı çalışmanın ilk adımını literatür araştırması oluşturduğundan, birçok kitap, tez ve makale incelenmiştir. Bu kaynaklardan Diyarbakır tarihi için, İhsan Işık'ın *"Diyarbakır Ansiklopedisi"*, Şevket Beysanoğlu'nun *"Anıtları ve Kitabeleri ile Diyarbakır Tarihi"* adlı kitabı, Halil Değertekin'in 1. Bütün Yönleriyle Diyarbakır Sempozyumu için hazırladığı, "*Dünden Bugüne Diyarbakır ve Diyarbakır Surlarının Onarımı"* adlı makalesi, İlhan Palalı'nın *"XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Diyarbakır"* adlı doktora tezi, Martin Van Bruinessen ve Hendrik Boeschoten, *"Evliya Çelebi Diyarbekir'de"* adlı kitabı ve Orhan Cezmi Tuncer'in *"Diyarbakır Surları"* adlı kitabından faydalanılmıştır. Kent dokusu ve anıtsal yapıları incelenirken, Orhan Cezmi Tuncer'in "*Diyarbakır Sur İçi Anıtları ile Köşkler ve Bağ Evleri", "Diyarbakır Kiliseleri",* Prof. Dr. M. Mehdi İlhan'ın "*Osmanlı Su Yolları: Diyarbakır Suyollarının ve çeşmelerinin mahalle ve sokaklara dağılımı"* adlı makalesinden yararlanılmıştır.

Kilise gibi dini anıtsal yapıların tarihsel geçmişi ve Diyarbakır kiliseleri üzerine araştırma yapılırken başta Orhan Cezmi Tuncer'in *"Diyarbakır Kiliseleri"* adlı kitabı, David Wılmshurst'un *"The Ecclesiastical Organisation of The Church of The East,1318-1918"* adlı kitabı, Joseph Tfinkdjı'nin *"L'Eglise chaldeenne catholique"* adlı kitabı, Addai Scher'in *"Notice sur les manuscrits syriaques et arabes conservés à l'archeveche chaldeen de Diarbekir"* adlı kitabı, Ferhunde Eynel 'in *" Keldaniler Uygarlık Eşiği Babil"* adlı kitabı, Mehmet Şimşek'in *"Mar Petyun Keldani Kilisesi Yazma Vesikalarında "Diyarbakir Keldanileri""* adlı yüksek lisans tezinden, İbrahim Öz'ün *"Diyarbakır Mar Petyum Keldani Kilisesi Restorasyon Önerisi"* adlı yüksek lisans tezinden faydalanmıştır.

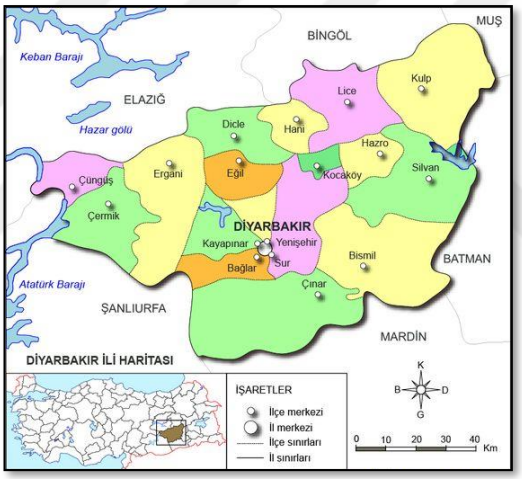
Restorasyon yöntemleri ve tekniklerin incelenmesi konusunda öncelikle, Zeynep Ahunbay'ın *"Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon"* adlı kitabı, Kemal Kutgün ve Lory Zakar Eyüpgiller'in "*Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri*" adlı kitabı, Yasemin Sarıkaya Levent'in *"Tarihi Çevre Koruma Mevzuatına Genel Bir Bakış",* Uğur Hasbay ve Sibel Hattab'ın *"Doğal Taşlardaki Bozunma (Ayrışma) Türleri ve Nedenleri",* Hasan Ünver, Ruşen Yamaçlı ve Leyla Tokman'ın *"Mimari Tasarımda Restorasyon ve*

Ulaşılabilirlik: Akreditasyon İhtiyacı" adlı makaleler, Nursen Işık'ın *"Geleneksel Yığma Yapılarda Taşıyıcı Sistem Hasarları ve Nedenlerinin Tespiti İle Güçlendirme ve Tamamlayıcı Müdahale Önerileri; Diyarbakır; Suriçi Örneği"* adlı doktora tezinden faydalanılmıştır.

2.1 Diyarbakır Coğrafyası, Tarihi ve Siyasal Yapısı

2.1.1 Konumu ve Coğrafyası

Osmanlı döneminde Amid şehir merkezinin dahil olduğu geniş bir coğrafyanın ismi olan Diyarbakır, bugünkü Ceylanpınar, Rakka, Şanlıurfa, Nusaybin, Muş, Mardin, Sincar gibi yerleşim birimlerinin olduğu alanı kapsamaktaydı (Diyarbakır Valiliği, 1995).

Şekil 2.1 Diyarbakır İlçe Haritası (cografyaharita, 2024)

Kuzey Mezopotamya'da önemli bir kenttir. Günümüzde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır. Bu bölge, deniz seviyesinden 650 metre yükseklikte bir platoda bulunan Karacadağ'dan Dicle Nehri'ne kadar uzanan Ben-u Sen isimli bir sel çukuru vasıtasıyla oluşmuş geniş bir bazalt platoya sahiptir. Bu platonun doğu kıyısında, Dicle Vadisi'nden 160 metre yükseklikte, nehir eğrisi ve hâkim yüzey üzerinde kurulmuştur (İzgöer, 1999).Kuzeyde ve batıdaki hafif eğim nedeniyle geçmişte güneydoğu ve doğu yönünde izlenen yerleşim günümüzde batıya ve görece kuzey ile güneye yayılım göstermektedir. Ayrıca eğim, kayalık korniş çerçevesinde kenti kuşatan sur biçimini belirlemiştir (Aslan, 1999).

Diyarbakır, batısında Malatya, Adıyaman, Şanlıurfa; kuzeyinde Bingöl, Elazığ; güneyinde Mardin; doğusunda ise Muş ve Siirt ile komşuluk yapar. 37° 30' ve 38° 43' kuzey enlemleri ile 40° 37' ve 41° 20' doğu boylamları arasında bulunan şehir, yüzölçümü 15.354 km2 dir (Şekil 2.1). Tarıma uygun ovalar, yüksek dağlarla çevrilidir ve Dicle Nehri tarafından sulanmaktadır (Beysanoğlu, 1997).İlin geniş bir kısmı Dicle havzasında yer almakta, yukarı Mezopotamya kısmı Suriye'nin kuzey bölümünü oluşturmaktadır (Diyarbakır Valiliği, 1995). Kent doğu ve kuzeyde Toros dağlarının güney yamaçları, batıda Karacadağ, güneyde Midyat ve Mazı Dağları ile çevrilidir (Atalay, 1997).Şehrin içinde bulunduğu bu bölge, genel olarak dağlar, platolar ve ovalardan oluşmaktadır. Diyarbakır havzası olarak bilinen alan hem topografik hem de jeolojik açıdan havza niteliği taşımaktadır (Atalay, 1997).Ortalama yükseklik 640- 660m. arasında değişmektedir (Beysanoğlu, 1997).

Bölgenin genelinde hüküm süren karasal iklime karşın, Diyarbakır ilinde hem karasal iklim hem de Akdeniz Bölgesine özgü iklim özellikleri görülmektedir. Bu durumda Diyarbakır'ın topografyası ve Dicle Nehri'nin etkisi önemli rol oynamaktadır. 1929-2021 yılları arasında ortalama sıcaklık (15.9oC) en yüksek temmuz ayında (31.0oC), en düşük ocak ayında (1.8oC) izlenmiş olup ortalama en yüksek sıcaklık (22.7 oC) temmuz ayında 38.4oC; ocak ayında 6.7oC'dir. Yıllık yağış miktarı ortalama 494,9 mm'dir (MGM, 2022). Kışın yağışlı geçen ilde, yazlar çok sıcak ve kurak geçmektedir. Kuraklık nedeniyle sulanamayan topraklarda kısıtlı olarak yapılan tarımın yanında, hayvancılık ön plana çıkmıştır. Kurak iklim nedeniyle yoğun çeşitliliğe sahip olmayan bitki örtüsü mevcuttur. Havzanın orta bölümünde bulunan Dicle Nehri boylarında kavak ve söğüt, yüksek anlarda ise yer yer meşe ağaçlarına rastlanmaktadır (Atalay, 1997).

Beşerî ve ekonomik coğrafya açısından önemli nitelikler barındırmaktadır. Türkiye'nin en büyük illerinden biridir ve genellikle Kürt nüfusu ağırlıklıdır. Ancak, farklı etnik gruplarda bulunmaktadır. Tarihi geçmişi ve kültürel mirasıyla Diyarbakır, farklı kültürlerin buluşma noktasıdır. 31.12.2023 tarihinde TÜİK (2020) tarafından belirtildiği üzere Diyarbakır nüfusu; 85 milyon 372 bin 377 olan Türkiye nüfusunun %2,13'ünü (1 milyon 818 bin 133) oluşturmaktadır. %49,46'sı kadın, %50,54'ü erkektir.

2.1.2 Tarihçesi

Diyarbakır hem coğrafi konumu hem de sahip olduğu yaşamsal koşullar nedeniyle önemli bir merkez olmuştur. Ayrıca Akdeniz'i Basra Körfezi'ne, Karadeniz'i Mezopotamya'ya bağlayan yolların kavşağında bulunması, Azerbaycan ve İran'a Bitlis ve Van Gölü havzası üzerinden ulaşımı sağlaması, Diyarbakır'ı stratejik bir konumda tutmuştur. Bu özellikler, şehrin her dönemde önemini korumasını sağlamıştır (Yılmazçelik, 1995).

Ergani ve çevresinde yapılan araştırmalar, bölgenin Orta Paleolitik Dönem'e kadar uzanan bir geçmişe sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Beysanoğlu, 1997, s. 30). Özellikle Kuzey Diyarbakır bölgesinde yapılan kazılarda, Neolitik dönemde Ergani Ovası'nda yaşanmış 11 merkezin varlığı tespit edilmiştir. Bu merkezler içinde en dikkat çekici olanı ise Papaz Gölü'dür. Ergani ilçe merkezinin hemen kuzeyinde bulunur. Papaz Gölü ve Çayönü ile aynı dönem kabul edilmektedir, Neolitik Dönem'in bilinen en büyük yerleşimlerinden biridir (Özdoğan, 2000). İnsanlığın tarım ve hayvancılığa dayalı yerleşik yaşama geçişinin önemli bir kanıtını sunmaktadır. M.Ö. 7250-6750 yıllarına tarihlenen bu yerleşim yerinin ilk evresindeki bulgular, bölge insanlarının avcılık ve toplayıcılık geçim tarzından tarım ve hayvancılığa dayalı yerleşik düzene geçişini göstermektedir. Bu özellikleriyle, Çayönü Yakın Doğu arkeolojisi için de önemli bir merkezdir (Çambel, Braidwood, Özdoğan, & Schirmer, 1985). Bir diğer önemli yerleşim alanı, "Tell Halaf" çömlekleri ile Ekinciler Köyü yakınındaki Girikihaciyan Höyüğü'dür (Yurt Ansiklopedisi IV, 1982).

M.Ö. 3. binin başlarında, Mezopotamya'nın kuzey bölümü, Subarular olarak bilinen bir halkın yaşadığı Diyarbakır da dahil olmak üzere aynı adla anılmıştır (Beysanoğlu, 1997, s. 50; Yurt Ansiklopedisi IV, 1982). Ancak, M.Ö. 2000'lerde Subarular yerine Hurri adı kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde, Mitanni ve Hurri olmak üzere iki siyasi birlik oluşmuştur. M.Ö. 1200'e kadar bölgede etkin olan bu oluşumun ardından, Asurlular bölgeye hâkim olmuştur (Günaltay, 1946).

Anadolu'daki Asur ticaret kolonilerine giden yol güzergahında yer alan Diyarbakır'ın, M.Ö. XII-VII yüzyıllar arasındaki dönemde bölgede hakimiyet kurmuş olan Arami ve Urartuların ilgisini çekmiştir. M.Ö. 10. yüzyıl başlarında Asurluların yerine bölgede, artık

bir Arami egemenliği söz konusudur. Arami kavimlerinden olan Bit-Zamani Kabilesi, Diyarbakır'a yerleşmiş ve kendi adıyla anılan krallığı kurmuştur. Bit-Zamani Krallığı Dönemi'nde Diyarbakır, zengin ve gelişmiş bir kent hüviyetine kavuşmuştur. M.Ö. 825'te Asur kralı III. Salmanassar'ın bu krallığa son vermesiyle, bölge tekrar Asurluların kontrolüne geçmiştir (Beysanoğlu, 1997).Hristiyanlığı M.Ö. 1. yüzyıldan itibaren benimseyen Aramiler, başta Urfa (Edessa) olmak üzere kuzey Mezopotamya'da yaşamışlardır (Günaltay, 1946).

Romalıların M.S. 4. yüzyılda Hıristiyanlığı kabul etmesinin ardından Bizans Katolik Kilisesi ile diğer kiliseler arasında mezhepsel çatışmalar baş göstermiştir. Süryani Kilisesi de Bizans baskılarına mazur kalan kiliselerden biri olmuştur. 639 yılına dek yoğun bir Süryani-Bizans çatışması yaşanmıştır (Günaltay, 1946).

İyad/İyâz bin Ganm, er-Ruha antlaşmasına dayanarak hicretin 19-20'sinde Âmid'i savaş yapmadan ele geçirmiştir. Kentte Müslüman Arap hâkimiyeti, Diyarbakır kültüründe önemli değişiklikler yaratmıştır. Mar-Toma Kilisesi (bugün Diyarbakır Ulu Cami) bu dönemde camiye çevrilmiş ve Müslümanlık bölgede hızla yayılmaya başlamıştır. Halife Abdülmelik dönemiyle birlikte Arapçanın resmi dil olarak kullanılması, Arap İslam kültürünün bölgede yayılmasına katkı sağlamış; Arap kabilelerinin yerleştirilmesi, kültürel etkiyi daha da güçlendirmiştir. Emevi (661-750) ve Abbasi (750-1258) dönemlerinde Diyarbakır, şehre atanan valiler tarafından yönetilmiştir. Öte yandan Abbasi merkezî idaresinin zayıflamaya başlamasıyla birlikte bölgede yerel hanedanlar güçlenmiştir. Diyarbakır'a sırasıyla Arap Hamdaniler (890-1004) Ardından Deylemi Şii Büveyhoğulları (934-1062) ve Kürt Mervaniler (983-1085) hâkim oldular. Diyarbakır 1085-1093 yıllarında Büyük Selçukluları; 1093-1097 yıllarında Suriye Selçukluları; 1097-1142 yıllarında İnaloğulları ve 1142-1183 yıllarında Nisanoğulları hakimiyetinde kaldı (Beysanoğlu, 1997).

Selahattin-i Eyyubi'nin 1183'te Diyarbakır bölgesine egemen olmasının ardından, kentin yönetimi Hısn-i Keyfâ (Hasankeyf) Artuklularına bırakılmıştır. Bitlis, Mardin, Erzen ve Ahlat beyleri de Selahattin'e bağlılıklarını bildirmişlerdir. Artukluların yönetiminde geçen dönem, 1183'ten 1232'ye kadar sürmüş ve kentte başta mimari, ekonomik ve

kültürel olmak üzere birçok alanda gelişmeler yaşanmıştır. Artuklular, çeşitli dinsel ve etnik gruplara tanıdıkları hoşgörüyle halkın büyük desteğini kazanmışlardır. Kent 1240 yılına kadar tekrar Eyyubilerin hâkimiyetine girmiştir 1259'da Moğolların işgal ettiği ve kısa süreli yönettiği bölge, tekrar Selçukluların idaresine verilmiştir 1302'den 1394'e kadar Mardin Artuklularına yönetimine verilmiştir (Beysanoğlu, 1997). Timur'un Diyarbakır'ı istilasının ardından şehrin yönetimi Akkoyunlulara 1394 yılında bırakılmıştır. 1507 yılına kadar süren Akkoyunlu döneminde kentin başkentlik statüsüyle beraber Uzun Hasan'ın sanata ve sanatçılara olan özel önemi sayesinde, Diyarbakır kendini bir kültür merkezi olarak ortaya koymuştur (Göyünç, 1994).

Kısa bir süre Şah İsmail'in idaresine geçen (1507-1515) Diyarbakır (Berchem, Strzygowski, & Bell, 1910), 1514 Çaldıran Savaşı'nda Safevilerin yenilmesiyle önemli bir döneme tanıklık etmiştir. Bu savaş sırasında yöre valisi Ustaclu Muhammed Han'ın ölmesi ve İdris-i Bitlisi'nin Doğu Anadolu'daki faaliyetleri sonucunda Sünni Kürt beylik ve aşiretlerin birer birer Osmanlı tâbiiyetini kabul etmeleri, Âmid halkını da ayaklanarak şehirdeki Safevi kuvvetlerine karşı harekete geçirmiştir. Halk, Osmanlı hükümdarı Yavuz Sultan Selim'e biatini bildirmiş ve böylelikle şehir Osmanlı topraklarına katılmıştır (Beysanoğlu, 1997). Diyarbakır Beylerbeyliği kurulmuş ve bölgedeki Osmanlı imparatorluğuna bağlı yurtluk, ocaklık ve klasik sancaklar buradan yönetilmiştir.16. yüzyıldan itibaren Diyarbakır'daki 19 sancaktan 11'i Osmanlılar, 8'i de Osmanlılara bağlı yerel beylerce yönetilmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra il olmuş; adı 15 Kasım 1937'de Atatürk tarafından bakır diyarı anlamına gelen "Diyarbakır" şeklinde değiştirilmiştir (Diyarbakır Valiliği, 1995).

2.2 Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimler

Osmanlı egemenliği altındaki gayrimüslim topluluklar, mezhep veya dinlerine göre gruplandırılarak "millet" adı verilen sistemle yönetiliyordu. Bu sistemde her dini topluluk kendi din ve özel hukuk işlerinde bağımsızlık elde ederken, Müslümanlardan da ayrılmış oluyordu. Osmanlı Devleti'nde zimmiler, Hristiyanlar, Museviler ve Sabiler olmak üzere üç ana gruba ayrılıyordu ve Keldaniler de bu Hristiyan grup içinde yer alıyordu. Her

milletin başında kendi cemaatleri tarafından seçilen ve devletçe onaylanan bir dini lider bulunurdu. Bu liderlere dini ve hukuki yetkilerini içeren beratlar verilirdi. Beratlarda patriğin, cemaatin mallarını idare etme, ayinleri yönetme, din adamlarının vergiden muaf olması gibi hakları belirtilirdi (Albayrak, 2006).

Osmanlı Devleti, gerektiğinde gayrimüslim tebaayı Müslümanlara karşı korumuş, dini hayatlarında serbestlik tanımış ve kendi dini kurumlarının oluşmasına maddi yardımda bulunmuştur. Bu sebeple gayrimüslim cemaatler Osmanlılara bağlılıklarını çeşitli yollarla göstermiştir. Keldaniler de dini, idari ve hukuki konularda bağımsız milletlerdendi. Osmanlı Devleti ile Keldaniler arasında yapılan yazışmalar genellikle patrik ve din adamlarının atanması, kiliselerin tamiri ve inşası gibi konularla ilgiliydi (Albayrak, 2006).

Osmanlı arşivlerinde Keldaniler'in sayısı, dini ve mezhebi görüşleri hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Ancak Keldaniler'in Batı devletleriyle olan münasebetlerine dair bazı kayıtlar mevcuttur. Örneğin, Halep vilayetinden bildirilen bir belgede, Osmanlı uyruklu Keldani bir piskoposun eşyaları arasında Ermeni İhtilali ve Batılı ülkelerdeki faaliyetlerle ilgili dokümanların bulunduğu ve bu kişinin İstanbul'a getirilerek sorgulanmasının emredildiği belirtilmiştir (Albayrak, 2006).

Kilise defterlerinden Keldaniler'in yaşadığı yerler hakkında ipuçları elde edilebilmektedir. Örneğin, Bağdat, Musul, Diyarbekir, Cizre, Zaho gibi yerlerde Keldanilere ait kiliseler bulunmaktaydı ve Osmanlı Devleti bu kiliselerin tamiri veya inşasına izin verip gerekli desteği sağlamıştır. Bütün bu bilgiler, Osmanlı Devleti'nin Keldani cemaatine en küçük yerleşim alanlarında bile kilise inşa ettirdiğini, harap olanları tamir ettirdiğini ve patrikhanelerini vergiden muaf tuttuğunu göstermektedir (Albayrak, 2006)

Osmanlı Devleti döneminde Keldaniler'in yaşadıkları iller; Halep, Zaho, Süleymaniye, Kerkük, Bitlis, Van, Gevaş, Hakkâri, Diyarbakır, Mardin, Musul, Siirt, Beytüşşebap, Maraş, Urfa, Akra Alkoş, Cizre, Midyat, Savur, Telket, Zibar ve Bağdat'ta görülüyor (Albayrak, 2006).

Mezopotamya uygarlıklarından olan Keldaniler ise16 yüzyılda ilk kez Diyarbakır ilinde inşa ettikleri kilise ile dini ve sosyal topluluk olarak yörede iz bırakmıştır. Özellikle Yuhanna Sulaka ile 1552'de başlayan Nesturilerin Vatikan'a bağlanma süreci nedeniyle 1800'lü yıllara dek Diyarbakır'da Keldani Patrikliği sabit kılınmıştır. Kilisede çok sayıda eser bırakılmıştır. Ölüm, vakıf, cizye ve vaftiz defterleri gibi sivil bürokrasiye ait kayıtlar bu eserlerden bazılarıdır. Bu ev sahipliği de Diyarbakır kültürü üzerinde etkili olmuştur (Şimşek, 2016)

2.2.1 Keldaniler

2.2.1.1 Keldani tarihi

Keldanilerin kim oldukları ve kökenleri hakkında net bir bilgi yoktur Coğrafya, belge eksikliği ve farklı dillerle ilişkilendirilmeleri gibi nedenlerden dolayı belirsizlikler vardır. Öte yandan Keldani kelimesi antik çağda bir etnik kökeni ifade ederken, XV yüzyılda bir mezhebi temsil etmek üzere kullanıldı. Bugünkü kullanımı da XV. yüzyılda Nesturi Kilisesi'nden ayrılan ve Kapuçin misyonerler üzerinden Katolikleştirilen Süryanileri tanımlamak için Papa IV. Eugene tarafından verilen isimdir (Şimşek, 2016). Keldaniler, Batı Sami kavimlerinden Aramilerin bir kolu olarak adlarını yaşadıkları Irak'ın Kalde bölgesinden almışlardır. Katolikliğe bağlanmayanlar ise Nesturi veya Süryani olarak anılır. Keldanilerin Katolikliğe geçmesi, patriklik makamının kalıtsal geçişini sonlandırmış, ancak eski örf ve adetlerine bağlı kalmışlardır (Albayrak, 2006)

"Keldani" terimi, bazı çivi yazısı mühürlerinde ve taş kabartmalarında da görülmektedir. Bazı araştırmacılar, bu terimi "fatihler" olarak yorumlarken, diğerleri ise "Kes diyarında oturan bir topluluk" olarak değerlendirir. Kes fikrine inananlar, Keldanileri "öldürenler" olarak yorumlarlar. Bu terim Arapça, Babilce ve diğer Sami kökenli dillerde de ortak olarak bulunur (Albayrak, 2006).

Etnik Keldanilerle ilgili bilinen en eski kayıtlar M.Ö. 9. yüzyıla dayanmaktadır (Eynel, 2017). "Keldani" terimi, bazı çivi yazısı mühürlerinde ve taş kabartmalarında da görülmektedir. Bazı araştırmacılar, bu terimi "fatihler" olarak yorumlarken, diğerleri ise

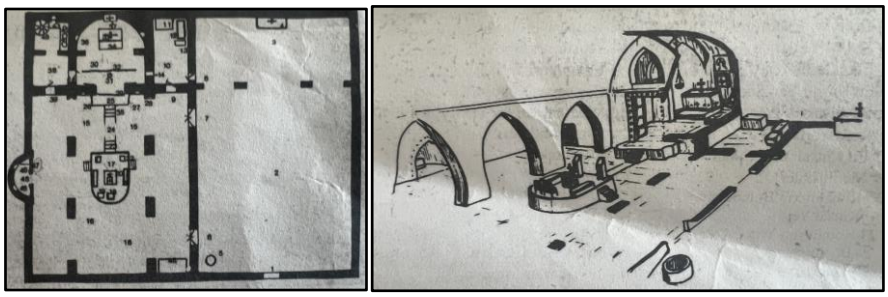
"Kes diyarında oturan bir topluluk" olarak değerlendirir. Kes fikrine inananlar, Keldanileri "öldürenler" olarak yorumlarlar. Bu terim Arapça, Babilce ve diğer Sami kökenli dillerde de ortak olarak bulunur (Albayrak, 2006).

Mardin Kırklar Kilisesi ve Süryani Ortodoks Metropolitliğine göre, "Keldani" ismi etimolojik olarak Aramice (Süryanice) kökenli "keldi" fiilinden türemiştir ve "astrolog" anlamına gelir (Koluman, 2001).

Keldaniler, dilleri Aramice olan bir kavimdir ve bu lehçe Yeni Babil döneminde gelişerek Akkadca'nın yerini almıştır. Eski Ahit'te dilleri Aramice olarak belirtilmiştir. Günümüzde de Keldaniler, eski Babilonya'nın ve Hz. İsa'nın dili olan Aramice'yi konuşmaktadır (Albayrak, 2006).

Keldaniler, ayinlerini genellikle bulundukları ülkenin veya bölgenin diliyle icra etseler de çoğunlukla geleneksel dilleri olan Doğu Süryanice'yi (Keldanice) kullanırlar. İbadet ve dini ayinler için 16 ayinsel kitapları vardır. Din adamlarının litürjik giysileri, Batı ve Doğu'da giyilen giysilerin bir sentezidir; papaz ve diyakonlar, İsa'nın dikişsiz elbisesini andıran, önünde üç, arkasında bir kızıl haç bulunan beyaz "Sudra" adlı uzun elbiseler giyerler (Albayrak, 2006).

Bizans İmparatorluğu'ndan ayrılan çeşitli Hristiyan kiliseler, ibadet hayatlarını kendileri organize etmiş ve farklı ayin usulleri (rit) ortaya çıkmıştır. Katolik kilisesince kanonik sayılan on sekiz ritten biri de Keldani Ayin Usulüdür. Bu usul, Nesturi ve Katolik Keldaniler arasında ortaktır ve Doğu kiliselerindeki diğer ayin usullerine göre daha sadedir (Albayrak, 2006).

Şekil 2.2 Ferhunde Eynel Uygarlıklar Eşiği Babil kitabından geleneksel Keldani Kilisesi Planı ve perspektifi

Keldani Kilisesi, yedi sakrament (kutsal ayin) tanır: Qurbana, Vaftiz, Papaz Atama ve Kutsama, Günahların Affı, Haç, Kutsal Yağla Yağlama ve Evlilik. Özellikle Qurbana ve vaftiz ayinlerine önem verirler (Şekil 2.2). Qurbana, adak anlamına gelir ve İncillerde geçen "kurban" sözcüğünden türemiştir. Vaftiz töreni için çocuklar sekiz günlükken kiliseye getirilir (Albayrak, 2006).

Keldanilerde beş çeşit oruç vardır: Büyük Oruç, Havariler Orucu, Meryem Ana Orucu, Noel Orucu ve Ninova ve Bereket Duası Orucu. Yılın tüm Çarşamba ve Cuma günleri (Noel'den Epifani'ye kadar olan süre hariç) perhiz günleridir. Kefaret orucu da önemli bir yer tutar (Albayrak, 2006).

Keldani Patriği, "Babil Patriği" unvanını taşır ve Bağdat'ta ikamet eder. Yetki alanı Türkiye, Suriye, Mısır, Irak, İran ve Lübnan'ı kapsar. Patrik, Keldani hiyerarşisince seçildikten sonra Roma tarafından tasdik edilmeden önce de makamına oturabilir. Papa'nın onayı, patrik makamının haklarını kullanma yetkisini verir. Keldanilerde düzenli din adamları dışında şekiller din adamları sınıfı da bulunmaktadır (Albayrak, 2006).

Keldani din adamlarının litürjik giysileri basittir; basmadan yapılmış keten cübbe, beyaz bir gömlek ve genişçe bir pantolondan ibarettir. Ayinsel giysiler Batı ve Doğu'da giyilen giysilerin bir karışımıdır. Haç, Keldaniler için önemli bir semboldür ve hem kilisede hem de günlük yaşamda yer alır. Bu haçlar, bazen sade ve süslemesiz, bazen de İsa'nın haça gerilmiş motifini içerir (Albayrak, 2006).

2.2.1.2 Diyarbakır Keldanileri

M.S. 8 Ocak 1681'de Keldanilere Patrik olarak seçilen Nesturi Episkopusu Joseph, Nesturiliği bırakarak Patriklik Merkezini Diyarbakır'da sabitledi. Bu nedenle, bu kilise Amid Keldani Patriği'ne 147 yıl boyunca ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Ancak, 1828'de patriğin unvanı Babil Keldani Patriği'ne dönüştürüldü. 1915-1916 yılları arasında Diyarbakır ve Siirt vilayetlerinde Keldanilerin nüfusunun üçte ikisini azaltmıştır (Akyüz, 1999).

3. MALZEME VE YÖNTEM

3.1 Malzeme

Diyarbakır Suriçi bölgesinde yer alan ve günümüze ulaşabilen 8 adet tescilli kilise; Saint George, Mar Toma(Ulu Cami) ,Süryani Kadim Meryem Ana, Surp Giragos, Surp Sargis, Ermeni Katolik, Protestan, Latin ve Mar Petyum; ile Surdışında ve yakın yerlerde bulunan; Sati Mahallesi'nde yer alan tescilsiz kilise; mevcut olup karşılaştırma ve yapım, benzer özellikleri taşıyan yapılar çalışmanın ana dayanağını oluşturmaktadır. Kentsel Sit alanı Suriçi dışında yer alan Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi ise çalışmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Bunun yanında yapıda gerçekleştirilen rölöve ölçüm ve çizimler de ana materyalidir.

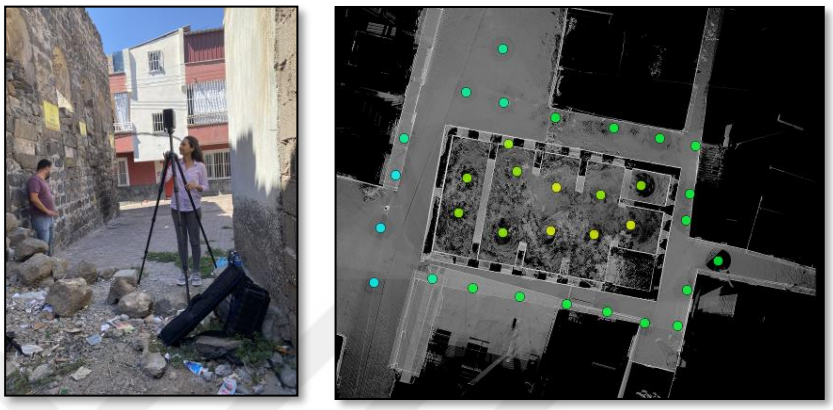
Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi 'nin mevcut durumunun belgelenmesi için kullanılan 3D lazer ölçüm cihazı, fotoğraf makinesi, lazer metre, şerit metre ve kırtasiye malzemeleri de aletsel malzemeler olmuştur.

3.2 Yöntem

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin alan çalışmaları 2021-2024 yılları arasında belirli periyotlarla yapılmıştır. İlk olarak Suriçi kentsel sit alanında bulunan tescilli kilise yapılar fotoğraflandırılarak gruplandırılmıştır. Kentsel sit alanı Suriçi bölgesi dışında ve yakın mahallelerde; kırsal alanda, kilise varlığı araştırılmıştır. Yapılan araştırmalar ve yerinde tespitler sonucunda, kilise kalıntılarının kalmadığı, üzerlerine yeni yapıların inşa edildiği, sulama kanalı yapımında yok edildiği (Batı çanakçı, Kankırt Kilise Köyü ve civar mahallelerde araştırmalar yapılmıştır.) veya Sati Köyü'ndeki gibi cemaatin kalmaması nedeniyle kiliselerin camiye dönüştürüldüğü tespit edilmiştir.

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'ne yönelik alan çalışmaları 2021-2024 yılları arasında koşullarına göre yine belirli periyotlarla devam etmiştir. Ölçüm cihazının okuyamadığı veya net ölçü veremediği bölümler lazer metre veya şerit metre ile ölçülmüştür. Diyarbakır Tapu ve Kadastro 7. Bölge Müdürlüğü'nden alınan Kadastral Paftası ve Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nden (D.K.V.K.B.K.M.) alınan tescil fişleri, yapının yakın çevresinde yer alan tescilli yapılarla

ilişkisi belirlenerek Diyarbakır Müze Müdürlüğü kontrolündeki yapıya giriş yapmak ve ölçüm almak üzere izinler için yazışmalar yapılmış ve işlemlerin Müze denetiminde yapılması uygun görülmüştür. Diyarbakır Müze Müdürlüğü kontrollüğünde ölçümler alınmıştır (şekil 3.1).

Şekil 3.1 3D lazer ölçüm cihazının kurulumu ve üç boyutlu ölçümlerde poligonların konumu

Yapı ileri düzey belgeleme yöntemi olan lazerli tarama (*laserscanning*) yöntemi ile belgelenmiştir (şekil 3.1). Ölçümler şekildeki noktalarda lazerli tarama cihazının kurulmasıyla alınmıştır. Rölöve çizimleri sayısal ortamda alınan ölçüm noktaları bilgisayar ortamında üç boyutlu nokta bulutu olarak birleştirilmiş ortaya çıkarılan nokta bulutu ve ortofotolar üzerinden plan kesit ve cephelerin görünüşleri Autocad 2022 programı ile bilgisayara aktarılmıştır. Ölçüm yapılırken tespit edilen malzeme bozulmaları ve yapıda meydana gelen diğer hasarlara yönelik notlar alınarak aynı zamanda krokilere işlenmiştir.

Yapının projelendirilirken, önce vaziyet ve zemin kat planı, daha sonra dış cephe ve kesitleri çizilmiştir. Yapılan her alan çalışmasında fotoğraflar ve çizimler güncellenmiştir. Ayrıca D.B.K.V.K.M.'nde Diyarbakır Suriçi bölgesinde yer alan tarihi yapılar ve Diyarbakır kenti ile ilgili araştırmalar yapılmış, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Müzeler Genel Müdürlüğü, Diyarbakır Tapu ve Kadastro 7. Bölge Müdürlüğü, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Bağlar Belediye Başkanlığı gibi kurumlarda incelemelerde bulunulmuş; Keldaniler üzerine araştırma yapan kitap yazan kişiler ile iletişime geçilmiş, Keldani Metropoliti Mgr.François Yakan 'dan bilgi edinilmiş, Süryani papaz ve rahiplerden Türkçe çeviri yardımı alınmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Suriçi Geleneksel Kent Dokusu

Diyarbakır'da yaşayan medeniyetler; saray, kale, sur, kilise, cami, kümbet, kervansaray han, hamam gibi anıtsal yapılar inşa ederek kent dokusunun zenginleşmesine katkıda bulunmuşlardır. Diyarbakır kentinde var olan mimari ve kültürel zenginlik, ilk çağlardan günümüze kadar bu coğrafyada yaşayan medeniyetlerin farklı dil, din ve etnik yapısının ortak ürünü ve kültürüdür (Değertekin, 2000).

Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 2024 Mayıs ayı verilerine göre çok sayıda ve farklı işlevde yapı türünün bir arada bulunduğu Diyarbakır Suriçi Kentsel Sit Alanı içerisinde toplamda 660 tescilli yapı yer almaktadır (D.K.V.K.B.K.M. Arşivi, 2024). Anıtsal mimari statüsünde, Köprüler, Değirmenler, Hanlar, Diyarbakır Kalesi, Amida Höyüğü, Medreseler, Camiler, Kiliseler, Türbeler, Hamamlar, Çeşmeler, Havra, Hazire, Dink, Saray, Dabakhane, Muvakkithane vb. yapılar da vardır. Sivil mimarlık örneği olarak konut, köşk yapıları ve mimari kalıntılar yer almaktadır.

Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri 2015 Temmuz ayı itibariyle UNESCO Dünya Mirası listesinde yer almıştır. Diyarbakır surlarının kuzeydoğu köşesinde İçkale yer almaktadır Kenti çevreleyen en önemli mimari öğesi olan surlar günümüzde de tüm ihtişamıyla varlığını sürdürmektedir. Çeşitli dönemlerde yapılan tahribatlarla surlarda eksilmeler yaşandıysa da günümüzde büyük çoğunluğu ayaktadır. Dış surlarda 79, İçkale'de ise 19 burç bulunmaktadır.

Diyarbakır Suriçi bölgesinde yer alan bedesten ve çarşılara bakıldığında; Diyarbakır kenti tarih boyunca Anadolu'daki yolların güzergâhında kaldığından ticari açıdan önemli bir kent pozisyonunda olmuştur. Diyarbakır Osmanlı Dönemi'nde de bu önemli konumunu korumuştur. Yeni ticaret yollarının bulunması ile İpekyolu' nun eski işlerliğini kaybetmiştir. Yeni ticaret yollarının bulunması eski yolları tamamen devre dışı bırakmadığından eskisi gibi olmasa da işlevlerini sürdürmüşlerdir (Beysanoğlu1999).

Suriçi yerleşimindeki ticaret yapıları, Gazi Caddesi güzergâhında yoğun olup, iç alanlara doğru yerini daha küçük iş kollarına bırakmaktadır. Çoğunlukla satılan ürüne göre isimlendirilen ticaret alanları, kenttin bölgesel konumu nedeniyle de çok çeşitli olup, büyük ustalık ve üretkenlik ile gelişen bir alışveriş hareketliliğine sahiptir. Diyarbakır Suriçi yerleşiminde inşa edilen ve günümüze ulaşanlar arasında 4 adet tescilli çarşı mevcuttur. Bunlar; Kuyumcular, Sipahiler, Marangozlar ve Demirciler çarşısıdır.

Havra ve kiliselere baktığımızda Diyarbakır Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 2024 verilerine göre Suriçi yerleşimde günümüze ulaşan 11 adet kilise (kilise kalıntısı, tapınak) ile 1 adet havra mevcuttur. Dini mimarinin önemli yapıtlarından olan kiliseler Diyarbakır'da mimari zenginlik ve kültürel çeşitlilik bağlamında önemli bir yere sahiptir. Diyarbakır tarih boyunca farklı etnik kökenli toplumların bir arada yaşadığı kent olmuştur. Bu farklı etnik kökene ve inanca sahip insanların ibadetlerini gerçekleştirdikleri dini yapılar inşa edilmiştir.

4.1.1 Diyarbakır Kiliseleri

Diyarbakır tarih boyunca Yahudiler, Hristiyanlar ve Müslümanlar gibi farklı inançlara mensup insanların bir arada yaşadığı bir şehir olmuştur. Bu nedenle şehirde çeşitli kiliseler inşa edilmiş ve bazıları günümüze kadar ayakta kalmıştır. Diyarbakır aynı zamanda Süryanilerin önemli bir merkezi olduğundan, farklı Hristiyan mezhepleri de bu şehirde yaşamıştır (Tuncer, 2015).

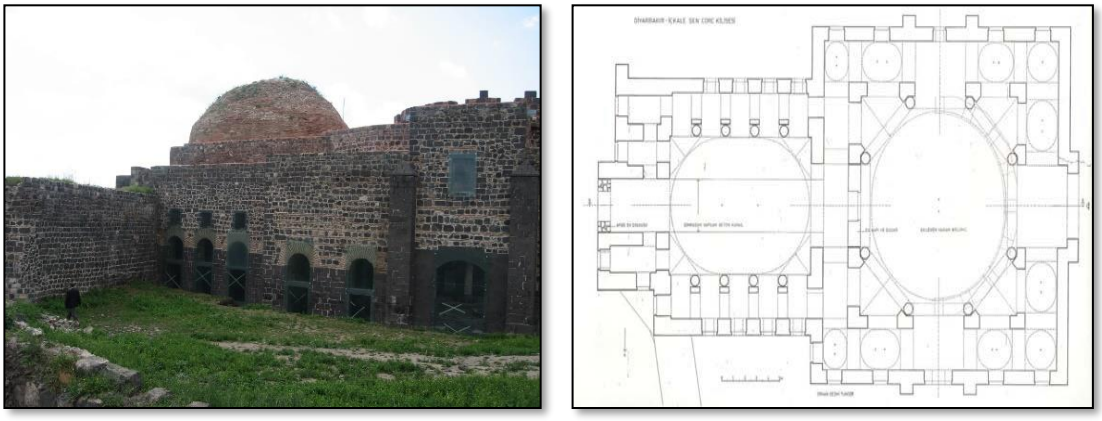
Suriçinde yer alan kiliseler

4.1.1.1 Saint George (Kara Papaz) Kilisesi

İç kale Mevkii Cevat Paşa Mahallesi'nde bulunur. Günümüze yakınlarına çağdaşı ulaşan başka yapı yoktur. Saint George Kilisesi'nin Hıristiyanlıktan önce putperestler için yapıldığı, sonra kiliseye dönüştürüldüğü söylenir (Tuncer, 2015).

Diyarbakır şehir tarihinin ilk yönetim merkezi olan İçkale'de bulunan kilisenin kesin tarihi bilinmemektedir. Ancak M.S. 3. yüzyılda Roma Döneminde inşa edildiği düşünülmektedir. Roma mimarisini bütünüyle yansıtan abidevi bir eserdir. Artuklular

Döneminde batı tarafına eklenen kubbeli bölüm ile yapı hamam haline getirilmiştir (Tuncer, 2015).

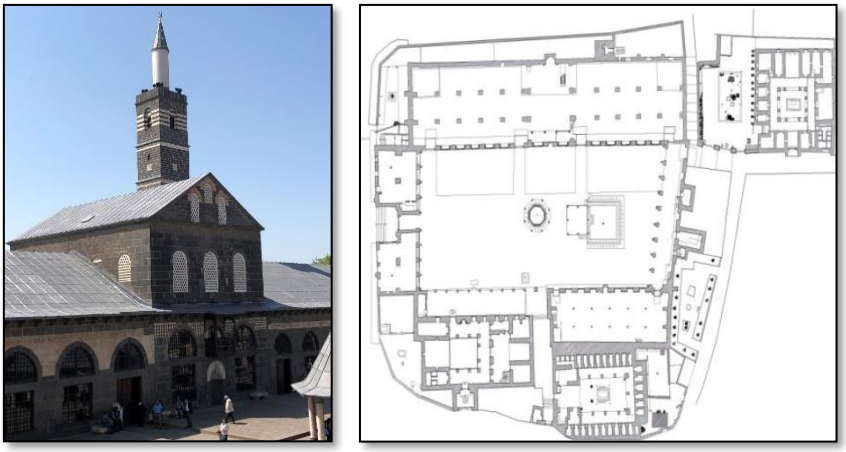

Şekil 4.1 Saint George Kilisesi görünümü ve planı (Korkmaz, 2006)

Kilise, doğu yönünde sur duvarlarıyla birleşerek Dicle vadisine bakar. Orta nefin üzeri elips bir kubbeyle örtülmüştür (şekil 4.1). Artuklu döneminde yapılan hamam kısmı kare planlı olarak inşa edilmiştir. Bu mekânın sivri kemerlerle birbirine bağlanmış sekiz ayağın taşıdığı üst örtüsü günümüze gelememiştir (Tuncer, 2015). Kilise, son dönemde yapılan restorasyon çalışması ve İç Kale Müze Projesiyle 'Sanat Galerisi' olarak kullanılmaktadır.

4.1.1.2 Mar Toma (Ulu Cami) Kilisesi

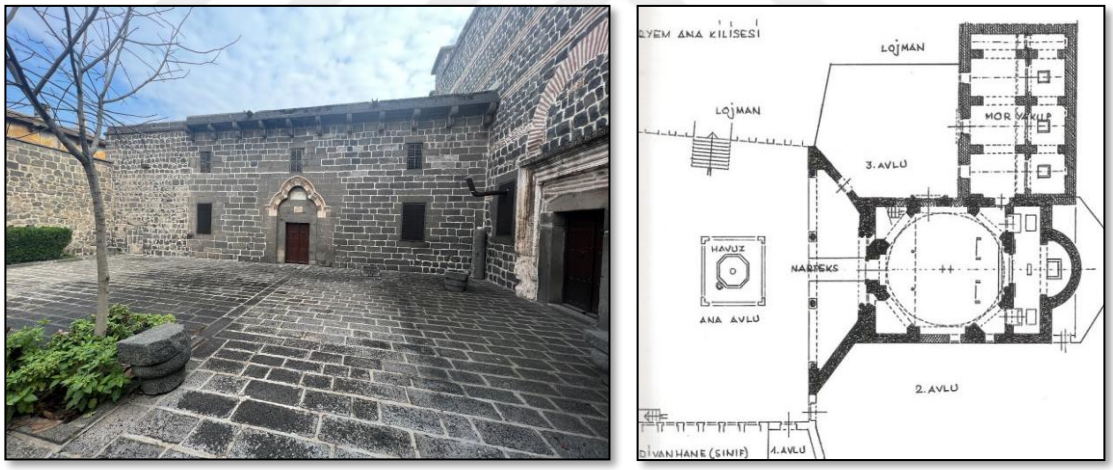
Diyarbakır Ulu Cami'nin yerinde olduğu ileri sürülen Mar Toma Kilisesi, İ.S. 629'da Herakliyus tarafından inşa edilmiştir (şekil 4.2). İyâz bin Ganm H.17/M'de kilisenin 1/3'ünü camiye dönüştürmüş ve 1085'te Büyük Selçuklular döneminde Sultan Melikşah tarafından kapsamlı bir şekilde onarılmıştır. Bu duruma dair bir yazıt da harimin avlu duvarında bulunmaktadır (Tuncer, 2015).

Şekil 4.2 Mar Toma Kilisesi (Ulu Cami) görünümü ve planı (Vakıflar arşivi, 2011)

4.1.1.3 Süryani Kadım Meryem Ana Kilisesi

Süryani Kadım Meryem Ana Kilisesi Cemati Vakfı mülkiyetindedir. Kilise, kentin güney batısında yer alır (Tuncer, 2015).

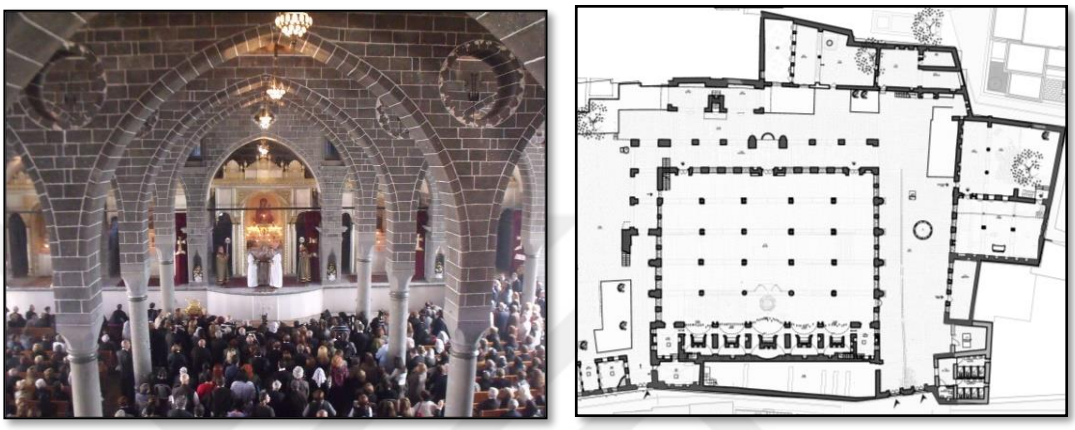

Şekil 4.3 Süryani Kadim Meryem Ana Kilisesi 3.avludan görünüm ve planı (Tuncer, 2015)

Kilisenin girişi kuzey yakasındaki bir kapıdan sağlanır. Giriş avlusunun batısında derslikler, doğusunda ise konutlar ve derslikler sıralanır. Küçük tonozlu giriş eyvanından ana avluya geçilir ve en doğuda Patriklik kapısı bulunur. Burada yedi dilimli kemerle yapılmış, bazalt taş söveli bir giriş kapısı vardır. İki avlusu bulunur: doğu-batı doğrultusunda olan avlu kilise ile patriklik binası arasında yer alırken, ana avluda sekizgen bir havuz bulunur. Kilise mekânı eşit olmayan sekiz ayağın taşıdığı eliptik bir tuğla kubbe ile örtülüdür, bu kubbeyi taşıyan kemerler bazalt taştan yapılmıştır (şekil 4.3).

4.1.1.4 Surp Giragos Kilisesi

Surp Giragos Kilisesi, Diyarbakır'ın merkezinde, Suriçi Bölgesi'nin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Tam yapım tarihi net olarak bilinmese de bazı kaynaklar 16. yüzyıla tarihlendiriyor.

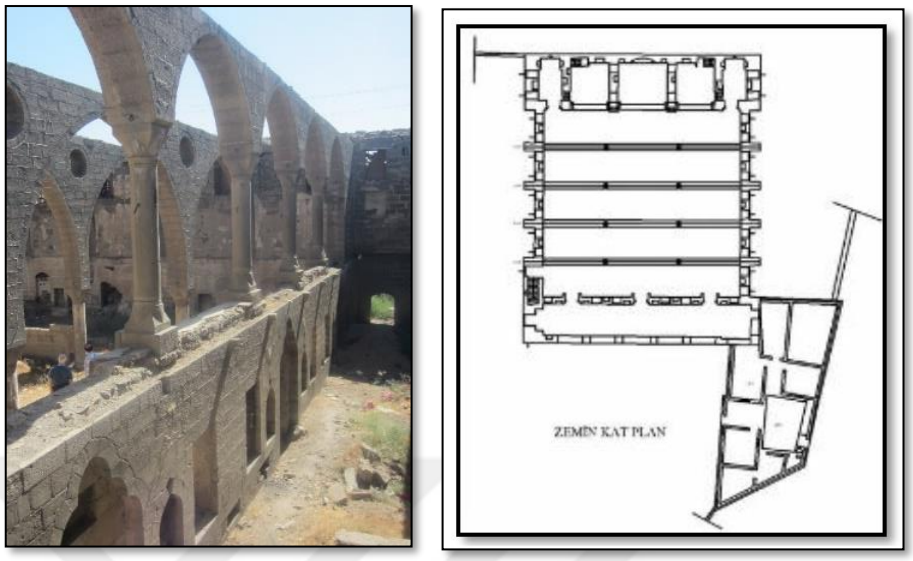
Şekil 4.4 Surp Giragos Kilisesi görünümü ve Planı (FMZ arşivi,2018)

Kilise, Diyarbakır'da günümüze ulaşmış en geniş ibadet alanına sahip Ermeni Kilisesi olarak bilinir ve 7 apsisli, enine ve dikine 5 nefli tek kilise örneğidir (şekil 4.4). Kilise bölümü, on altı adet silindirik sütunlara oturan çift merkezli kemerlerle geçilmiş beş nefli bir yapıya sahiptir. Surp Giragos Kilisesi, geleneksel yığma yapım sisteminde inşa edilmiş olup, bazalt taşının hâkim olduğu yapıda mekân strüktür yapısını sütunlara oturan kemerler ve bunları yatayda birbirine bağlayan ahşap kirişlerle oluşturulan toprak dam örtmektedir.

4.1.1.5 Surp Sargis Kilisesi

Ali Paşa Mah. Atalar Sokak'ta yer alır. Surp Sargis Gregoryan Kilisesi Hızır İlyas olarak da geçmektedir (Gabriel, 1940). Mülkiyeti Ermeni Gregoryan Cemaati Vakfı adına kayıtlıdır. Dikdörtgen plan şeması görülmektedir. İlk olarak giriş batıda yer alan narteks bölümüyle başlar, oradan naosa geçilir. Naosa batı güneyden giriş yapılmaktadır. Naosta bulunan merdivenle batı tarafında yer alan narteks üst katındaki kadınlar mahfiline

ulaşılır. Kilise, narteks ve apsis kısımlarında iki katlı, naos bölümünde tek katlıdır. Naostaki sütunlu ve bu sütunları birbirine bağlayan kemerli mekândan apsise ulaşılır.

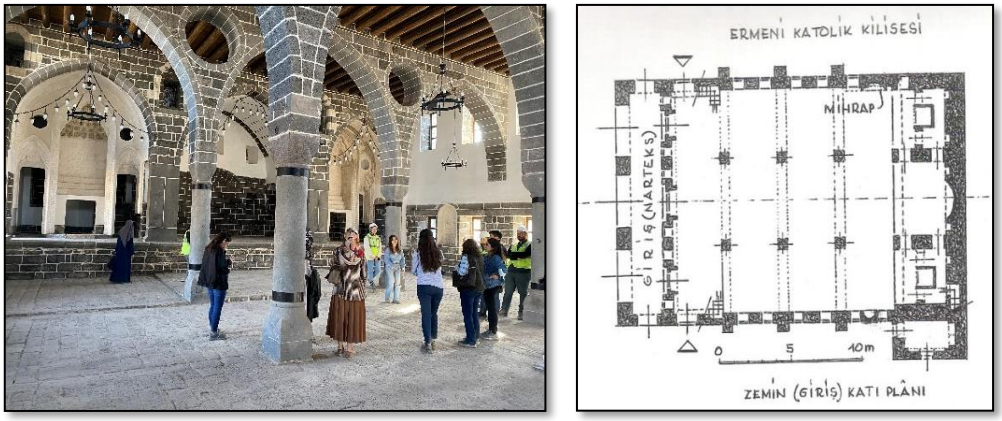

Şekil 4.5 Surp Sargis Kilisesi görünümü ve planı (Korkmaz, 2006)

Kilisede iki tür yatay taşıyıcı sistem elemanlardan biri Kadınlar mahfili, naos, bema üzeri ahşap kirişlemeli toprak dam, apsis bölümünün üzeri tamamen tonozla örtülüdür. Kilise de ana yapı malzemesi bazalt taştır. Tonozlarda, tonoz tuğlası ve küp yapım malzemesidir Yapı bir dönem çeltik fabrikası olarak da kullanılmış olup, günümüzde yıkık ve boş durumdadır (şekil 4.5).

4.1.1.6 Ermeni Katolik Kilisesi

Suriçi bölgesinin güneydoğu diliminde Cemal Yılmaz Mahallesi Muallâk sokakta yer almaktadır. Kilisenin yapım tarihi hakkında kesin bilgiler bulunmamakla birlikte 17. veya 18. yüzyılda yapının yenilendiği yahut yeniden yapıldığı bilinmektedir (Korkmaz, 2006).Yapı Diyarbakır'da bulunan kiliseler içinde en zengin dekorasyona sahiptir. Bazalt taştan yapılan kilisenin güney apsisinin mukarnaslı örtüsü ve mihrap duvarındaki çini kalıntıları yapının mimari zengin işçiliğini ve görkemini artırmaktadır. Kilisenin cephesi, bazalt malzemenin sertliğinden dolayı, Diyarbakır'da diğer geleneksel yapılarda görüldüğü gibi sadedir. Kilise üç nefli bazilikal planlıdır. Plan itibariyle narteks, naos, kadınlar mahfili, apsis ve çan kulesi bölümlerinden oluşmaktadır (şekil 4.6). Dikdörtgenler prizması şeklindeki yapının üst örtüsü ahşap kirişlemeli toprak damlıdır (Tuncer, 2015).

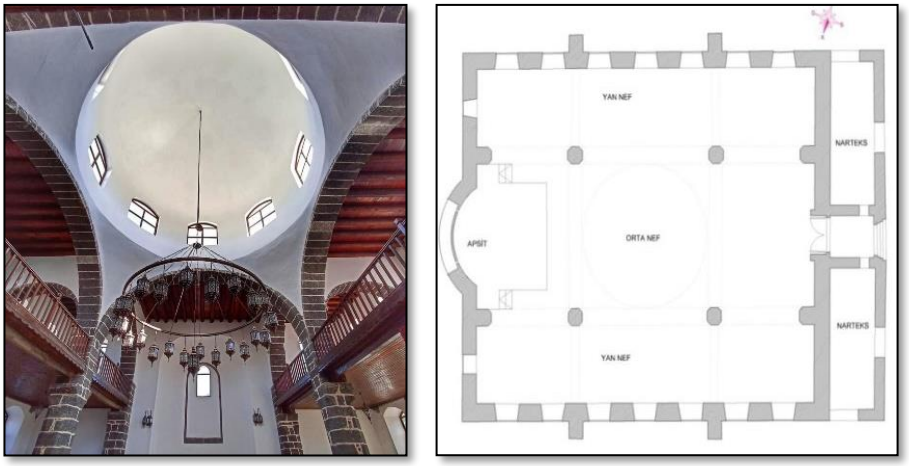

Şekil 4.6 Ermeni Katolik Kilisesi görünümü ve planı (Tuncer, 2015)

Restore edilen kilise, Ermeni Katolik cemaatince ayin yapılması talep edildiğinde izin verilmesi kaydıyla 10 yıl süreyle eğitim ve kültür hizmetlerinde kullanılmak üzere Dicle Üniversitesi'ne tahsis edilmiştir.

4.1.1.7 Protestan Kilisesi

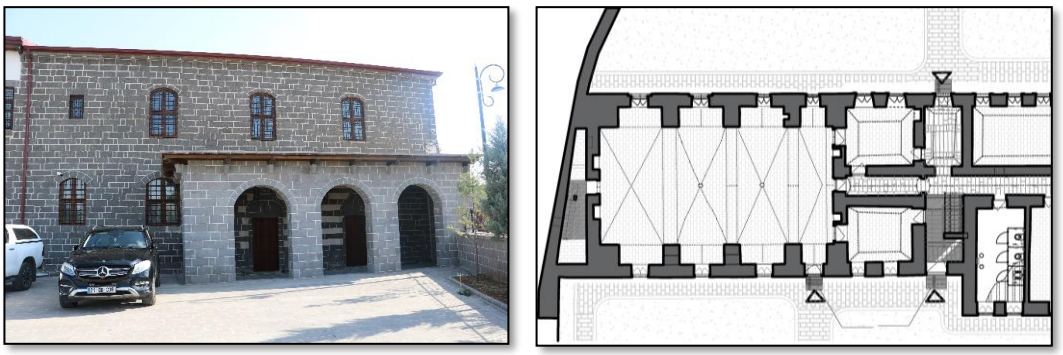
Mardin Kapı yakınlarında Muallâk Sokakta bulunan kilisenin yapım tarihi bilinmemektedir. Yapı, Diyarbakır'daki Ermeni Kiliselerinde görülmedik şekliyle kapalı Yunan haçı plan şemasındadır. Kareye yakın dikdörtgen planlı kilisenin merkezinde ahşap iskeletli kubbe, yan mekânlarında ahşap kirişlemeli düz dam mevcuttur. Kilisenin apsisi, dıştan vurgulu olup, içten de yuvarlak planlıdır. Apsis dıştan düz damla örtülüdür (şekil 4.7). Yapı, yalın bir cephe düzenine sahiptir. Batı cephesi, altta narteks, üstte galeri duvarlarından oluşur. Kilise, Süryani Cemaati adına kayıtlıdır. Siyah bazalt taştan yapılan kilise plan itibariyle dikdörtgen planlı yapılmış olup kilisenin narteks bölümü yapıya daha sonradan eklenmiştir. Önceleri tek kat olan yapıya daha sonra ikinci kat da eklenmiştir. Kilise'nin üstü kubbe ile örtülüdür ve çan kulesi de bulunmaktadır (Tuncer, 2015). Son dönemde yapılan restorasyon sonrasında kilise kullanıma henüz açılmamıştır.

Şekil 4.7 Protestan Kilisesi görünümü ve planı (Tuncer, 2015)

4.1.1.8 Latin Kilisesi

Diyarbakır ili, Sur İlçesi, Fatih Paşa mahallesindedir. Bu yapının geçmişte dokuma atölyesi olarak değerlendirilmiş olması ile Eski Süleyman Nazif İlköğretim Okulu'nun devamı olması yapının kısmen de olsa korunmasını sağlamıştır. Kesin yapım tarihi bilinmemektedir (Tuncer, 2015). Yapının boyutları diğer kiliselere göre daha küçük olduğundan, üstü günümüzde kırma çatı ile kapatılmıştır. Kilise doğu-batı yönde dikdörtgen tek nefli ve çapraz tonoz örtülü bir plan şemasına sahiptir (şekil 4.8). Kilisenin bodrum katı vardır. Yapıda ana yapım malzemesi bazalt taştır. Bina Sur Kaymakamlığı'na tahsis edilerek kamu hizmet binası olarak kullanılmaktadır.

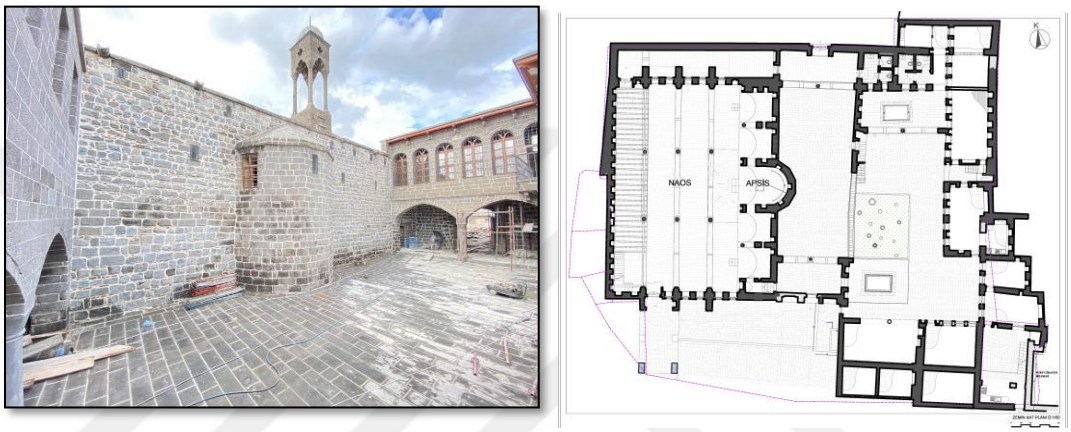

Şekil 4.8 Latin kilisesi görünümü ve planı (Vakıflar arşivi, 2021)

4.1.1.9 Mar Petyum Keldani Kilisesi

Sur İlçesi, Özdemir Mahallesinde, Surp Giragos Kilisesi'nin yanındadır. Ne zaman inşa edildiği tam olarak bilinmeyen kilise, mülkiyeti Katolik Mezhebine bağlı Keldaniler

tarafından günümüzde de kullanılmaktadır. Kiliseye giriş sağlayan kuzeybatı köşedeki kapının üstünde 1834 yazılı onarım tarihi olarak kabul edilmektedir (Öz, 2014). Diyarbakır'da birçok yapıda olduğu gibi ana yapı malzemesi bazalttır. Plan itibariyle kemerle bölünmüş üç nefli ve beş apsislidir. Mar Petyun Kilisesi yapılar ile kompleks bir yapı grubu oluşturmaktadır (şekil 4.9). Kilisenin içinde yer aldığı yapı grubu, avlu etrafında düzgün olmayan, U şeklinde bir düzenlemeye sahiptir. 2023 yılında restorasyonu tamamlanan kilise ibadete açılmıştır

Şekil 4.9 Mar Petyum Kilisesi görünümü ve planı (FMZ arşivi,2022)

Surdışında yer alan kiliseler

4.1.1.10 Sati Köyünde Yer alan Kilise

Sur İlçesi, Sati Mahallesi 166 ada 1 parselde bulunmaktadır. Ne zaman inşa edildiği tam olarak bilinmeyen kilise için herhangi bir tescil işlemi yapılmamıştır. Mülkiyeti Abdülkerim Aslan'a aittir. Günümüzde cami ve konut olarak kullanılmaktadır.

Ana yapı malzemesi bazalt taştır. Dikdörtgen plan şeması görülmektedir. Güney ve kuzey cephesinde dışa taşan sütun bulunmaktadır. Her bir sütun arasında alt ve üstlü birer açıklık bulunur. Alt açıklık yuvarlak kemerli pencereler veya basık kemerli kapı, üst açıklık ise düz lento ile geçilmiştir. Güney cephesinde cami kullanımında mihrap yapılmıştır. Kuzey, güney ve batı kısmında giriş kapıları bulunmaktadır. Plan itibariyle sivri kemerle bölünmüş üç açıklıklıdır. Naosun bir kısmı ve apsis konuta dahil edilmiştir (şekil 4.10).

Şekil 4.10 Naosdan görünüm, Güney cephesi ve Kuzey cephesi

4.2 Alipınar Mahalle Dokusu

Şekil 4.11 1895 yılına ait Diyarbakır Haritası (Cumhurbaşkanlığı Arşivi,2023)

Alipınar eski adıyla Ain Tannour veya Ali Poir'dir. Günümüzde Alipınar olarak da adlandırılmaktadır. Ain Tannour ismi 1555 yılına ait el yazmalarında geçmektedir. Ali Poir ismi ise Cumhurbaşkanlığı arşivinde 1895 yılında Diyarbakır'dan Bitlis'e giden yolların çizildiği haritada (Şekil 4.11) ve Joseph Tfinkdji'nin 1913 yılında yayınlanan kitabında yer almaktadır. Merkez kabul gören kentsel sit alanı olan Suriçine yakın ve batısındadır (Şekil 4.12).

Şekil 4.12 Alipınar ve diğer mahallelerin Sur içine göre konumu

Diyarbakır Yeni Mardin Bulvarında ve Hava Kuvvetleri Komutanlığı 8. Ana Jet Üs Komutanlığı giriş kapısının güney batısında yer almaktadır. Havaalanı Mania Planı[1] ve askeri bölgede bulunan Alipınar Mahallesi'nde yapılar az katlı ve yapılaşma diğer mahallere oranla azdır. Askeri hava alanı ile mahalle arasında yeşil bir kuşak vardır.

Şekil 4.13 1952 yılına ait hava fotoğrafı

[1] [1] Havaalanı Mania Planı, hava araçlarının geçişlerinin engellenmemesi için düzenlenen yüksekliğe ilişkin imar planıdır.

Garden ve Evliya Çelebi'nin anlatılarına göre, Alipınar suyu da bu yerleşkede yer almakla birlikte Hamravat suyuyla ilişkilendirilmiştir. Şehrin su tedariki için önemli bir kaynak olarak görülmüş ve özellikle havuzda biriken Alipınar suyu, şehirdeki çeşitli yerlere dağıtılmıştır. Örneğin, Ali Paşa Camii ve Mardin Kapıdaki hamam gibi noktalara ulaştırılmıştır. Bu bilgiler, Alipınar suyunun Hamravat suyuyla birlikte şehirdeki su altyapısında önemli bir rol oynadığını göstermektedir (İlhan, 2017). Ain Arapça'da kaynak, pınar veya göz anlamına gelmektedir. Ain Tannour isminin de bu kaynak suyundan aldığı düşünülmektedir. Günümüzde kaynak suyu Alipınar Cami için kullanılmaya devam etmektedir. Kaynak suyunun bulunduğu alanda hava fotoğraflarında görüldüğü üzere bölgenin tamamı yeşil alan olarak görülmektedir. Bu yeşil alan zamanla yerini betonarme yapılara bırakmıştır Meskûn mahalin 1952 yılından günümüze kadar değişim ve dönüşümün hava fotoğrafları mevcuttur (Şekil 4.13, Şekil 4.14, Şekil 4.15).

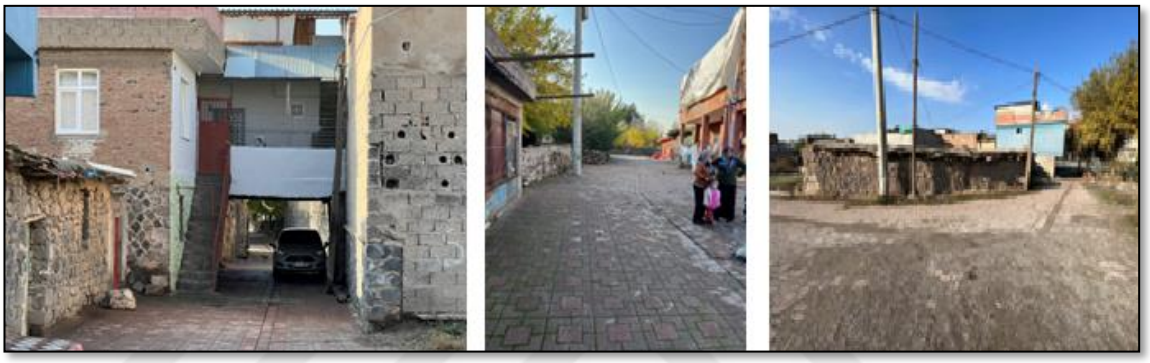

Şekil 4.14 1958 yılına ait hava fotoğrafı

Şekil 4.15 2024 Google Earth verisi

D.K.V.K.B.K.M arşivinde Alipınar Mahallesi'nde 3 adet tescilli konut ve 1 harabe kilise yer almaktadır. Tescilli konut yapıları bağ evleri olarak adlandırılmaktadır. Yapılar genellikle süslemeden uzak, sade ve yalındır. Yakın dönem yapıları olduğu için günümüz koşullarına göre üzeri betonarme damdır. Tescilli yapılar dışında tescile değer terk edilmiş konutlar da bulunmaktadır. Boş parsel ve harabeler çoğunluktadır. Alipınar'da sokak yapıları düzensizdir (Şekil 4.16). Belediyenin alt yapı ve yol çalışmaları sonucunda bazı yapılar hasar görmüştür. Tüm yapı çevreleri kilitli parke taşı ile kaplanmıştır. Bahçelerde, yapı duvarlarında devşirme taşlar oldukça fazladır.

Şekil 4.16 Sokak görünümleri

4.2.1 Konut dokusu

Yapılaşma Havaalanı Mania Planı ve askeri bölgeden kaynaklı, hava fotoğraflarından anlaşıldığı üzere, 1952 yılından günümüze kadar yapılar az katlı yapılmıştır.

Avlunun sokakla ilişkisi ile geleneksel Diyarbakır evlerinde görülen dış ve orta avlulu plan tipleri görülmektedir. Dörtgen ve yamuk avlu formları bulunmaktadır. Tescilli ve tescile değer evler tek ve iki katlı iken betonarme yapılar üç katlı da olabilmektedir.

Avlu veya bahçe mekânların en önemli kısmıdır. Eve geniş bir bahçeden geçildikten sonra geçiş sağlamaktadır. Zemin katta eyvanın sağlı sollu iki tarafında çok amaçlı yaşam mekânı odalar bulunur. Birinci katlarda zemin katın aynısı olup taş merdiven ile eyvana çıkılmakta ve eyvan sağlı sollu odalara açılmaktadır Yapı konumları parsel durumlarına göre farklı yerleştirilmiştir.

Alipınar Mahallesi'nde yer alan yapıların sokak cepheleri oldukça az açıklıklara sahip ve sadedir. Sokak cephesi basit bir giriş kapısından oluşmaktadır Genellikle sokak yönüne cephe verilmemiş, daha çok yüksek ve sağır cephe duvarları bulunur. Sokak cephelerinde süsleme neredeyse hiç yapılmamıştır. Geleneksel dokunun izlerinin yoğun olduğu sokaklarda ev cepheleri mütevazı hatta basit ve sade olup daha çok kaba yonu taş kullanılmıştır. Geleneksel Diyarbakır evlerinde olduğu gibi avlu cepheleri özenle tasarlanmış ince yonu taşlardan yapılmamıştır. Avlu veya bahçe cepheleri de kaba yonu bazalt taştan yapılmıştır. Avlu cephelerinde eyvan, gezemek ve merdiven, yapıya hareketlilik katmaktadır. Zemin ve birinci katta eyvan yapının ortasında olup, odalara geçişi sağlamaktadır. Zemin kat eyvan kemeri zeminde basık kemer birinci katta ise yuvarlak kemer kullanılmıştır. Kemer sağ ve solunda süslemeli kandillikler yer alır. Yapılar simetriktir. Eyvan kemerlerin sağ ve sol aksında eşit sayıda açıklık yer alır. Pencere açıklıkları düz lento ile geçildiği gibi yuvarlak kemerli geçişler de bulunur. Avlu yönünde yapılan saçak çıkma mesafesi sokak cephesine göre daha uzundur. Avlu yönünde taş bingi destekli saçaklar yapılır. Saçak geleneksel Diyarbakır evlerindeki gibi bingi taşı üzerine ahşap bingi ile desteklenmektedir. Ahşap kirişleme çoğu evde görülmektedir. Yakın dönemde inşa edildiklerinden ve değişime uğradığından, betonarme dam ile kapatılmıştır. Eski dönemlerde evlerin düz toprak dam ile sonlandırıldığı anlaşılmaktadır. Yapıların demir ve ahşap doğramaları Suriçi yapıları ile benzerlik göstermektedir.

Genellikle tescile değer yapılar yıkılıp ya yerine betonarme yapılar yapılmakta, harabe olarak kalmakta yada yıkım sonucunda parseller boş bırakılmaktadır.

- **296 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı**

296 nolu parselde bulunan yapı tescilli olmayıp, harabe durumdadır. Avlusunda muhdes betonarme yapı bulunmaktadır. Yapıya kaba yonu taş ile örülmüş bir avlu duvarı ve ince yonu taştan örülmüş basık kemerli bir kapıdan girilmektedir (Şekil 4.17). Yapı tek kanatlı dikdörtgen formdadır. Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapıyı ortadan bölen eyvan bulunmakta olup, zemin kattaki basık kemer ile birinci katta yuvarlak kemer ile geçilmiştir. Eyvan yapıyı simetrik olarak bölmüştür. Sağ ve sol açıklıklar eşit sayı ve ölçüdedir. Pencere açıklıkları düz lento ile geçilmiştir. Birinci kata geçiş için betonarme

merdiven ve gezemek kullanılmıştır. Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme üzeri betonarme damdır.

Şekil 4.17 296 nolu parselde yer alan tescile değer yapı

- **312 nolu parselde yer alan tescile değer yapı**

312 nolu parselde bulunan yapı tescilli olmayıp ve kullanılmaya devam edilmektedir. Parsele muhdes betonarme bir yapıdan geçiş yapılarak girilmektedir. Tescile değer yapıya basık kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktadır. Özgün dış çift kanatlı kapı ahşap doğramasıyla birlikte korunmuştur (Şekil 4.18). Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapıyı ortadan bölen eyvan bulunmaktadır. Eyvan zemin katta yıkılarak betonarme düz lentoya çevrilmiş birinci katta ise yuvarlak kemer ile geçilmiştir. Eyvan yapıyı simetrik olarak bölerken, sağ kısmı muhdes betonarme yapı ile kapatılmıştır. Pencere açıklıkları düz lento ile geçilmiştir. Birinci kata geçiş için betonarme merdiven ve gezemek kullanılmıştır. Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme üzeri betonarme damdır

Şekil 4.18 312 nolu parselde yer alan tescile değer yapı

- **321 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı**

321 nolu parselde bulunan yapı tescillenmemiş ve yok olmuştur. Yapıya kaba yonu taş ile örülmüş bir avlu duvarı ve ince yonu taştan örülmüş basık kemerli olduğu düşülen bir kapıdan giriş yapılmaktadır. Zemin katı mevcuttur. Pencere açıklıkları yuvarlak kemer ile geçilmiştir (Şekil 4.19). Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme ile geçildiği görülmektedir.

Şekil 4.19 321 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı

- **366 nolu parselde yer alan tescile değer yapı**

366 nolu parselde bulunan yapı tescilli olmayıp, kullanılmaktadır. Tescile değer yapıya demir doğramalı kapıdan giriş yapılmaktadır. Zemin ve birinci kattan oluşmakta, eyvanı bulunmamaktadır. Pencere açıklıkları düz lento ile geçilmiştir (Şekil 4.20). Birinci kata geçiş için üzeri beton şap ile kaplı taş merdiven ile kullanılmıştır. Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme üzeri betonarme damdır.

Şekil 4.20 366 nolu parselde yer alan tescile değer yapı

- **429 nolu parselde yer alan tescilli yapı**

429 nolu parselde bulunan yapı tescilli ve kullanılmaya devam edilmektedir. Tescilli yapıya basık kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktadır. Özgün dış çift kanatlı kapı ahşap doğramasıyla birlikte korunmuştur. Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapıyı ortadan bölen eyvan bulunmaktadır (Şekil 4.21). Eyvan zemin katta basık kemerli, birinci katta ise yuvarlak kemer ile geçilmiştir. Eyvan yapıyı simetrik olarak bölmüştür. Pencere açıklıkları zemin katta düz lento, birinci katta yuvarlak kemer ile geçilmiştir. Birinci kata geçiş için taş merdiven ve gezemek kullanılmıştır. Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme üzeri betonarme damdır.

Şekil 4.21 429 nolu parselde yer alan tescilli yapı

- **430 nolu parselde yer alan tescilli yapı**

430 nolu parselde bulunan yapı tescilli ve kullanılmaya devam edilmektedir. Tescilli yapıya basık kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktadır (Şekil 4.22). Dış kapı çift kanatlı ahşap doğramasıyla yenilenmiştir. Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapıyı ortadan bölen eyvan bulunmaktadır. Eyvan zemin katta basık kemerli, birinci katta ise yuvarlak kemer ile geçilmiştir. Eyvan yapıyı simetrik olarak bölmüştür. Pencere açıklıkları zemin katta düz lento, birinci katta yuvarlak kemer ile geçilmiştir. Birinci kata geçiş için taş merdiven ve gezemek kullanılmıştır. Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme üzeri betonarme damdır.

Şekil 4.22 430 nolu parselde yer alan tescilli yapı

- **432 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı**

432 nolu parselde bulunan yapı, tescillenmemiş olup, içi toprak ve kopan taş parçaları ile dolmuştur. Yapının kaba yonu taş ile örülmüş bir avlu duvarı ve sokak kısmında bir kemer ayağı kalmıştır. Tek katlı ve pencere açıklıkları düz lento ile geçilmiştir. Yapıda sivri kemerli bir geçiş bulunmaktadır (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 432 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı

- **444 nolu parselde yer alan tescilli yapı**

444 nolu parselde bulunan yapı tescilli ve kullanılmaya devam edilmektedir. Yapıya basık kemerli bir kapıdan girilmektedir. Yapının giriş kısmına doğru taş kolon üzerine betonarme çıkma mevcuttur (Şekil 4.24). Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme üzeri betonarme damdır.

Şekil 4.24 444 nolu parselde yer alan tescilli yapı

- **446 nolu parselde yer alan tescile değer harabe yapı**

446 nolu parselde bulunan yapı tescilli olmayıp, harabe durumdadır. Avlusunda muhdes betonarme yapı bulunmaktadır. Kaba yonu taş ile örülmüş bir avlu duvarı ve ince yonu taştan örülmüş basık kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktadır. Özgün, tek kanatlı kapı ahşap doğramasıyla birlikte korunmuştur (Şekil 4.25). Yapı tek kanatlı dikdörtgen formdadır. Zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Yapıyı ortadan bölen eyvan bulunmaktadır. Eyvan kemeri zemin katta yıkılarak betonarme düz lentoya çevrilmiştir. Pencere açıklıkları zemin katta düz lento, birinci katta yuvarlak kemer ile geçilmiştir. Birinci kata geçiş için betonarme merdiven ve gezemek kullanılmıştır. Yapı üst örtüsü ahşap kirişleme üzeri betonarme damdır. Yapıdan başka bir yapıya geçiş yapan basık kemerli çift kanatlı ahşap doğraması olan bir kapı vardır.

Şekil 4.25 446 nolu parselde yer alan tescile değer yapı

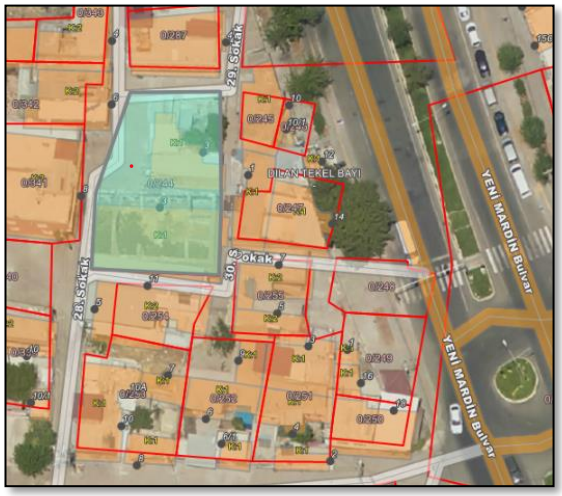
5. ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ

5.1 Konumu ve Tarihçesi

Şekil 5.1 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi Google Earth sistemi üzerindeki yeri (Google Earth, 2024)

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi, Diyarbakır İli, Bağlar İlçesi, Alipınar Mahallesi, 244 nolu parsel üzerinde bulunmaktadır. Diyarbakır Hava Kuvvetleri Komutanlığı 8. Ana Jet Üs Komutanlığı giriş kapısının güney batısında (şekil 5.1) ve yeni Mardin Bulvarındadır. Parsele 28.,29. ve 30. Sokaklardan (şekil 5.2) giriş yapılmaktadır.

Şekil 5.2 Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi e-imar kaydı (2024)

Alipınar, kaynaklarda Ain Tannür veya Ali-Poir olarak isimlendirilmektedir. Ain Tannür köyünden ilk kez 1555 yılında, bir el yazmasının Mardin'de Ain Tannür'lü Abraham'a,

papaz Derviş'in oğlu yeğeni papaz Giwargis'in kullanımı için satılmasından bahsedilir. Abdisho IV Maron'un 1562 tarihli mektubunda köy, piskoposun merkezi olarak listelenmiş ve 1568 yılında İsa'nın oğlu rahip Hormizd, Shaylela oğlu rahip İshak ve oğlu tarafından Mar Kuriaqos Kilisesi için el yazmaları sipariş edilmiştir. Rahip 'Abdal ve 1573'te Safar oğlu Abdullah ve oğlu Cihanşah tarafından. 'Ain Tannür'den üç adam (Misrael, Isaac ve Abraham), 1582'de Mardin metropolü Hananisho'ya Kudüs'e kadar eşlik eden bir grup Doğu Suriyeli hacı arasındaydı (Wılmshurst, 2000).

1661 yılında Shain oğlu Giwargis tarafından Mar Kuriaqos Kilisesi'ne bir el yazması bağışlandı. 1672'de patrik Eliya X Yohannan Marogin, Amid'deki Müslüman yetkililerin metropol Joseph'i bağımsız bir Katolik başpiskoposu olarak tanımasının ardından Ain Tannür'e çekildi ve birkaç hafta orada kaldı. Bu dönemde köy sakinlerinin çoğu gelenekçiydi, ancak birkaç yıl sonra Katolikler çoğunluktaydı. 'Ain Tannür, 1731'de Konstantinopolis'te Katolik cemaatleri tanınan köyler arasındaydı ve bu köyün en önemli oğlu, 1717'den 1728'e kadar Basil adıyla Amid'in metropolü olan Garabet'in oğlu Katolik rahip 'Abd al-Ahad'dı. Aynı zamanda 1693, 1694 ve 1702 (en eskisi Amid'de ve diğer ikisi Ain Tannür'de) yazmalarının da yazarıydı ve ilk Amid patriğinin kariyerinin ana kaynağı olan Yusuf'un Hayatı Mayıs 1719 tamamlandı (Wılmshurst, 2000).

On sekizinci yüzyılda Ain Tannür'de çeşitli el yazmaları kopyalandı; bunlar arasında isimsiz bir katip tarafından 1707 tarihli bir el yazması da vardı; Metropolit Basil'in oğlu diyakoz Mikha'il'in (aynı zamanda patrik III. Joseph'in öğrencisi olarak Amid'de tarihsiz bir el yazmasını kopyalayan) 1717 ile 1765 yılları arasında yazdığı beş el yazması; ve rahip Sabrisho'nun oğlu, rahip Hajo'nun oğlu, papaz Bakos'un oğlu, papaz Hajador'un oğlu, papaz Hajador'un kızı, on beş yaşındaki kadın katip Teresa'nın 1767 tarihli bir el yazması. 'Ayn Tannür. Bu yazmaların sonuncusunda yer alan ayrıntılı bir notta rahip Hajo'nun 14 Nisan 1692'de, papaz Abdülkerim'in 24 Aralık 1719'da ve papaz Bakos'un 8 Haziran 1725'te öldüğü belirtiliyor; Amid'in yeni metropollerinden birkaçı başka bir notta ise ölüm tarihleri veriliyor (Wılmshurst, 2000).

On dokuzuncu yüzyılda Ain Tannür'deki Hıristiyanlar (o zamanlar Ali Punar olarak yeniden adlandırılıyordu) iki kez saldırıya uğradı. 1815'te köy, Keldani sakinlerinin

çoğunu öldüren ve hayatta kalan birkaç kişiyi de Amid'e sığınmaya zorladılar.1895'te köydeki Ermeni cemaatinin pek çok üyesi öldürüldü ve Mar Kuriaqos Kilisesi ile köydeki bir Ermeni kilisesi yağmalandı. Bununla birlikte, 1850'de Badger'ın (köye 'Ali Paşa' adını veren kişi), 1892'de Chabot'un ve 1913'te Tfinkdji'nin bahsettiği, Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesine kadar köyde küçük bir Keldani topluluğu varlığını sürdürdü (Wılmshurst, 2000)

Bir el yazmasının bir kısmı, 1823'te Ain Tannür'deki Mar Kuriaqos Kilisesi'nde, keşişler Stephen ve Yohannan Kattüla tarafından, papazlık törenini almak üzere Amid'de kaldıkları sırada ve Mikhail Mawina'nın oğlu papaz Ya'qob'un oğlu papaz Joseph tarafından kopyalandı. Ain Tannür'ün 1838'de Amid'de bir el yazması kopyası vardır (Wılmshurst, 2000).

XX. yüzyılın başlarına kadar varlığı bilinen Çarıklı'da bulunan Mart (Azize) Şmuna Kilisesi ile Alipınar'da Mar Kıryakos Kilisesi 'nin Mar Petyum Keldani Kilisesi'ne ait el yazmalarından anlaşılmaktadır. *"Bu defter Diyarbakır'da Mar Petyun, Alipınar köyünde Mar Kıryakos ve Çarıklı köyündeki Mart Şmuna Kilisesi olarak üç kilisenin Muharrem 1267 (Kasım 1850) ile Ayar 1284 (Mayıs 1867) tarihleri arasındaki gelirlerini gösteren defterdir. Bu defter, Hanna Mihayil Keşişoğlu, Makdis Mensur Papazoğlu ve Sandık Emini Anton Dellal tarafından düzenlenmiştir"* şeklinde bir yazı bulunmaktadır. Çevrilen el yazmasında, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Diyarbakır ve çevresinde her üç Keldani Kilisesi'nin varlığını devam ettirdiği ve cemaatine açık olduğunu anlamaktayız. Alipınar köyünde bulunan Mar Kıryakos Kilisesi 'nin XX. yüzyılın başlarına kadar metropolitlik birimi olarak kullanılmıştır (Şimşek, 2016).

Adden Scher ele aldığı el yazması şu şekildedir. *"Notun ortasında şu not yazılıdır: Bu ikinci ve birinci cilt, 'Abdallah, Safar'ın oğlu ve onun oğlu Djihansah tarafından 'Ain Tannoura'daki Saint Cyriaque Kilisesi için satın alındı. Bu not, 9 Nisan 1884 (Miladi takvime göre 1573) tarihinde Nisibe, Marde, Amid ve Ermenistan kökenli balıkçı İsö Yahb tarafından yazılmıştır."*. Alipınar Mahallesi'nde bulunan Mar Kuryakos Kilisesi 'nin 1884 yılında var olduğu anlaşılmaktadır

Lamec Saad'ın verdiği bilgi, *"Varlıklı Müslümanlar kavurucu yaz aylarını Dicle kıyısında, hatta doğrudan su üzerine kurdukları evlerde aileleriyle birlikte geçirmektedirler. Hıristiyanlar ise aynı mevsimde Katerbil, Ali Pınarı, Hasköy ve Çaruği' deki manastırlara taşınmaktadırlar"* (Tuncer, 2015). Alipınar Mahallesi'nde, daha önce köy olarak geçer, gayrimüslimlerin varlığına ve dinsel anlamda toplanma mekanına değinmektedir.

Statistique de l'archevêché d'Amida et de ses villages.

	LOCALITÉS	Chaldéens		Prêtres	Eglises	Chapelles	Ecoles
1	Amida ou Diarbékir (résid.).	2 300		6	1 cathéd.		3
2	Miafarkine.	500		1	1 neuve.		1
3	Djarokhié.	150		1	1		1
4	Ali-Poir.	80			1		
5	Bochatt.	500	néo-convertis.	1		1	1
6	Navdacht.	400	»			1	
7	Zéré.	120	»	1		1	1
8	Attché.	30				1	
9	Orfa (Mésopotamie).	200		2	1		2
	TOTAL :	4 180		12	5	4	10

Şekil 5.3 Amida Başpiskoposluğu ve köylerinin istatistikleri (Tfinkdjı, 1913)

Tfinkdjı istatistiğine göre, Ali-Poir'un Keldanileri (antik Ain-tannour), şehre çok yakın bir konumda bulunmaktadır. Yaklaşık 80 Keldani yaşadığı, rahipleri ve okullarının olmadığı, bir kilisenin bulunduğunu belirtmiştir (Şekil 5.3). Alipınar Keldanilerine sürekli Diyarbakır'dan ziyaretlerde bulunan bir rahip hizmet vermektedir. (Tfinkdjı, 1913)

Kilisede bulunan kitabesine göre yapı 1908 yılına tarihlendirilmekle birlikte tarihi kaynaklarda 16. Yüzyıldan itibaren adına rastlanılmasından dolayı kilisenin daha eski tarihli olması mümkün görülmektedir. İlk defa 1568 yılında İsa'nın oğlu rahip Hormizd, Shaylela oğlu rahip İshak ve oğlu tarafından Mar Kuriaqos Kilisesi için el yazmaları sipariş edildiği kayıtlarda geçmektedir (Wılmshurst, 2000).

Müze Müdürlüğünde bulunan kitabe çevirisini Mardin'deki Kırklar Kilisesi Süryani Horiepiskopos Papaz, Süryani tarihçisi Gabriel Akyüz ün yaptığı çeviride ise;

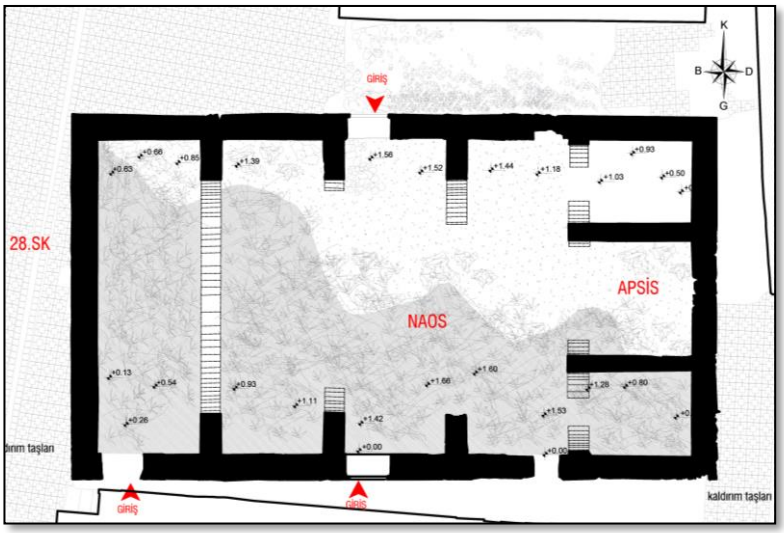
"Yüce Şehit Mor Kuryakos Kilisesi, Diyarbekir Keldani cemaatinin gayretiyle, masrafıyla ve işiyle inşa edilmiştir. Diyarbakır saygıdeğer Metropolitimiz Mor Şleymun döneminde gerçekleştirilmiştir. Yıl 1908." tarihlendirilmiştir.
Başka bir çeviride;

"Bu muhteşem, Şehit Mor Kuryakos Kilisesi Diyarbakır, Keldani Cemaatinin, gücü, işi ve masrafı (parası) ile inşaa edilmiştir. Değerli Mor Şeleymun mitropolitimizin günlerinde (zamanında) 1908 yılında"

5.2 Mimari ve Yapısal Özellikleri

5.2.1 Plan

Kilise doğu-batı yönüne enine planlıdır (Şekil 5.4). Naos kısmına 3 ayrı yerden giriş yapılmaktadır. Kuzeyinde basık kemerli bir kapı vardır. Güneyinde ise iki kapı vardır ancak bunlardan biri tahrip olmuştur.

Şekil 5.4 Kilise +1.00 kodu kat planı

Doğuda 3 mihraplı apsis kanadı bulunmaktadır. Ortadaki ana apsis diğer iki apsise oranla daha büyük tutulmuştur. Apsisde yan ve doğuda çıkmalar yoktur. Orhan Cezmi Tuncer'in 2015 yılında yaptığı çalışmada apsis bölümünün kagir tonoz ile örtüldüğüne dair herhangi bir iz bulunamamıştır (Şekil 5.5.).

Şekil 5.5 Naosdan apsis görünümü

Yapı enine geniş sivri kemerlerle bölünmüş dört neflidir. Sivri kemerlerden biri korunmuş, diğer ikisinin oturduğu ayak ve birkaç kemer taşı kalmıştır (Şekil 5.6.). Her bir sivri kemerin sağ ve solunda geçişler olup, toprak altındadır. Kilise içinde kemer ayaklarının bastığı dolu duvar iç alana taşmalar yapar. Her birinden geçiş bulunmaktadır. Her nef, yanlarda iki adet pencereden ışık alır.

Koro katı, narteks ve çan kulesinin herhangi bir izine rastlanmamıştır. Kapı pencere boşlukları briket veya tuğla ile kapatılmıştır. Güney ve kuzey cephesi, yapının etrafında bulunan niteliksiz betonarme yapılardan kaynaklı algılanmamaktadır.

Şekil 5.6 Kilise yukarıdan görünüm

Diyarbakır Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi, Bağlar İlçesi Alipınar Mahallesi 28., 29., 30. sokak ile çevrelenmiştir. Yapının kuzey cephesi 29. Sokak'a, güneyi 30.Sokak'a, batı cephesi 28. Sokak'a, doğu cephesi ise bir kısmı 30.Sokak'a bakmaktadır. Parsel içerisinde muhdes betonarme yapı vardır. Doğu cephesinde 1.44m mesafede tek katlı ve 2.00m mesafede 2 katlı betonarme (şekil 5.7), Kuzey de parsel içerisinde 3.00m yaklaşma mesafesinde tek katlı betonarme , Güney cephesinde 2.00m mesafede 3 katlı betonarme ve Batı cephesinde 3.00m yaklaşma mesafesinde 2 katlı betonarme yapı vardır.

Şekil 5.7 Doğu ve Kuzey cephesinde yer alan yapılar ve Parsel içinde yer alan muhdes yapı

Kilisenin üst örtüsü çökmüş kilisenin etrafı betonarme yapılar ile çevrelenmiş büyük bir tahribat altındadır Herhangi bir restorasyon geçirmemiştir.

Bazı yapı elemanlarında tahribatlar oluşmuştur. Yapı tehlike arz ettiğinden yakın çevresi için önemli risk oluşturmaktadır. Günümüze ulaşan kilise tek katlı olup, herhangi bir ikinci kat izine rastlanmamıştır.

5.2.2 Cepheler

Çalışmanın bu bölümünde; kilisenin her dört cephesi, batı güney, kuzey ve doğu cephesi anlatılmıştır. Kilise etrafında betonarme yapılar yakın mesafede bulunduğundan fotoğraf açılarını ve cephenin tamamını almak günümüz teknolojisi lazer tarama ile alınabilmiştir. Cephenin tamamını aynı kareye almak etrafındaki kaçak yapılaşmaların yakın mesafede bulunmasından kaynaklı imkânsızlaşmıştır. Bu nedenle lazer tarama verileri kullanılmıştır (Şekil 5.10, Şekil 5.12, Şekil 5.14, Şekil 5.16).

5.2.2.1 Batı cephesi

28.Sokak'a bakan cephenin uzunluğu 11.56 m, yerden yüksekliği ise güney kısmında 6.53 m, kuzey kısmında ise 7.31 metredir. Taş örgülerinde, köşe dönüşlerinde ince yonu bazalt taş, diğer kısımlarda kaba yonu ve moloz taş kullanılmıştır (Şekil 5.8). Duvarda malzeme kayıpları vardır.

Şekil 5.8 Batı cephesi (3d lazer tarama verisi)

Cephenin tam ortasında 0,95m yüksekliğinde 0,58m genişliğinde yerden 5,43m yüksekliğinde 1adet pencere bulunmaktadır (Şekil 5.9). Pencere dikdörtgen formlu, düz lentoludur. Pencere açıklığını oluşturan çerçevede ince yonu bazalt taş kullanılmıştır.

Şekil 5.9 Batı cephesi

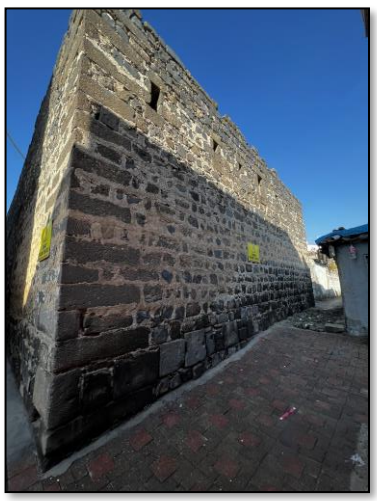
5.2.2.2 Doğu cephesi

Cephenin uzunluğu 11.43 m, yerden yüksekliği ise güney kısmında 5.84 m, kuzey kısmında ise 6.20 metredir. Taş örgülerinde, köşe dönüşlerinde ince yonu bazalt taş, diğer kısımlarda kaba yonu ve moloz taş kullanılmıştır (Şekil 5.10). Duvarda malzeme kayıpları vardır.

Şekil 5.10 Doğu cephesi (3d lazer tarama verisi)

Cephenin tam ortasında 0,95m yüksekliğinde 0,58m genişliğinde yerden 5,43m yüksekliğinde 7 adet pencere bulunmaktadır (Şekil 5.11). Pencereler dikdörtgen formlu, düz lentoludur. Pencere açıklıklarını oluşturan çerçevelerde ince yonu bazalt taş kullanılmıştır. Ortadaki pencere 0,46m genişlikte ve 0,74m yükseklikte en büyük pencere iken diğer 6 pencere 0,25m genişlikte ve 0,5m yüksekliktedir. Yerden yükseklikleri 4,40m dir.

Şekil 5.11 Doğu cephesi

5.2.2.3 Güney cephesi

30.Sokak'a bakan cephenin uzunluğu 20,38 m, yerden yüksekliği ise batı kısmında 6.93 m, doğu kısmında ise 6.39 metredir. Duvarda malzeme kayıpları vardır. Pencere ve kapı açıklıklarını tuğla, briket ve taşlar ile kapatılmıştır. Cephe önüne komşu parselin giriş kapısına kadar beton döşeme yapılmıştır.

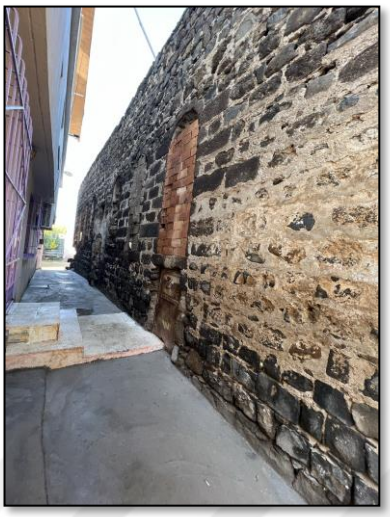
Cepheden kiliseye 2 ayrı kapıdan giriş yapılmaktadır. Birincisi, güney duvarının batı ucunda ve tahrip olmuştur. Kapının sağ ve solunda duvarda yıkılma ve duvar parçasının devam ettiğine dair izler bulunmaktadır. İkincisi, ana giriş kapısı olduğu düşünülen giriş kapısının üzerinde dikdörtgen formlu profilli bir silme içinde kitabe yeri mevcuttur. Ancak kitabe yerinde yoktur. Kapı 1.20m genişliğinde, yerden 2.21m yüksekliğinde basık kemerli çerçeveleri ince yonu bazalt taştan oluşmaktadır (Şekil 5.12).

Şekil 5.12 Güney cephesi (3d lazer tarama verisi)

Pencereler; yuvarlak kemerli (her bir kemer 7 taştan oluşan, 0.50m yarıçaplı) 6 adet pencere vardır. Pencere alt eşiklerinde düz tek parça taş kullanılmıştır. Bazı pencere alt eşikleri çatlamıştır. Sırasıyla soldan sağa; 2.37m yüksekliğinde 0.98m genişliğinde ve yerden 1.87m yüksekliğinde, 2.37m yüksekliğinde 0,97m genişliğinde ve yerden 1.80m yüksekliğinde, 2.37m yüksekliğinde 1.01m genişliğinde ve yerden 1.80m yüksekliğinde, 2.37m yüksekliğinde 0,96m genişliğinde ve yerden 1.80m yüksekliğinde, 2.37m yüksekliğinde 1.01m genişliğinde ve yerden 1.80m yüksekliğinde, 2.37m yüksekliğinde 1.01m genişliğinde ve yerden 1.80m yüksekliğinde pencereler vardır (Şekil 5.13). Apsise yakın olan pencerenin altında 1.41m yüksekliğinde 0,89m genişliğinde sonradan bir

boşluk açılmış bir metal kapı takılmıştır. Pencere ve kapı açıklıklarını oluşturan çerçeveler de ince yonu bazalt taştır.

Şekil 5.13 Güney Cephesi

5.2.2.4 Kuzey cephesi

29.Sokak'a bakan cephenin uzunluğu 20,38 m, yerden yüksekliği ise batı kısmında 6.52 m, doğu kısmında ise 5.87 metredir.

Cepheden naosun ortasına açılan kapıdan giriş yapılmaktadır. Kapı 1.23 m genişliğinde, yerden 1.99m yüksekliğinde basık kemerli ve 8 adet taştan oluşmaktadır. Kapı çerçeveleri ince yonu bazalt taş kullanılmıştır. Kapı önünden dolgu malzemeleri, hafriyat kullanılmıştır (Şekil 5.14).

Şekil 5.14 Kuzey cephesi (3d lazer tarama verisi)

Pencereler; yuvarlak kemerli (her bir kemer 7 taştan oluşan, 0.50m yarıçaplı) 6 adet pencere vardır. Pencere alt eşiklerinde düz tek parça taş kullanılmıştır. Bazı pencere alt eşikleri çatlamıştır. Sırasıyla soldan sağa; 2.36m yüksekliğinde 0.98m genişliğinde ve yerden 1.28m yüksekliğinde, 2.37m yüksekliğinde 0,99m genişliğinde ve yerden 1.26 m yüksekliğinde, 2.40m yüksekliğinde 1.03m genişliğinde ve yerden 1.40m yüksekliğinde, 2.38m yüksekliğinde 1,03m genişliğinde ve yerden 1.93m yüksekliğinde, 2.33m yüksekliğinde 1.1m genişliğinde ve yerden 2.10m yüksekliğinde, 2.40m yüksekliğinde 0.98m genişliğinde ve yerden 2.18m yüksekliğinde pencereler vardır. Pencere ve kapı açıklıklarını oluşturan çerçeveler de ince yonu bazalt taştır (Şekil 5.15).

Şekil 5.15 Kuzey cephesi

5.2.3 Yapım tekniği ve malzeme

19.yy. endüstri devrimine kadar yapım tekniği genelde yığma yapım yöntemiydi (Tuncer, 2015).Endüstri devrimi sonrasında farklı malzeme yapım tekniklerinin gelişmesiyle birlikte yığma yapım yöntemi ve doğal malzemelerin kullanım alanı gittikçe azaldı.

Yığma yapılarda düşey açıklıkları (kapı ve pencere gibi) örtmek için kemer ve lento, yatay açıklıkları örtmek için ise tonoz, kubbe ve düz örtüler kullanılmıştır (Tuncer, 2015).

Diyarbakır'daki tarihi yapılarda kullanılan ana yapım malzemesi bazalt taştır. Bazalt taşın elde edildiği taş ocaklarının ana kaynağı ise Karacadağ lavlarına dayanmaktadır. Mermerden sonra en sert taş olma özelliğine sahip olan bazalt, lavların derinlik seviyesine göre erken veya geç soğumasıyla gözeneksiz (erkek taş) ya da gözenekli (dişi taş) olarak ikiye ayrılır. Daha sert olan gözeneksiz bazalt, işlenmesi daha zor olduğundan ve ocaklardan daha az çıktığından, pencere ve kapılarda, sütun başlık, söve, lento, eşik, havuz, gözenekli olanları ise suyu tutabilme özelliklerinden ötürü döşemelerde kullanılır. Ocaklardan sürekli ince yonuluk taşın çıkarılması daha maliyetli olduğundan, daha küçük ve biçimsiz parçalardan oluşan moloz taşlar, harçla dolguda, yapı temellerinde ve blokajda kullanılmıştır (Tuncer, 2015).

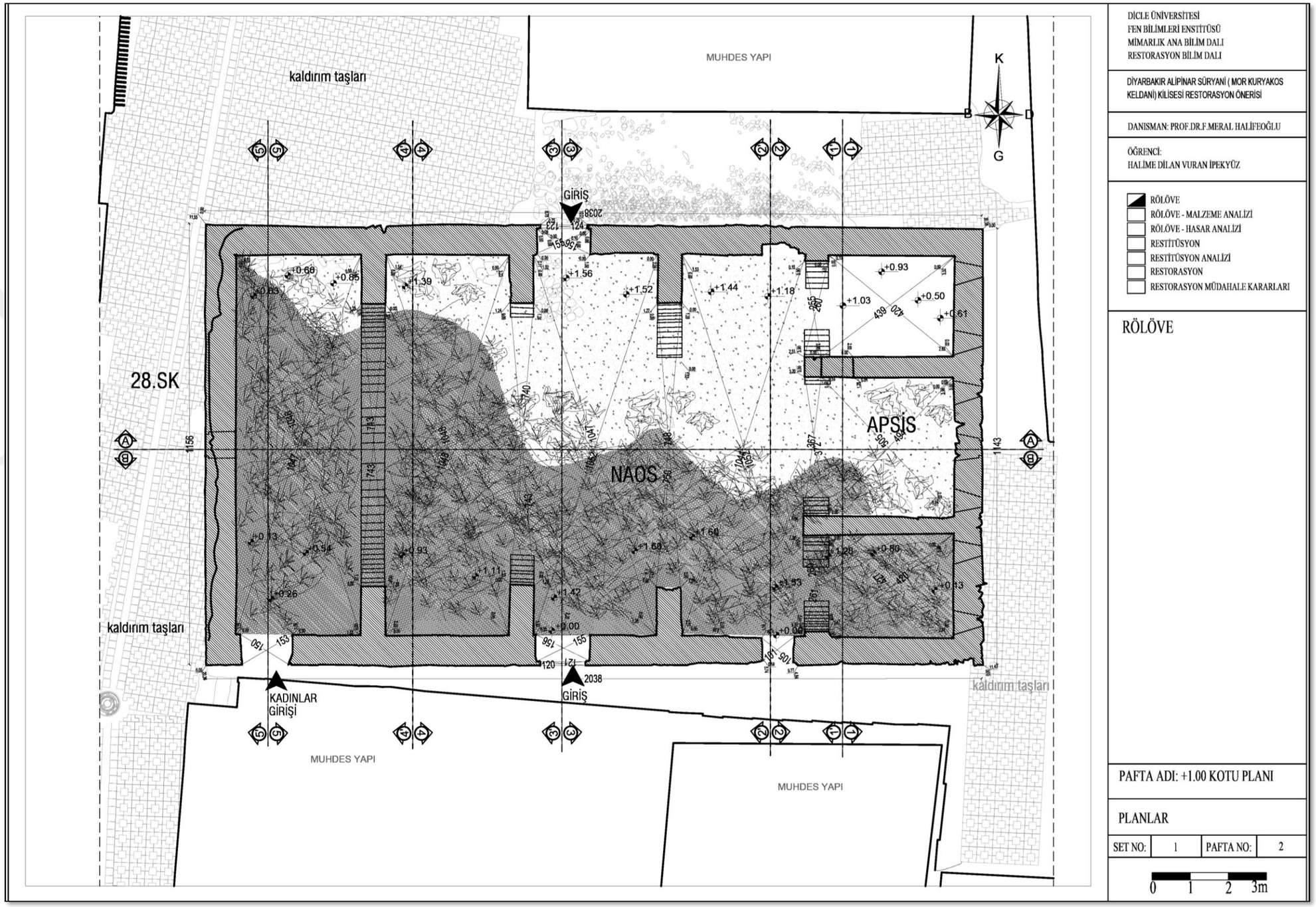
Çimentonun bulunduğu zamana kadar bağlayıcı, yapıştırıcı yapı gereci olarak kullanılan malzeme kireçti. Farklı türde yapıların çeşitli bölümlerinde kullanılan kirece, içine katılan çeşitli katkı maddeleri (tuğla, kül, kiremit kırığı, yumurta akı, kıtık ve keçi kılı) ile direnç, çatlamama, geçirmezlik titreşme ve yapışmaya dönük dayanıklılık sağlanarak istenilen formasyonu kazandırmak mümkündür (Tuncer, 2015). Diyarbakır'daki tarihi yapılarda ana yapım gereci olan taşı bağlamak için kullanılan harç kireç harcıdır.

Geleneksel yapım tekniğiyle inşa edilen Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin ana yapım malzemesi de bazalt taştır. Kesme bazalt taş, duvar köşe taşlarında, kapı pencere kenarlarında ve kemerlerde kullanılmış, duvarın geri kalan malzemeleri ise kaba yonu ve moloz taşlardan oluşmaktadır. Bağlayıcı harç malzemesi kireçtir. Günümüzde kilisenin üst örtüsü çökmüştür.

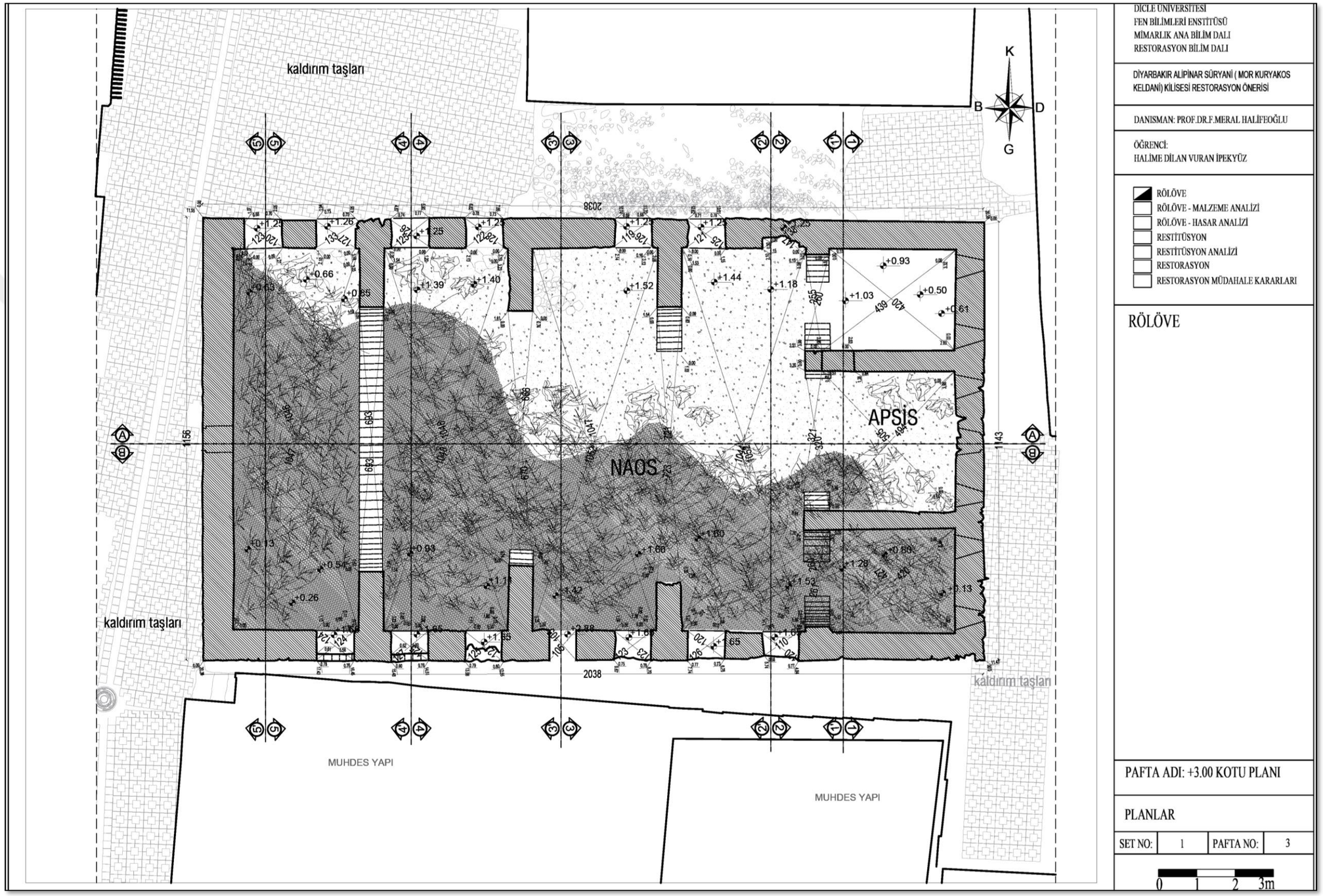
5.2.4 Rölöve çizimleri

Şekil 5.16 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Vaziyet Planı Rölöve Çizimleri

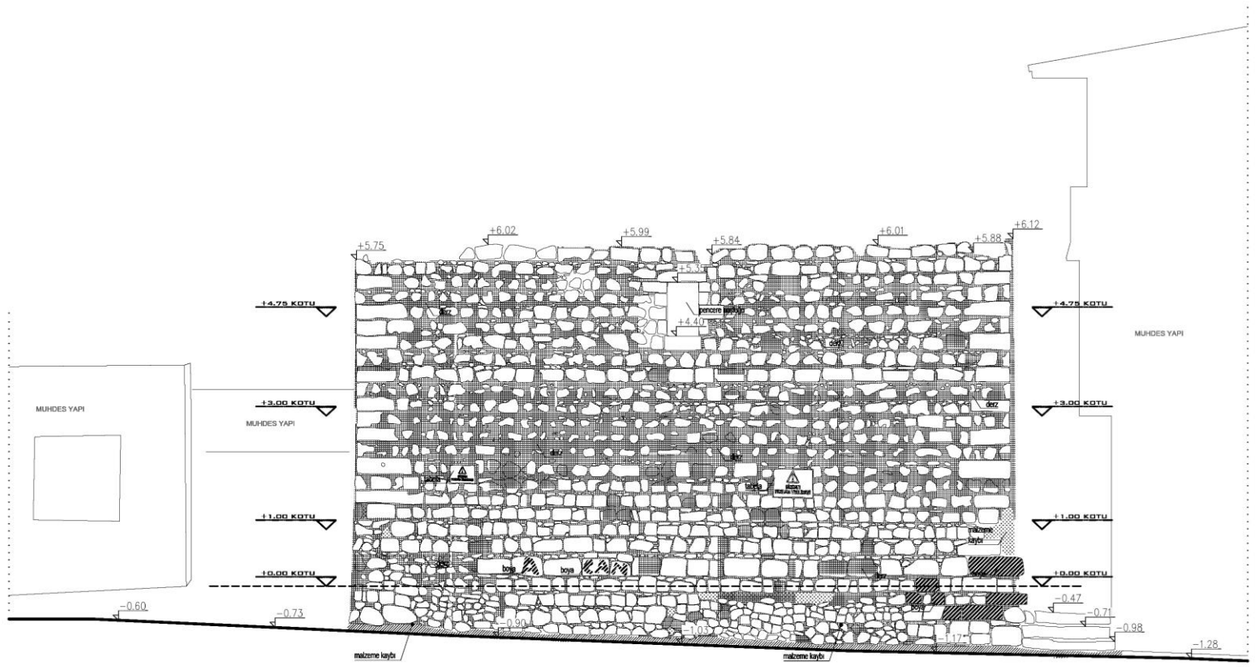
Şekil 5.17 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +1.00 Kotu Planı Rölöve Çizimleri

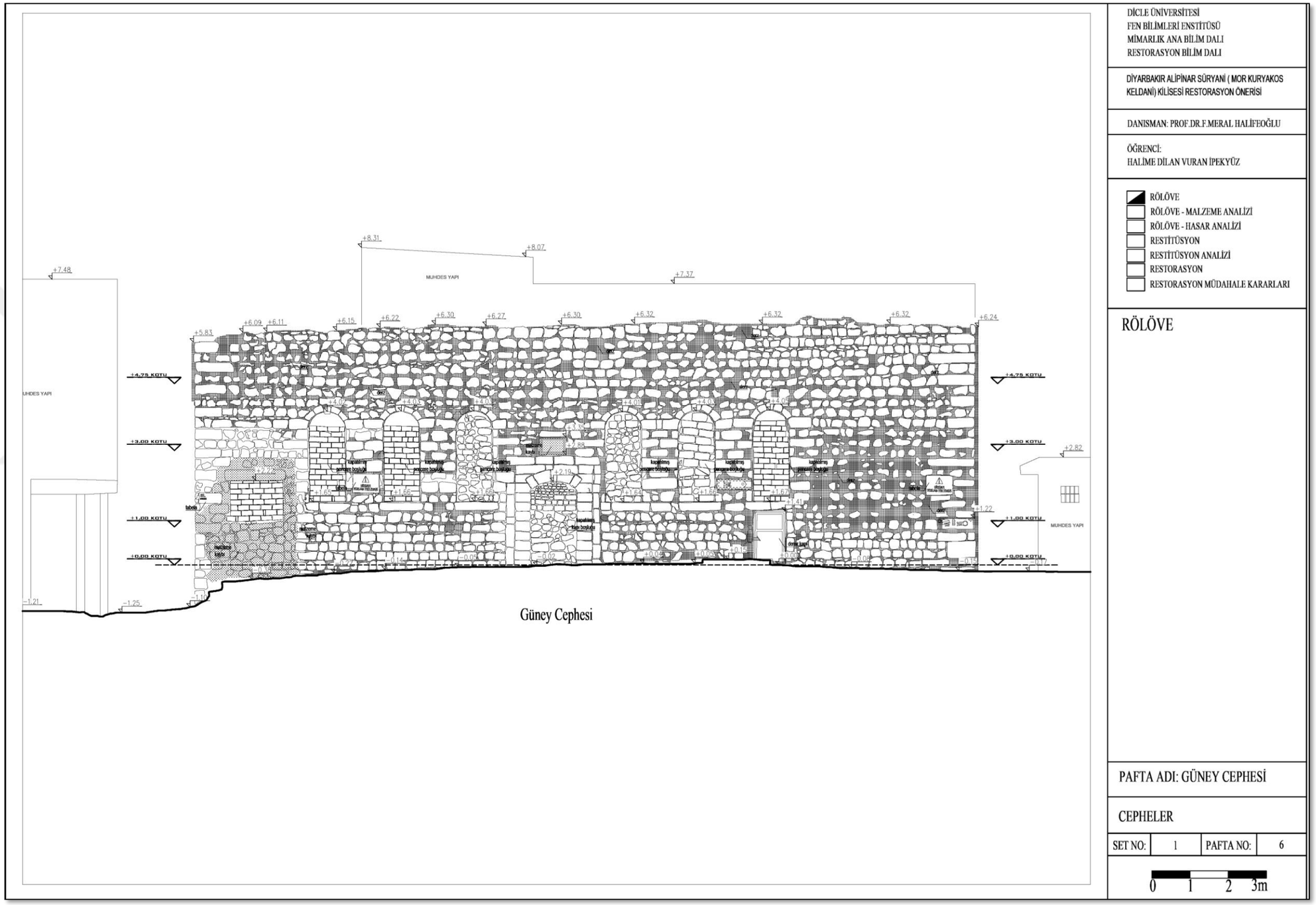

Şekil 5.18 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +3.00 Kotu Planı Rölöve Çizimleri

Şekil 5.19 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. +4.75 Kotu Kat Planı Rölöve Çizimleri

+5.75
+6.02
+5.99
+5.84
+6.01
+5.88
+6.12
+4.75 KOTU
+3.00 KOTU
+1.00 KOTU
±0.00 KOTU
MUHDES YAPI
MUHDES YAPI
MUHDES YAPI
−0.60
−0.73
−0.47
−0.71
−0.98
−1.28
malzeme kaybı
malzeme kaybı
malzeme kaybı
ahşap
ahşap
ahşap

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

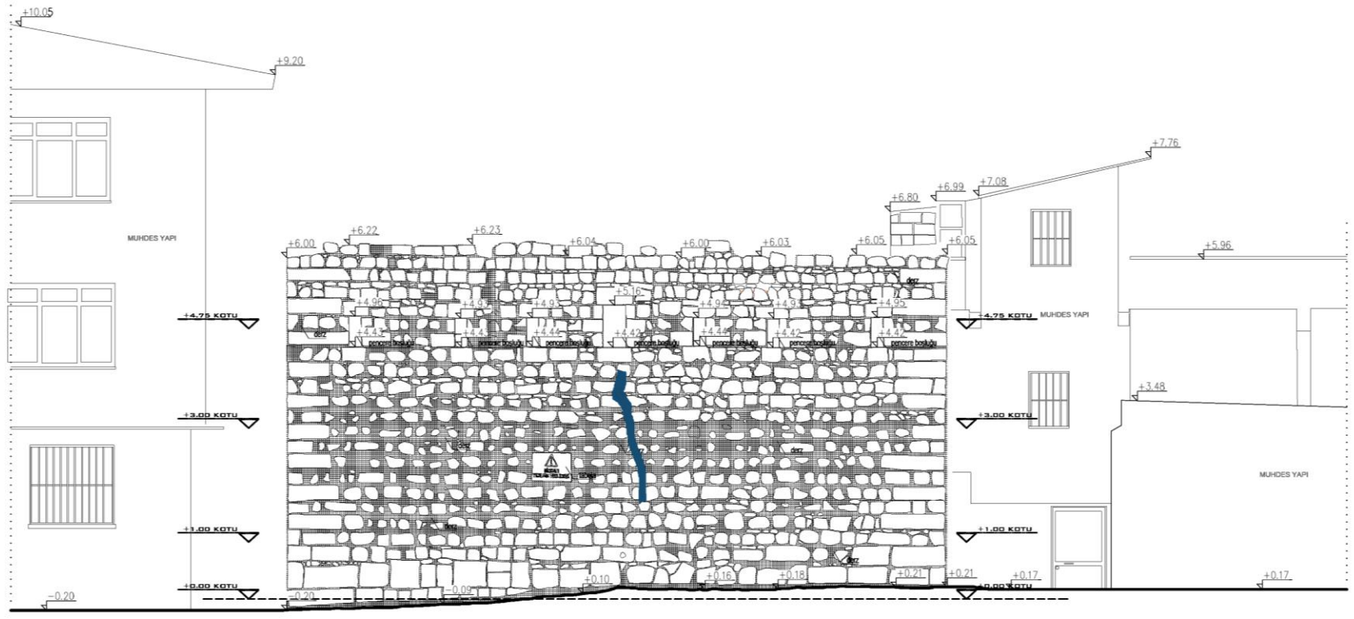
PAFTA ADI: GÜNEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	1	PAFTA NO:	6

0 1 2 3m

Şekil 5.21 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. Güney Cephesi Rölöve Çizimi

Doğu Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

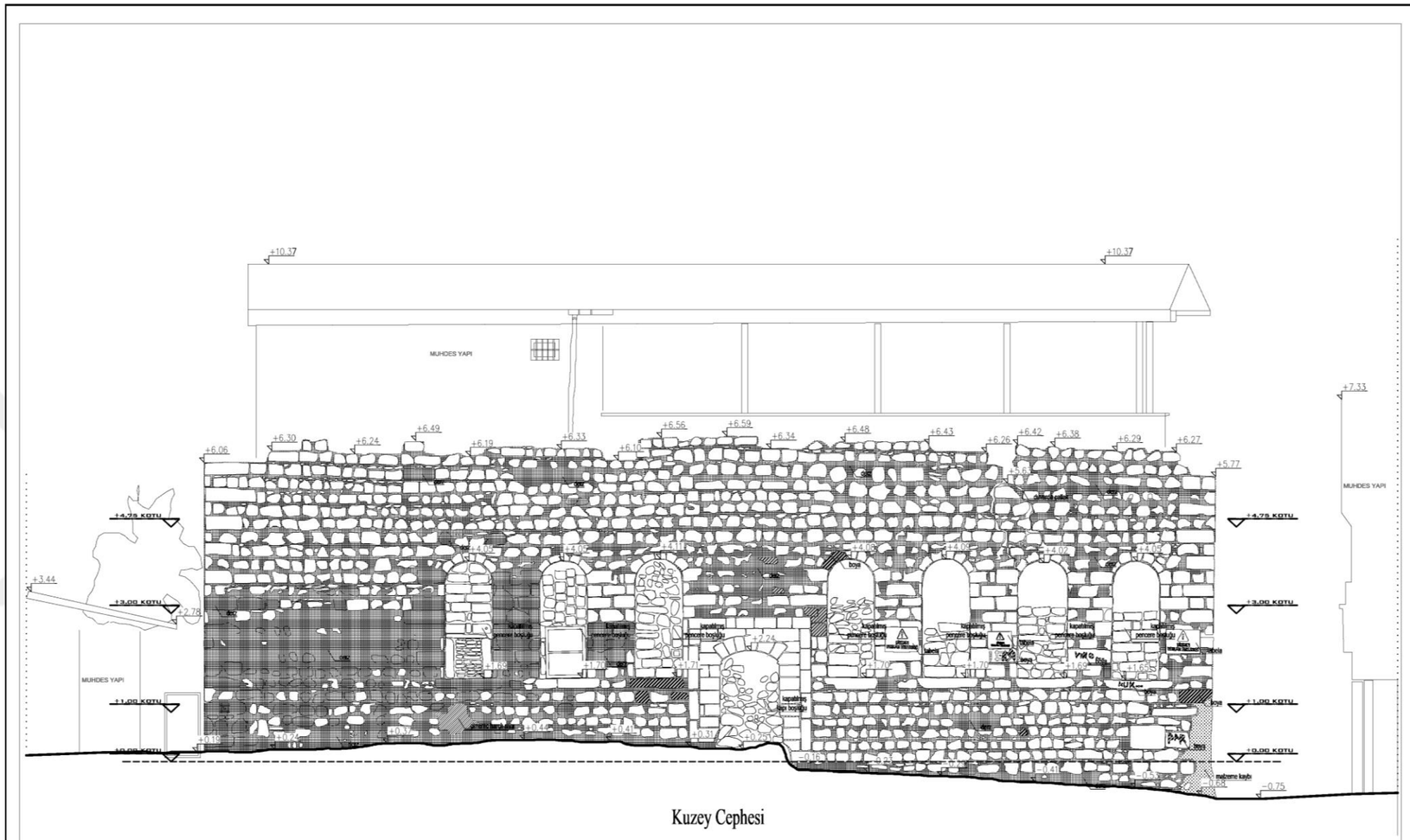
PAFTA ADI: DOĞU CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	1	PAFTA NO:	7

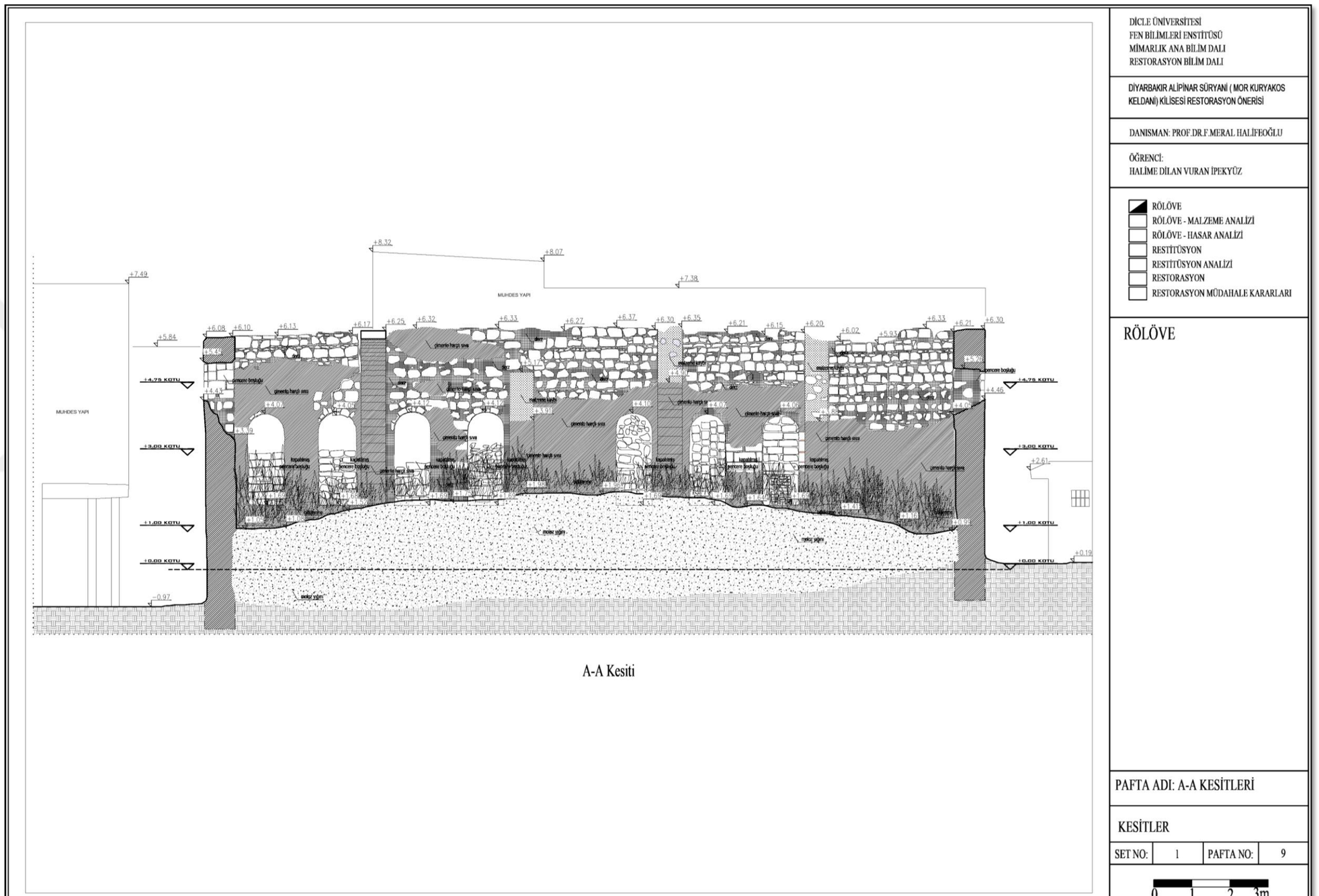
0 1 2 3m

Şekil 5.22 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Doğu Cephesi Rölöve Çizimi

Kuzey Cephesi

Şekil 5.23 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Kuzey Cephesi Rölöve Çizimi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

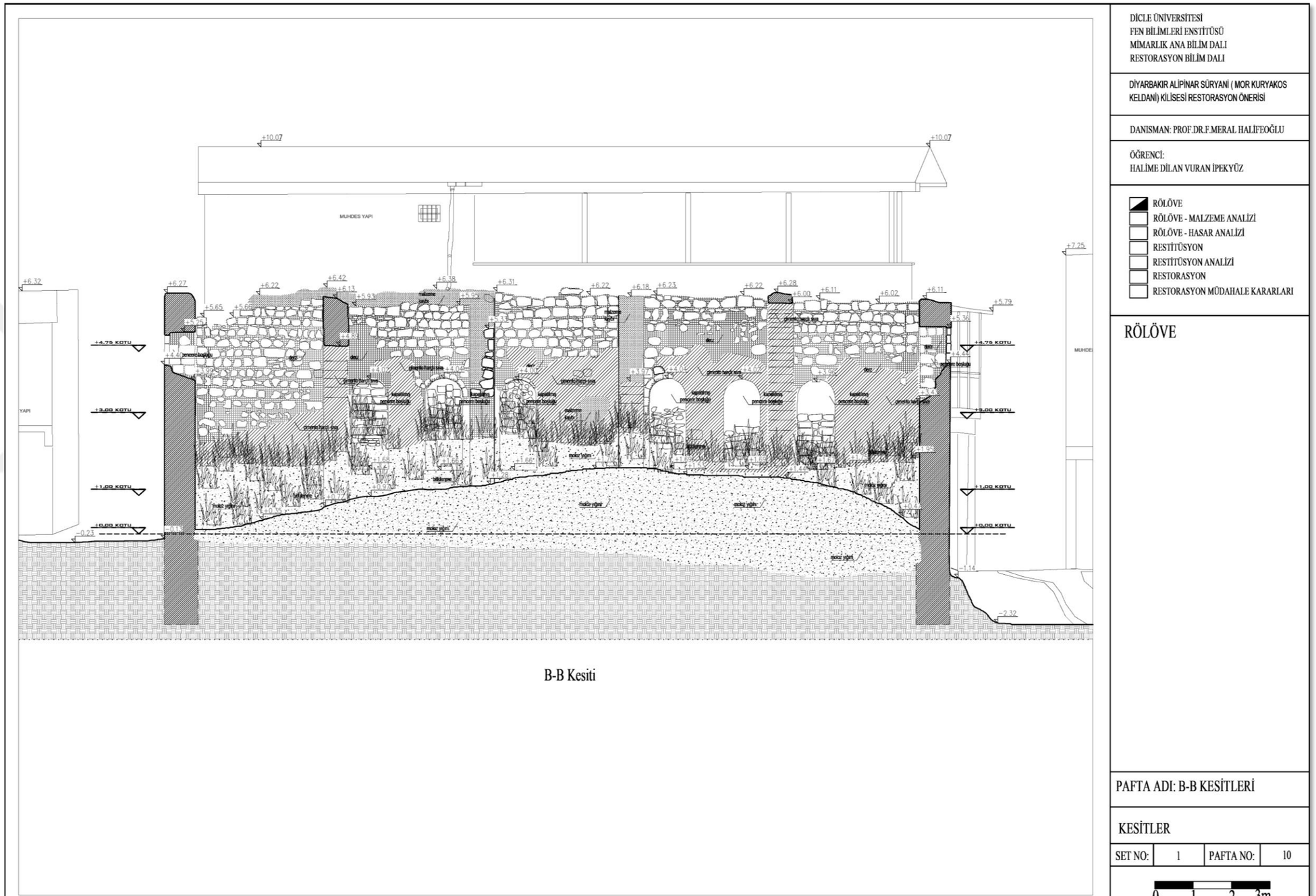
PAFTA ADI: A-A KESİTLERİ

KESİTLER

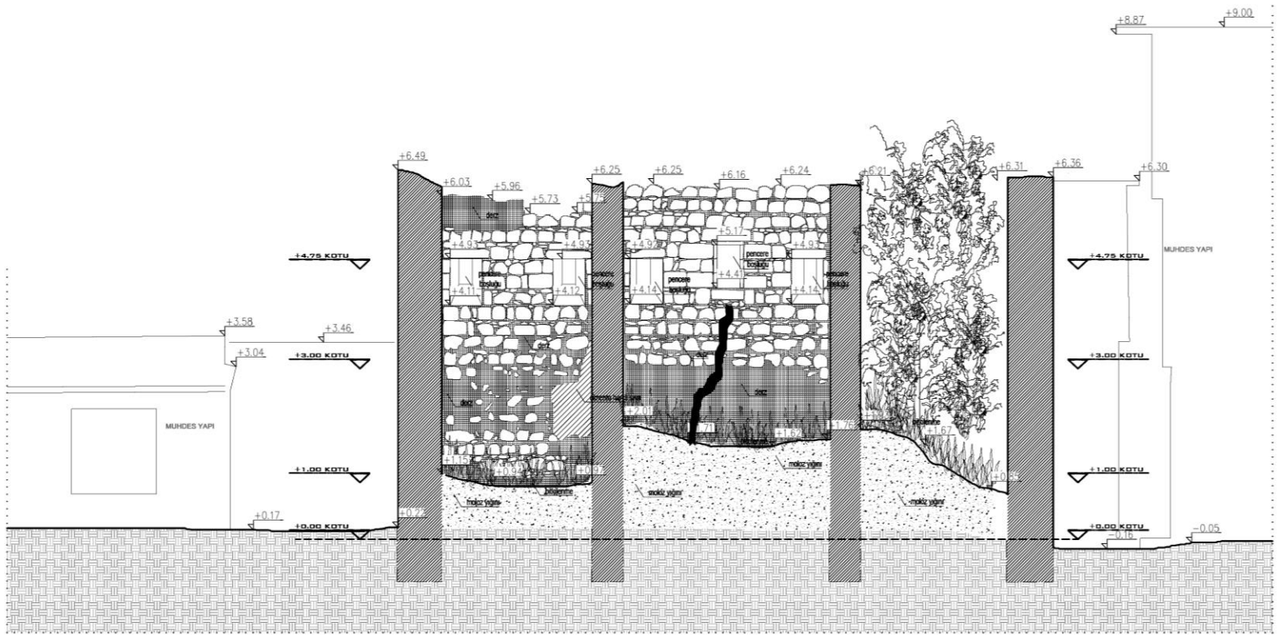
SET NO:	1	PAFTA NO:	9

0 1 2 3m

Şekil 5.24 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. A-A Kesiti Rölöve Çizimi

Şekil 5.25 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi B-B Kesiti Rölöve Çizimi

1-1 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

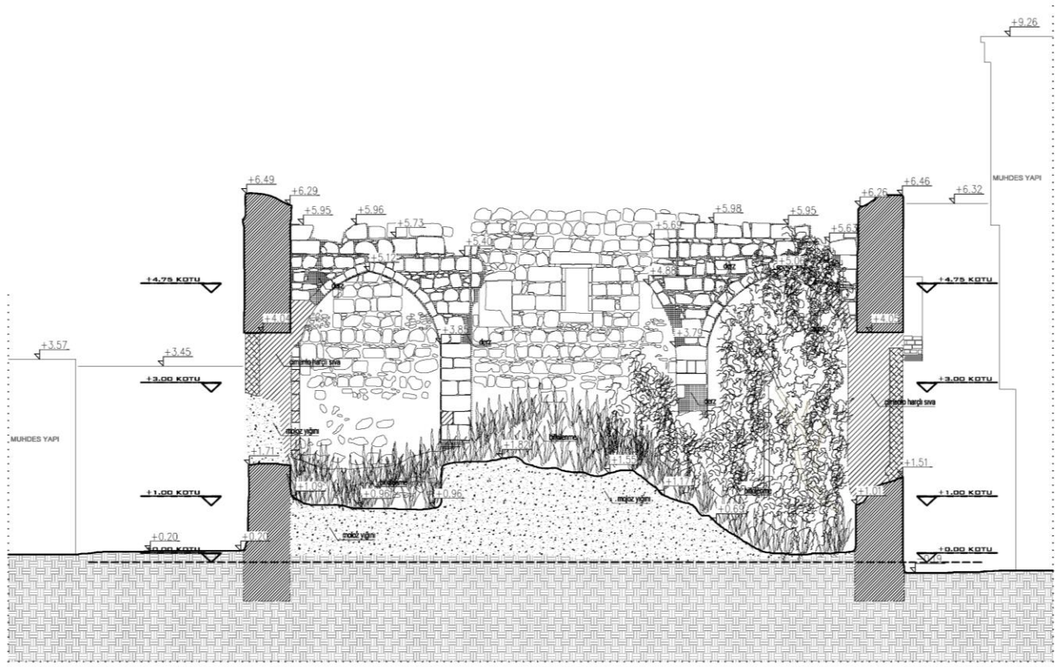
PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	11

0 1 2 3m

Şekil 5.26 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1-1 Kesiti Rölöve Çizimi

2-2 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

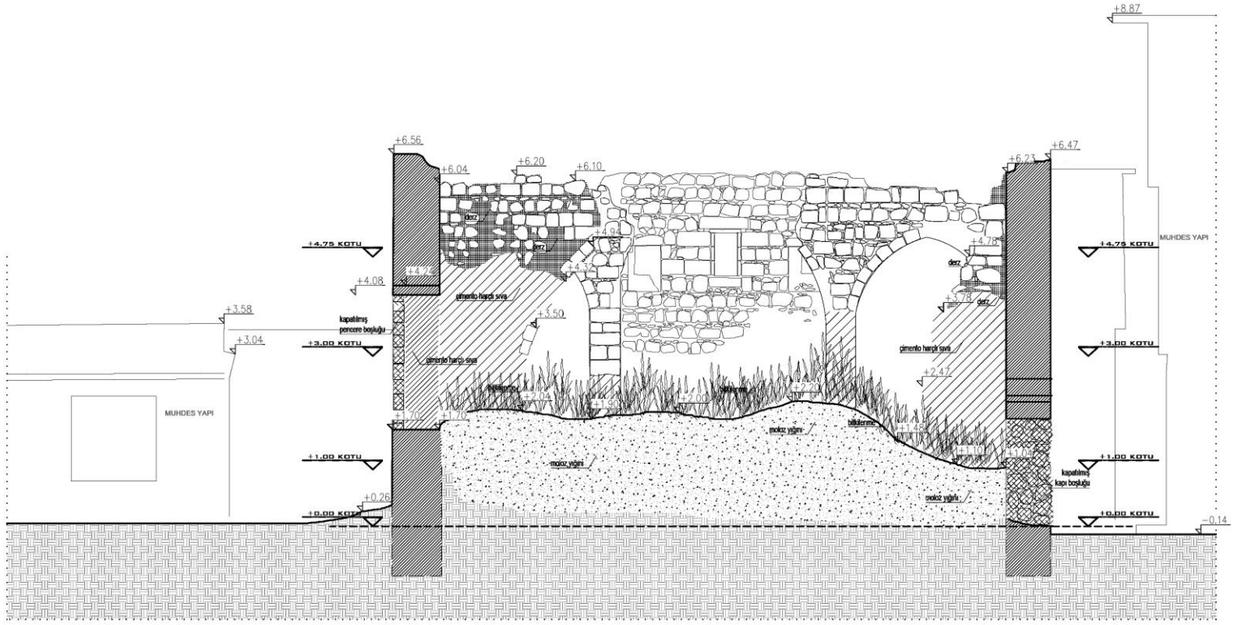
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	12

0 1 2 3m

Şekil 5.27 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2-2 Kesiti Rölöve Çizimi

3-3 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

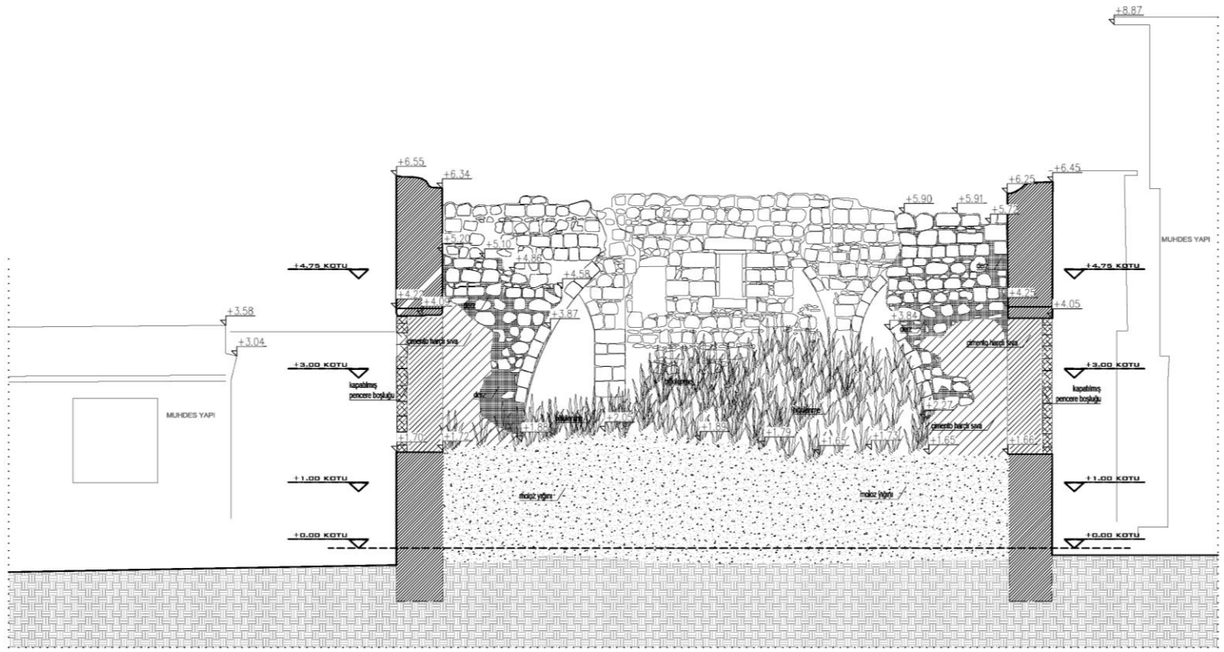
PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	13

0 1 2 3m

Şekil 5.28 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3-3 Kesiti Rölöve Çizimi

4-4 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

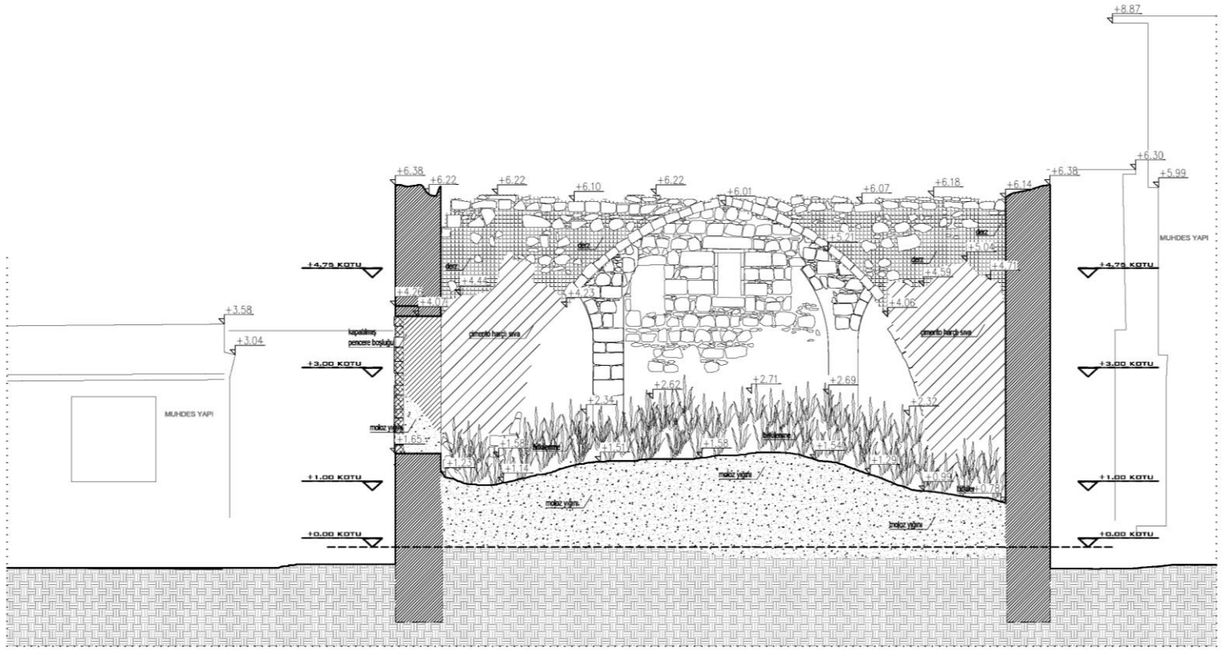
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	14

0 1 2 3m

Şekil 5.29 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4-4 Kesiti Rölöve Çizimi

5-5 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

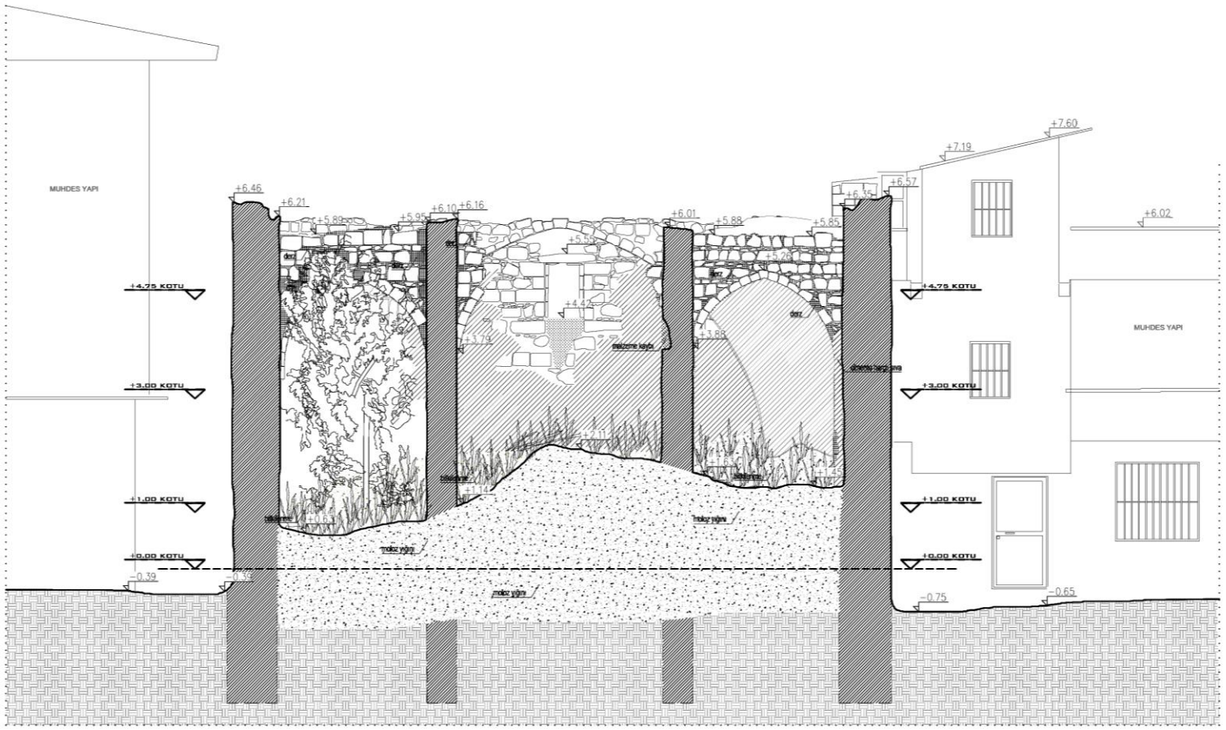
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	15

0 1 2 3m

Şekil 5.30 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 5-5 Kesiti Rölöve Çizim

1'-1' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

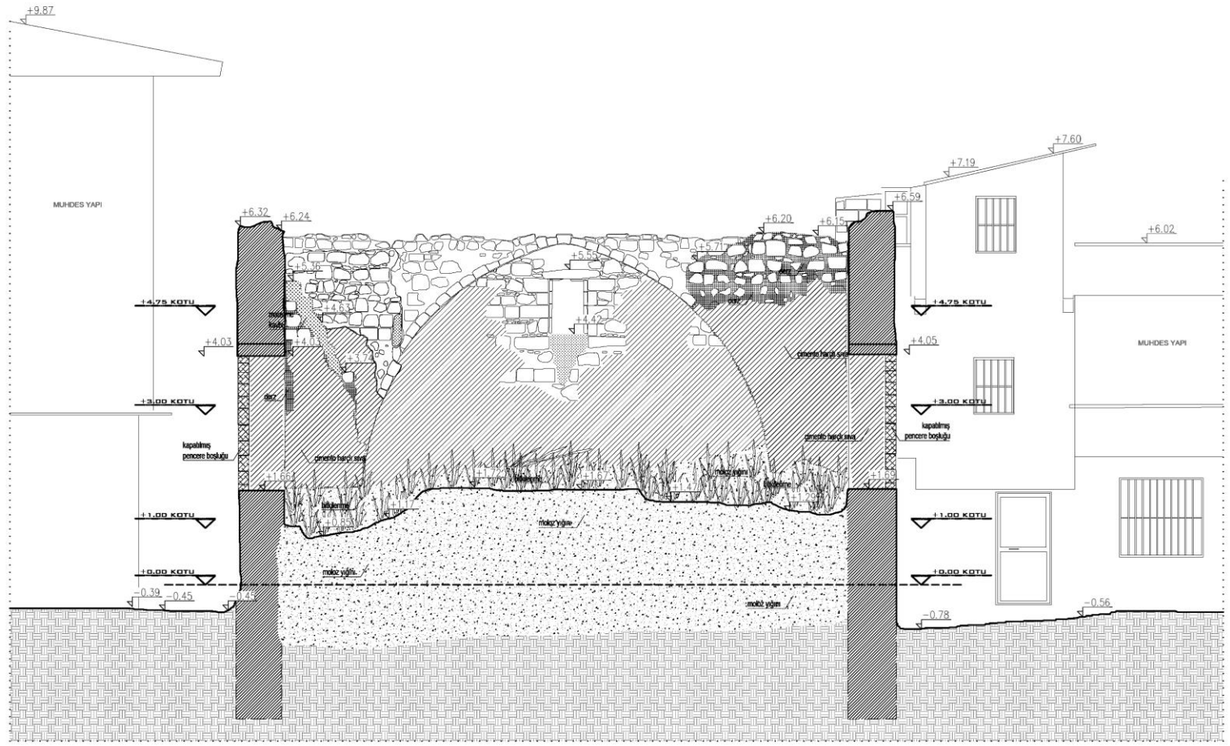
PAFTA ADI: 1'-1' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	16

0 1 2 3m

Şekil 5.31 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1’-1’ Kesiti Rölöve Çizimi

2'-2' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

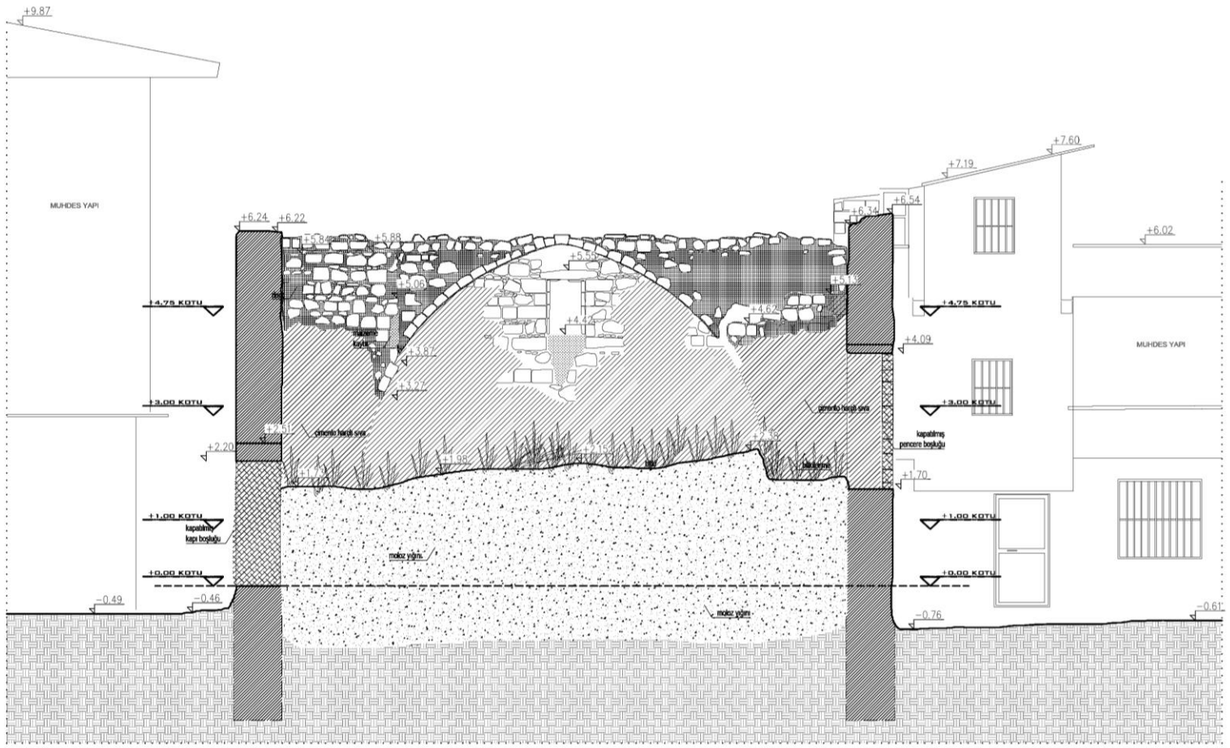
PAFTA ADI: 2'-2' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	17

0 1 2 3m

Şekil 5.32 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 2’-2’ Kesiti Rölöve Çizimi

3'-3' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

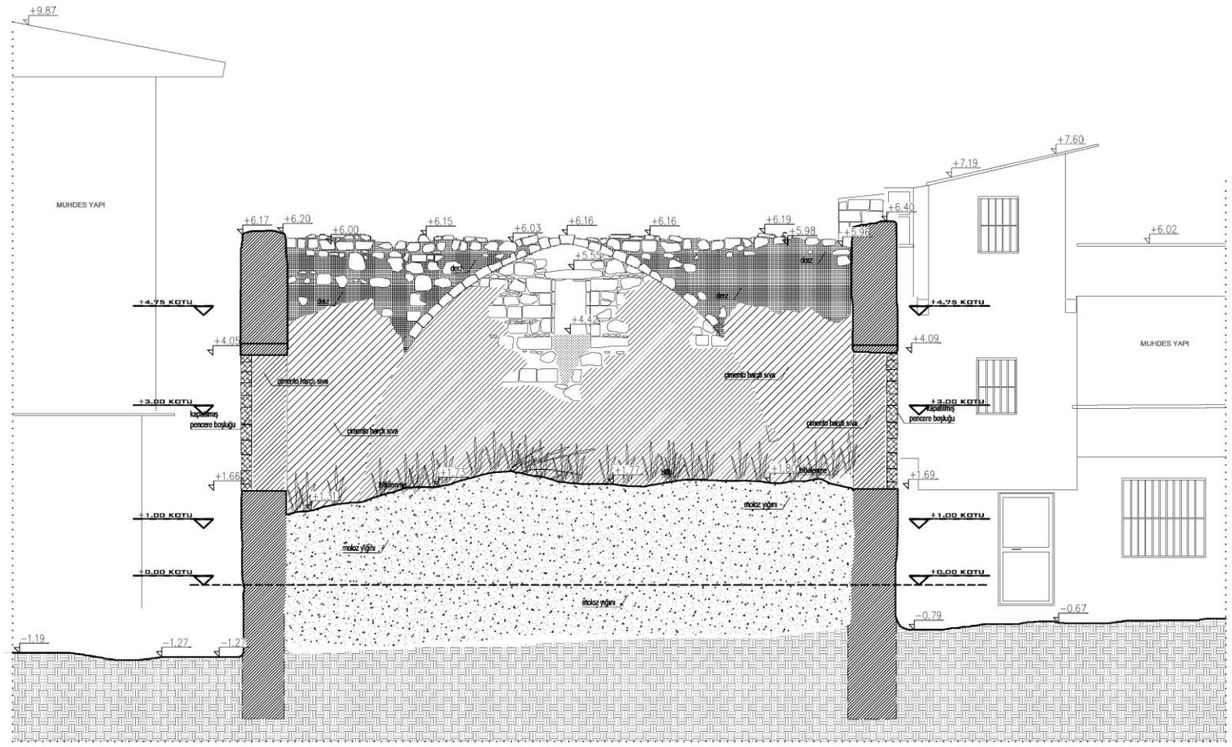
PAFTA ADI: 3'-3' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	18

0 1 2 3m

Şekil 5.33 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3’-3’ Kesiti Rölöve Çizimi

4'-4' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

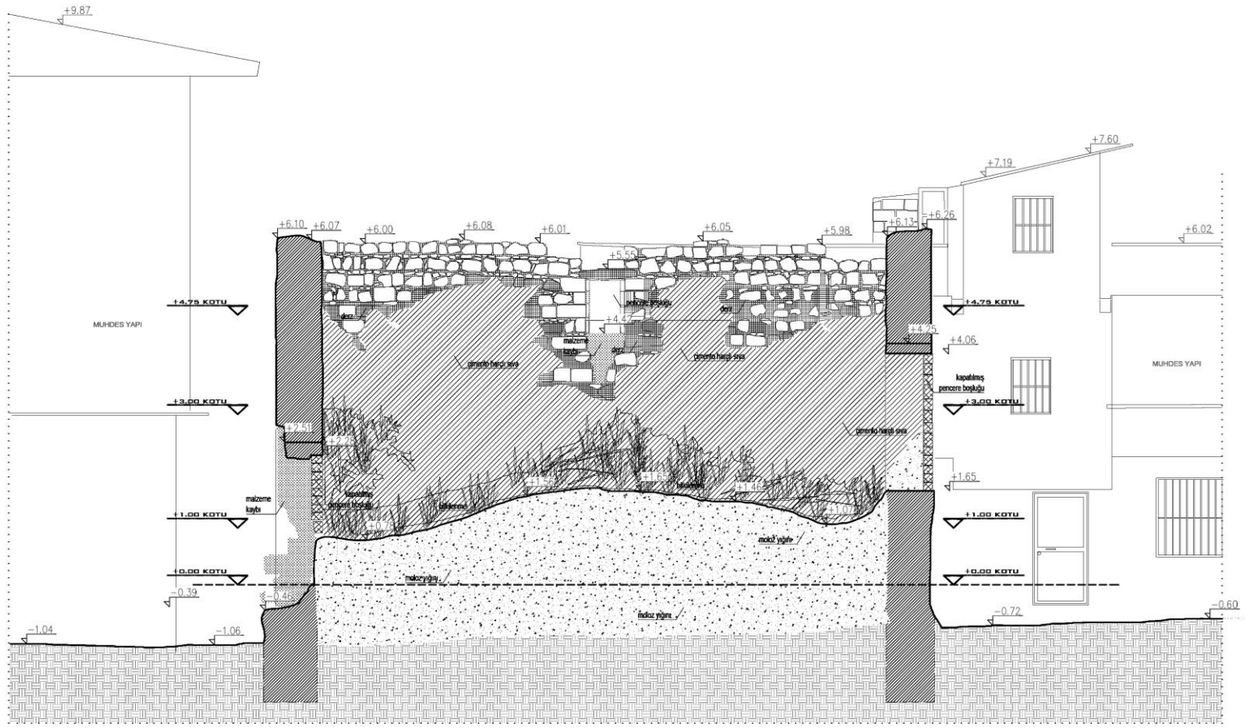
PAFTA ADI: 4'-4' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	19

0 1 2 3m

Şekil 5.34 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 4’-4’ Kesiti Rölöve Çizimi

5'-5' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [x] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE

PAFTA ADI: 5'-5' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	1	PAFTA NO:	20

0 1 2 3m

Şekil 5.35 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5’-5’ Kesiti Rölöve Çizimi

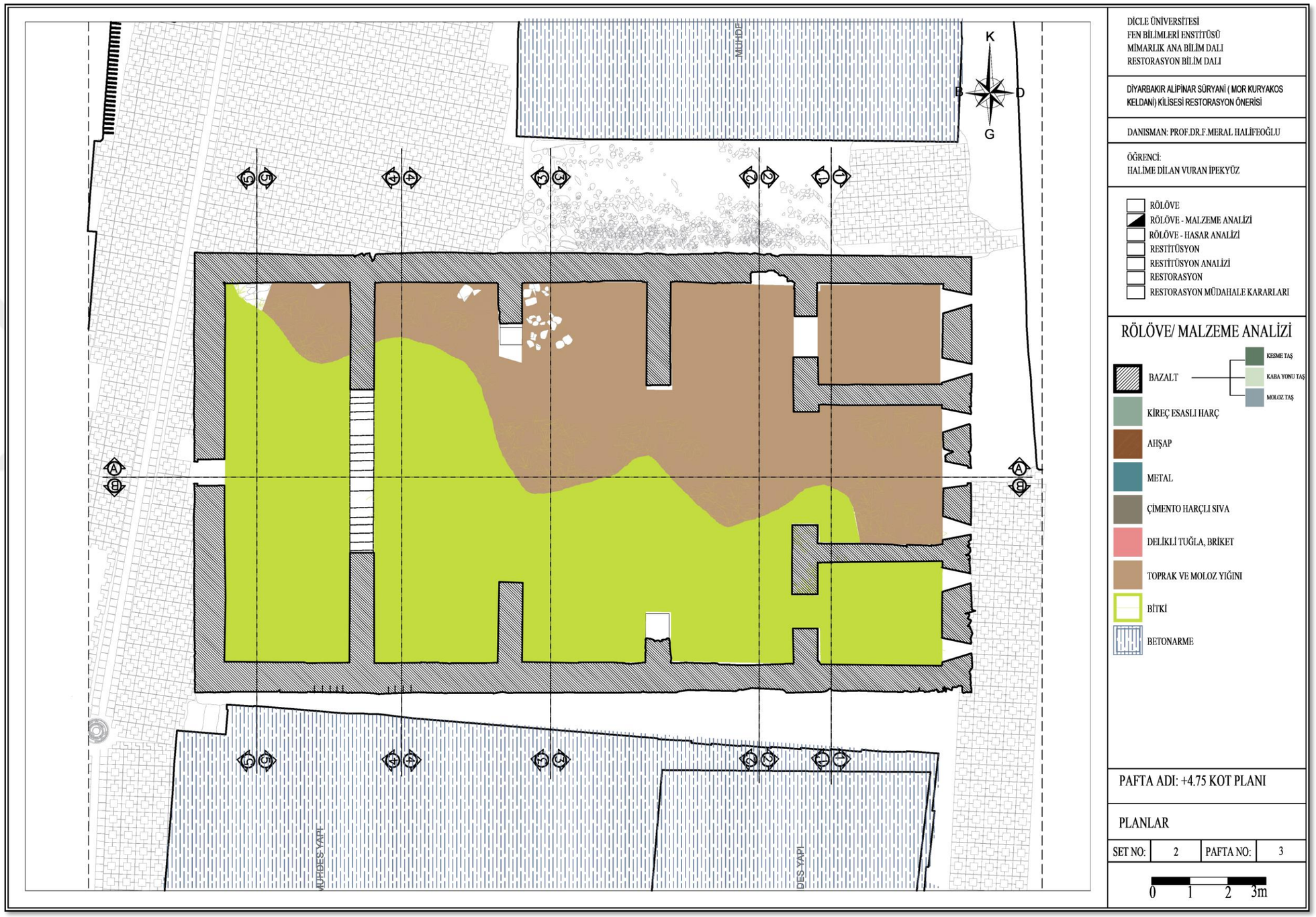
5.2.5 Malzeme analiz çizimleri

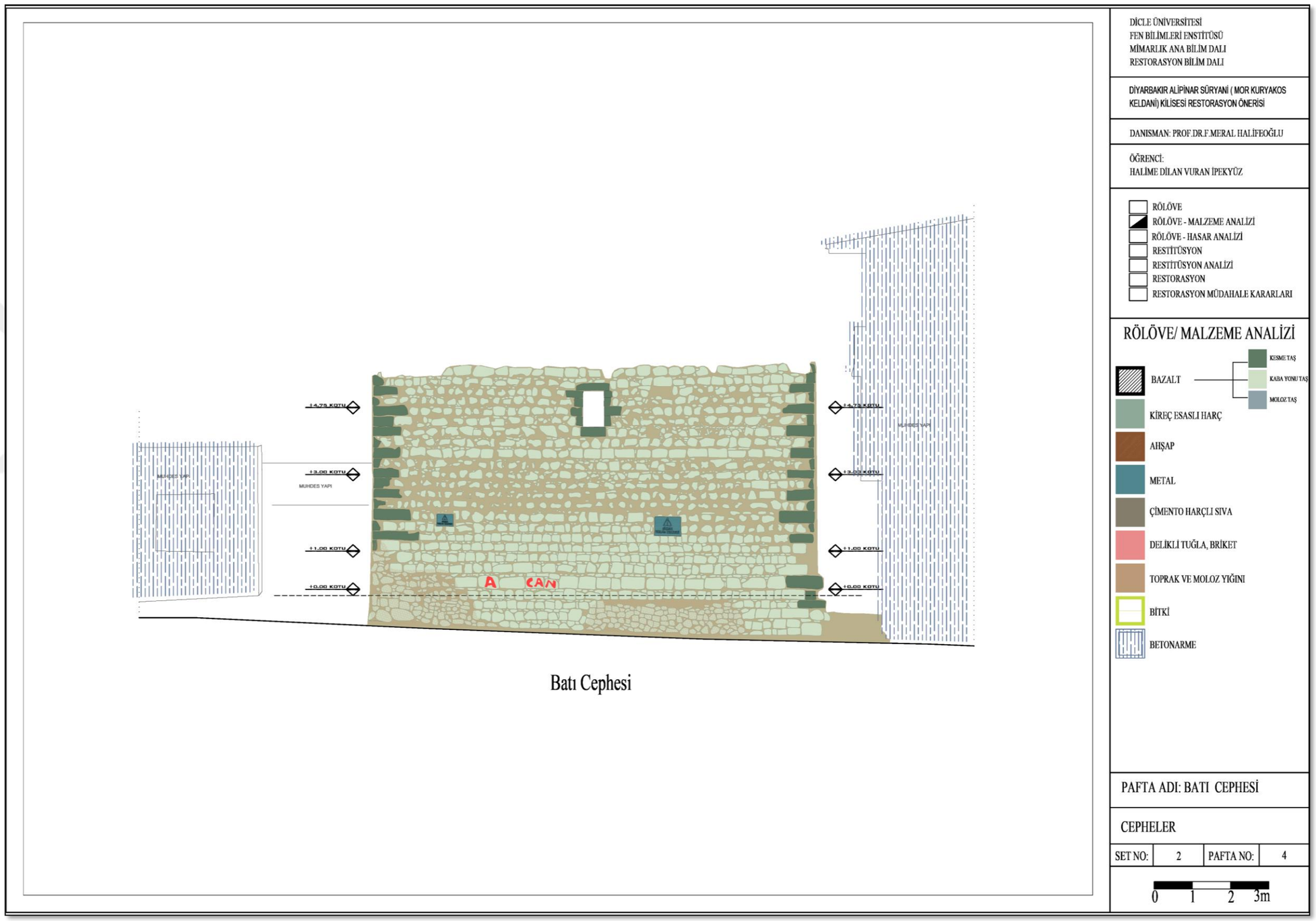
Şekil 5.36 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. +1.00 Kotu Planı Malzeme Analizi

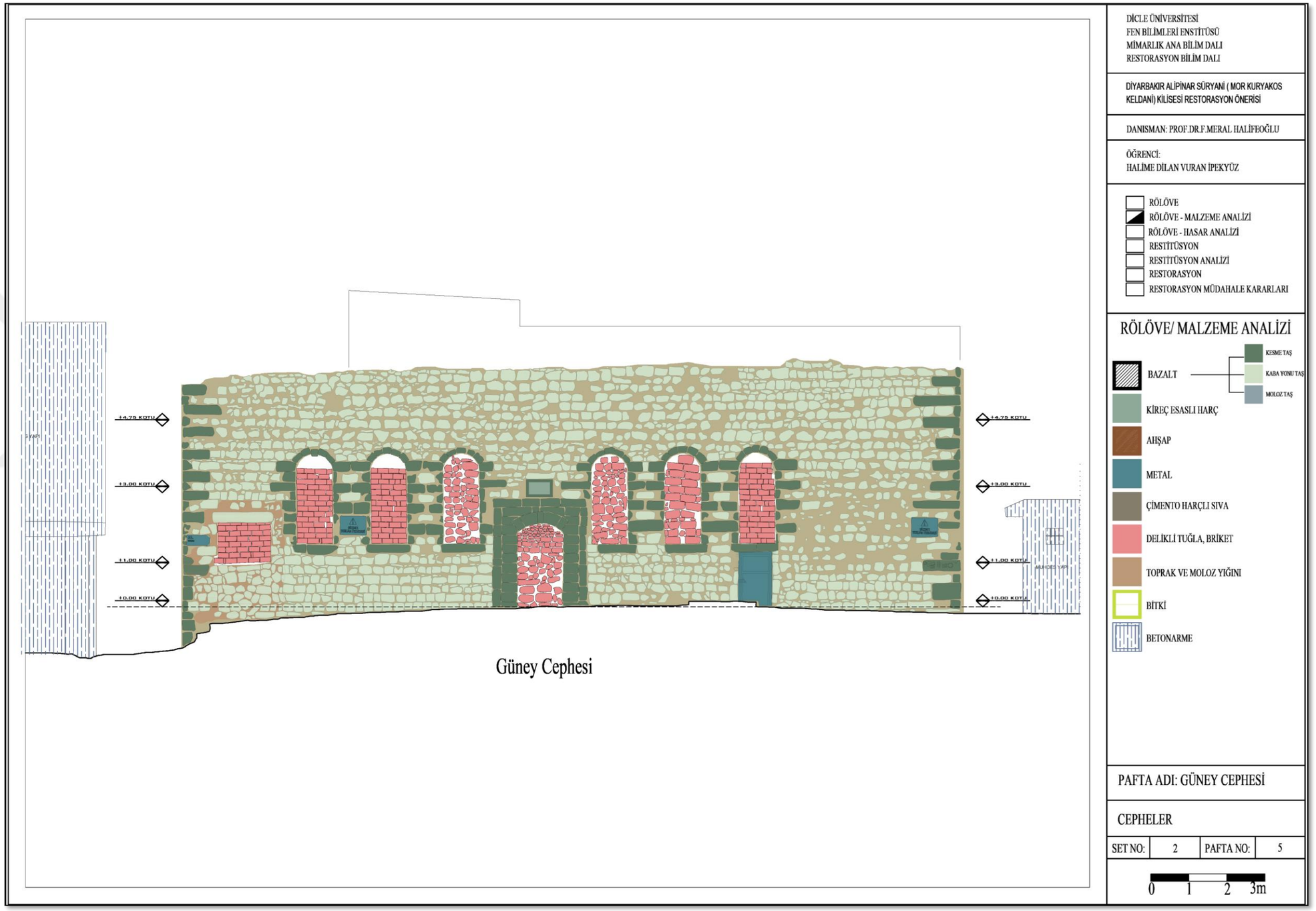
Şekil 5.37 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +3.00 Kotu Planı Malzeme Analizi

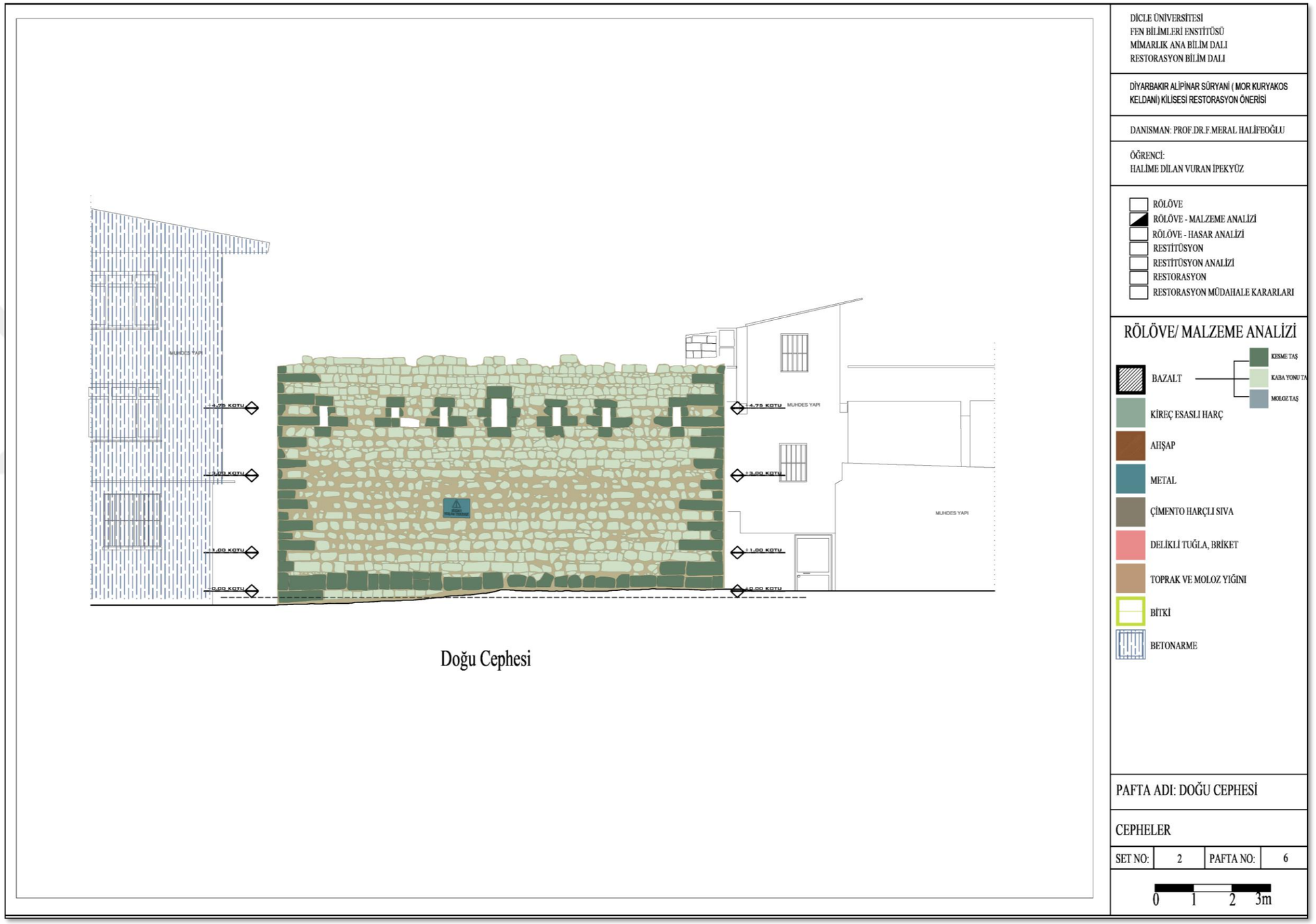
Şekil 5.38 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi +4.75 Kotu Planı Malzeme Analizi

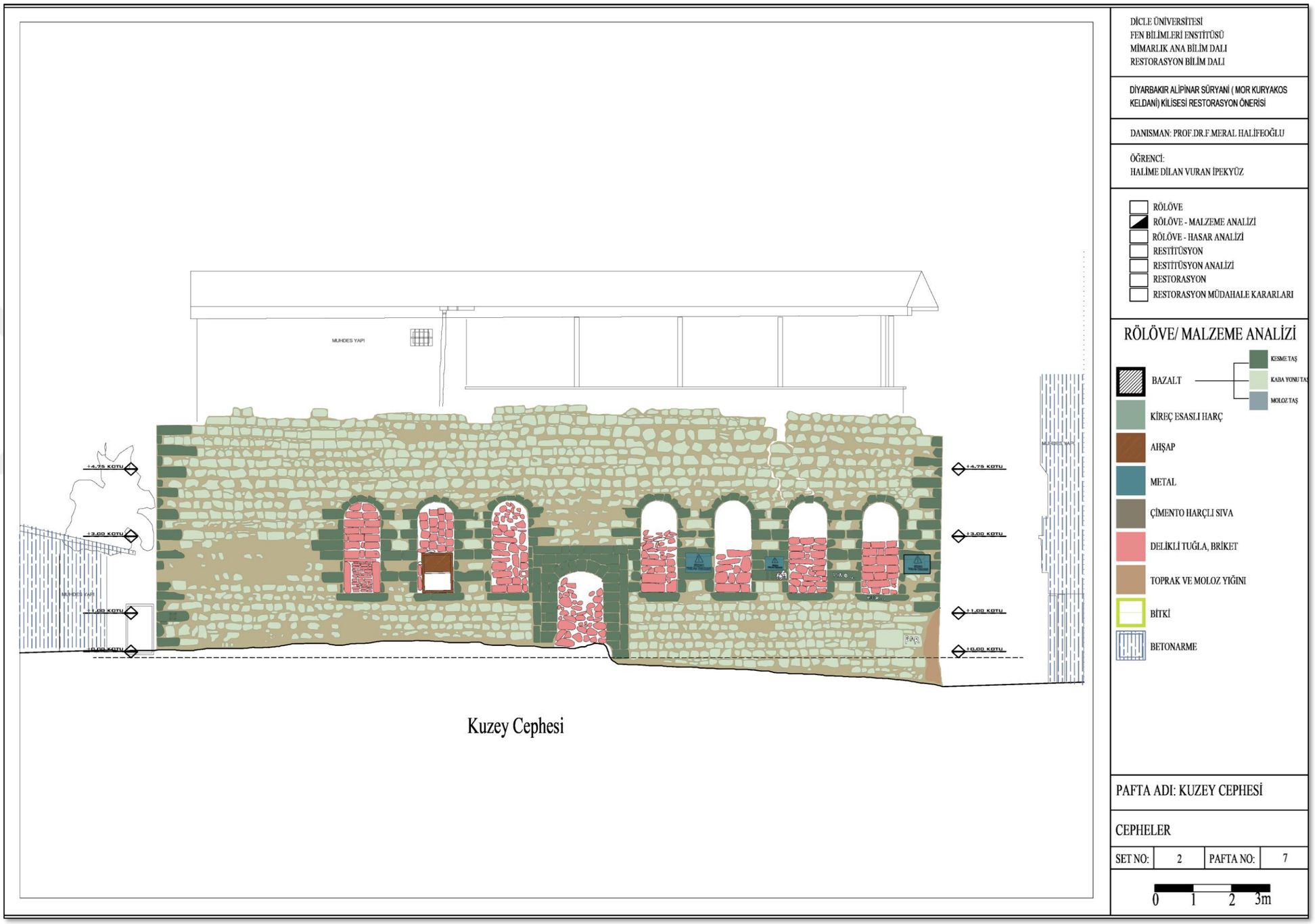
Şekil 5.39 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Batı Cephesi Malzeme Analizi

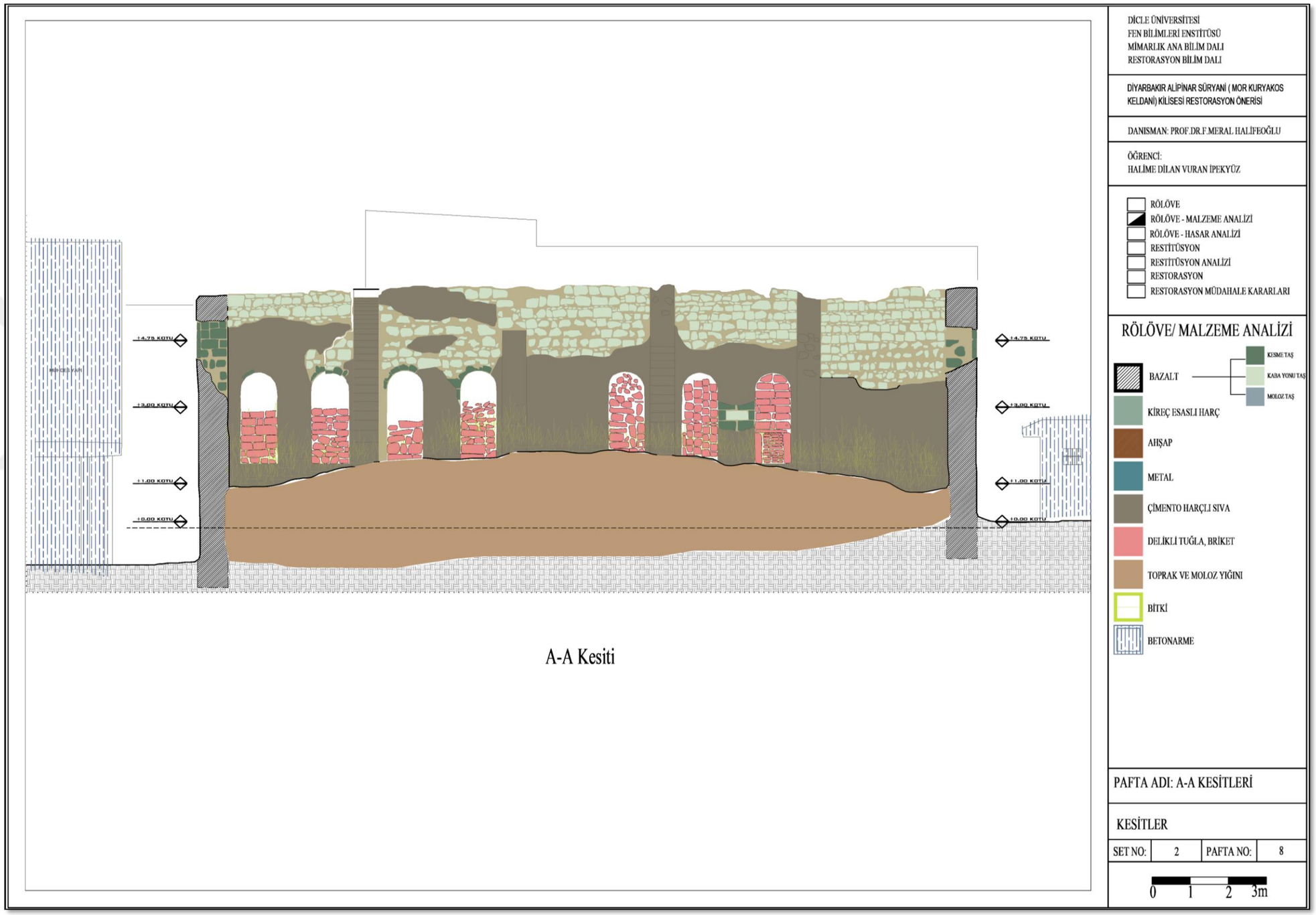
Şekil 5.40 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Güney Cephesi Malzeme Analizi

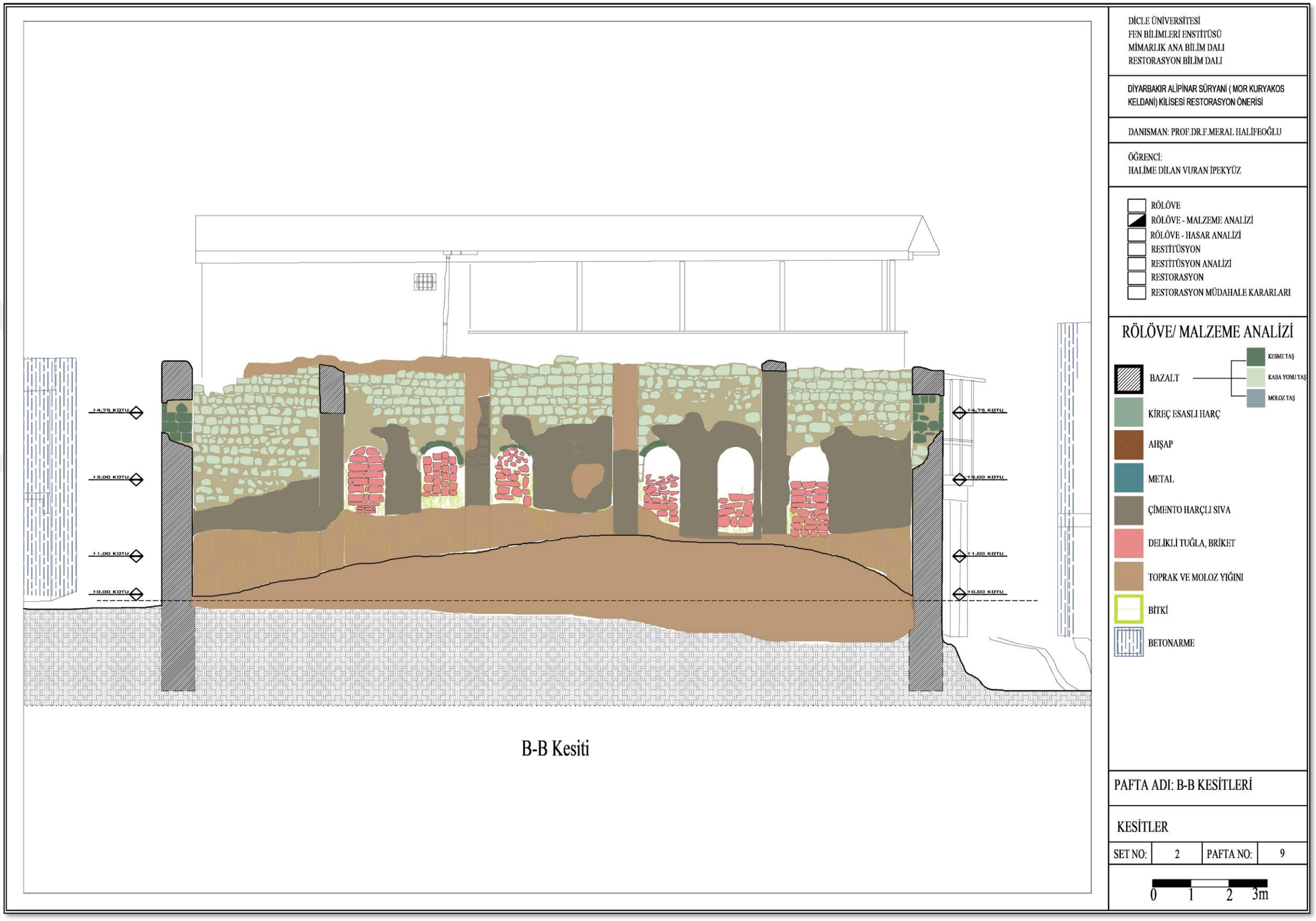
Şekil 5.41 Doğu Cephesi Malzeme Analizi

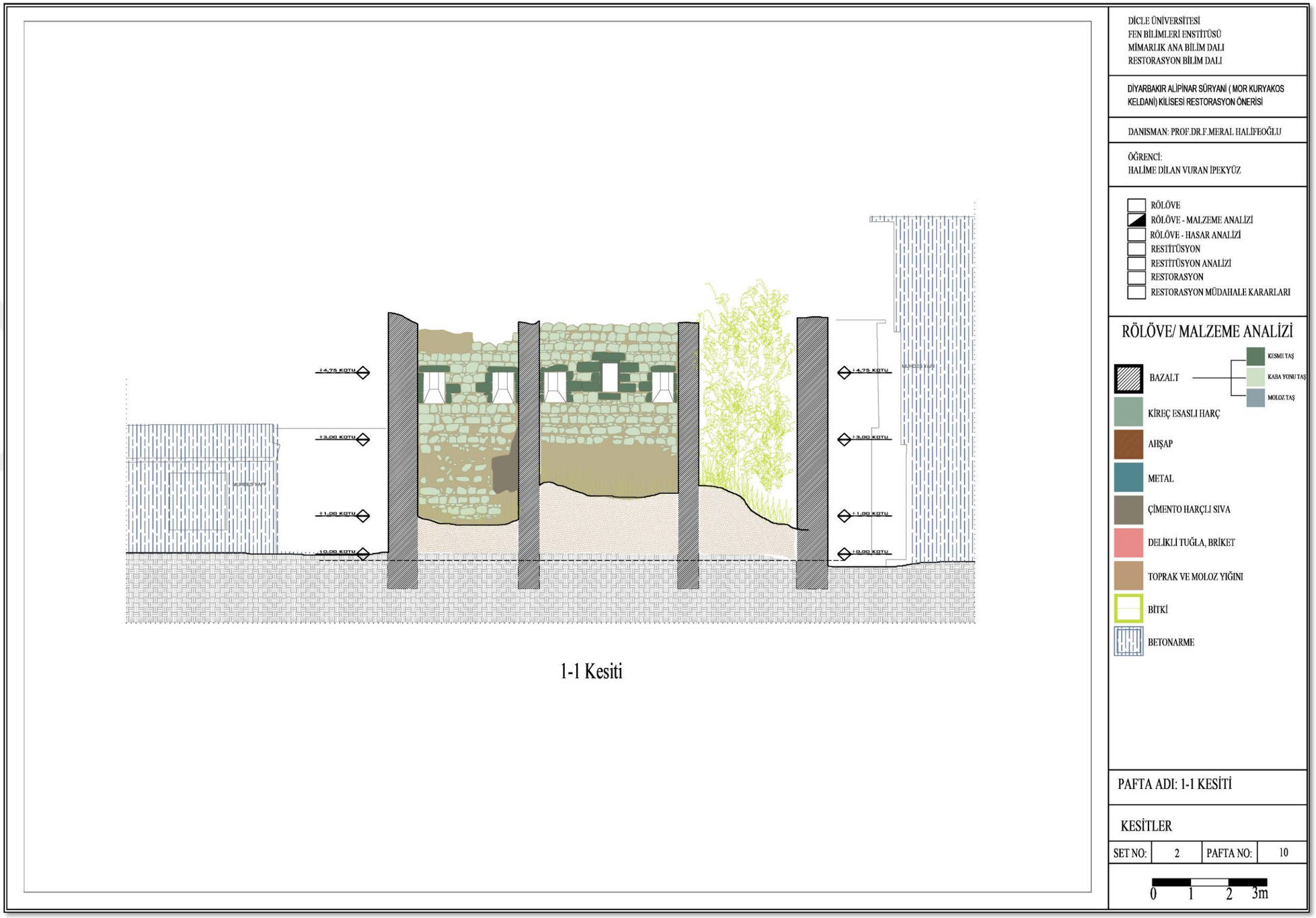
Şekil 5.42 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. Kuzey Cephesi Malzeme Analizi

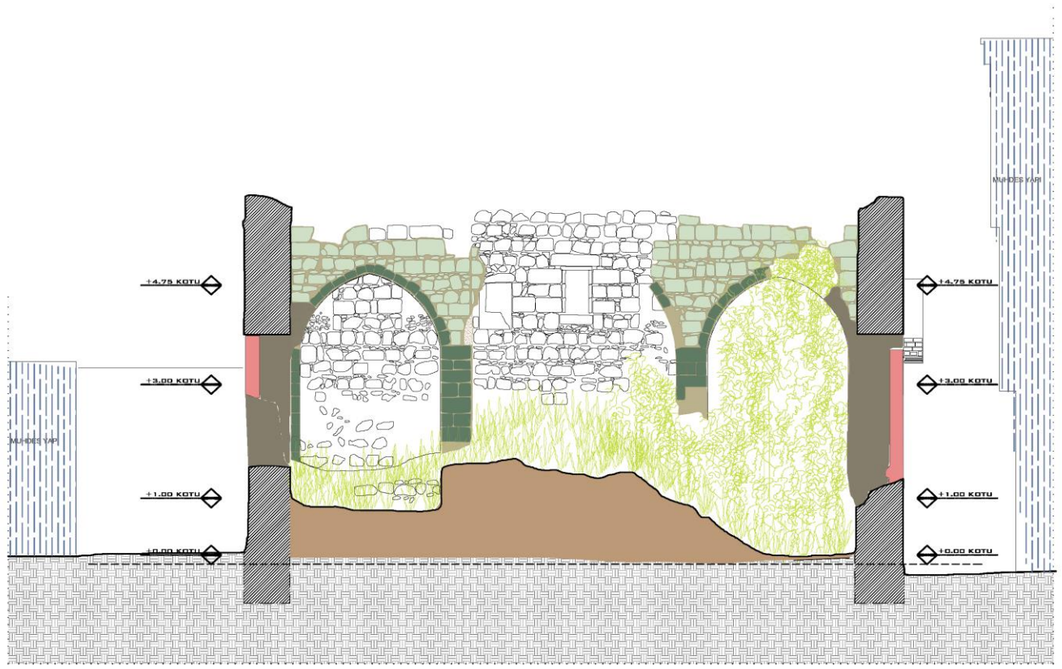
Şekil 5.43 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi A-A Kesiti Malzeme Analizi

Şekil 5.44 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi B-B Kesiti Malzeme Analizi

Şekil 5.45 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. I-I Kesiti Malzeme Analizi

2-2 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ MALZEME ANALİZİ

- BAZALT
  - KESME TAŞ
  - KABA YONU TAŞ
  - MOLOZ TAŞ
- KİREÇ ESASLI HARÇ
- AHŞAP
- METAL
- ÇİMENTO HARÇLI SIVA
- DELİKLİ TUĞLA, BRİKET
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BİTKİ
- BETONARME

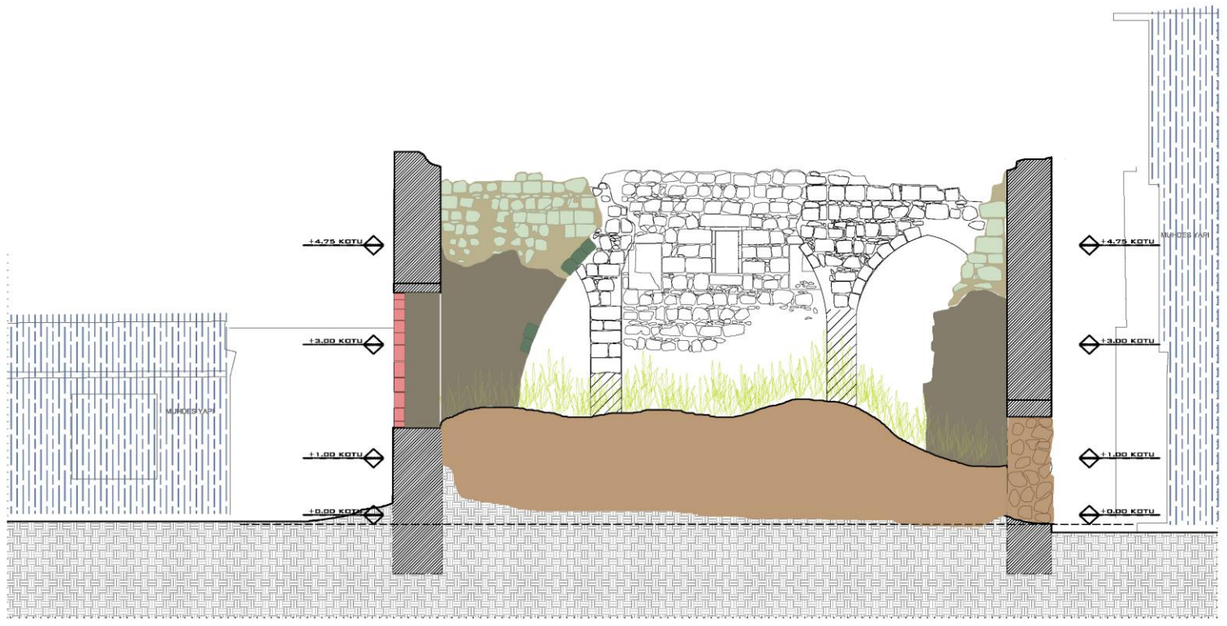
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	2	PAFTA NO:	11

0 1 2 3m

Şekil 5.46 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2-2 Kesiti Malzeme Analizi

3-3 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ MALZEME ANALİZİ

- BAZALT
  - KESME TAŞ
  - KABA YONU
  - MOLOZ TAŞ
- KİREÇ ESASLI HARÇ
- AHŞAP
- METAL
- ÇİMENTO HARÇLI SIVA
- DELİKLİ TUĞLA, BRİKET
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BİTKİ
- BETONARME

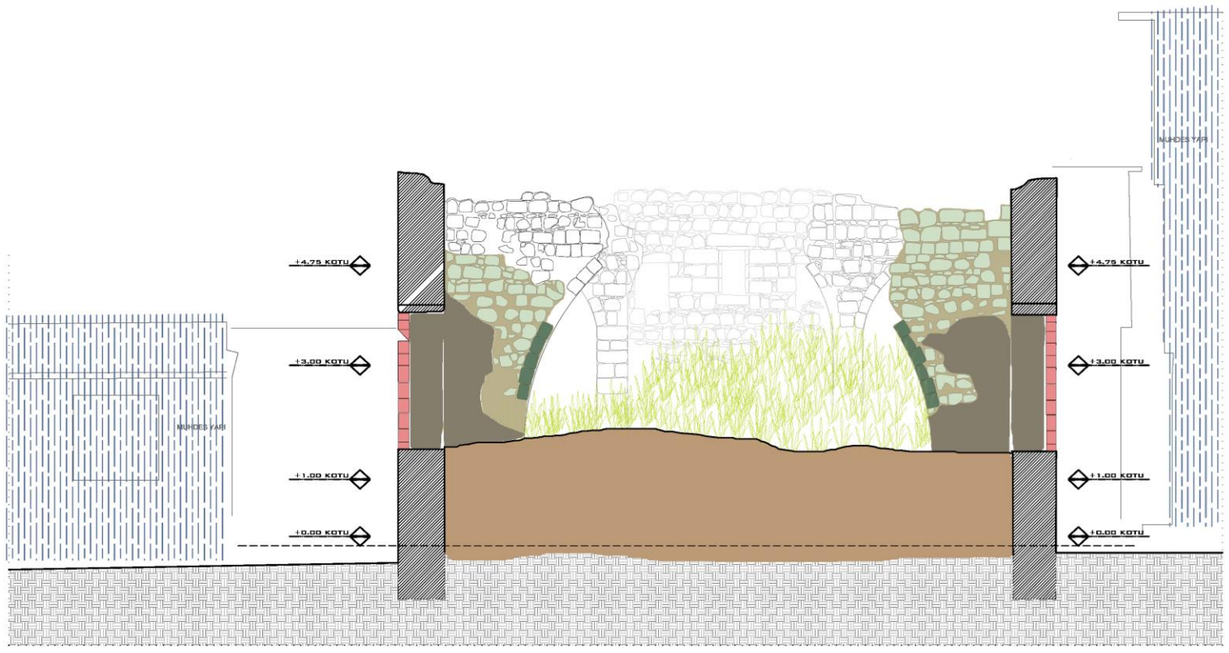
PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	2	PAFTA NO:	12

0 1 2 3m

Şekil 5.47 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3-3 Kesiti Malzeme Analizi

4-4 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ MALZEME ANALİZİ

- BAZALT
  - KESME TAŞ
  - KABA YONU TAŞ
  - MOLOZ TAŞ
- KİREÇ ESASLI HARÇ
- AHŞAP
- METAL
- ÇİMENTO HARÇLI SIVA
- DELİKLİ TUĞLA, BRİKET
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BİTKİ
- BETONARME

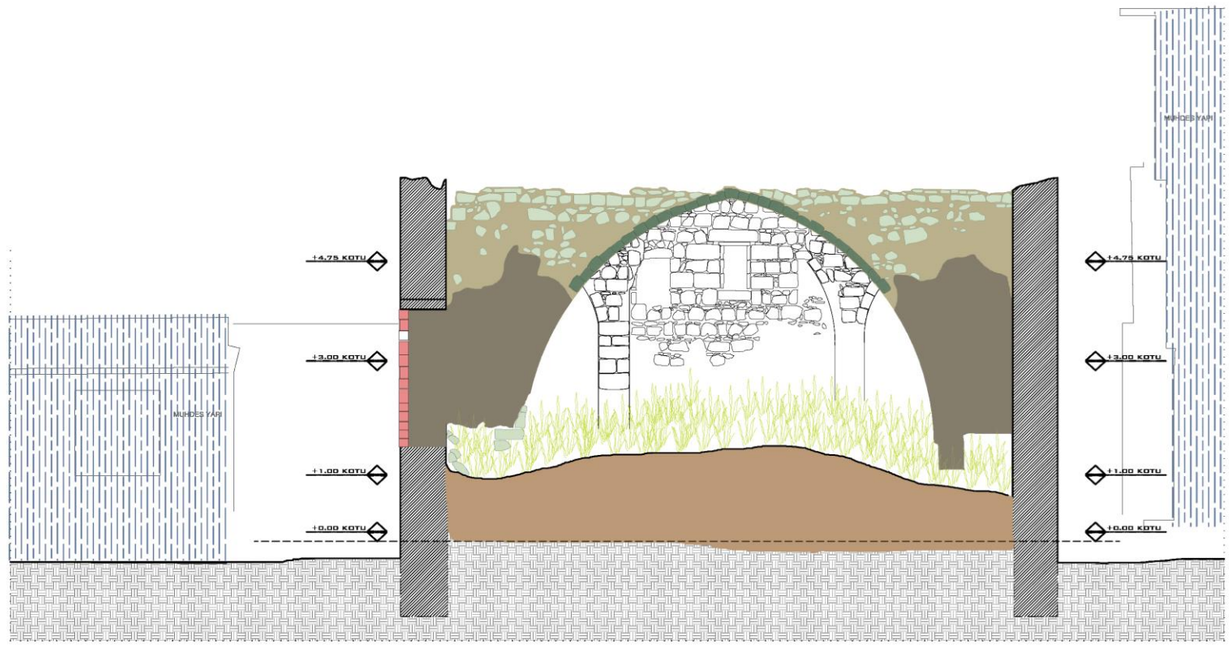
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	2	PAFTA NO:	13

0 1 2 3m

Şekil 5.48 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4-4 Kesiti Malzeme Analizi

5-5 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ MALZEME ANALİZİ

- BAZALT
  - KESME TAŞ
  - KABA YONU TAŞ
  - MOLOZ TAŞ
- KİREÇ ESASLI HARÇ
- AHŞAP
- METAL
- ÇİMENTO HARÇLI SIVA
- DELİKLİ TUĞLA, BRİKET
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BİTKİ
- BETONARME

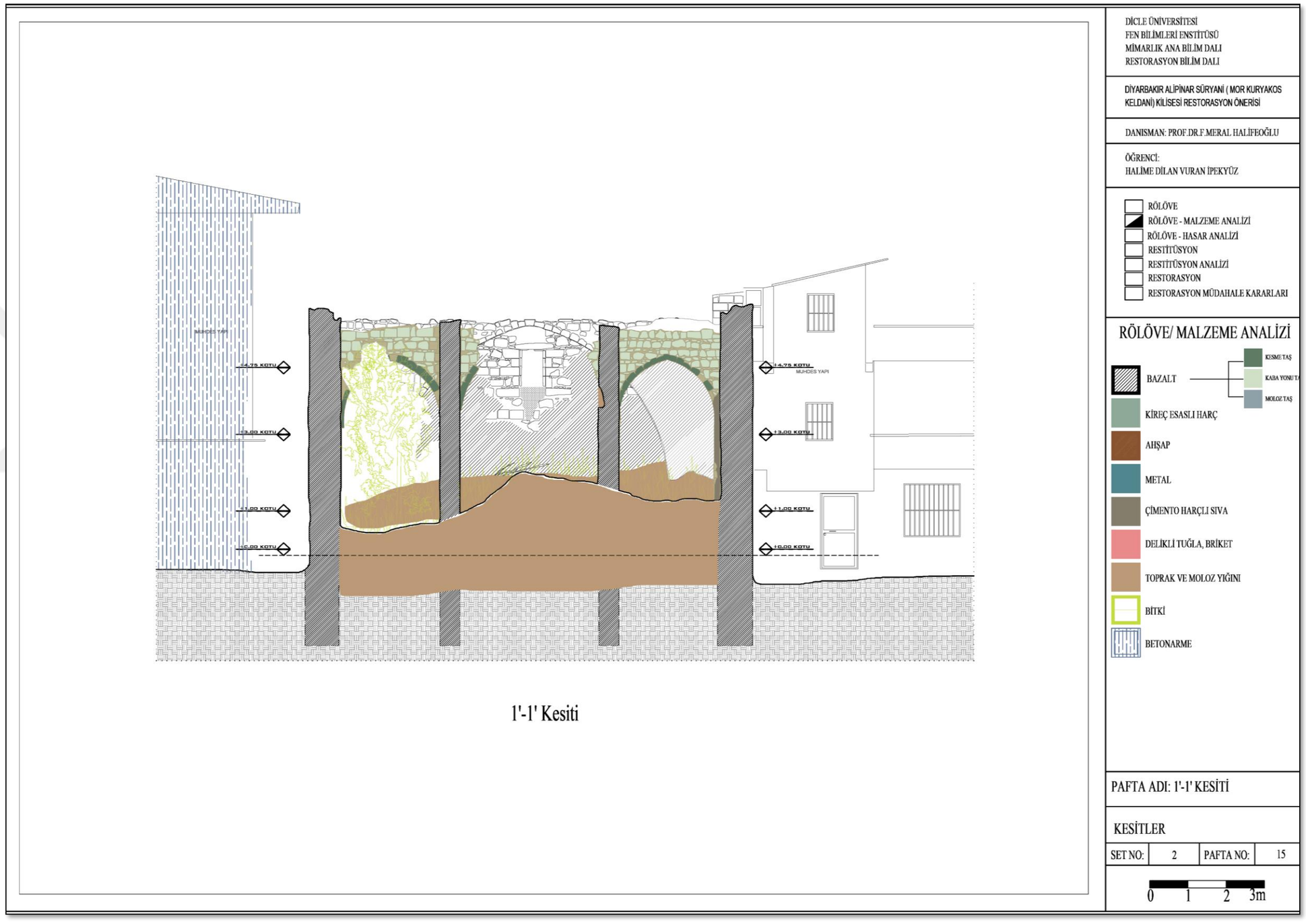
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ

KESİTLER

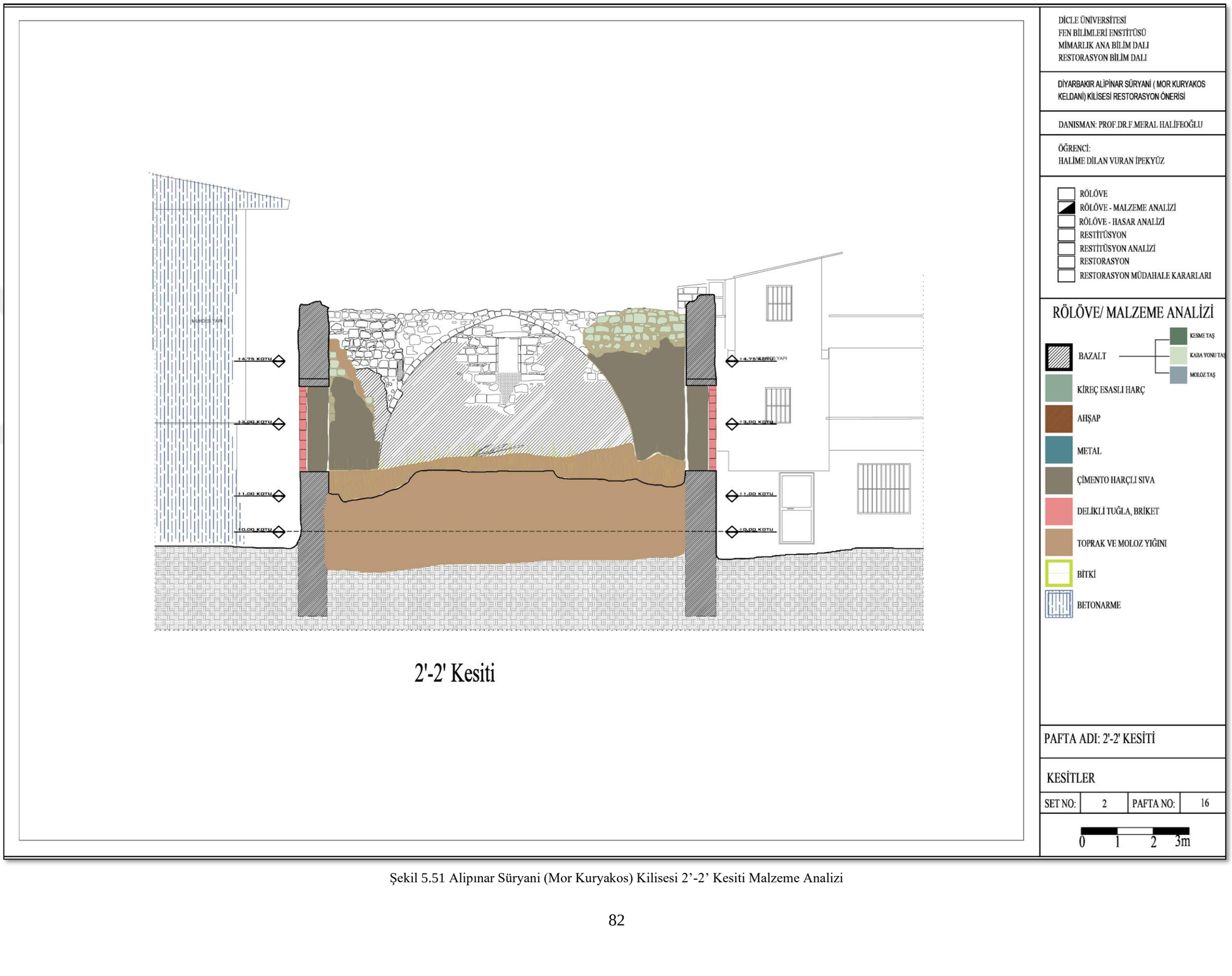
SET NO:	2	PAFTA NO:	14

0 1 2 3m

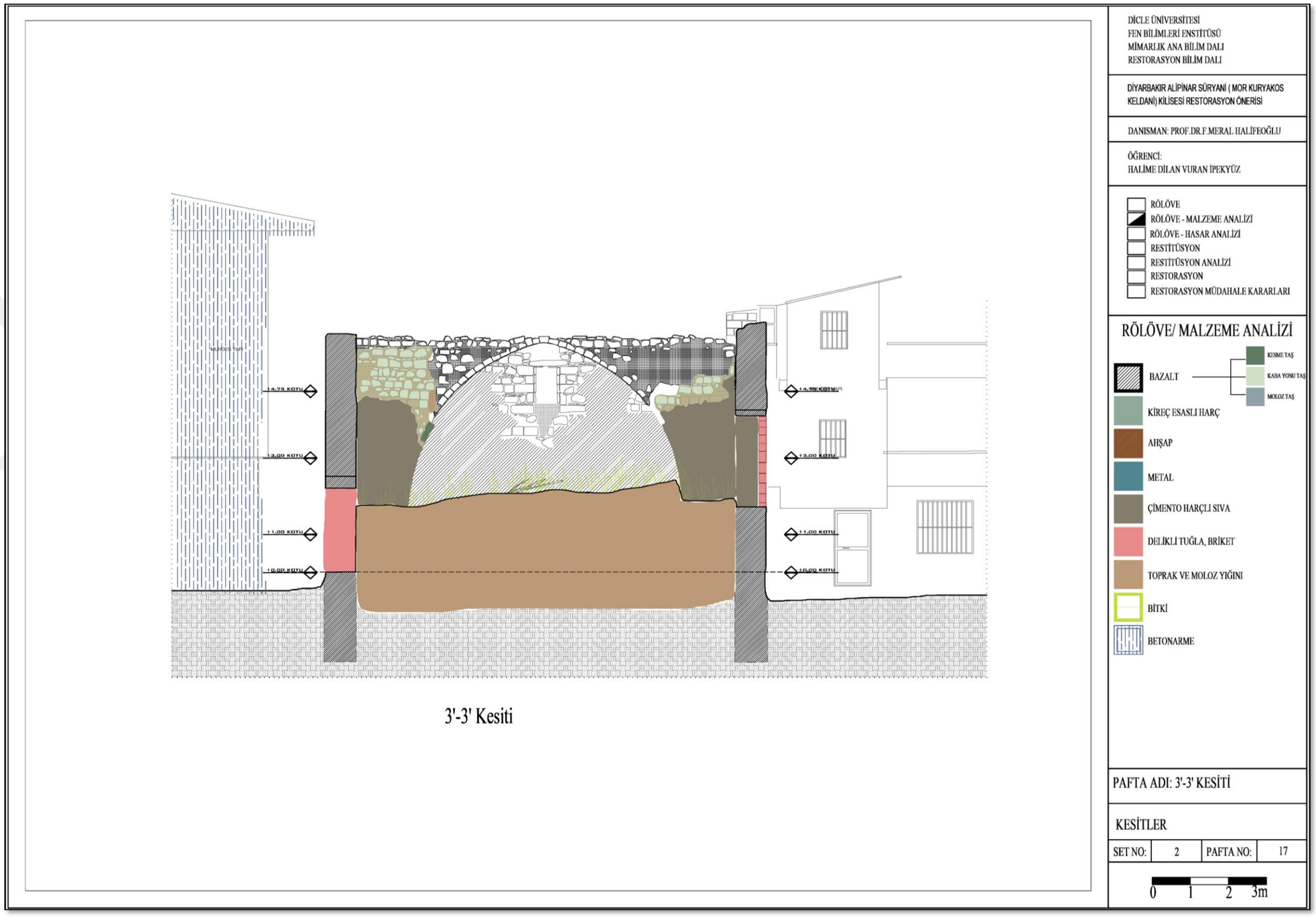
Şekil 5.49 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5-5 Kesiti Malzeme Analizi

Şekil 5.50 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1’-1’ Kesiti Malzeme Analizi

Şekil 5.51 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2’-2’ Kesiti Malzeme Analizi

3'-3' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ MALZEME ANALİZİ

- BAZALT
  - KESME TAŞ
  - KABA YONU TAŞ
  - MOLOZ TAŞ
- KİREÇ ESASLI HARÇ
- AHŞAP
- METAL
- ÇİMENTO HARÇLI SIVA
- DELİKLİ TUĞLA, BRİKET
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BİTKİ
- BETONARME

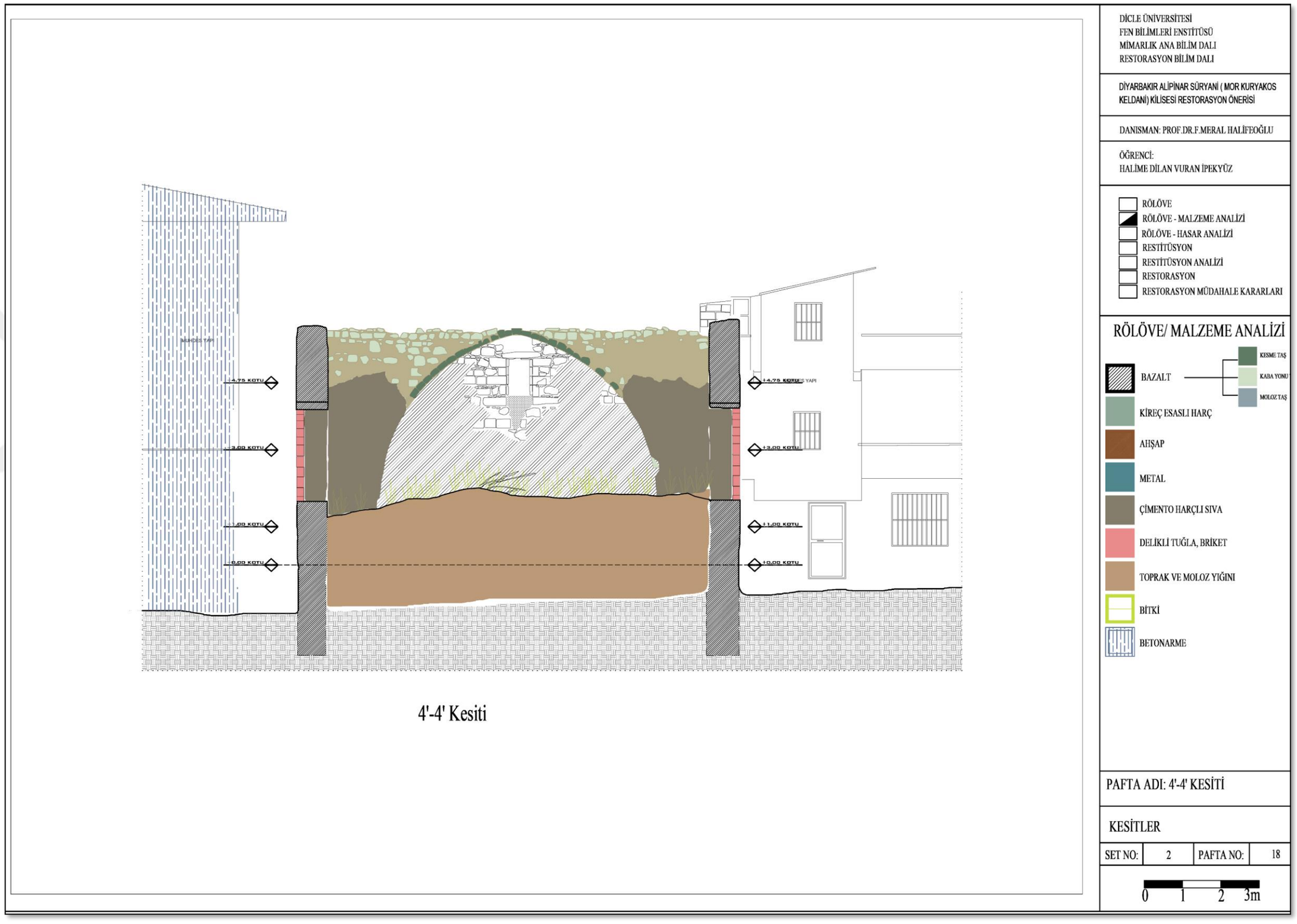
PAFTA ADI: 3'-3' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	2	PAFTA NO:	17

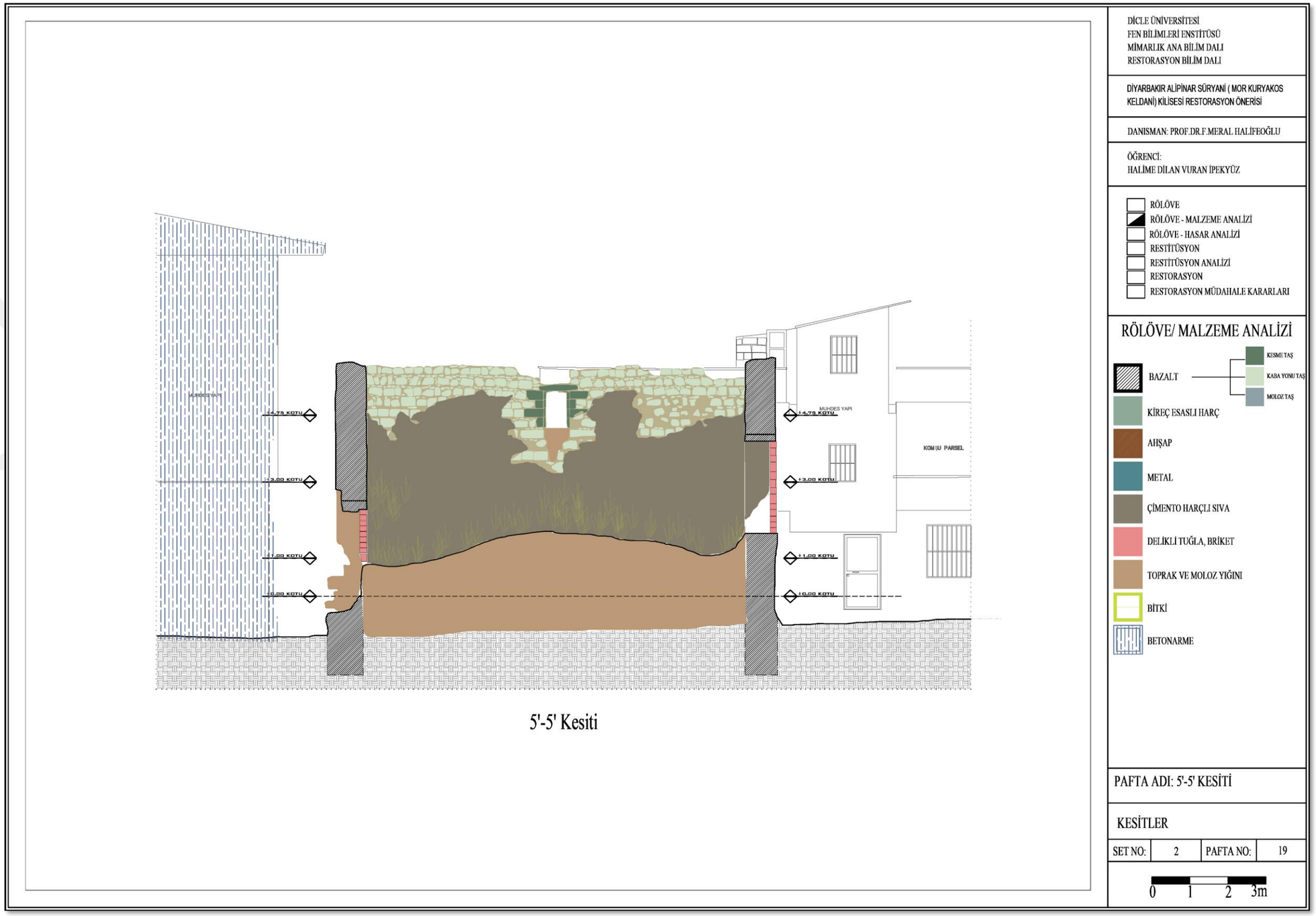
0 1 2 3m

Şekil 5.52 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3’-3’ Kesiti Malzeme Analizi

4'-4' Kesiti

Şekil 5.53 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4’-4’ Kesiti Malzeme Analizi

Şekil 5.54 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5’-5’ Kesiti Malzeme Analizi

5.2.6 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde meydan gelen hasarlar

Bozulma mevsimsel, doğal ve biyolojik etkilerle malzemede meydana gelen değişim ve dönüşümdür. Bozulma hızını etkileyen birçok faktör vardır. Bunlar; malzemenin yapısı ve kalitesi, işçiliği, tasarımı, detaylandırmanın doğruluğu, binanın bakım seviyesi ve yapının şeklidir (Zakar & Eyüpgiller, 2015) . Ancak bozulmaya en büyük etken yapının kullanılmayarak terk edilmesidir. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'ndeki bozulmalar; özgün mimariye aykırı müdahale, zaman ve doğa etkisiyle oluşan bozulmalar, yağmur ve zeminden gelen nemin etkisiyle bozulmalar, strüktürel bozulmalar ve insana bağlı etmenler; başlıklarında ele alınmıştır.

5.2.6.1 Özgün mimariye aykırı müdahale

Yapının güney ve kuzey cephesinde giriş kapıları, pencereler biriket, tuğla veya taş ile örülerek kapatılmıştır. Bu müdahale yapılırken çimento harç da kullanılmıştır (şekil 5.56).

Şekil 5.55 Kuzey cephesi ana giriş kapısı, Güney cephesi kapatılmış pencere

Çimento esaslı harç, beton ve parke taşı uygulaması

Yapı çevresi kuzey cephe (30.sokak) girişinde, özgün zemin yükseltilmiş ve bütünüyle beton ile kaplanmıştır (şekil 5.57). Güney, batı ve doğu cephelerinin baktığı parsel alanı ve sokaklar tamamen parke taşı ile döşenmiştir. Yapının güney ve kuzey cephesinde giriş kapıları, pencereler biriket, tuğla veya taş ile örülüp kapatılmıştır. Bu müdahale yapılırken çimento harç da kullanılmıştır.

Şekil 5.56 Güney Cephesi giriş kısmının beton ile yükseltilmesi, Kilise çevresinin parke taşı ile kaplanması

Taş duvarda boya müdahalesi

Yapının taş duvar ve kemerlerinde özgün dokuyla uyuşmayan boya ile yapılan müdahaleleri tanımlamaktadır (şekil 5.58).

Şekil 5.57 Apsis kısmında ve güney giriş kapısı boya kullanılması

Taş duvarda çimento esaslı derz uygulaması

Yapının taş duvar olan cephe yüzeylerine çimento esaslı harç malzemesi ile müdahalede bulunulmuştur (şekil 5.59). Çimento, basınca ve çekmeye dayanımı fazla olduğundan geleneksel kargir yapının kireç harcının ve özelliklerine bağlı plastik davranış ve uyum sağlayabilme niteliğini bozmakta ve genellikle yapının güçsüz noktalarında mekanik bir basınç oluşturarak kırılmalara sebep olmaktadır. Çimento ile yapılan onarımlarda dolgular, gözenekli malzeme ile temas ettiklerinde, yükler karşısında farklı çalışmakta ve bütün gerilmeleri geleneksel kargir yapıya aktarmaktadır (Korkmaz, 2006).

Şekil 5.58 Güney ve Kuzey Cephe duvarda çimento esaslı derz yapılması

5.2.6.2 Zaman ve Doğa Etkisiyle Oluşan Bozulmalar

Malzeme zaman içerisinde ve bazı iklimsel etki altında yıpranır veya yapısında bozulma yaşanmaktadır.

Hava fotoğraflarında 1952 yılında kilisenin damı mevcut iken, 1958 yılında çöktüğü tespit edilmiştir. Kilisenin terk edilmiş olmasından ve çöken dam sebebiyle iklimsel etkenlere açık hale gelerek bozulmalar hızlıca meydana gelmiştir.

Bitki oluşumu

Kuşlar ve rüzgarla birlikte gelen bitki tohumları yapıya yerleşerek yapının uygun yaşam koşulları olan yerlerde yaşamını sürdürmeye devam etmektedir. Yağmur suyuyla birlikte çöken toprak damda önemli boyutta bitkilenme oluşmuştur (şekil 5.60). Uzun süre harabe halinde olan kilisenin çöken toprak damında (yapı içinde) ağaç kökleri uzayarak toprak katmanından derinlere ve yapı elemanlarının içerisine inerek çatlama ve bozulmalara neden olarak yapı elemanlarına önemli ölçüde hasar vermiştir.

Şekil 5.59 Naosda otsu ve odunsu bitki oluşumu

Yapılar doğa koşullarına uzun süre maruziyetten ve bakımsızlıktan dolayı yıpranmıştır. Yüzeye temas eden yağmur suları kapilarite ile yapıda bitkilenmeye neden olmuştur (şekil 5.61). Taşın fiziksel ve kimyasal yapısını zamanla bozan bu durum ciddi hasarlara neden olmuştur. Kilisenin çöken üst örtüsü tamamen otsu ve bitkisel oluşumlarla kaplıdır.

Şekil 5.60 Naos da bitki oluşumu

Taş yüzeyinde meydana gelen kırılmalar ve erimeler

Doğa olayları ve çözünme etkisiyle özellikle cephede bulunan taş yüzeylerde erime ve kırılmalar meydana gelmiştir (şekil 5.62). Kırılma ve erimeler yapının ince yonu olan tüm cephelerinde görülmektedir.

Şekil 5.61 Pencere alt eşiğinde kırılma ve erime

Yıkılan kısımlar, yüzey ve doku kayıpları

Kilisenin yapı elemanlarında yıkılma ve taş yüzeylerinde doğa ve insan etkisiyle yüzey erimeleri ile doku kayıpları oluşmuştur. Tahribattan dolayı savunmasız kalan yapı elemanlarında yıkımlar meydana gelmiştir. Çevre halkının da kullanım amaçlı yapıdan taş sökmeleri bu yıkımları kolaylaştırmıştır.

Şekil 5.62 Batı cephesinde doku kayıpları

Zaman içerisinde doğa olayları ve afetlerin etkisiyle kaplama taşları hatta yer yer moloz dolgu da tamamen dökülüp doku kayıpları meydana gelmiştir. Batı cephesinde taş kaplamalar yok olmuştur (şekil 5.63). Kuzey cephesi köşe taşlarında, kaplama kısımlarında doku kayıpları olmuştur. Güney cephesinde özellikle giriş kapısının olduğu bölümde doku kayıpları görülmektedir. Naosda nefleri oluşturan sivri kemerler, orta apsis kemerleri yıkılan yapı elemanlarındandır (şekil 5.64).

Şekil 5.63 Güney cephesi kadınlar giriş kapısı doku kaybı ve naos da yıkılan sivri kemer ve taş duvar

Kararmalar

Doğa koşullarına maruz kalan taşlarda kirlenme ve kararmalar meydana gelir. Yapının yakın çevresinde yakılan ateş sonrası islenme ile taş yüzeyinde kararmalar oluşur. Bu bozulmalar kilise cephelerinde duvar yüzeylerinde görülmektedir (şekil 5.65).

Şekil 5.64 Doğu Cephesinde kararma ve naos pencere üst kısmında kararma

Derz boşalmaları

Yağmur sularına maruz kalması üst örtünün olmamasıyla birlikte oluşan aşınma ve çözünmelerle birlikte derzlerde boşalmalar oluşmuştur. Yapının tüm duvarlarında bu bozulma görülmektedir (şekil 5.66).

Şekil 5.65 Kuzeydeki apsis kemer üstlerinde derz boşalması

Yapıda bulunan toprak ve taş dolgular

Kilise iç mekânına çöken dam ve yıkılan yapı elemanları (kemerler, duvarlar vb) nedeniyle yapının büyük bir kısmı zamanla toprak ve taş dolgu altında kalmıştır. Güney ve kuzey cephesinde giriş kapıları, nefler arasındaki geçişler bu toprak dolgunun altından görülmektedir (şekil 5.67).

Şekil 5.66 Çöken dam dolguları ve kopan taş parçaları

5.2.6.3 Yağmur ve zeminden gelen nemin etkisiyle oluşan bozulmalar

Yağmur suyu boşluklu duvarların kılcal yollarından yapı elemanın içerisine girer ve yayılır. Zamanla nemlenme etkisiyle duvar bağlayıcı malzemelerin kimyasal özelliklerini bozarak ayrışmasına sebep olur. Isınmanın etkisiyle buharlaşan nem bünyesinde barındırdığı tuzlardan dolayı çiçeklenmeler olur. Yağmur sularının çöken damından dolayı binadan hızla duvar içlerine girer. (Korkmaz, 2006)

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi, zamanla kalıcı din adamlarının bulunmaması ve daha sonra terk edilmesi ile uzun süre bakımsız kalmıştır. Yağmur suyu uzaklaştırılmadığından ve yağmurdan sonra bakımı yapılmayan damdan inen su, ahşap taşıyıcı kirişlemelerin çürümesine yol açmış, zamanla dam naosun içine çökmüştür. Bu durum yapıyı doğal etkilere karşı savunmasız bırakmıştır. Saçak silmesi oluşturan taşların yok olmasıyla sudan etkilenen duvarlarda taş sıralarında derz boşalmalarıyla birlikte ayrışmalar olmuştur.

5.2.6.4 Strüktürel bozulmalar

Strüktürel bozulma, bina mukavemetinin kaybetmesi ve taşıyıcı sistemin bozulmasıdır.

Yığma yapılarda asimetrik oluşan yüklemeler, deprem etkisiyle yük aktarımının sürekliliğinin yitirmesiyle farklı oturmalar ve bölgesel çatlaklara, göçmelere ve oturmalara sebep olur (Döndüren, Şişik, & Demiröz, 2017)

Kilise iç mekânında üst örtünün zaman içerisinde yok olması yapı içerisinde oluşan birikintilerin duvarlara baskı yapması sonucu nef kemerlerinde düşey eksenden kayma, pencere kemerlerinde kilit taşlarında oynama ve yıkımlar söz konusu olmuştur (Şekil 5.68).

Şekil 5.67 Kuzey ve güney cephede strüktürel çatlak

5.2.6.5 İnsana bağlı etmenler

Kilise Kullanılmaması ve Çevresinin Yapılaşması

Hava fotoğraflarında 1952 yılında damın olduğu, 1958 yılında kilise damın çöktüğü tespit edilmiştir. 1952'lı yıllardan günümüze kadar yapının kullanılmadığı anlaşılmaktadır. Geniş avlusu da zamanla işgal edilmiştir. Yapı müştemilatları yok edilerek yapılaşma gerçekleşmiştir.

Bakımsızlık

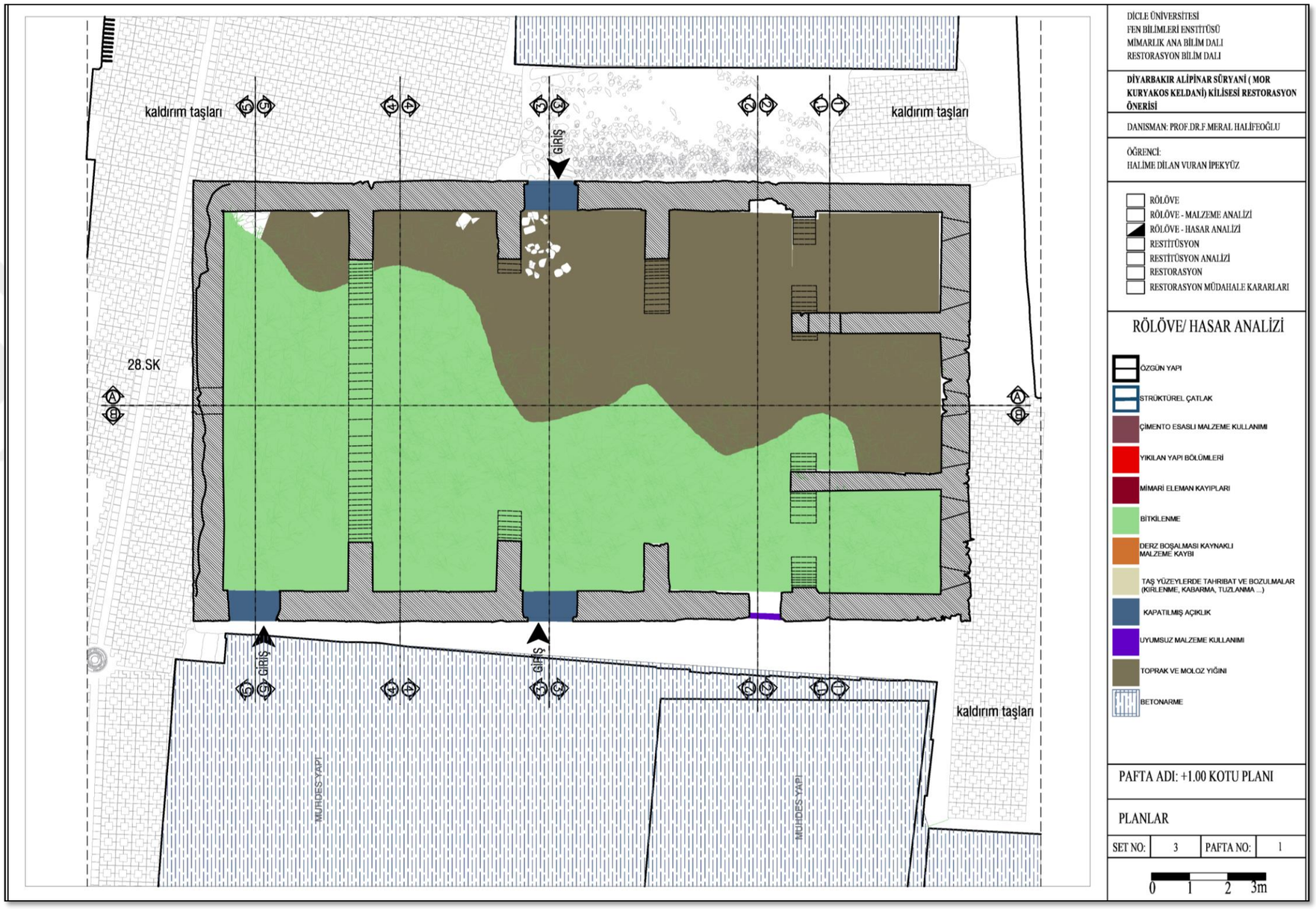
Ali-Poir'un Keldanileri (antik Ain-tannour), şehre çok yakın bir konumda bulunurlar ve onlara sürekli olarak ziyaretlerde bulunan Diyarbakır'dan bir rahip hizmet verir (Tfinkdjı,

1913). Bu sebeple kalıcı bir din adamının bulunmaması, kilisenin sürekli kullanılmadığını düşündürmektedir. Diyarbakır geleneksel yapılarında toprak dam, yağan kar ve yağmur sonrasında bakım ister. Kış mevsimlerinde yağan kar ve bahar dönemlerinde yağan yağmur sonrası damın tokmaklanarak sıkıştırılması gerekmektedir. Bakılamayan toprak dam 1952-1958 yılları arasında yapı içerisine çökmüştür.

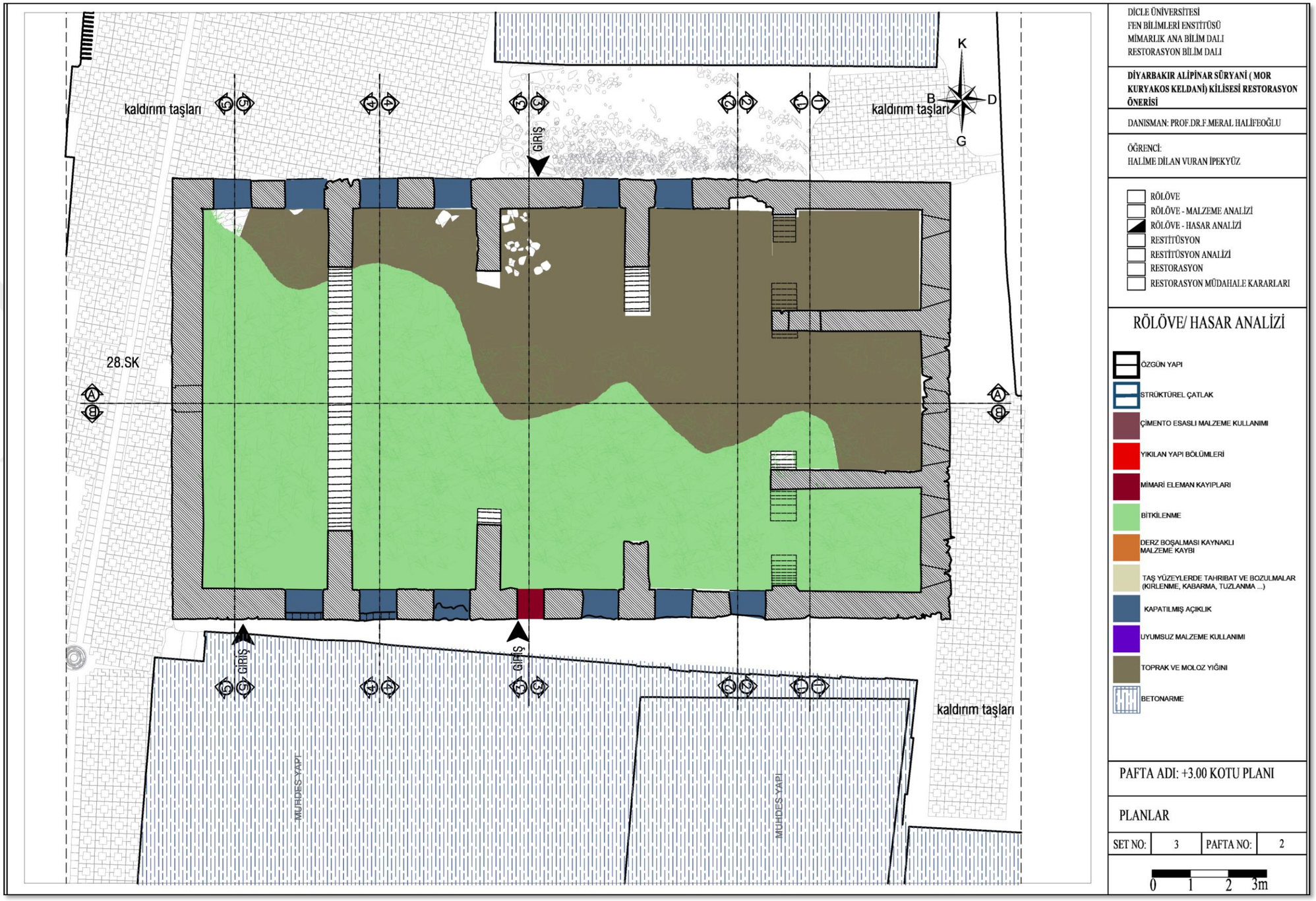
Vandalizm

Kilisesinin yer aldığı mahalle sakinleri kırsal alandan kente yönelik göç eden maddi, sosyoekonomik ve sosyokültürel yönden durumları kötü, tarihi eserler konusunda bilgisi az olan aileler olup, bu durum yapının tahrip ve işgal edilmesini hızlandırmıştır. Yapıya giriş yapmak tehlike arz etmekte ve çalışma yürütmek bile sorun iken, çocuklar yapı çevresinde oyun oynamakta ve yapılara giriş kilise önünden geçilerek yapılmaktadır. Her dönem ve her tescilli yapının yaşadığı gibi define arama meraklarından dolayı yapı içerisinde kazılar yapılarak ayrı zarar verilmiştir. Ayrıca kapı pencere doğramaları sökülerek yok edilmiştir.

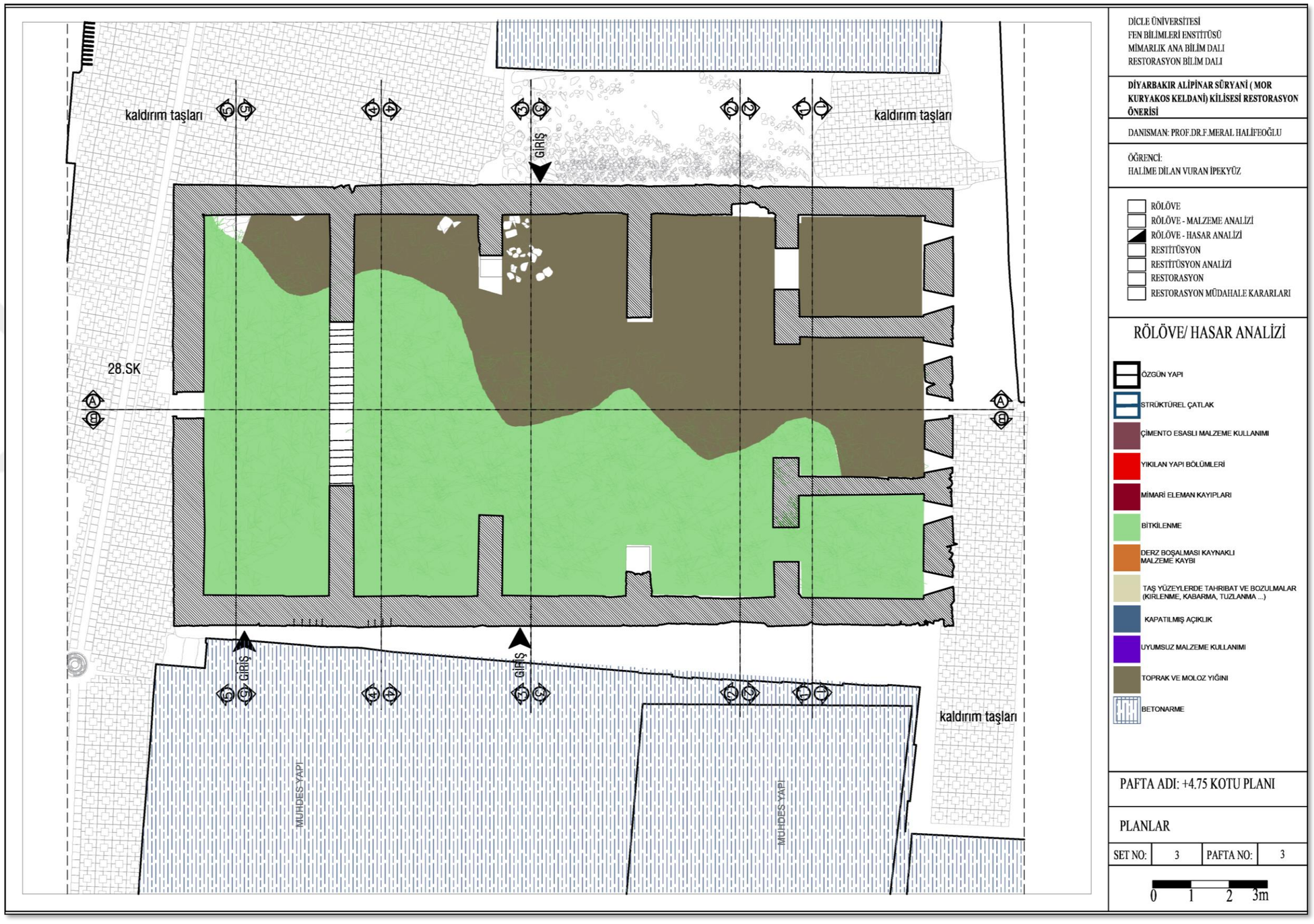
5.2.7 Hasar analiz çizimleri

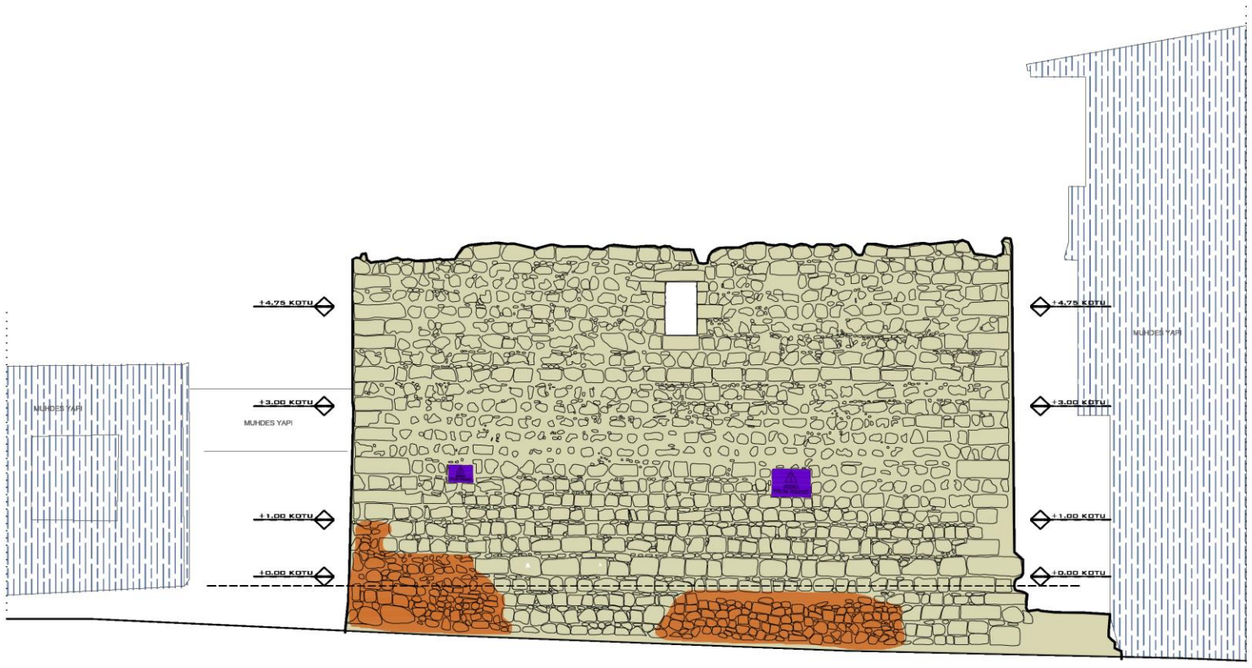
Şekil 5.68 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Hasar Analizi +1.00 kotu planı

Şekil 5.69 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. Hasar Analizi +3.00 kotu planı

Şekil 5.70 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Hasar analizi +4.75 kotu planı

Batı Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

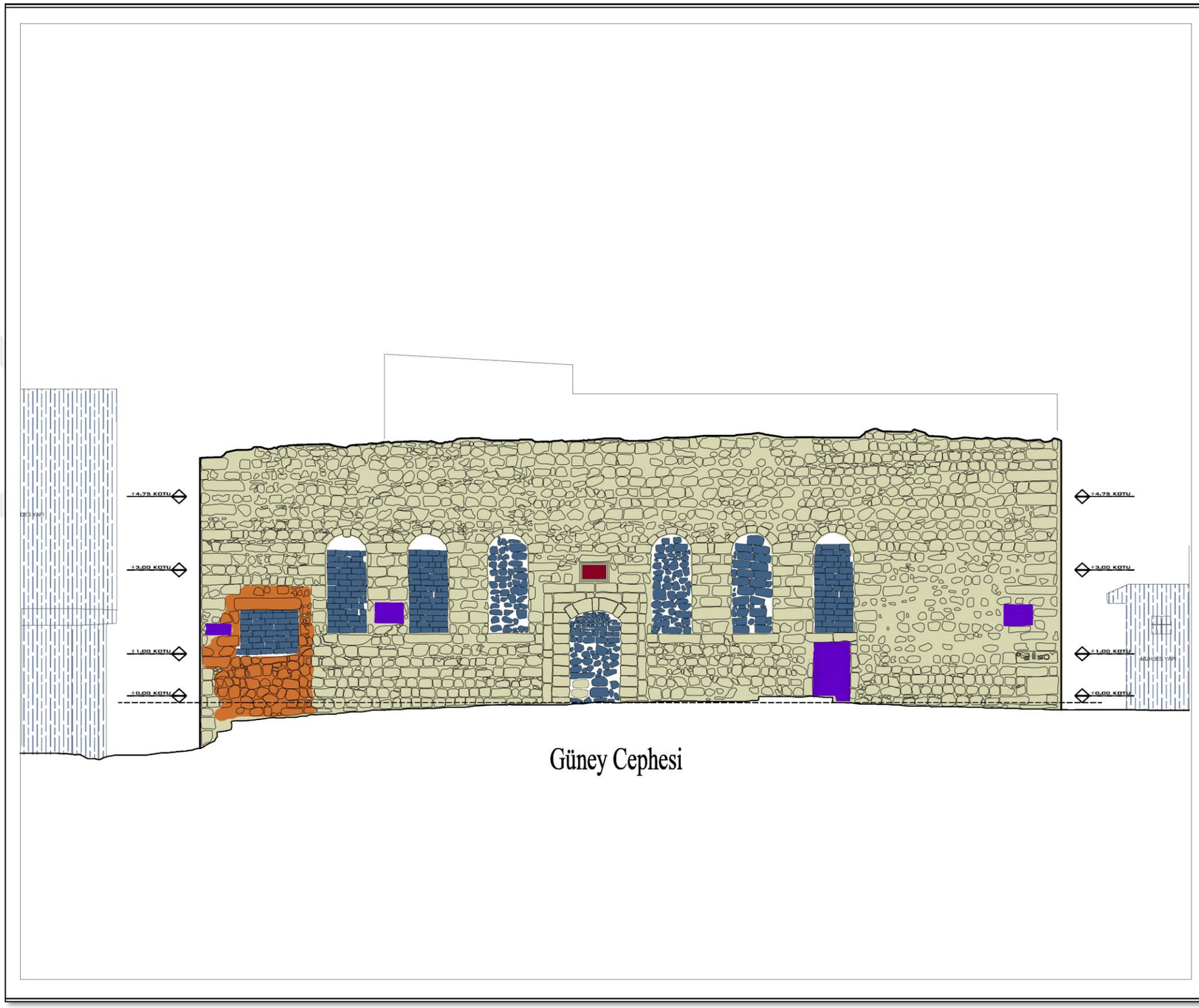
PAFTA ADI: BATI CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	3	PAFTA NO:	4

0 1 2 3m

Şekil 5.71 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Batı Cephesi Hasar Analizi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

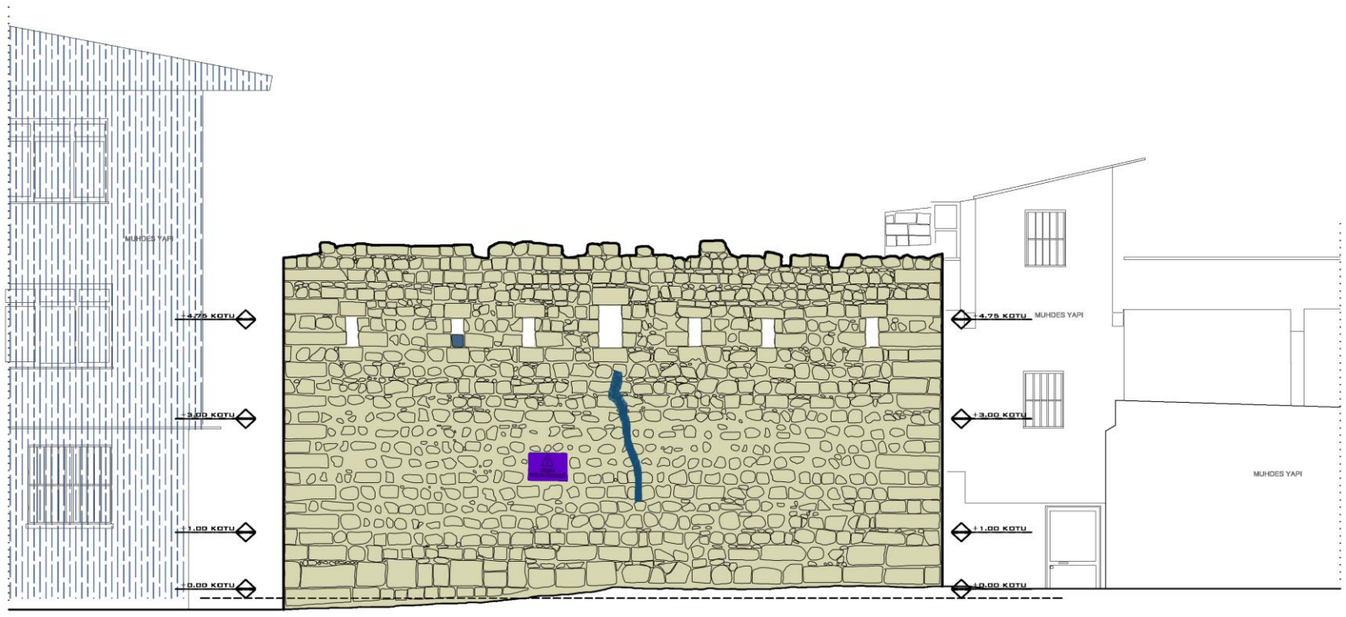
PAFTA ADI: GÜNEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	3	PAFTA NO:	5

0 1 2 3m

Şekil 5.72 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Güney Cephesi Hasar Analizi

Doğu Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [x] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

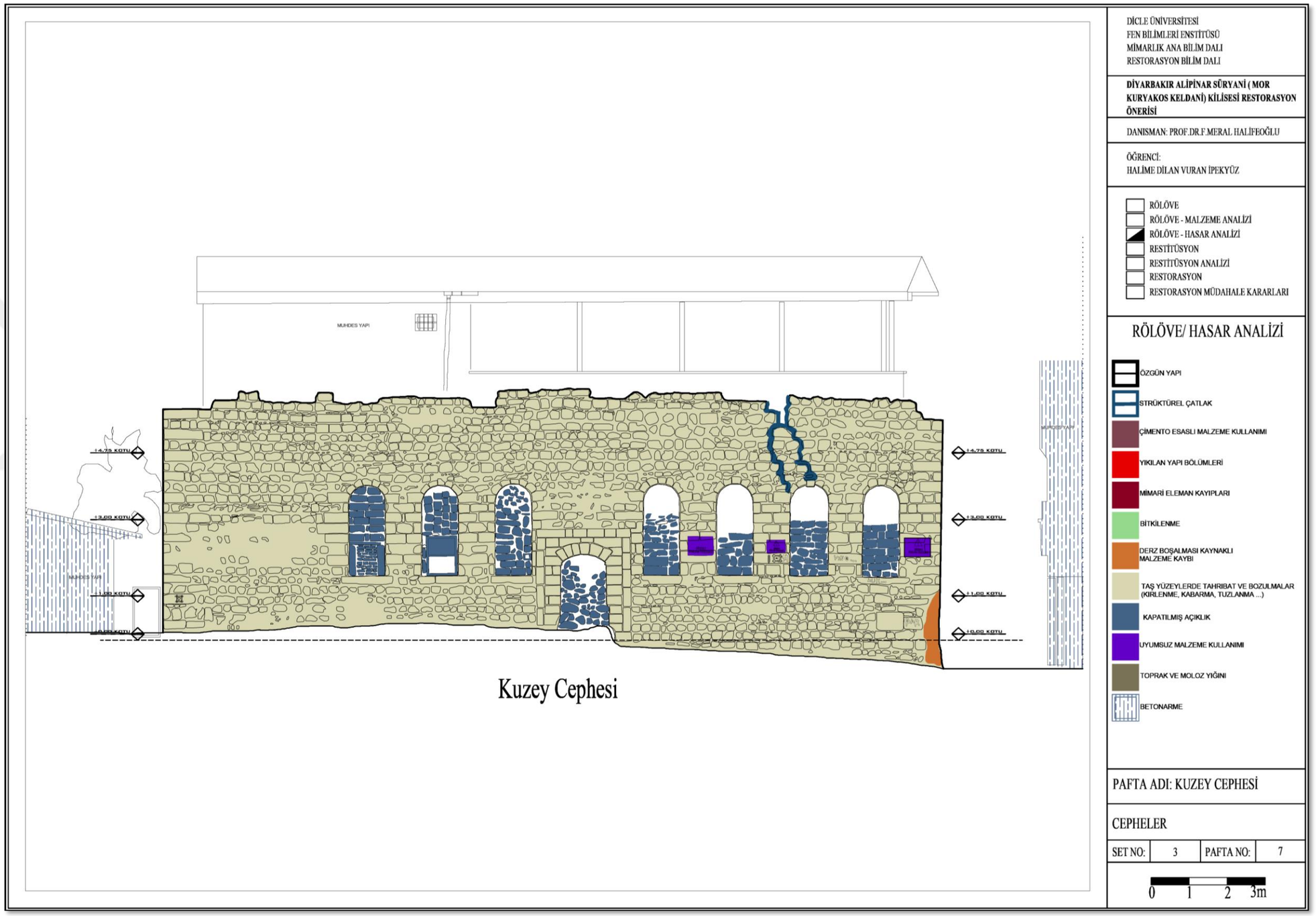
PAFTA ADI: DOĞU CEPHESİ

CEPHELER

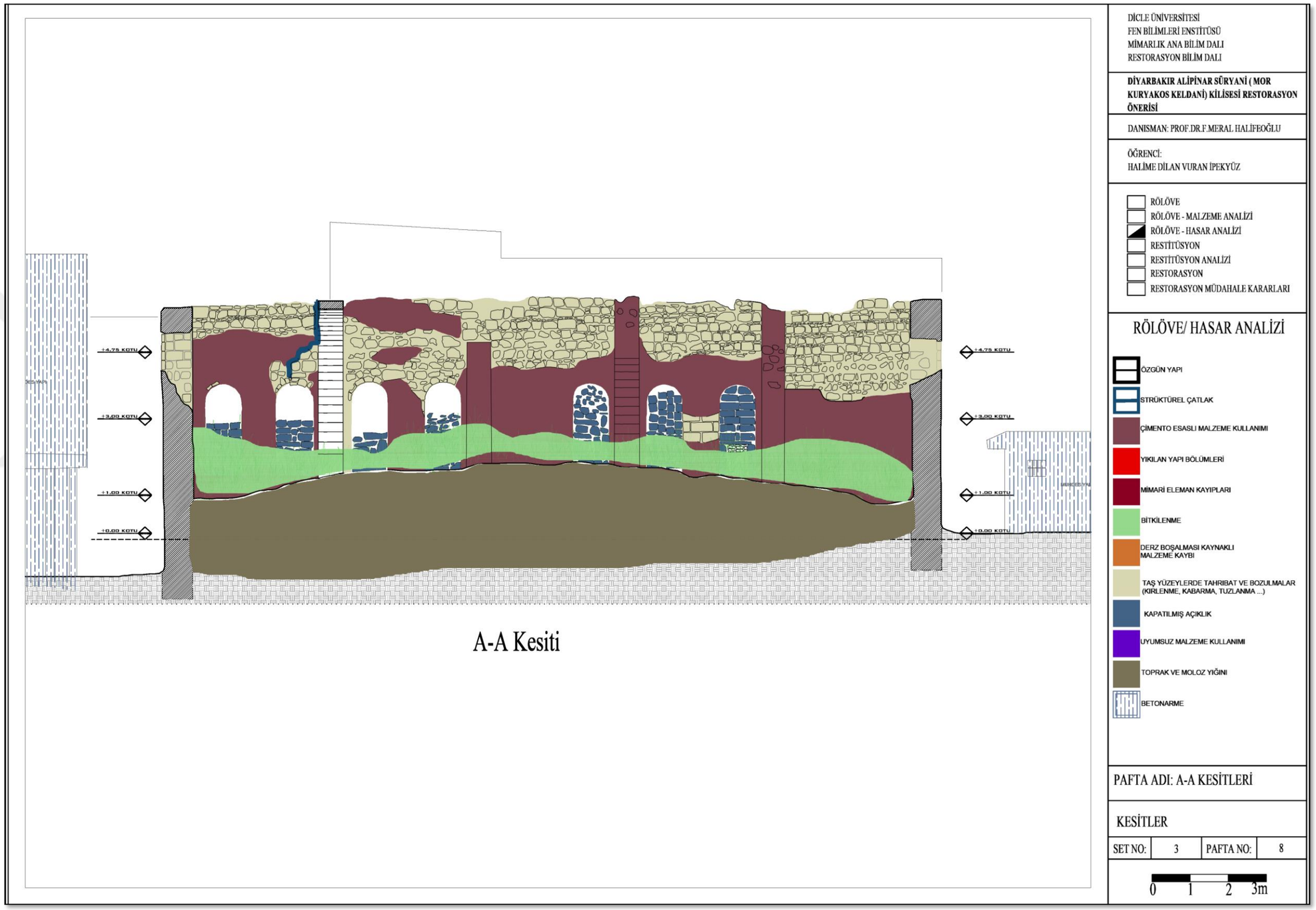
SET NO:	3	PAFTA NO:	6

0 1 2 3m

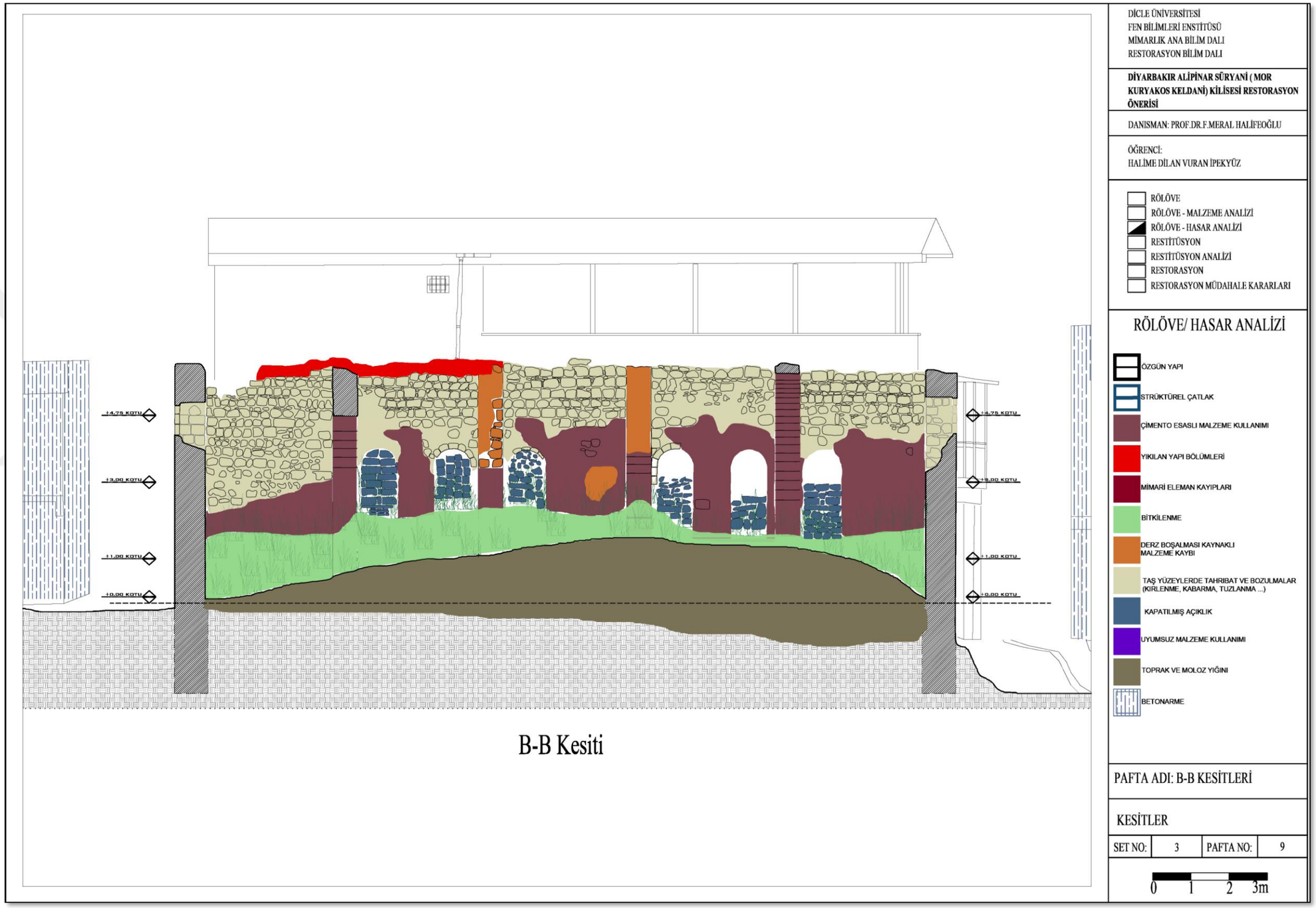
Şekil 5.73 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Doğu Cephesi Hasar Analizi

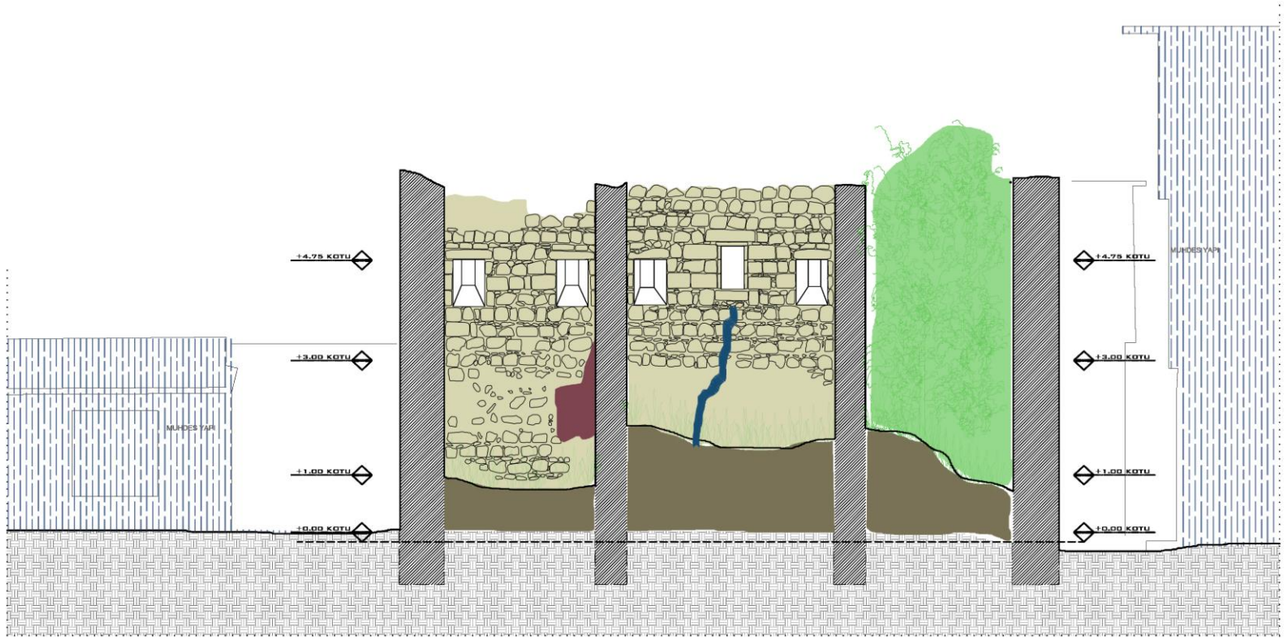
Şekil 5.74 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Kuzey Cephesi Hasar Analizi

Şekil 5.75 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi A-A Kesiti Hasar Analizi

Şekil 5.76 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi B-B Kesiti Hasar Analizi

1-1 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

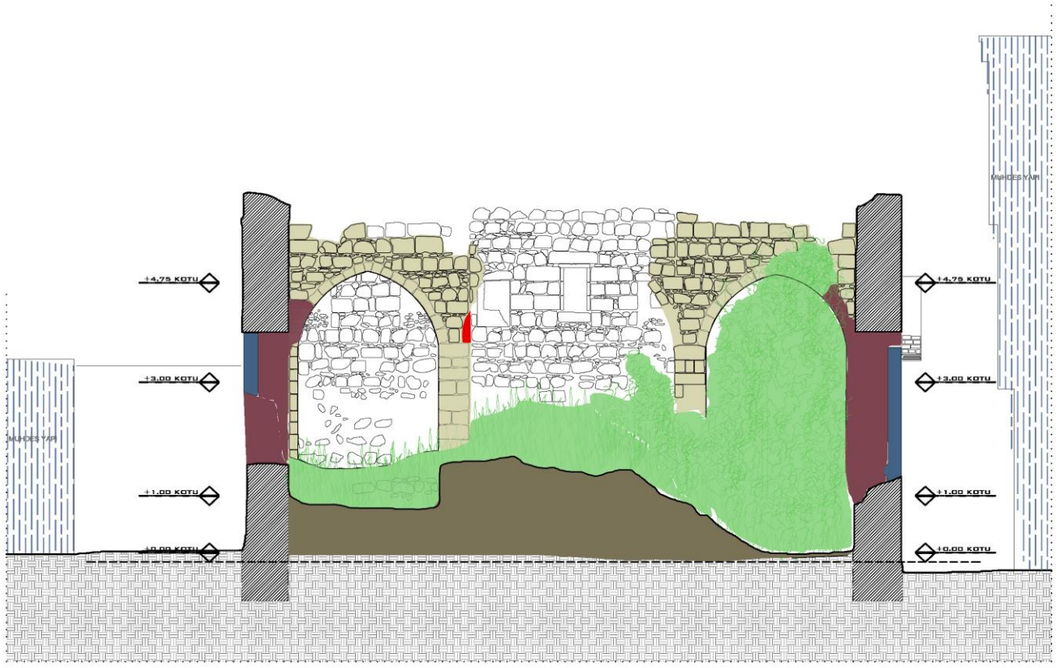
PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	10

0 1 2 3m

Şekil 5.77 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1-1 Kesiti Hasar Analizi

2-2 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KIRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

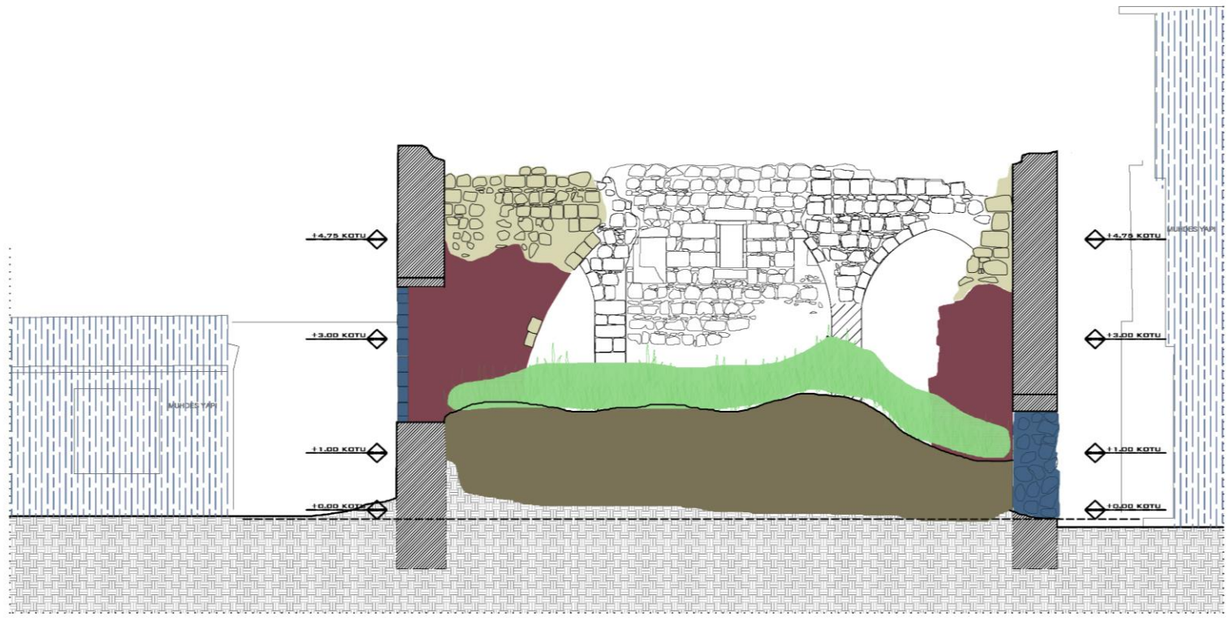
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	11

0 1 2 3m

Şekil 5.78 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2-2 Kesiti Hasar Analizi

3-3 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

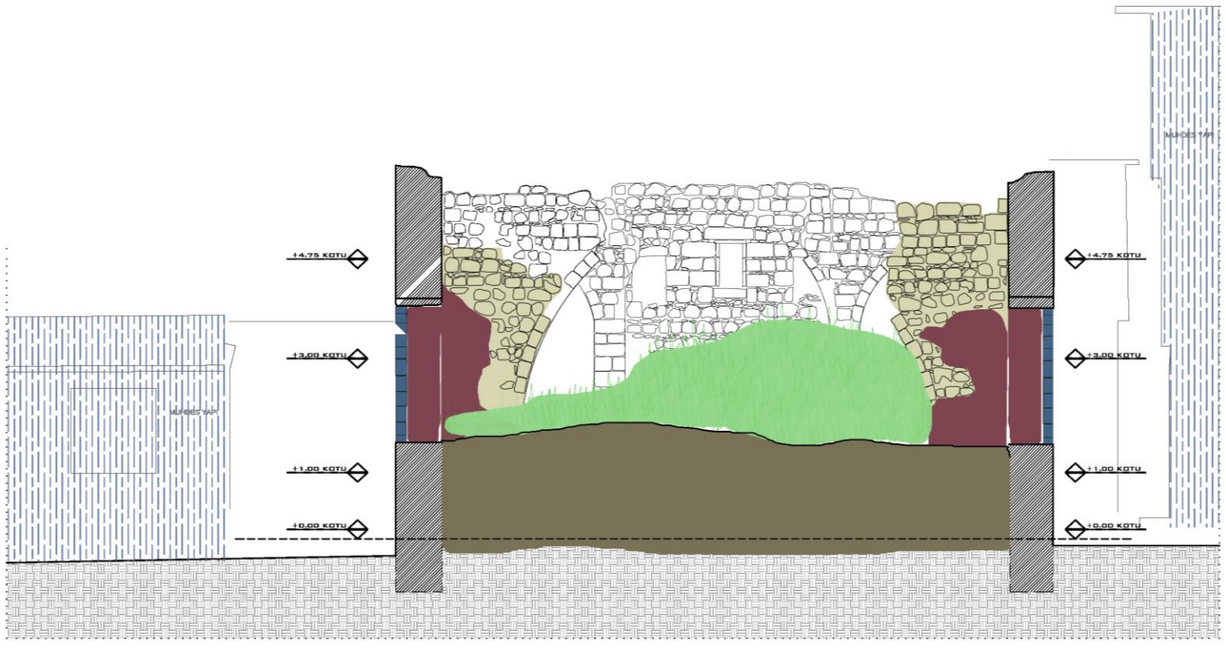
PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	12

0 1 2 3m

Şekil 5.79 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3-3 Kesiti Hasar Analizi

4-4 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

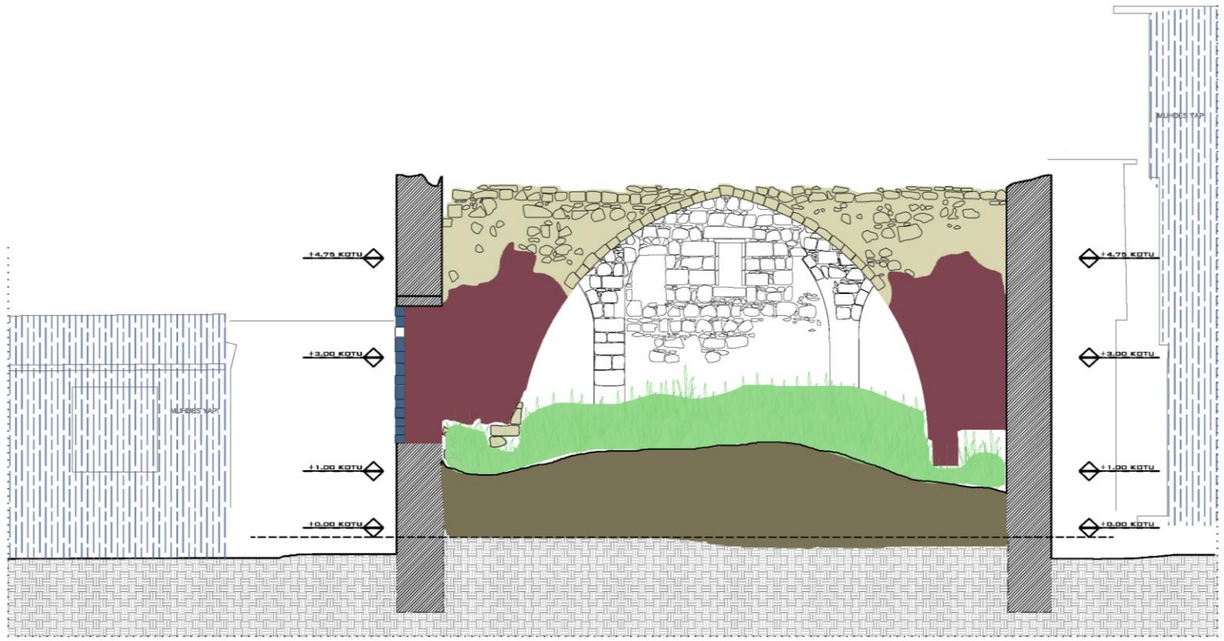
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	13

0 1 2 3m

Şekil 5.80 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4-4 Kesiti Hasar Analizi

5-5 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KIRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

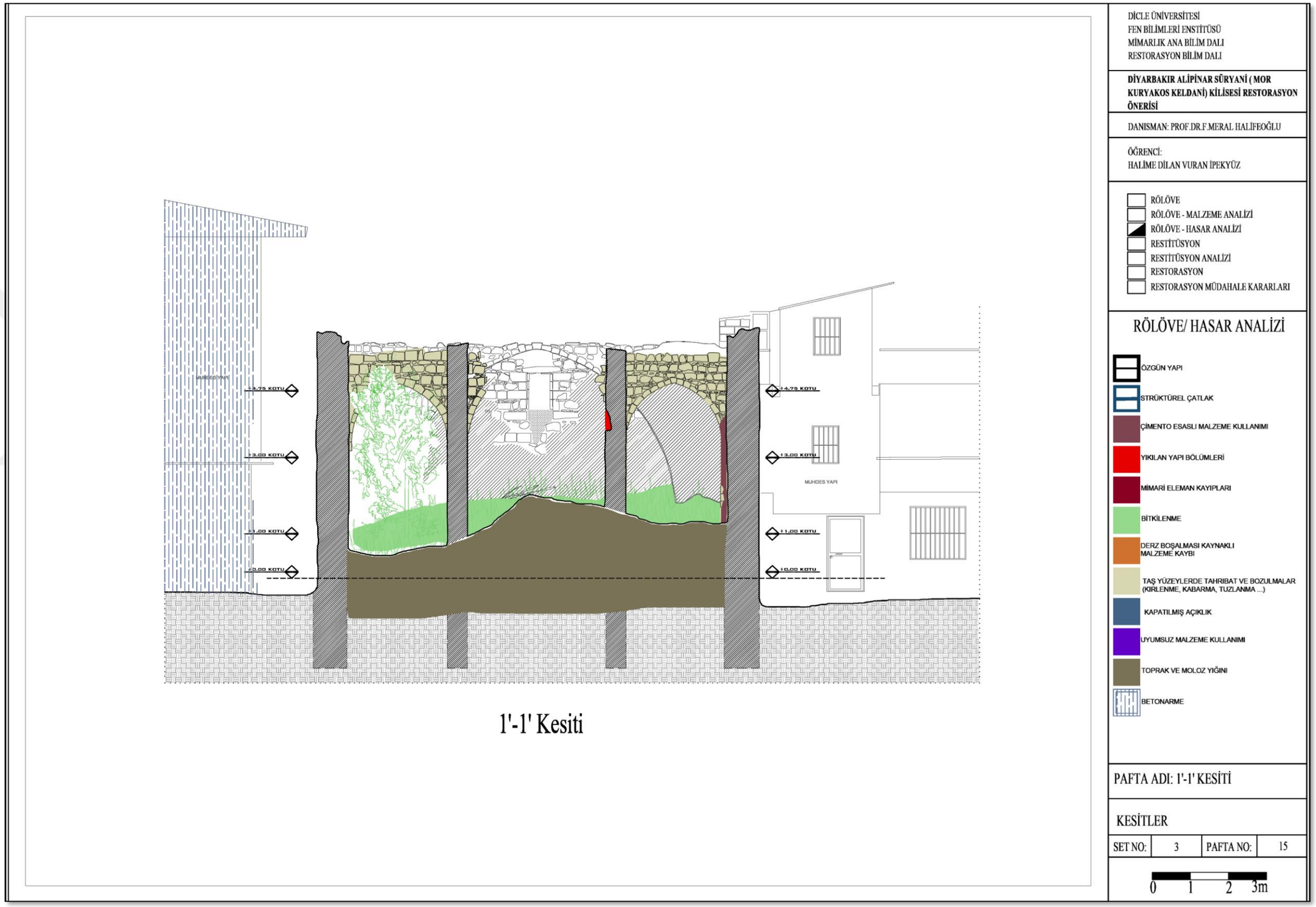
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ

KESİTLER

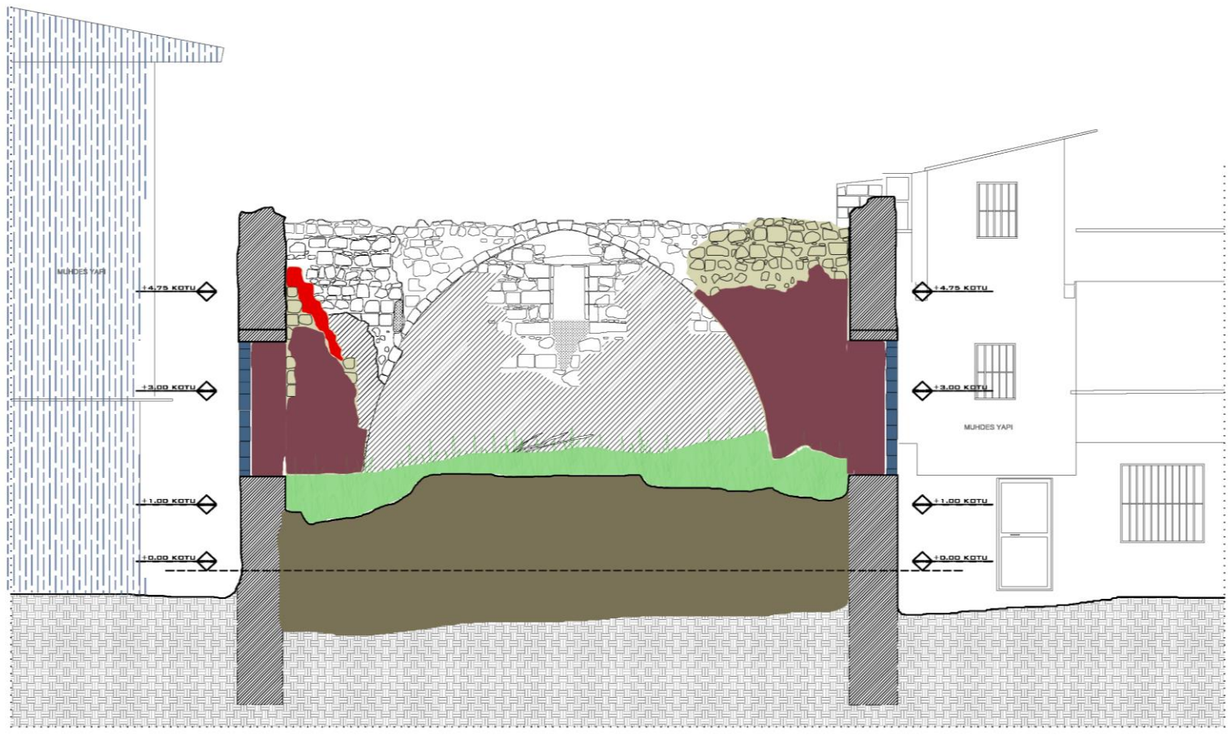
SET NO:	3	PAFTA NO:	14

0 1 2 3m

Şekil 5.81 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 5-5 Kesiti Hasar Analizi

Şekil 5.82 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 1’-1’ Kesiti Hasar Analizi

2'-2' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

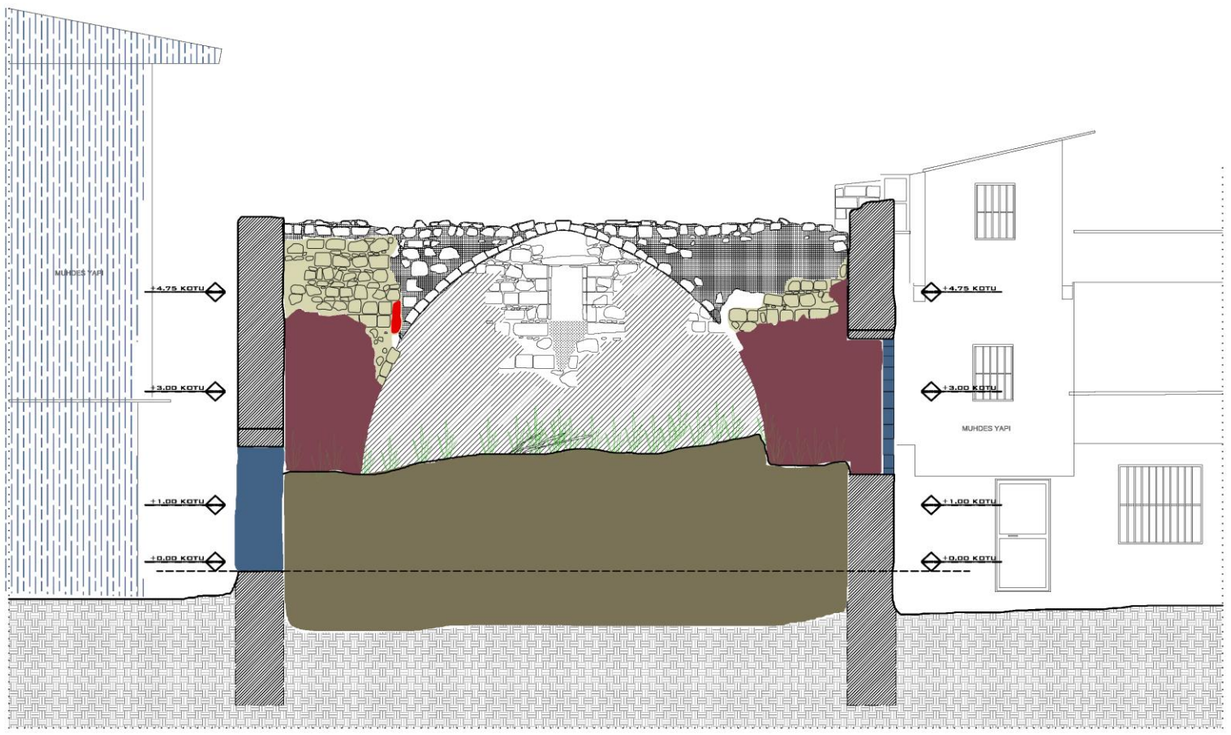
PAFTA ADI: 2'-2' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	16

0 1 2 3m

Şekil 5.83 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 2’-2’ Kesiti Hasar Analizi

3'-3' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KIRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

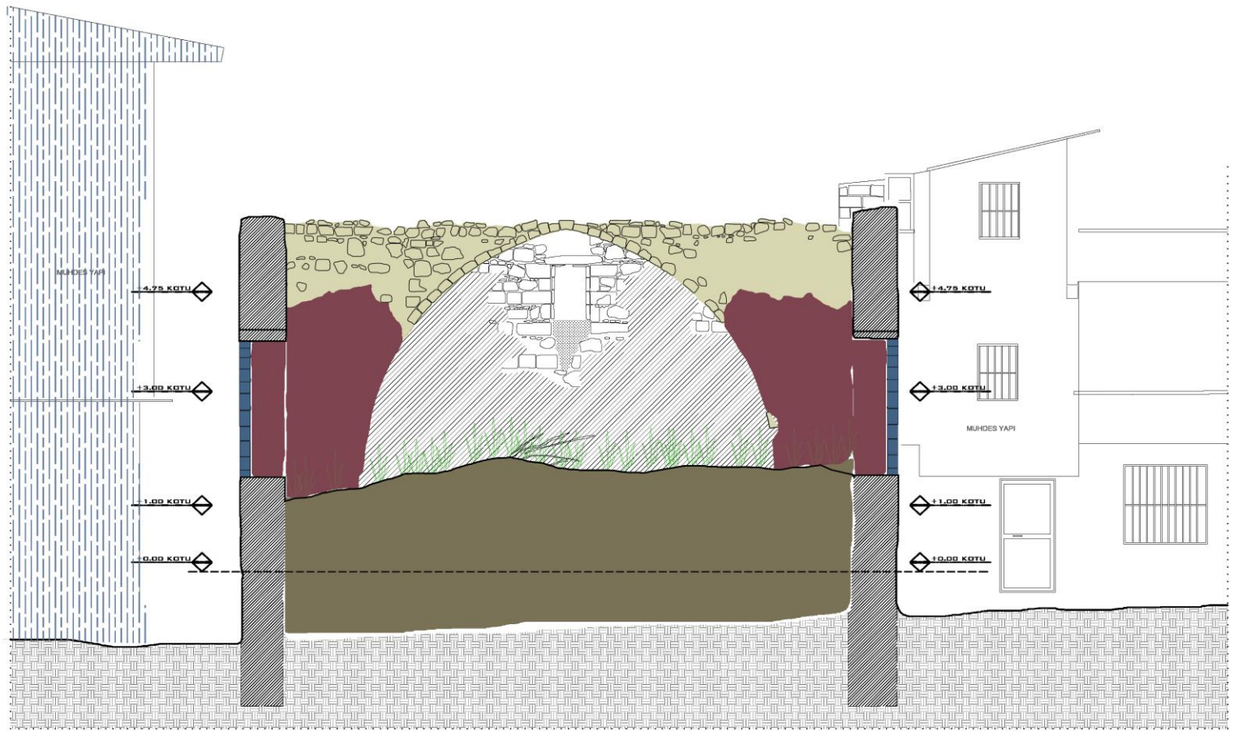
PAFTA ADI: 3'-3' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	17

0 1 2 3m

Şekil 5.84 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 3’-3’ Kesiti Hasar Analizi

4'-4' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

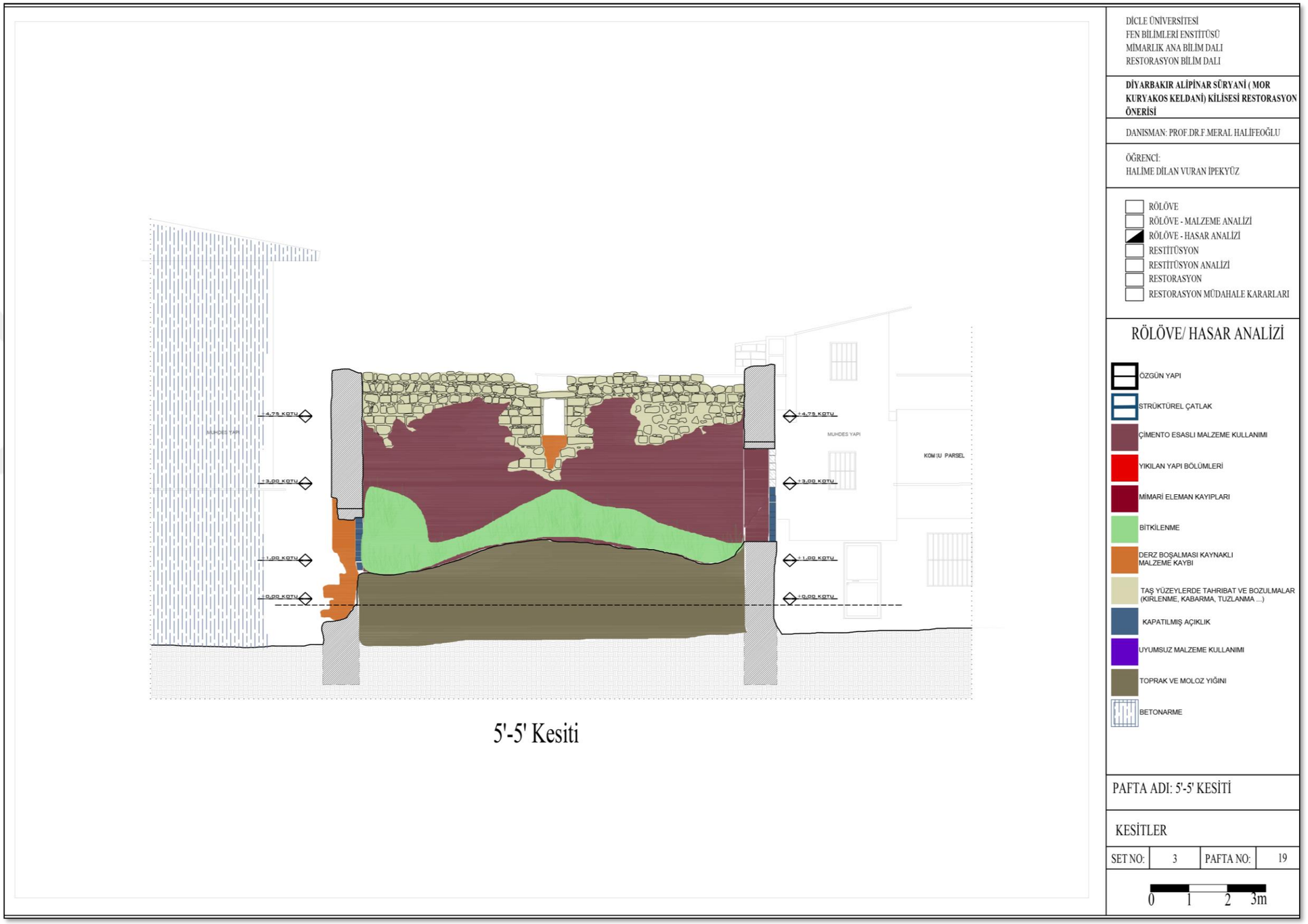
PAFTA ADI: 4'-4' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	18

0 1 2 3m

Şekil 5.85 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi 4’-4’ Kesiti Hasar Analizi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RÖLÖVE/ HASAR ANALİZİ

- ÖZGÜN YAPI
- STRÜKTÜREL ÇATLAK
- ÇİMENTO ESASLI MALZEME KULLANIMI
- YIKILAN YAPI BÖLÜMLERİ
- MİMARİ ELEMAN KAYIPLARI
- BİTKİLENME
- DERZ BOŞALMASI KAYNAKLI MALZEME KAYBI
- TAŞ YÜZEYLERDE TAHRİBAT VE BOZULMALAR (KİRLENME, KABARMA, TUZLANMA ...)
- KAPATILMIŞ AÇIKLIK
- UYUMSUZ MALZEME KULLANIMI
- TOPRAK VE MOLOZ YIĞINI
- BETONARME

PAFTA ADI: 5'-5' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	3	PAFTA NO:	19

0 1 2 3m

Şekil 5.86 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi. 5'-5' Kesiti Hasar Analizi

5.3 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi ile Suriçinde Yer Alan Tarihi Kiliselerin Karşılaştırılması

Diyarbakır Suriçi kentsel sit alanında, dışında ve kentin yakın çevresinde bulunan birkaç kilise içerisinde Mor Kuryakos Kilisesi'nin yerini görebilmek için, plan düzeni, cephe biçimi ve taşıyıcı malzeme açısından karşılaştırmalı çalışma yapılmıştır. Yapı elemanlarından çan kulesi, narteks, nef sayısı, koro katı ve diğer yapı elemanları incelenmiştir.

5.3.1 Plan düzeni açısından karşılaştırma

Diyarbakır kiliseleri, tasarım ve strüktürel olarak, olabildiğince yalındır. Ayrı ayrı alanlar görüşü kesen veya bölen elemanlar yoktur. İşlev, tasarımın en önemli parçasıdır. Kitleler, dörtgen planlı, tek alanlı ve prizmatiktir (Tuncer, 2015).

Saint George Kilisesi'nin dışında Meryem Ana Süryani Kadim, Protestan, Ermeni Katolik, Surp Giragos Kiliseleri, Mar Petyum Keldani Kilisesi avlulu bir yerleşim düzenine sahiptir. Surp Giragos, Ermeni Katolik, Meryem Ana Süryani Kadim ve Mar Petyum Keldani Kiliseleri, bir yapı grubu biçiminde tasarlanmış yapılardır. Genelde bir avlu çevresinde sosyal ve yerleşim amaçlı birimler yer almaktadır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin büyüklüğü ve yapının giriş çıkışlarının birden fazla ve birbirine paralel oluşu bir avlu düzenine ve yapı topluluğuna sahip olduğunu göstermektedir.

Parsel içerisinde kapladığı alan ile en büyük kapalı ibadet alanına sahip (1040 m²) Surp Giragos Kilisesidir. Mar Petyum Keldani Kilisesi alanı ise 429m² dir (Öz, 2014).Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin ise 234 m² kapalı alanı bulunmaktadır.

Kilise mimarisinin çoğu apsis, naos ve koro katından oluşmaktadır Genel kilise mimarisindeki düzenlemeye uygun olarak apsis doğuda yer almakta ve bazı kiliselerde apsis dışarıya çıkıntı yapmaktadır. Bunlar Mar Petyum Keldani ve Süryani Protestan

Kilisesidir. Apsisi dışa çıkıntı yapmayan kiliseler; Ermeni Cemaate ait Surp Sargis, Surp Giragos, Ermeni Katolik ve Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'dir.

Apsis sayıları olarak kiliselere bakıldığında Surp Giragos Kilisesi'nin 7 apsisi, Mar Petyum Keldani Kilisesi ve Surp Sargis Kilisesi'nin 5 apsisi, Ermeni Katolik ve Protestan Kilisesi'nin 1 apsisi bulunmaktadır. Latin Kilisesi'nin apsisi bulunmamaktadır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin ise 3 apsisi vardır.

Naos da yer alan kemer şekilleri; yarım daire olanlar Meryem Ana Kilisesi, Protestan Kilisesi, Saint George Kilisesidir. Sivri kemer şeklinde olanlar Surp Sargis, Ermeni Katolik, Surp Giragos, Mar Petyum Keldani ve Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'dir. Naosda nef sayı ve düzeni birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Surp Giragos beş, Saint George apsise dik olarak üç, Surp Sarkis üç, Ermeni Katolik üç, Mar Petyum Keldani Kilisesi üç nefli, Latin kilisesi tek açıklıklıdır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi de tek açıklıklı apsise paralel 4 neflidir.

Koro katı her kilisede bulunmamaktadır. Koro katı var olanlar Surp Giragos, Surp Sargis, Ermeni Katolik ve Mar Petyum Kiliseleridir. Surp Sargis, Protestan, Latin ve Saint George, Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kiliselerinde koro katı izi bulunamamıştır.

Giriş bölümü bazen alt kat olarak dışa yansır. Burada bile üst kat kadınlar mahfiliyle yine iç alanla bir bütünlük gösterir. Narteks çoğunlukla batı yöndedir (Tuncer, 2015). Ermeni Katolik narteks galeri şeklinde batı cephesinde, Surp Giragos güney ve batı yönlü L şeklindedir. Mar Petyun, Latin ve bunlarla birlikte Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde narteks izi bulunamamıştır.

Kadınlar mahfili, genellikle batı yönde ilk nef veya narteks üzerinde bulunmaktadır. Yapının 1. Katı ilk nef veya narteks üstü kadınlara ayrılıp doğrudan naosa açılmaktadır. Ermeni Katolik, Surp Giragos kadınlar mahfili 1. Katta narteks üzerinde, Mar Petyum'da iç alanda 1. katta son nef üzerindedir. Ferhunde Eynel in geleneksel Keldani kilisesi betimlemesinde kullanılan örneklerde Keldani kilisesinde kadınların arkadan giriş yaptığı

ve arka taraftan ayine katıldığı görülmektedir. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde herhangi bir mahfil izi bulunamadığından son nefe açılan kapının kadınların kullanımında olduğu ve geleneksel kilise planına bakıldığından kadınların son nefte cemaatin arkasında durduğu düşünülmektedir.

Diyarbakır kiliseleri içinde, Meryem Ana Süryani Kadim, Surp Sargis, Protestan ve Mar Petyum Keldani Kiliselerinin özgün çan kulesi bulunmaktadır. Saint George Kilisesi, Latin ve Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin günümüze ulaşan bir çan kulesi bulunmamakla beraber, Surp Giragos ve Ermeni Katolik Kilisesi'nin yeniden yapılan çan kulesi yer almaktadır.

5.3.2 Cephe düzeni açısından karşılaştırma

Diyarbakır kiliseleri anıtsal bir mimari yapı olduğu halde tarihi sokak cepheleri genelde yalın ve hareketten uzak şekilde yapılmıştır. Moloz örgülü sağır ve yüksek taş cephelerde, giriş kapıları ile bu kapılar üzerindeki bingi ve saçak taşları, tepe pencereleri, çörtenler ve silme taşları yer alır.(Öz, 2014).

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin yapı topluluğu ve avlu duvarı yok olduğundan kilise cephesi ortaya çıkmıştır.1952 hava fotoğraflarında kilise batı cephesi korunmuştur. Moloz ve kesme taş örgülü, derz ve taş tamamlamalarıyla sokak cephesi oldukça sadedir. Batıdaki tepe pencereleri çerçeveli ve düz lentoludur.

Doğu cephesinde ise batı cephesinde olduğu gibi dikdörtgen tepe pencereleri bulunmaktadır. Kuzey ve güney cepheleri, giriş kapıları ve yuvarlak kemerli pencere ile hareketlenmiştir. Girişler betonarme yapılardan dolayı görünmez hale gelmiştir.

5.3.3 Taşıyıcı sistem açısından karşılaştırma

Yığma yapım tekniği Diyarbakır'daki anıtsal ve sivil mimarlık yapılarda kullanılmıştır. Ana yapım malzemesi bölgenin yerel malzemesi olan bazaltın hâkim olduğu mimari yapılarda açıklık geçmek için kemerler kullanılmıştır. Yapının üst örtüsü ahşap kirişlemeli, toprak düz damlıdır.

Üst örtü açısından; Meryem Ana ana taşıyıcı duvarlara oturtulmuş tuğla kubbe ile örtülü, Saint George sekiz ayak üzerine taşıtılmış eliptik kubbe, Protestan Kilisesi ahşap çatkılı kubbe, iken, Mar Petyum Keldani Kilisesi gibi Surp Giragos, Surp Sarkis, Ermeni Katolik Kiliseleri geleneksel ahşap kirişleme üzeri toprak damla örtülüdür. Surp Sargis Kilisesi'nin üst örtüsü tamamen yok olmuştur. Ermeni Katolik, Surp Giragos, Mar Petyum Kiliseleri ise yakın dönemde restorasyon çalışması ile geleneksel ahşap kirişleme üzeri toprak damla örtülmüştür. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilise'nin üst örtüsü çökmüş olup, geleneksel ahşap kirişleme üzeri toprak dam olduğu anlaşılmaktadır.

Açıklık geçici olarak kemerler, Protestan Kilisesi, Meryem Ana Kadim Kilisesi ve Saint George Kilisesi' nde yarım daire iken, Surp Sargis, Ermeni Katolik, Surp Giragos, Mar Petyum Keldani ve Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde çift merkezli sivri kemer kullanılmıştır. Giriş kapıları ise Ermeni Katolik, Surp Giragos, Meryem Ana, Surp Sargis ve Mar Petyum Keldani Kiliseleri'nde sekiz dilimli olup, Protestan Kilisesi'nde sivri yivli kemer ve Saint George Kilisesinde sivri kemer, kullanılmıştır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde ise avlu giriş kapısı yok olmuş olup, Kilise giriş kapısı basık kemerlidir.

Duvar örgü tekniklerinde kullanılan malzeme sokak cephelerinde kaba yonu, kesme taş ya da molozdur. İç mekânlarda diğer kiliselerde kesme taş iken Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nde moloz, kaba yonu ya da kesme taş kullanılmıştır. Kemer taşları, köşe taşları, pencere kemerleri, kapı çerçeveleri kesme bazalt taştan yapılmıştır.

Kiliselerin döşemeleri; Mar Petyum Keldani Kilisesi'nin apsis kısmının önünde ayin yapılan yerlerin döşeme kotundan bir miktar daha yükseltildiği ve bazalt kullanıldığı görülmüştür. Mar Petyum Keldani Kilisesi, Ermeni Katolik Kilisesi Surp Giragos Kilisesi ve döşemedeki kot farklılığın olduğu kiliselerdendir. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin damı çöktüğünden özgün döşemeye ulaşılamamaktadır. Kesme bazalt taş olduğu ve apsis kısmın naosdan yüksek kodda olduğu düşünülmektedir.

5.3.4 Günümüzdeki işlevlerinin değerlendirilmesi

Saint George (Kara Papaz) Kilisesi yapılan restorasyon çalışması ve İç Kale Müze Projesiyle 'Sanat Galerisi' olarak kullanılmaktadır. Mar Toma (Ulu Cami) Kilisesi yapının büyük bir kısmı yıkılmış, yerinde Ulu Camii bulunmaktadır. Süryani Kadim Meryem Ana (Mar Yakup) Kilisesi, Surp Giragos Kilisesi, Mar Petyum Keldani Kilisesi ibadete açıktır. Protestan Kilisesi restore edilmesine rağmen, kullanıma açık değildir. Latin Kilisesi Kaymakamlık binası olarak kullanılmaktadır.

Cemaatini kaybeden Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi ve Surp Sargis Kilisesi günümüzde harap durumda ve kullanılmamaktadır.

5.4 Restitüsyon

Restitüsyon; farklı dönemler görmüş, yok olmuş veya kısmen yıkılmış durumda olan yapıların ya da yerleşmelerin, özgün tasarımın veya belli bir dönemdeki durumlarının; yapı üzerindeki izlerden, arşivde bulunan kayıtlarından, yapı veya yerleşmeye ait fotoğraflardan faydalanılarak çizim ya da maketlerle anlatım şekline denir (Ahunbay, 1996).

5.4.1 Metodoloji ve restitüsyon için kaynak kullanımı

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin çalışmasında kullanılan restitüsyon yöntemleri; yapıdan gelen izler ve örneklerden tamamlananlar, yazılı, çizili ve görsel kaynaklara göre tamamlananlar, karşılaştırmalı çalışmayla tamamlananlar olarak belirlenmiştir. Restitüsyon projesi bu doğrultu da hazırlanmış, kullanılan kaynaklar üç başlık altında belirtilmiştir.

5.4.1.1 Yapıdaki iz ve örneklerden gelen bilgiler

Malzeme kaybı olan bölgelerdeki boşluklar, yapıdan gelen izlerle, özgün dokuya uygun olarak tamamlanıp projeye işlenmiştir. Zemin ve duvarlardaki taşlar, kapı ve pencere çevresinde kayıplar, kemerleri oluşturan taş malzeme kayıpları yapıdan gelen izler doğrultusunda tamamlanmıştır.

Yapı üzerinde yer alan elemanlar elde edilen bilgiler ve detaylar üç başlık altında değerlendirilmiştir.

1. Varlığı kesinlikle bilinenler; varlığı rölöve çalışmalarıyla tespit edilen bilgiler.
2. İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
3. -İzi olmayan, zamanla bir kısmı veya tamamı yok olmuş yapı elemanlarının karşılaştırma sonucunda bilinenler.

5.4.1.2 Yazılı, çizili ve görsel kaynaktan gelen bilgiler

Yazılı çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler; Yapılan arşiv taraması sonucu yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile elde edilen bilgilerdir. Arşiv taramasında, DKTVKK 'dan alınan tescil belgeleri, Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü'nden 12 Ağustos 1952,1958,1965,1976,1986 ve 1997 yıllarına ait hava fotoğrafı, Tapu Müdürlüğü'nden elde edilen tapu kayıtları ve Kadastro müdürlüğü tarafında hava fotoğrafları ve hali hazır haritaların çakıştırılarak gerçek ölçülendirme yapılması, Orhan Cezmi Tuncer'in Diyarbakır kiliseleri adlı kitabı (2015) kaynak oluşturmuştur.

DKTVKK tarafından 23.06.2000 tarihli 2423 sayılı kararı ile tescil fişi ve 02.02.2011 tarihinde yenilenen tescil fişi, tapu kaydı dair belge önemli yazılı kaynaklardandır. Yazılı kaynak olarak kullanılan yapı hakkında daha önce yazılmış kitap, tez ve makaleler mevcuttur. David Wılmshurst (2000)'in "*The Ecclesiastical Organisation of The Church of The East,1318-1913*" adlı kitabı, L'Abbe Joseph Tfınkdjı (1913)'ın "*L'Eglise Chaldeenne Catholique*" adlı kitabı, Mehmet Şimşek (2016)'ün *"Mar Petyun Keldani Kilisesi Yazma Vesikalarında "Diyarbakır Keldanileri"* kitabı, Orhan Cezmi Tuncer (2015)'in "*Diyarbakır Kiliseleri"* kitabı, İbrahim Öz(2014)'ün "*Diyarbakır Mar Petyum Keldani Kilisesi Restorasyon Önerisi"* tezi ile Ferhunde Ernel'in "*Keldaniler Uygarlık Eşiği Babil"* adlı kitabında Keldani kilise hakkında bilgiler vererek yapıyı daha iyi anlamamıza olanak sağlamıştır.

5.4.1.3 Karşılaştırmalı çalışmadan gelen bilgiler

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nden gelen izler ve tarihsel veriler yardımıyla tamamlanamayan kısımları üst örtü kısmı, döşeme, kapı ve pencereler karşılaştırmalı çalışma sonucunda elde edilmiştir.

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi nin dikdörtgen plan tipli ana kilise ve çevresinden oluşmaktadır. Diyarbakır'da bu plan tipinde Mar Petyum Keldani, Surp Sargis, Ermeni Katolik, Surp Giragos ve Latin kiliseleri ile benzer çalışmalar yapılmıştır. Karşılaştırmalı çalışmalar sonucunda yapıdan gelen izlerin yardımıyla birlikte ahşap kirişlemeli üzeri toprak dam olarak restitüsyon çizimlerinde belirtildiği gibi tamamlanmıştır. Orhan Cezmi Tuncer'in 2015 yılında Mor Kuryakos Keldani Kilisesi'nde yaptığı çalışmada apsis üzeri tonoz ile örtülü olduğu tespiti yapmışsa da yerinde herhangi bir iz bulunamamıştır. Kilisesinin apsis bölümünde yer alan tepe pencerelerin bulunduğu konum ve kodu engel teşkil ettiğinden tonozlu üst örtü oluşturulamamıştır. Apsis bölümünün kırsal alanda bulunan kilise olması sebebiyle üzeri ahşap kirişleme olduğu düşünülmektedir.

Kilise için kapı pencere doğramaları incelenen yapılarda görüldüğü üzere ahşap ve o dönemin mimari anlayışıyla yapılacak şekilde çizilmiştir. Kilise kapıları, Mar Petyum Keldani Kilisesi'nin kapıları ile karşılaştırmalı çalışma sonucu oluşturulmuştur.

5.4.2 Yapının restitüsyon çalışmasında kaynak kullanımı.

Diyarbakır Kültür Varlıkları Koruma Müdürlüğü parsele ait dosya arşivinden edinilen tescil belgesine göre 2000 yılında tescillenmiş, 2011 yılında tescil fişi güncellenmiştir (Yazılı, Çizili ve Görsel Kaynaktan Gelen Bilgiler).

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi, yapısal olarak incelendiğinde farklı bozulma biçimleri görülmektedir. Parsel sınırları ile yapı topluluğu olarak da birtakım değişiklikler meydana gelmiştir.

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'ne ait, geçmişteki durumunu gösteren bir fotoğraf bulunamamıştır. Millî Savunma Bakanlığı Haritalar Genel Müdürlüğü'nden alınan hava fotoğrafları mevcuttur (Yazılı, Çizili ve Görsel Kaynaktan Gelen Bilgiler).

Kilisede izi olmayan, yazılı ve çizili belgesi olmayan yapı elemanlarının tamamlanması için restitüsyon önerisi yapmak amacıyla Diyarbakır kentsel sit alanı Suriçindeki kiliseler incelenmiştir. Mar Petyum Keldani, Latin, Ermeni Katolik, Surp Giragos, Surp Sargis Kiliselerinin yapı toplulukları, plan şeması, yapım tekniği ve malzemesi gibi özelliklerin benzer olması açısından restitüsyon önerisinin hazırlanmasında bu yapılar kullanılmıştır (Karşılaştırmalı Çalışmadan Gelen Bilgiler)

Üst örtüsü toprak damın naos ve apsise çökmesinden dolayı zemin kotu değişkenlik göstermiştir. Mar Petyum Keldani Kilisesi'ndeki örneği göz önünde bulundurularak naos, apsis ve avlu kotları belirlenmiştir (Karşılaştırmalı Çalışmadan Gelen Bilgiler).

1952 ve 1958 yılına ait hava fotoğrafları incelendiğinde; kiliseye ait krokilerde, yapının günümüzdeki mevcut kitlesi, doluluk boşluk oranları uyum göstermektedir. Yapının sokak ile bağlantısı, avlu duvarı ve müştemilatlarının yok olduğu, kullanılan malzeme ve yapım tekniğinden, sonradan yapıldığı tespit edilen niteliksiz betonarme yapıların bu kroki ve fotoğraflarda mevcut olmadığı görülmüştür (Yazılı Çizili ve Görsel Kaynaktan Gelen Bilgiler).

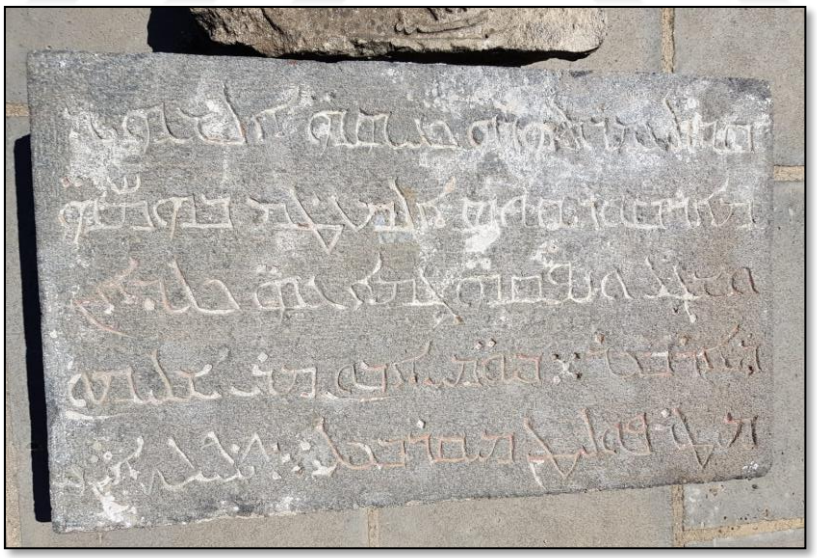
1952 ve 1958 yıllarına ait hava fotoğrafları esas alınarak müştemilatlar ve avlu duvar sınırları tanımlanmıştır. Hava fotoğraflarında avluda herhangi taş döşeme izine rastlanmamaktadır. Kilisenin kent yerleşimin dışında, kırsal alanda bulunması sebebiyle avlu döşemesinin toprak olduğu düşünülmektedir.

Anıtsal mimari bir yapı olan kilise doğu, kuzey ve güney cepheleri ile komşu yapının dar uzun bir aralıkla çok yakın konumda olması, yapının parsel sınırlarında değişiklik yaşanmış olabileceği düşüncesini uyandırmaktadır. Kilise batısında yer alan yeni adıyla 28.sokakta bulunan yapıların batı cephesi ile yaklaşma mesafeleri korunmuştur.

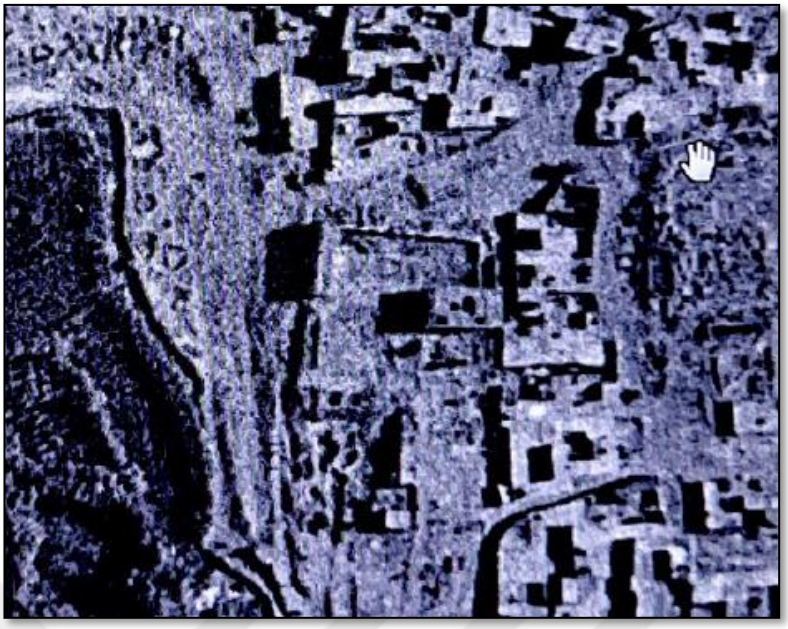
1952,1958,1965,1976,1986 ve 1996 yıllarına ait edindiğimiz hava fotoğrafında yer alan kitlelerin ve yapı sınırlarının günümüzde mevcut olan parsel sınırlarıyla bütünüyle aynı olmadığı tespit edilmiştir (Şekil 5.115, Şekil 5.116, Şekil 5.117, Şekil 5.118, Şekil 5.119, Şekil 5.120, Şekil 5.121, Şekil 5.122) (Yazılı Çizili ve Görsel Kaynaktan Gelen Bilgiler). Kilise 1952-1958 yılları arasında üst örtüde çökme olduğu tespit edilmektedir.

Kapı ve pencere elemanları Diyarbakır'da anıtsal veya sivil mimarlık örneği yapılarda ana yapım malzemesi ahşaptır. Yapının ahşap olan özgün pencere doğramasının biçimi ve boyutu kiliseler incelenerek öneride bulunulmuştur (Karşılaştırmalı Çalışmadan Gelen Bilgiler).

Kilise için 1555,1568,1661 el yazmalarının alınması, bağışlanması 1850 ile 1867 yılları arasında gelir defterlerinde kilisenin de gelirlerinin olması kilisenin yapım yılının kitabe çevirisindeki 1908 yılının aksine daha eski olduğu anlaşılmaktadır (Yazılı Çizili ve Görsel Kaynaktan Gelen Bilgiler).

Şekil 5.87 Diyarbakır Müze Müdürlüğünde bulunan kitabe

Şekil 5.88 1952 yılına ait hava fotoğrafı

Şekil 5.89 1958 yılına ait hava fotoğrafı

Şekil 5.90 1965 yılına ait hava fotoğrafı

Şekil 5.91 2024 yılına ait google earth verisi

Kilisenin 1952 yılına ait olan fotoğraflarıyla (Şekil 5.116) günümüzdeki (Şekil 5.122) durumu karşılaştırıldığında;

- Günümüzde kilise etrafında herhangi bir çevre duvarı görülmemektedir. 1952 yılındaki fotoğraflarda yapıyı çevreleyen çevre duvarı görülmektedir.
- 1952 yılındaki hava fotoğrafında ana avluda yapılar bulunmaktadır. Günümüzde betonarme yapılar ve 1986 yılında yapı parsel sınırında Yeni Mardin yolu Bulvarı'nın açıldığı görülmektedir.
- 1952 yılına ait fotoğrafta, kilise üst örtüsünün toprak dam olduğu görülmektedir. Günümüzde dam çökmüştür.

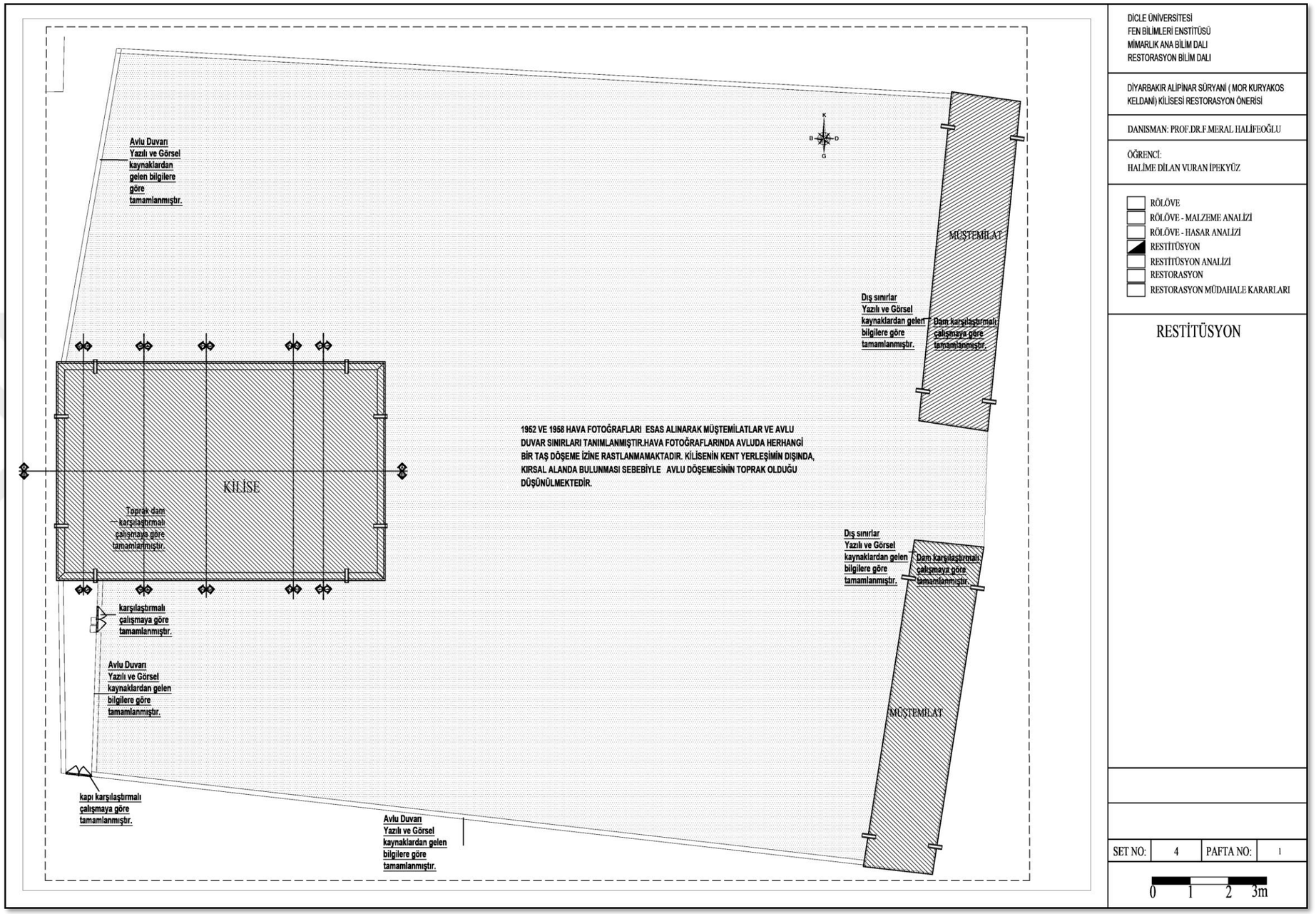
Çöken dam diğer anıtsal yapılarla karşılaştırma ve inceleme sonucunda restitüsyon projesinde ahşap kirişleme üzeri ahşap kaplama ile üstüne toprak ile tamamlamıştır. Ayrıca üst örtüde bulunan çörtenler, saçaklar ve bingiler de karşılaştırmalı çalışma sonucu belirlenmiştir (Karşılaştırmalı Çalışmadan Gelen Bilgiler).

Naos, apsis ve cephelerde özgün derz malzemesinin gerekli izinler alınamadığından analizi yapılamamış, karşılaştırma sonucu restitüsyon projesinde derzler horasan malzeme olarak belirtilmiştir (Karşılaştırmalı Çalışmadan Gelen Bilgiler).

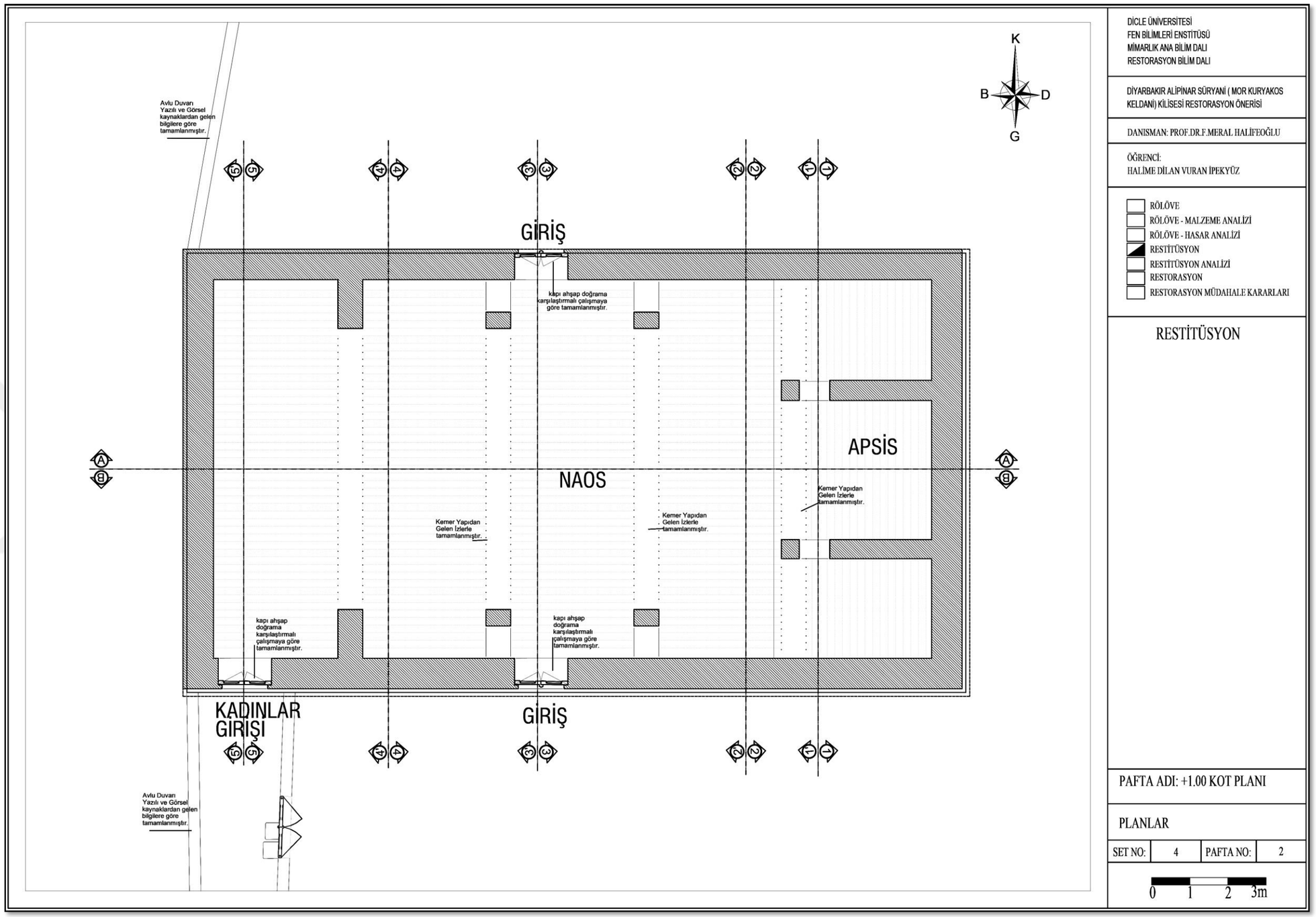
Yapı cephelerinde, naosda, apsiste yıkılan kemerler yapıdan gelen izler neticesinde özgün malzeme ve yapım tekniğiyle tamamlanmıştır (Yeri, boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler).

Restitüsyon çalışması yaparken yapıda karşılaşılan en önemli sorun yapı etrafını işgal eden 3 katlı muhdes yapıların olması, döşeme izlerinin yok olması, yapının ağır hasarlı olması ve çöken damın kilise girişini zorlaştırması nedeniyle yapının özgün durumuna ilişkin bilgi verebilecek birtakım izlerin açığa çıkartılamamasıdır. Yapıya müdahale imkânı olduğunda elde edilemeyen bilgi ve özgün dokunun ortaya çıkarılabilmesi faydalı olacaktır.

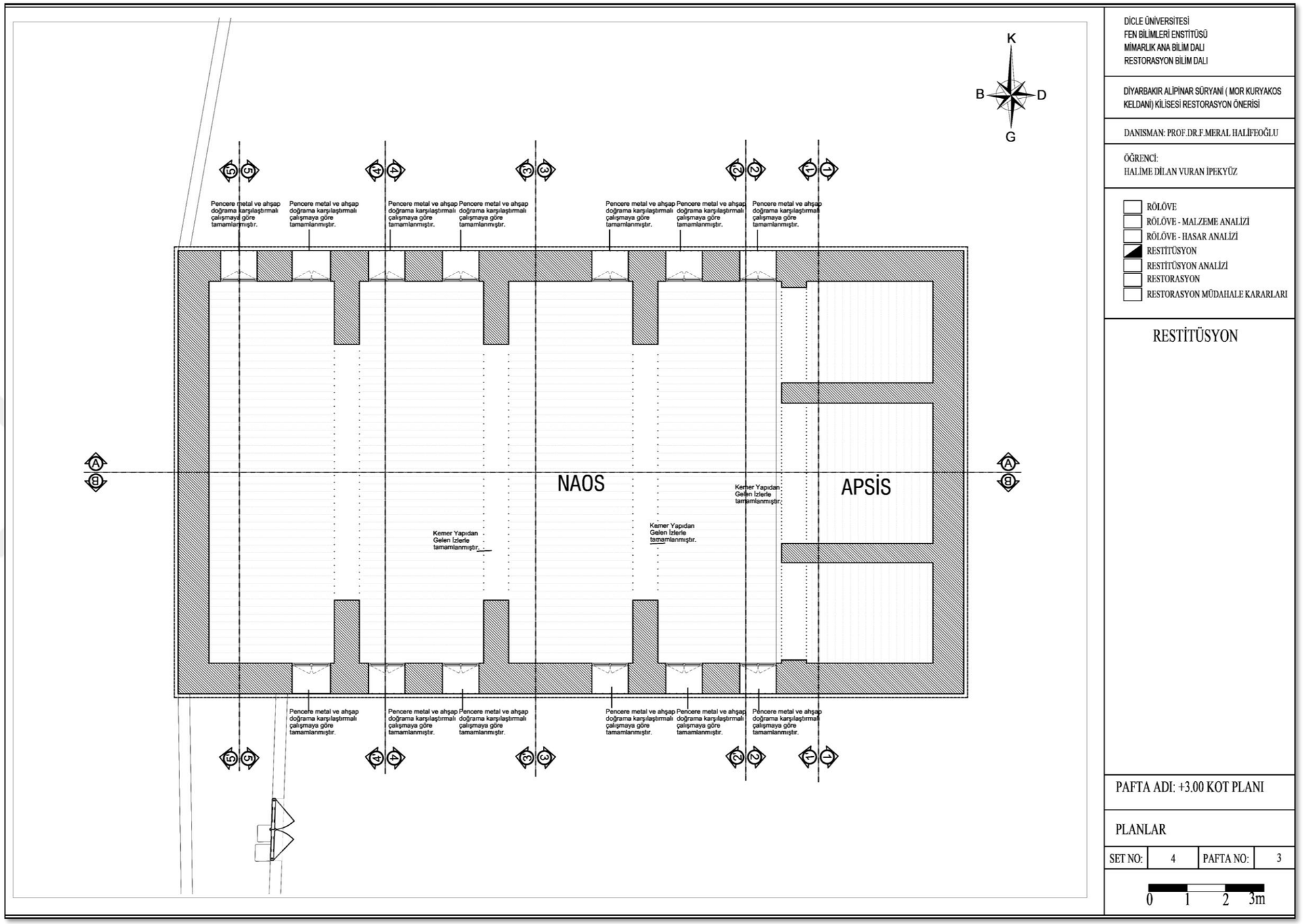
5.4.3 Restitüsyon projesi

Şekil 5.92 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Vaziyet Planı

Şekil 5.93 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon- Kat planı

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

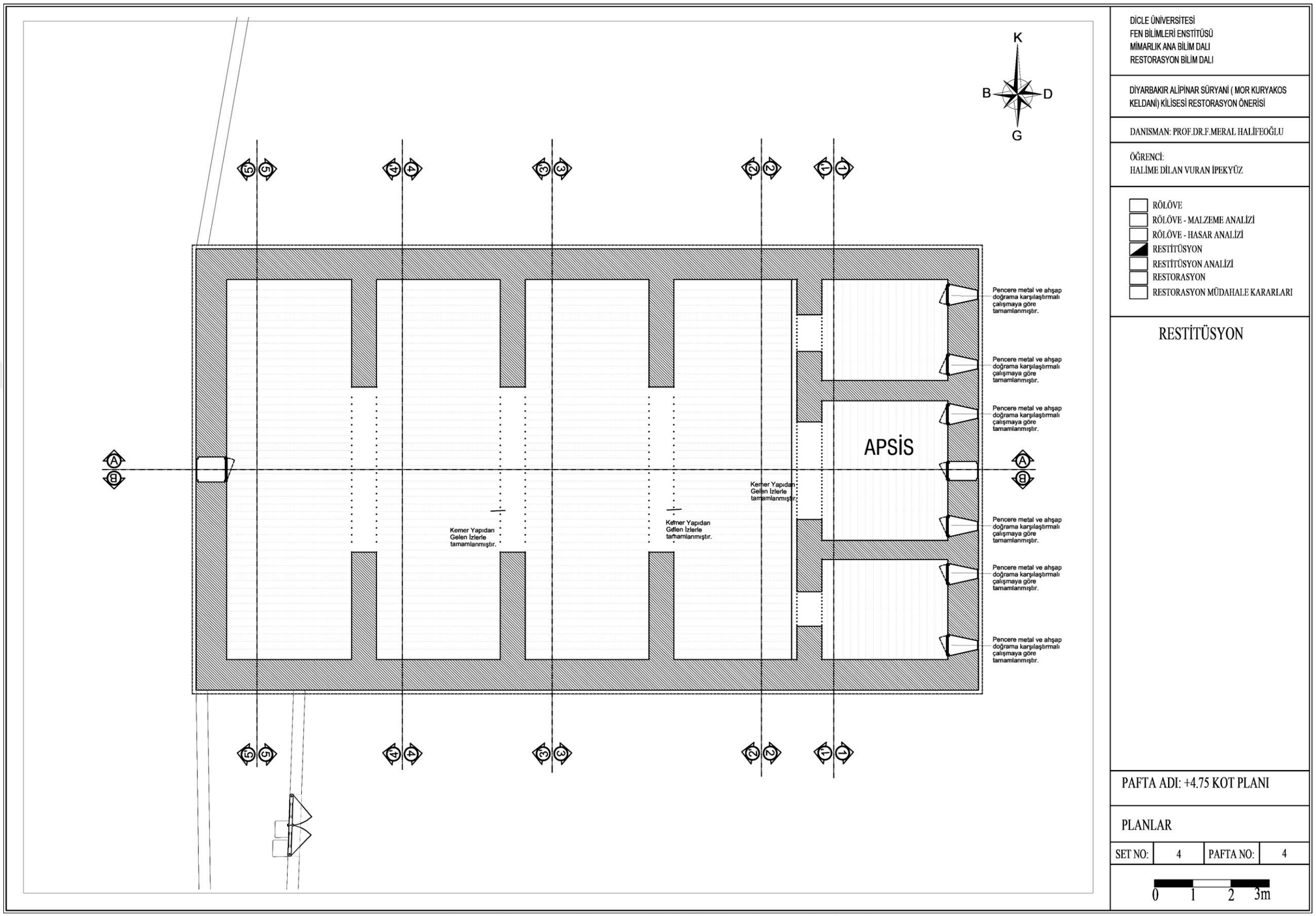
PAFTA ADI: +3.00 KOT PLANI

PLANLAR

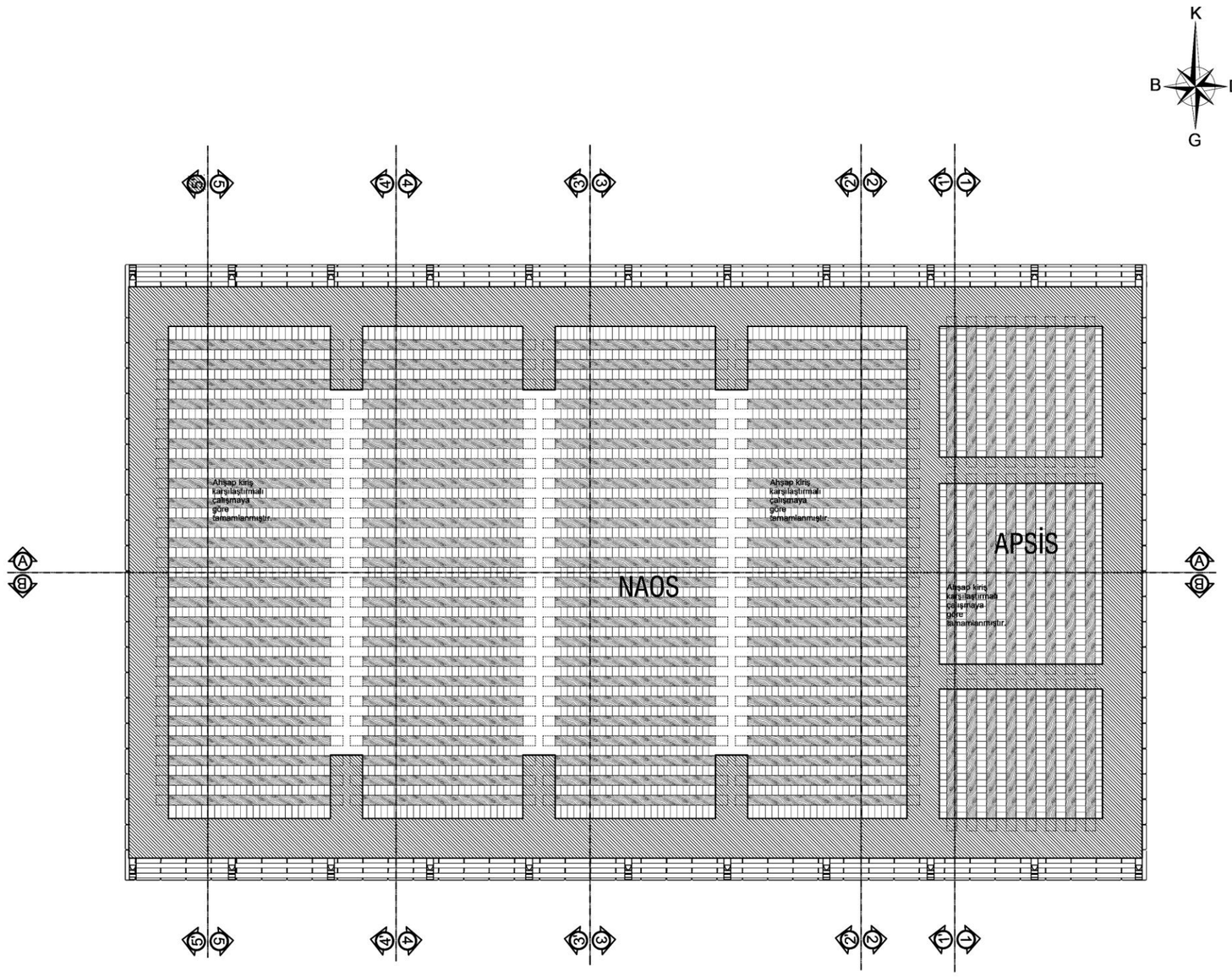
SET NO:	4	PAFTA NO:	3

0 1 2 3m

Şekil 5.94 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon +3.00 kot planı

Şekil 5.95 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon +4.75 kot planı

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

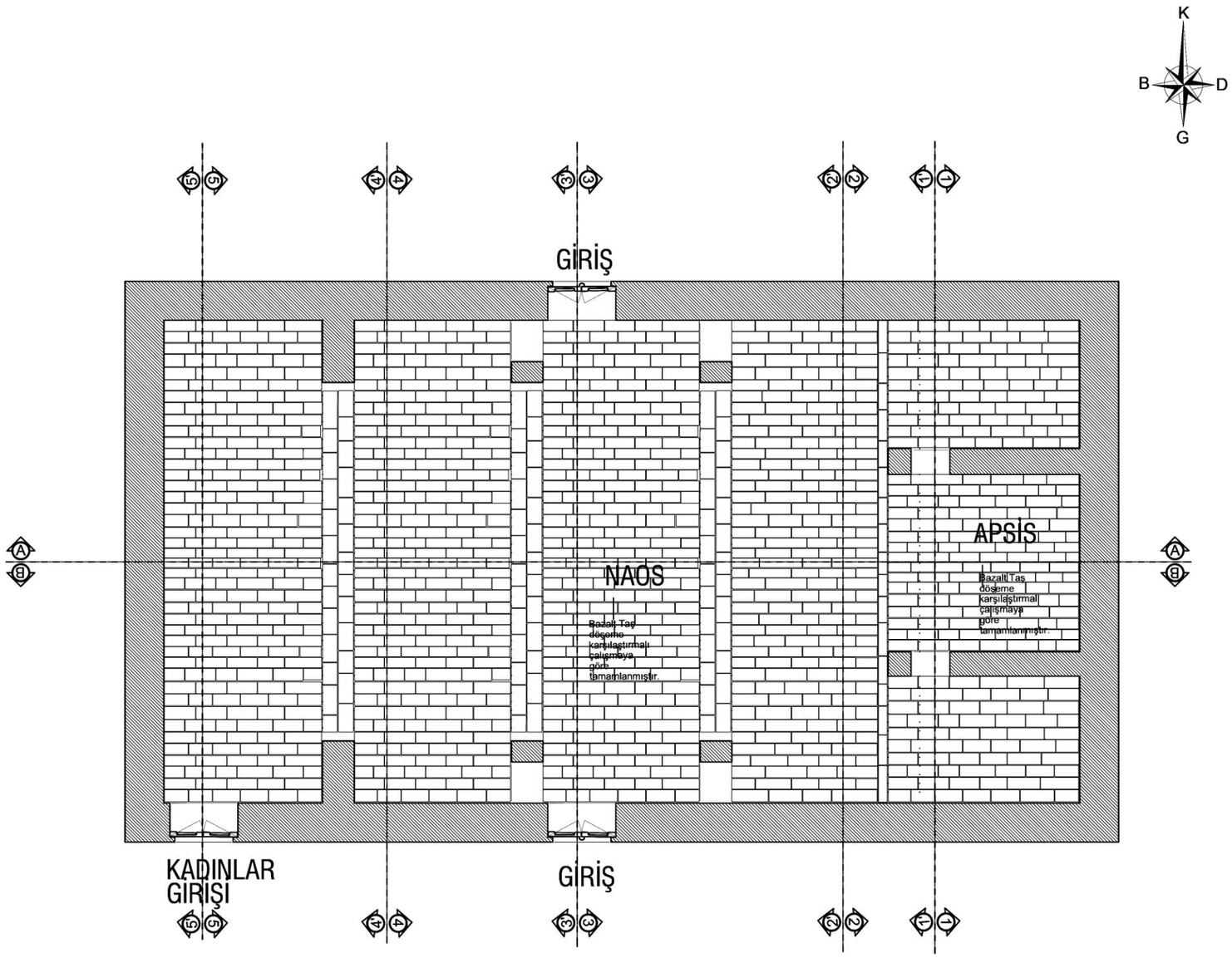
PAFTA ADI: TAVAN PLANI

PLANLAR

SET NO:	4	PAFTA NO:	5

0 1 2 3m

Şekil 5.96 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon tavan planı

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

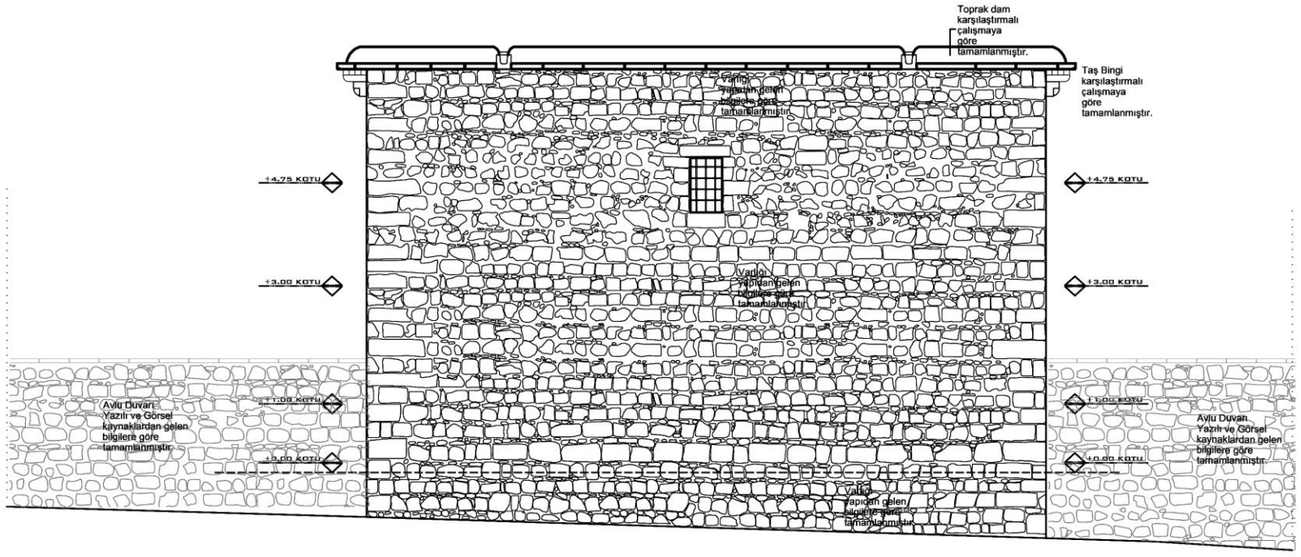
PAFTA ADI: DÖŞEME PLANI

PLANLAR

SET NO:	4	PAFTA NO:	6

0 1 2 3m

Şekil 5.97 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon zemin döşeme planı

Batı Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

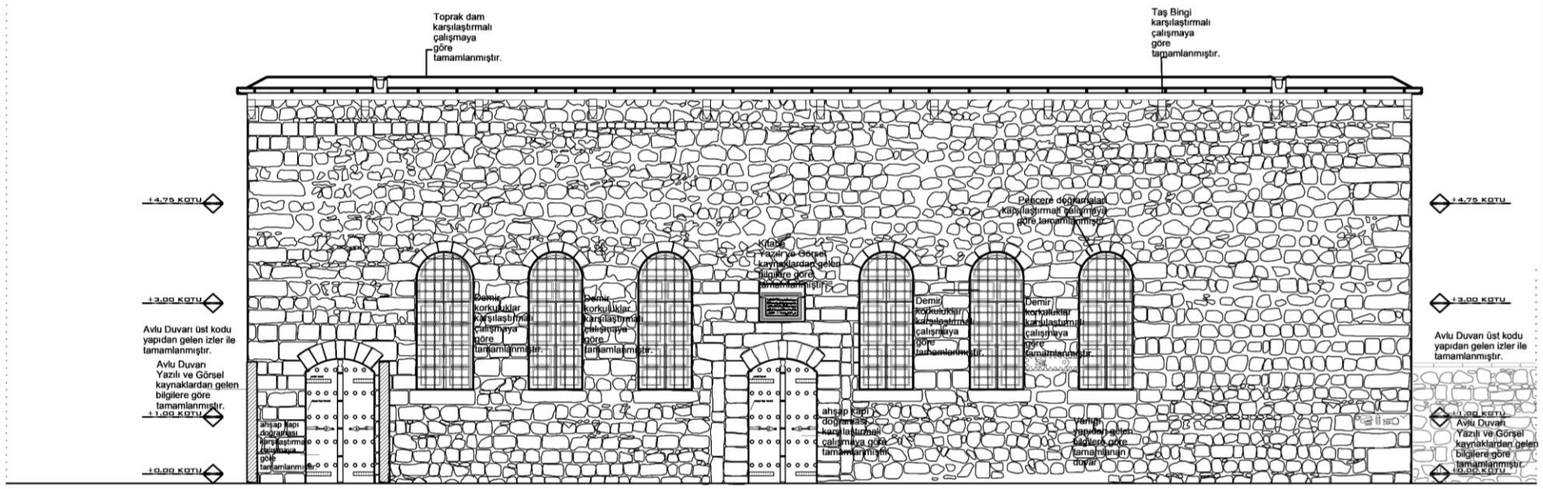
PAFTA ADI: BATI CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	4	PAFTA NO:	7

0 1 2 3m

Şekil 5.98 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Batı Cephesi

Güney Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ◪ RESTİTÜSYON
- ☐ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ☐ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

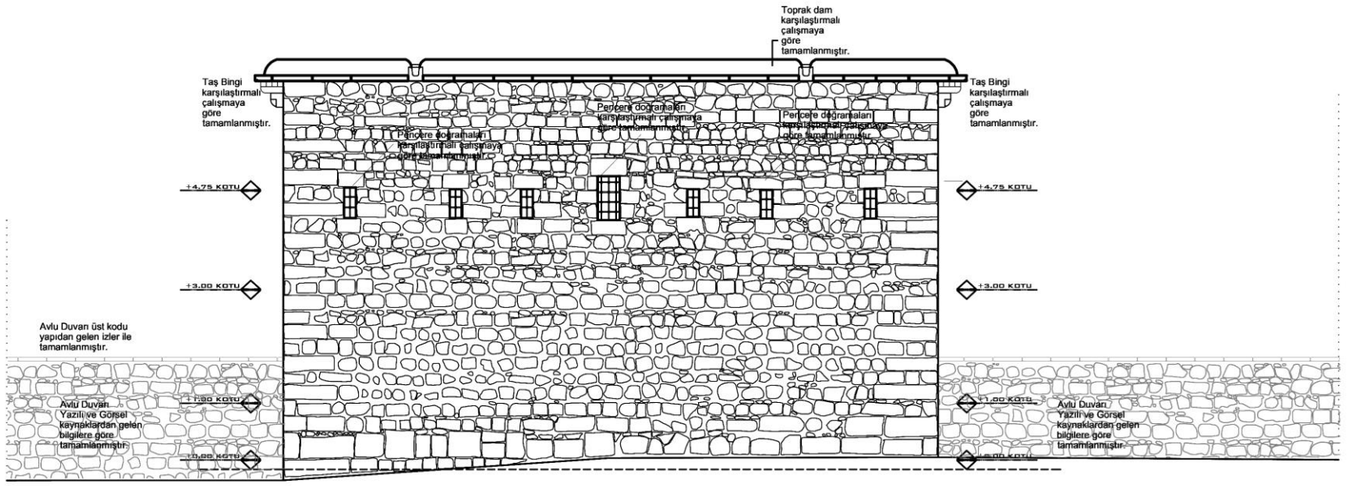
PAFTA ADI: GÜNEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	4	PAFTA NO:	8

0 1 2 3m

Şekil 5.99 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon -Güney Cephesi

Doğu Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

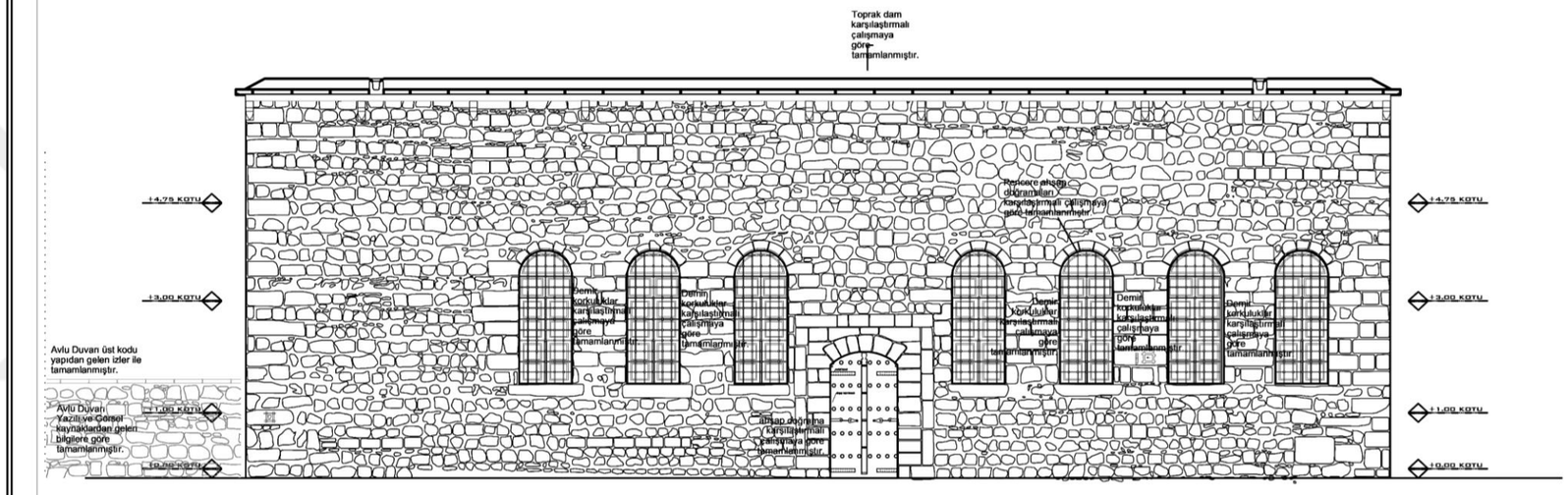
PAFTA ADI: DOĞU CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	4	PAFTA NO:	9

0 1 2 3m

Şekil 5.100 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon -Doğu Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

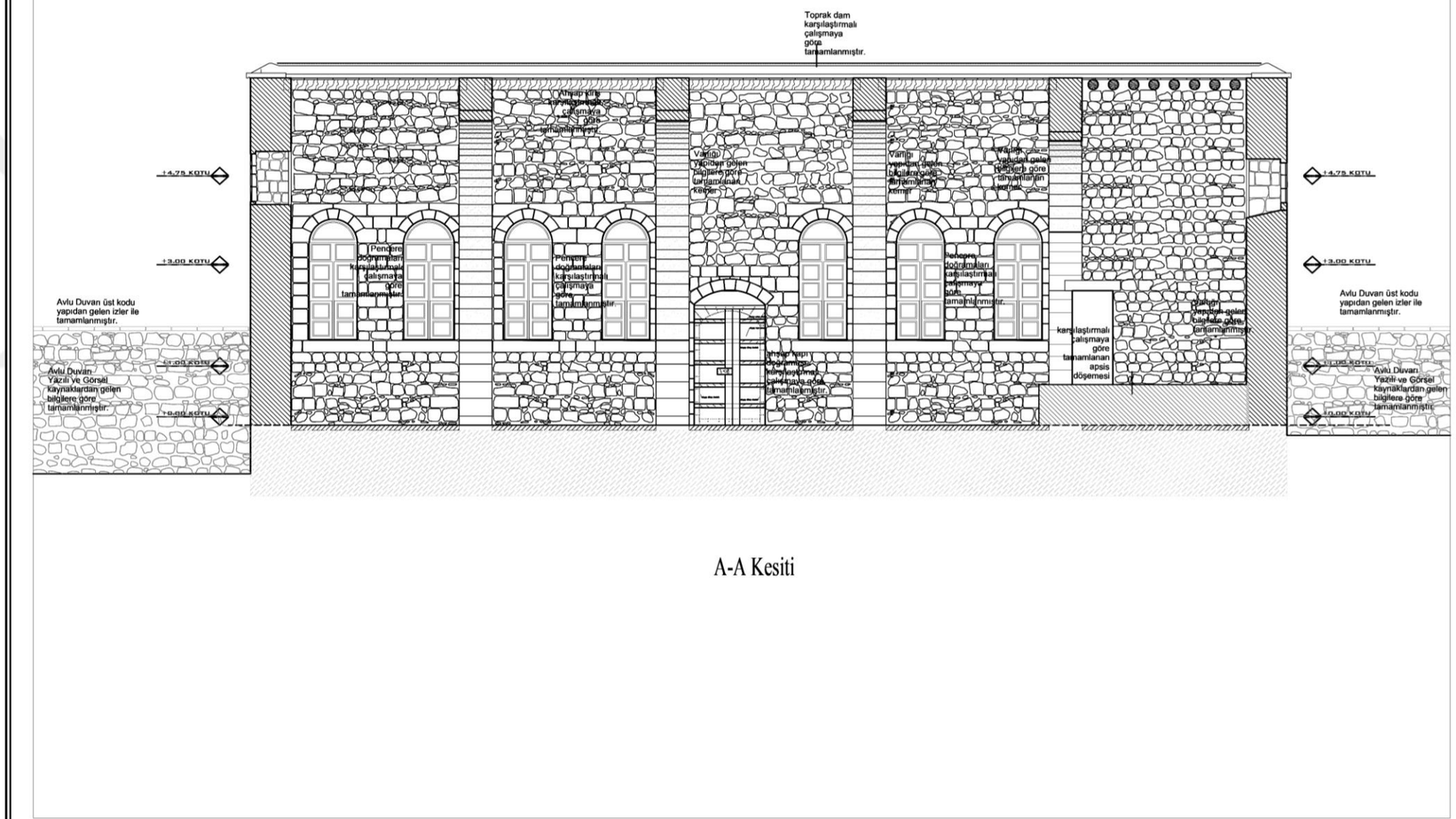
PAFTA ADI: KUZEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	4	PAFTA NO:	10

0 1 2 3m

Şekil 5.101 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon-Kuzey Cephesi

A-A Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

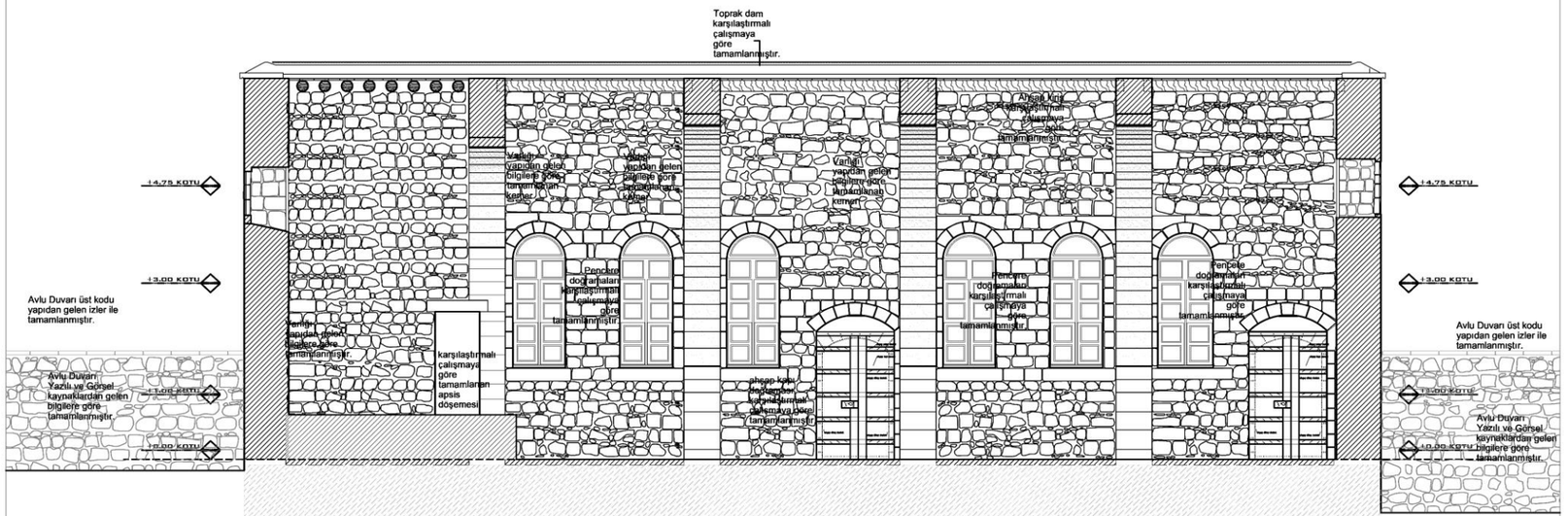
PAFTA ADI: A-A KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	11

0 1 2 3m

Şekil 5.102 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon A-A kesiti

B-B Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

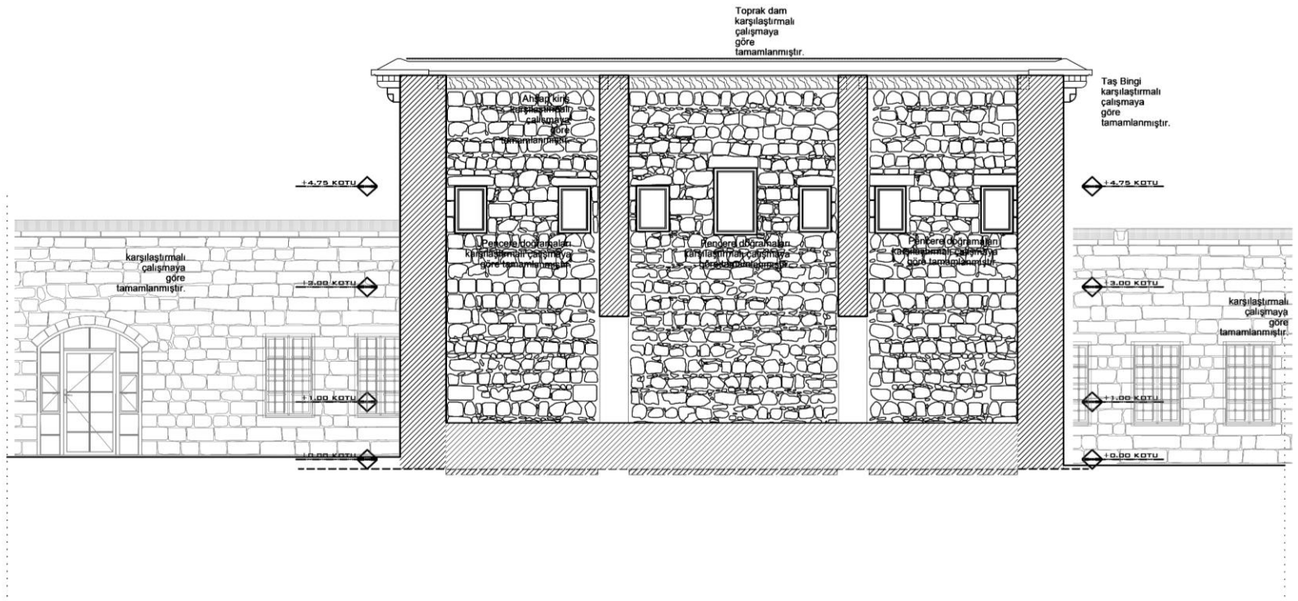
PAFTA ADI: B-B KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	12

0 1 2 3m

Şekil 5.103 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon B-B kesiti

1-1 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

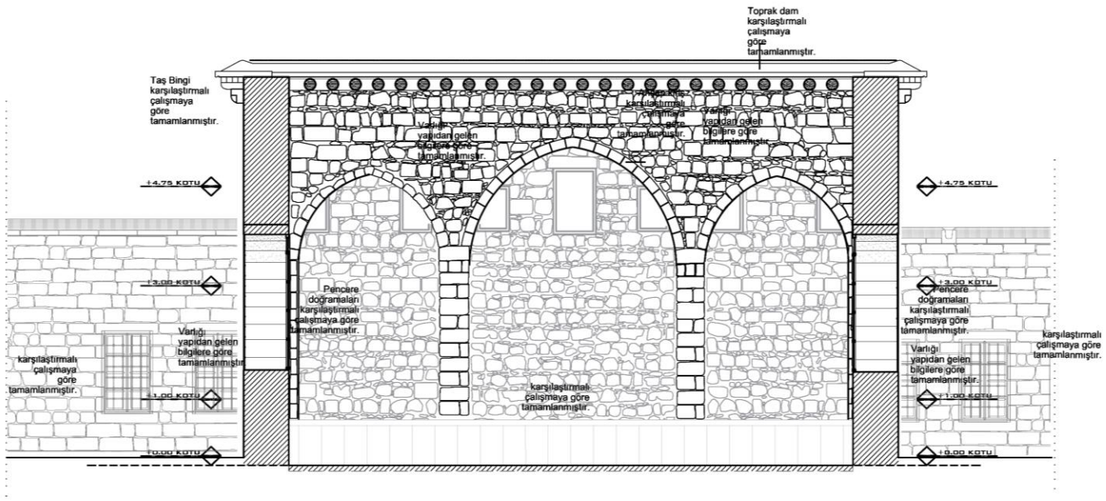
PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	13

0 1 2 3m

Şekil 5.104 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon -1-1 Kesiti

2-2 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

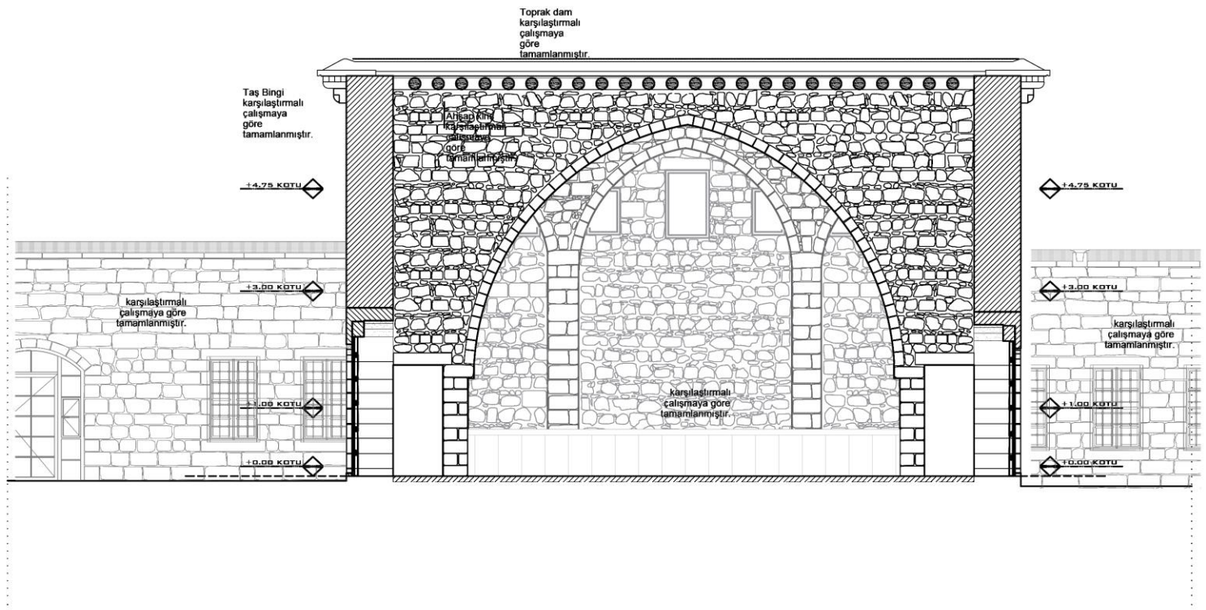
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	14

0 1 2 3m

Şekil 5.105 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 2-2 Kesiti

3-3 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

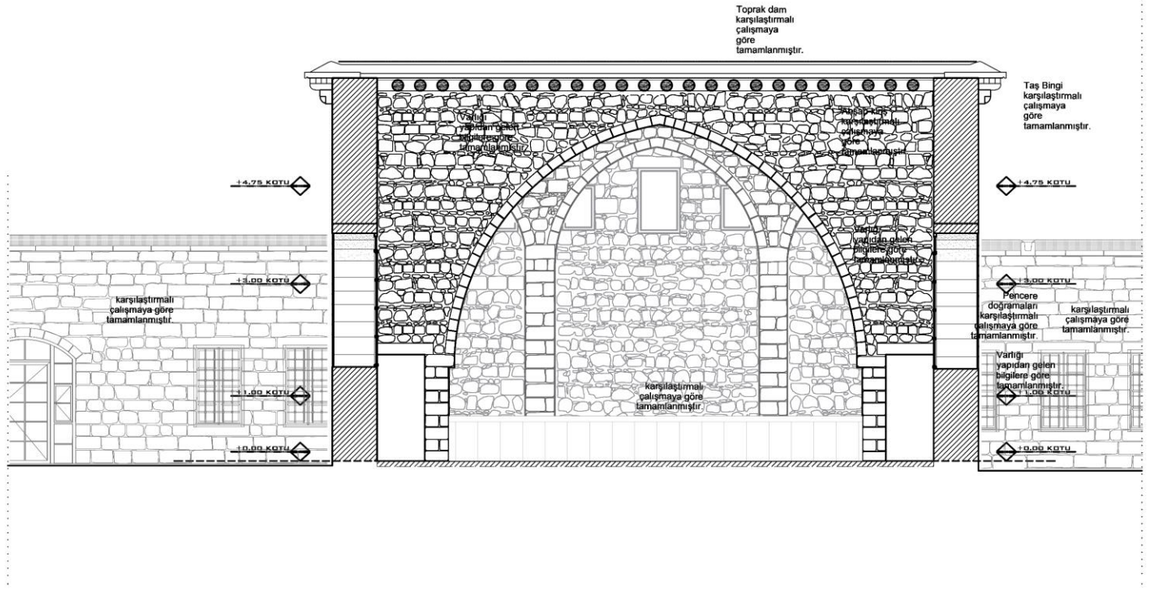
PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	15

0 1 2 3m

Şekil 5.106 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 3-3 Kesiti

4-4 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

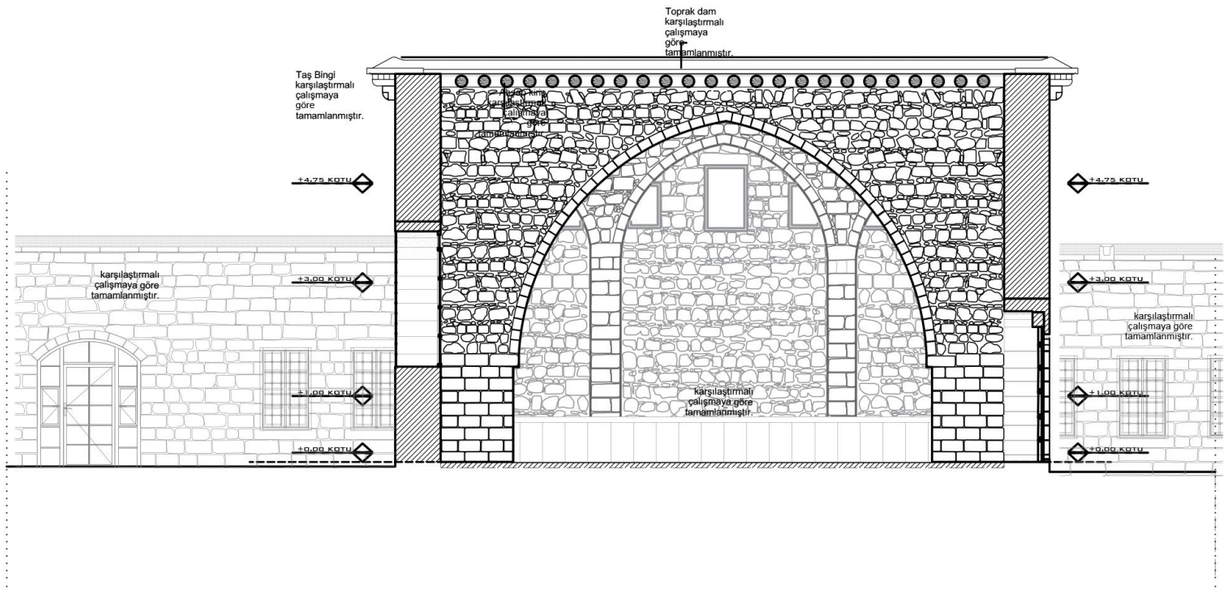
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	16

0 1 2 3m

Şekil 5.107 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 4-4 Kesiti

5-5 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

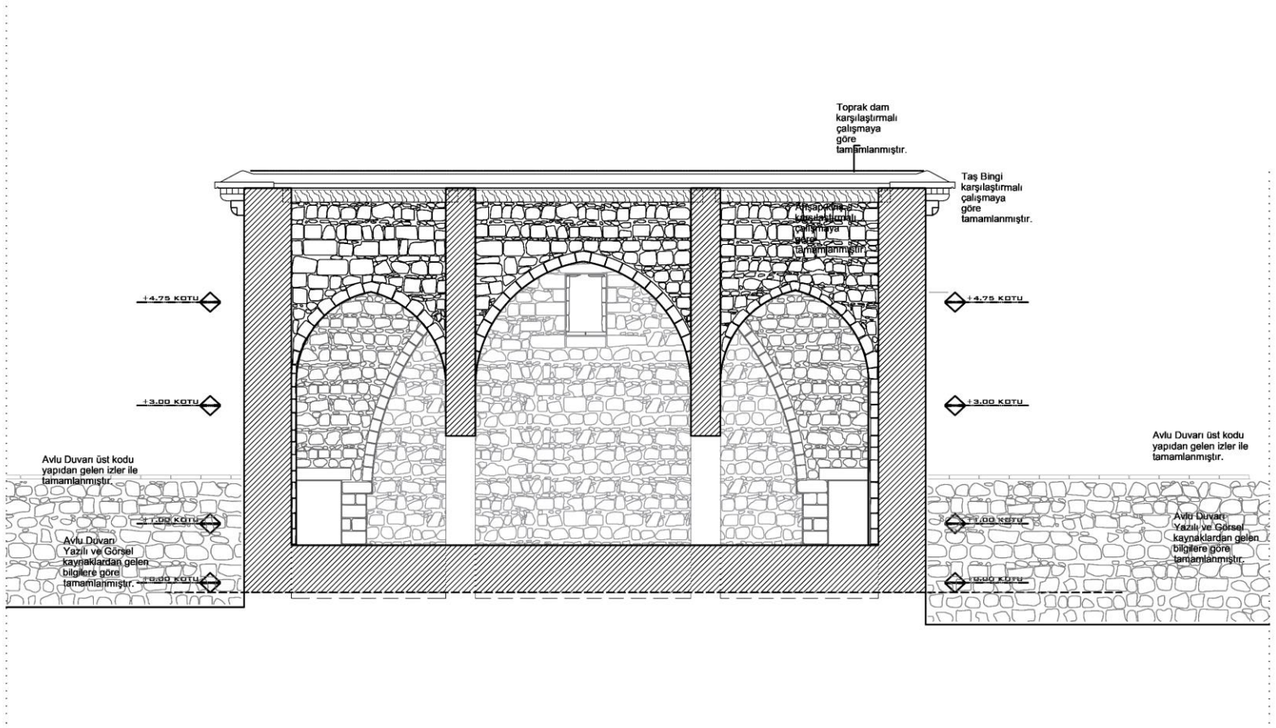
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	17

0 1 2 3m

Şekil 5.108 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 5-5 Kesiti

1'-1' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

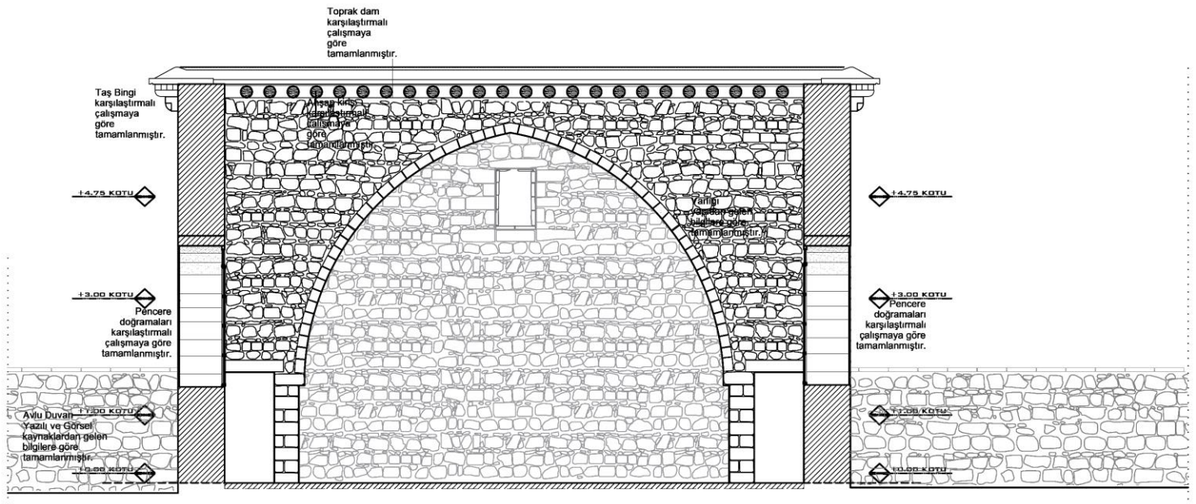
PAFTA ADI: 1'-1' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	18

0 1 2 3m

Şekil 5.109 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 1’-1’ Kesiti

2'-2' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

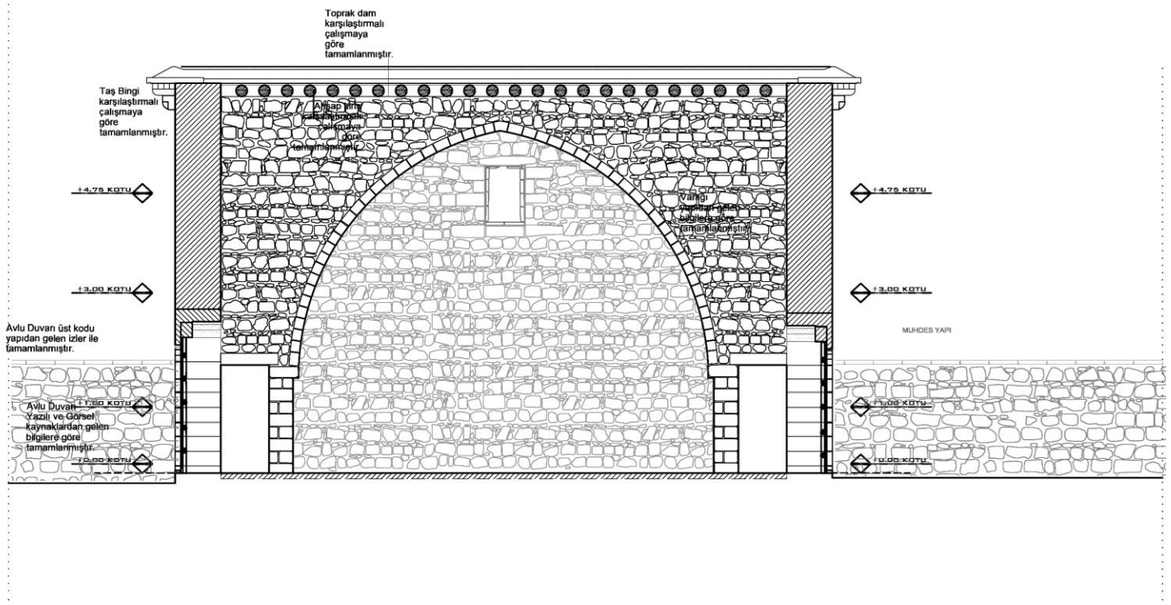
PAFTA ADI: 2'-2' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	19

0 1 2 3m

Şekil 5.110 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 2'-2' Kesiti

3'-3' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

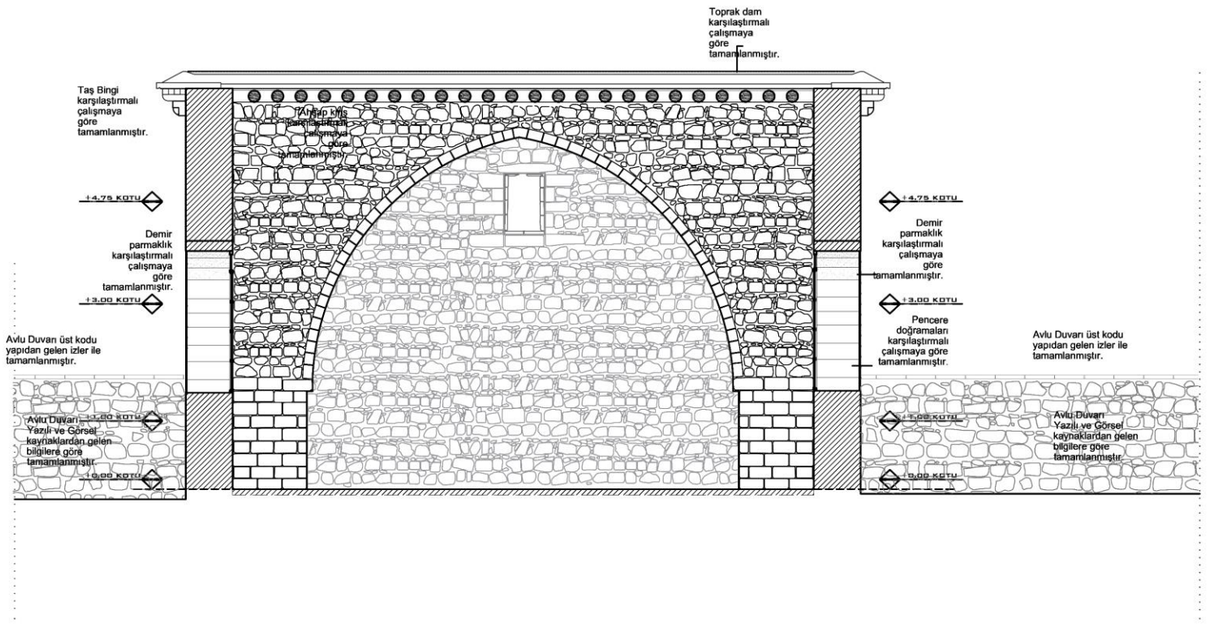
PAFTA ADI: 3'-3' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	20

0 1 2 3m

Şekil 5.111 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon-3’-3’ Kesiti

4'-4' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

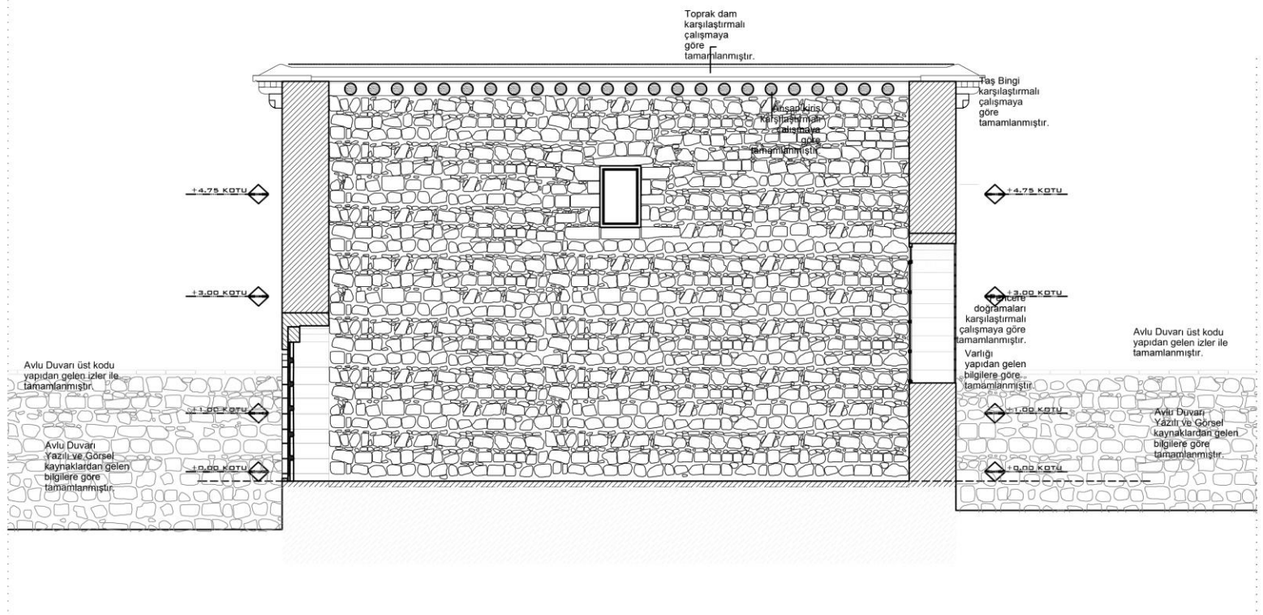
PAFTA ADI: 4'-4' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	4	PAFTA NO:	21

0 1 2 3m

Şekil 5.112 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 4’-4’ Kesiti

5'-5' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

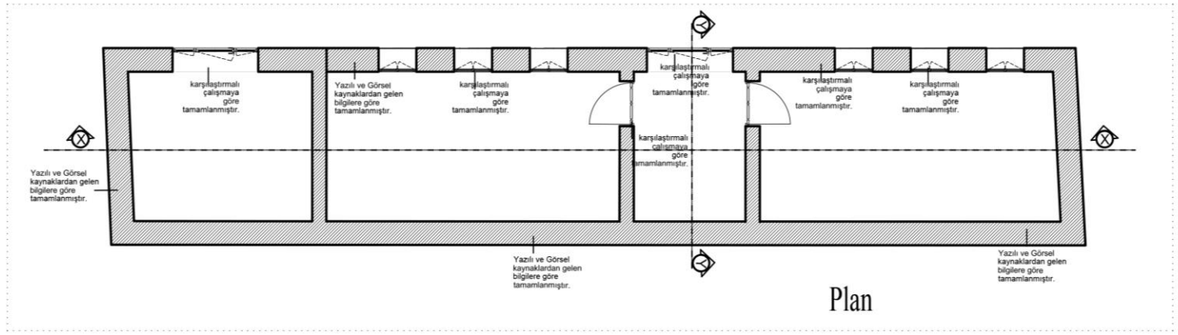
PAFTA ADI: 5'-5' KESİTİ

KESİTLER

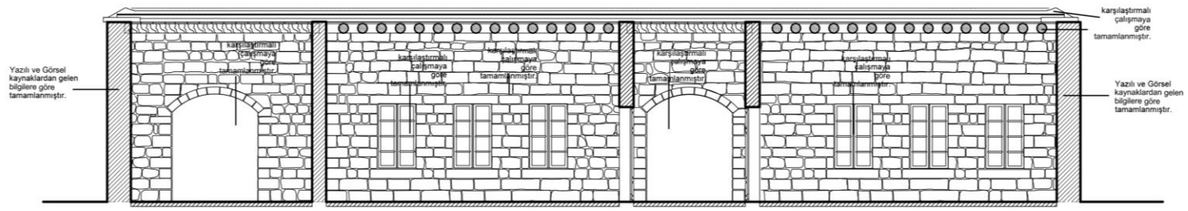
SET NO:	4	PAFTA NO:	22

0 1 2 3m

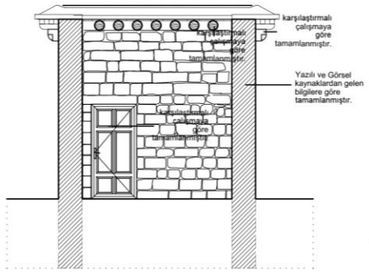
Şekil 5.113 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon 5’-5’ Kesiti

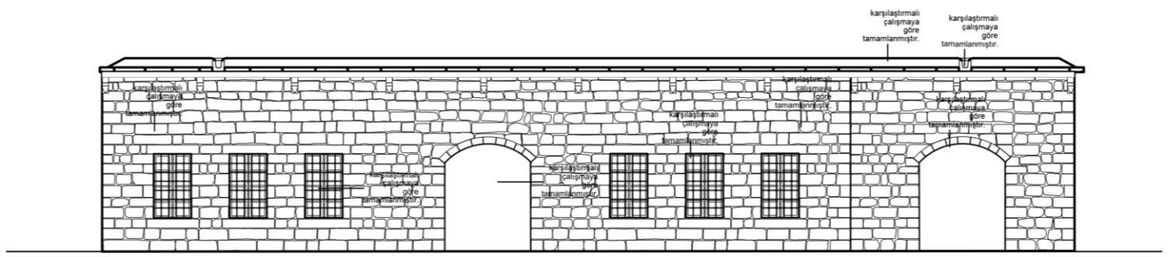
Plan

X-X kesiti

Y-Y kesiti

Cephe

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
restitüsyonBİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (Mor Kuryakos Keldani) KİLİSESİ restitüsyonÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [x] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON

PAFTA ADI: MÜŞTEMİLAT

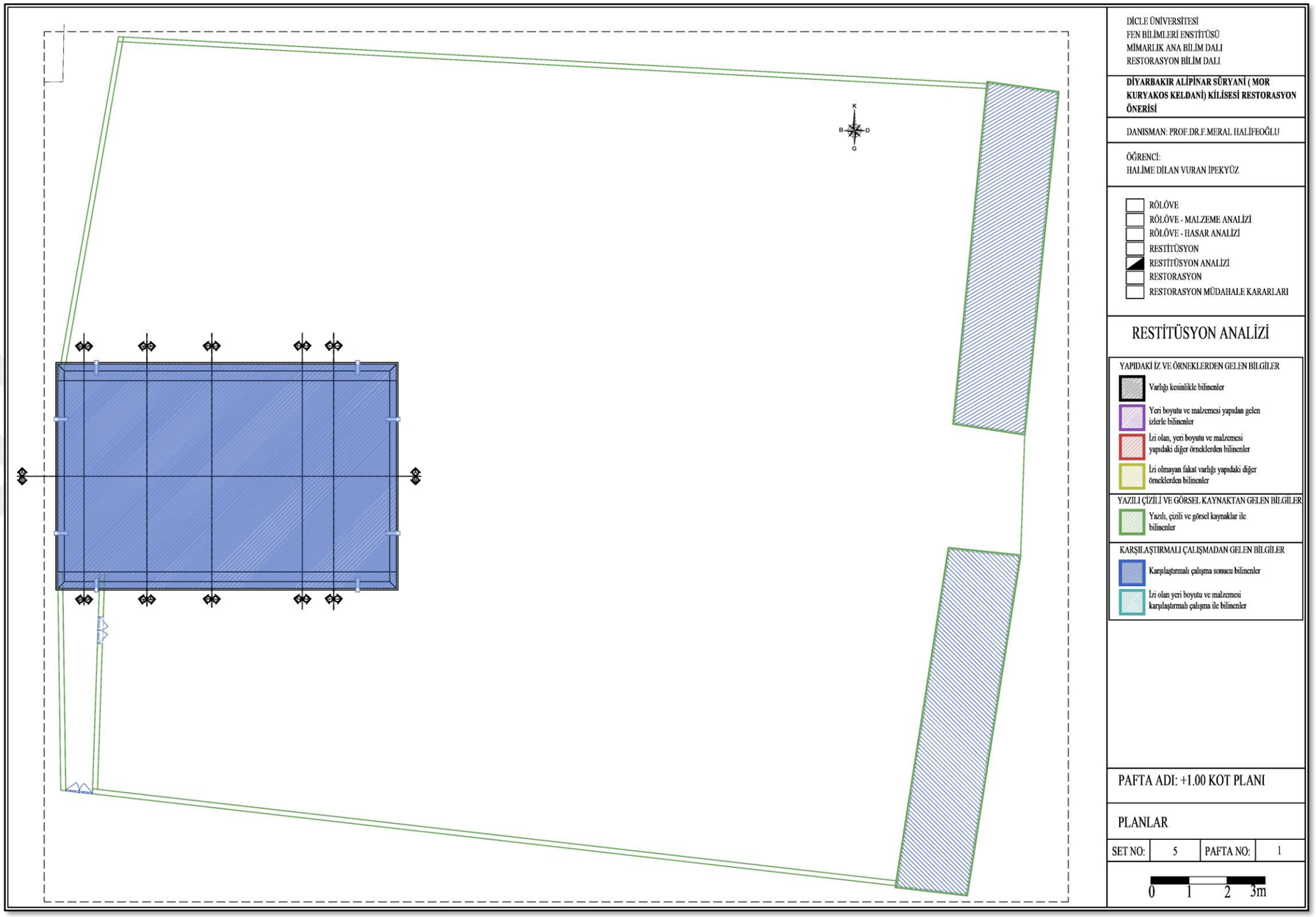
PLAN-KESİT-GÖRÜNÜŞ

SET NO:	4	PAFTA NO:	23

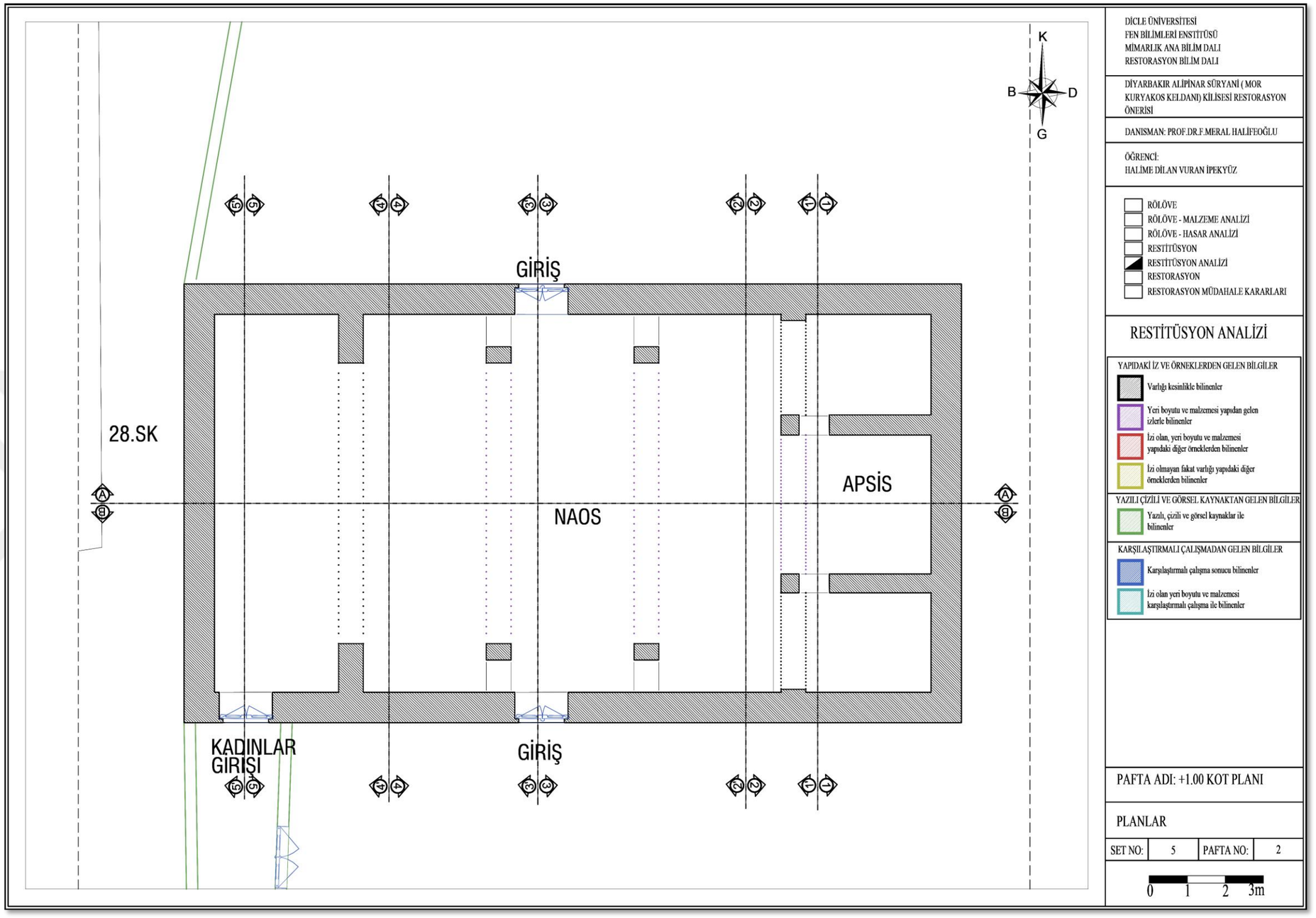
0 1 2 3m

Şekil 5.114 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyonu Müştemilat

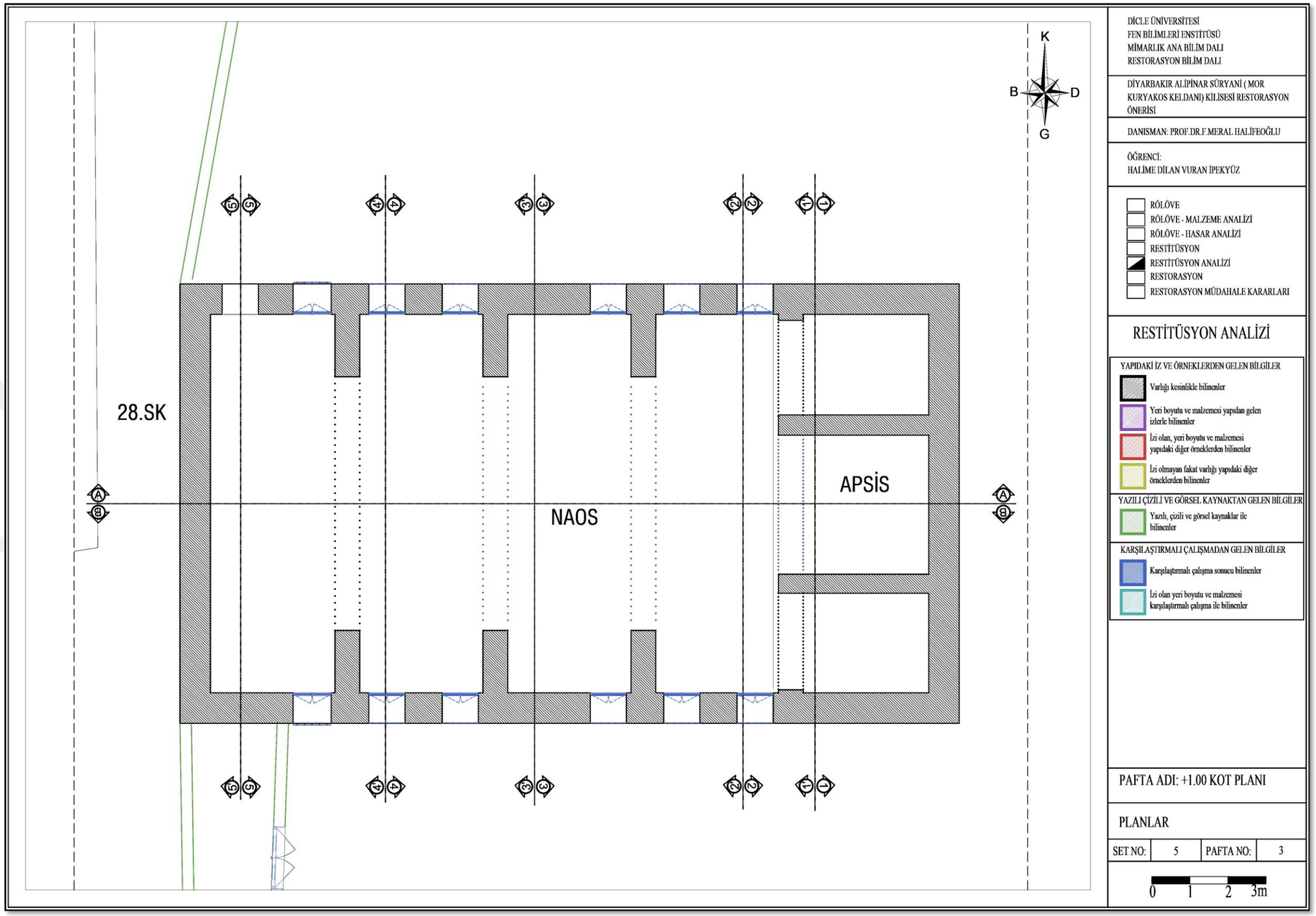
5.4.4 Restitüsyon analizleri

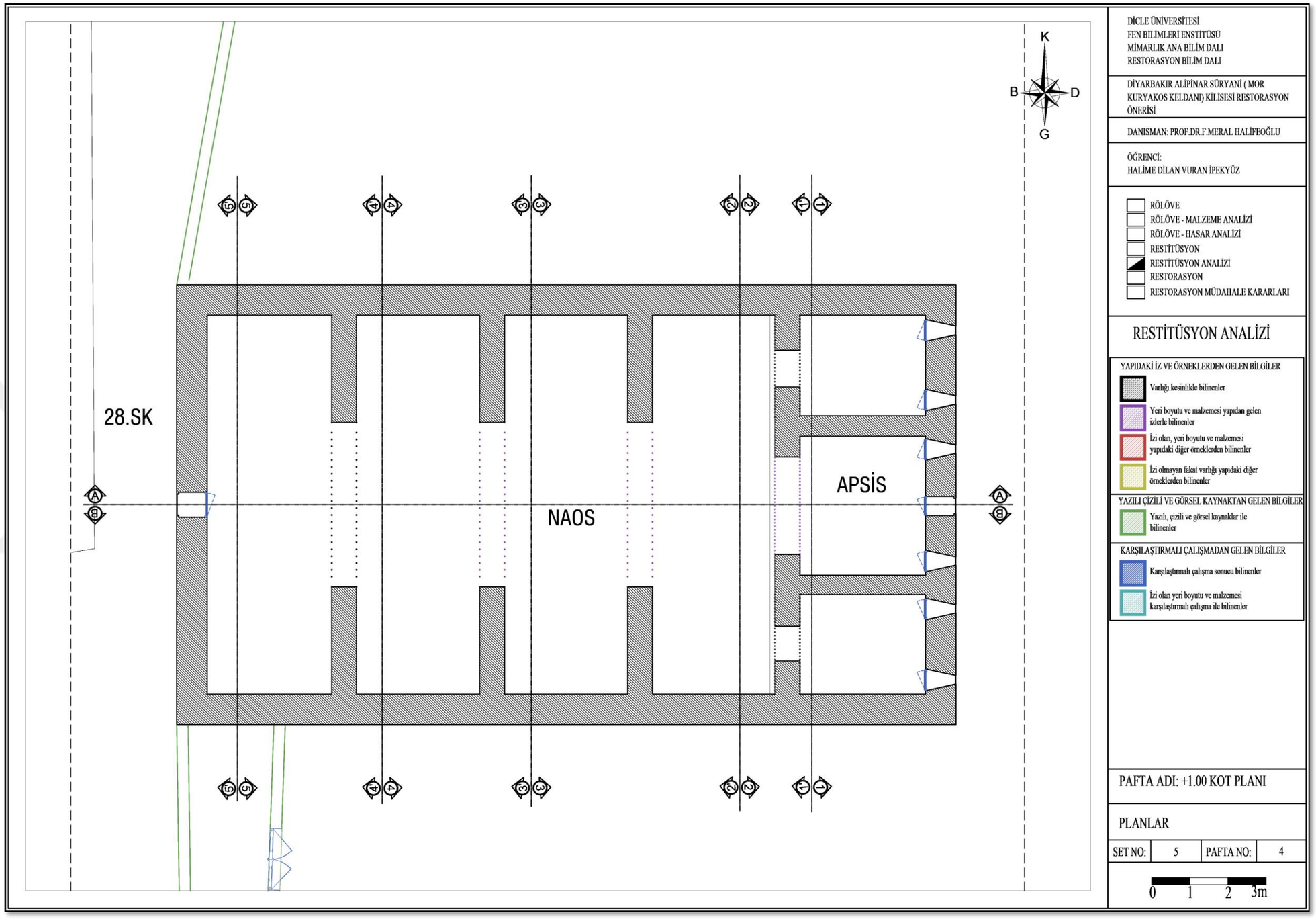
Şekil 5.115 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Vaziyet planı

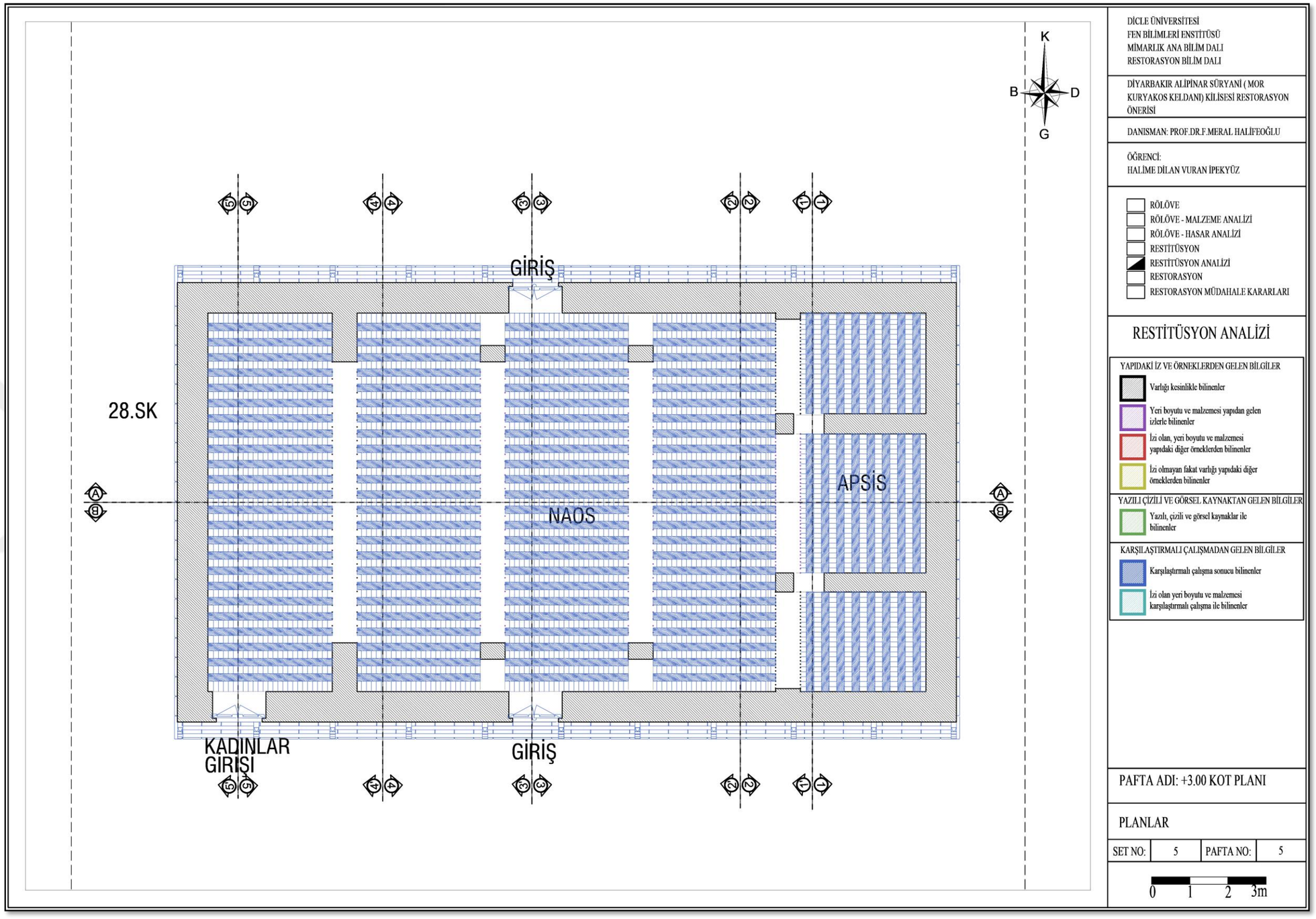
Şekil 5.116 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Kat planı

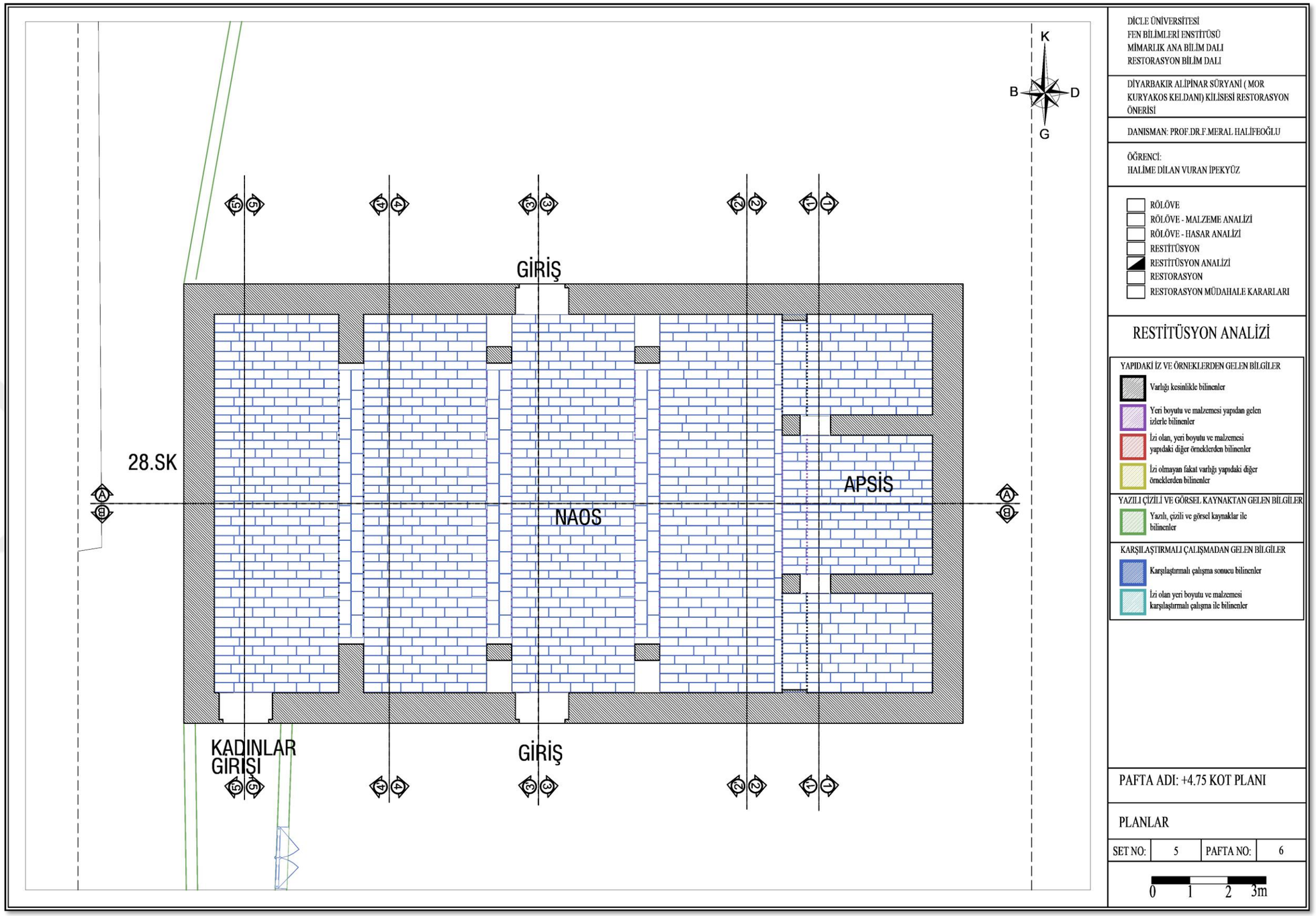
Şekil 5.117 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Kat planı

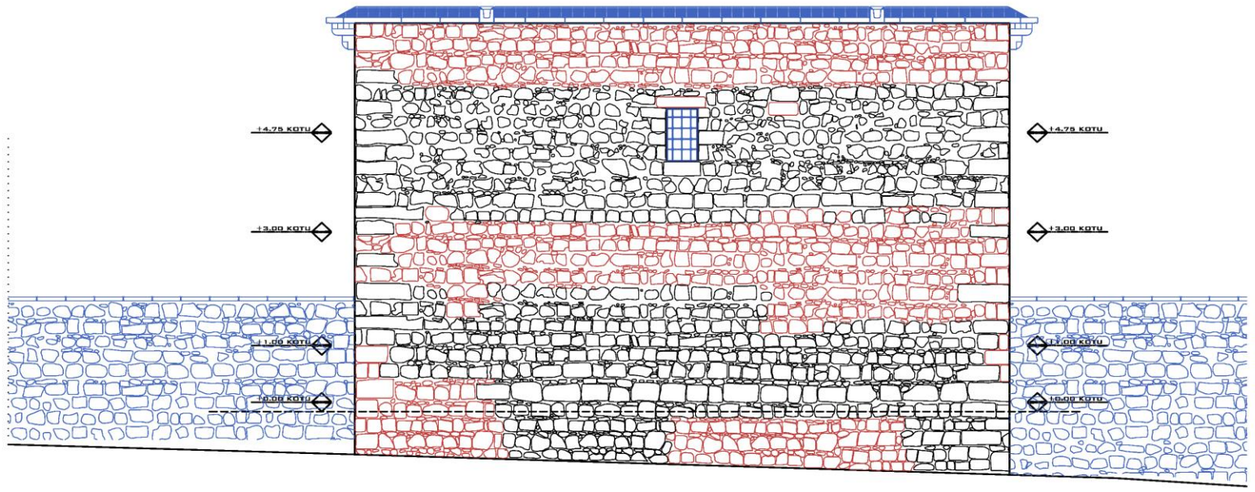
Şekil 5.118 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Kat planı

Şekil 5.119 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Tavan planı

Şekil 5.120 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Döşeme Planı

Batı Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

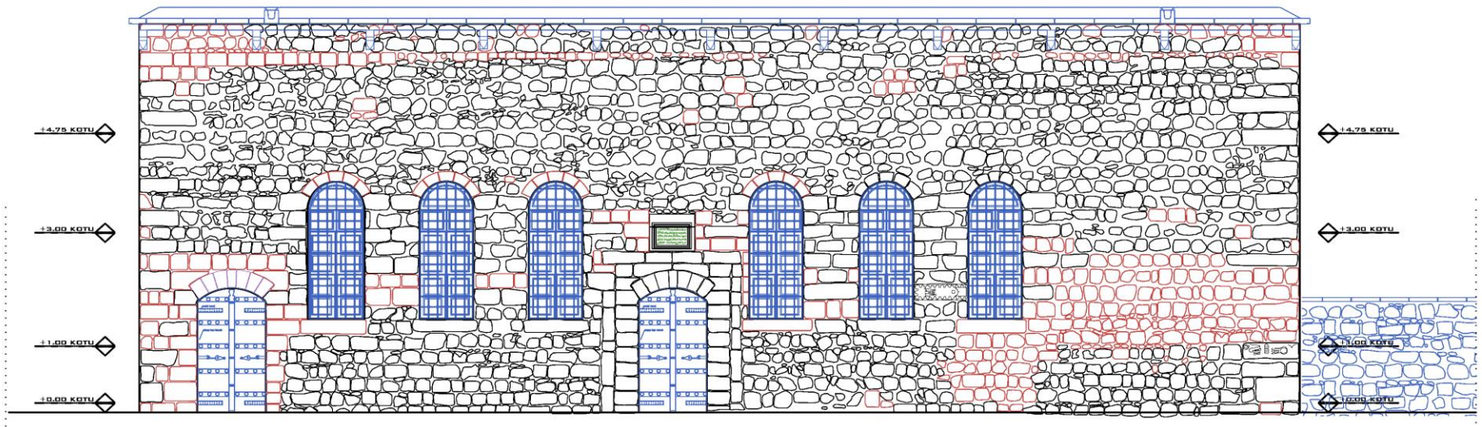
PAFTA ADI: BATI CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	5	PAFTA NO:	7

0 1 2 3m

Şekil 5.121 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi Batı Cephesi

Güney Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

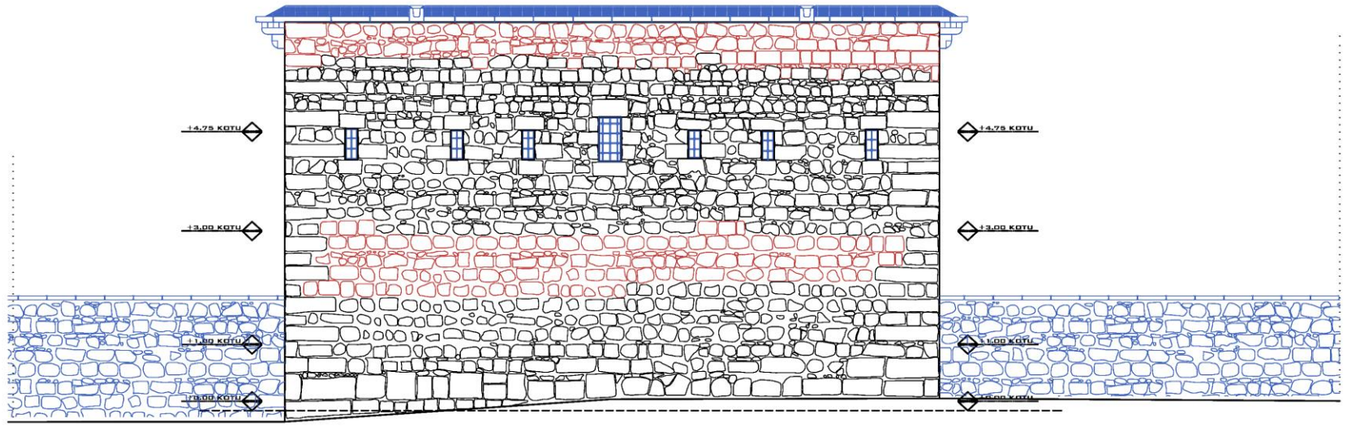
PAFTA ADI: GÜNEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	5	PAFTA NO:	8

0 1 2 3m

Şekil 5.122 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Güney Cephesi

Doğu Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

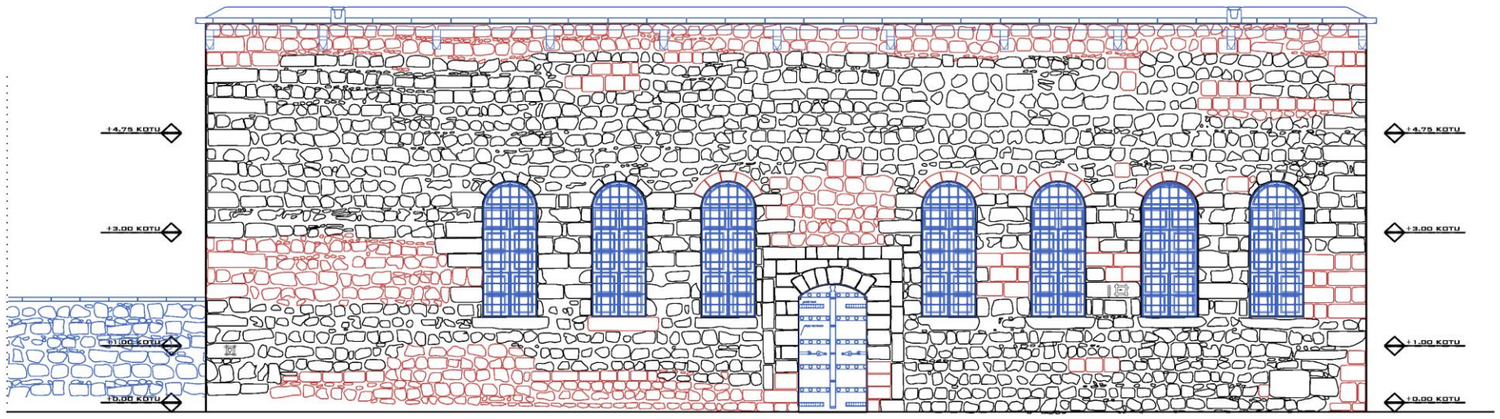
PAFTA ADI: DOĞU CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	5	PAFTA NO:	9

0 1 2 3m

Şekil 5.123 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Doğu cephesi

Kuzey Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

PAFTA ADI: KUZEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	5	PAFTA NO:	10

0 1 2 3m

Şekil 5.124 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi Kuzey Cephesi

A-A Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

PAFTA ADI: A-A KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	11

0 1 2 3m

Şekil 5.125 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi A-A kesitlİ

B-B Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

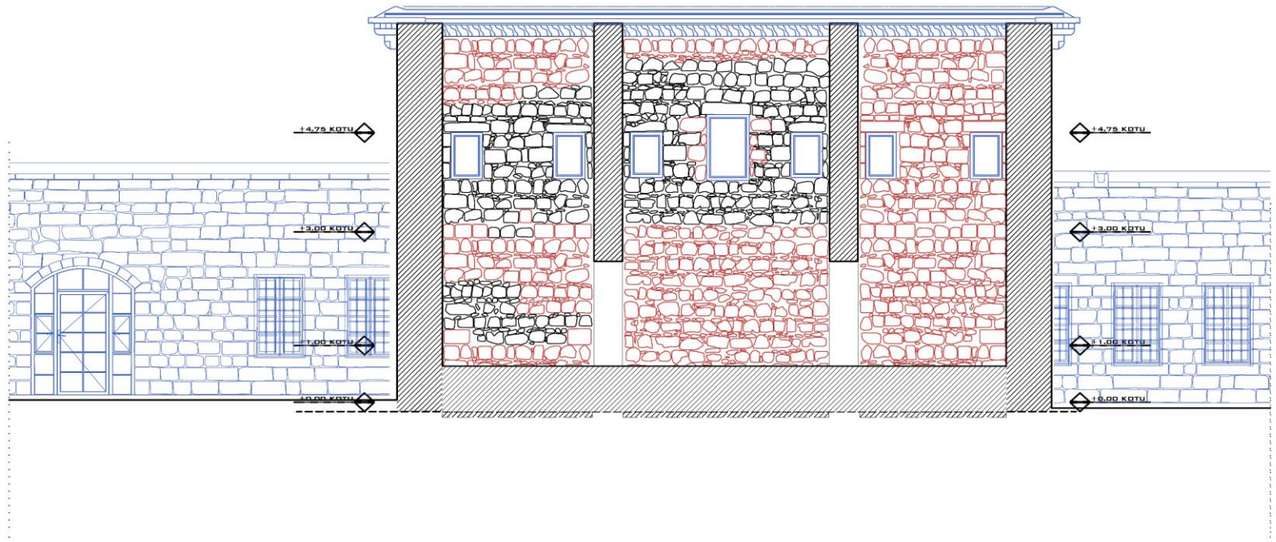
PAFTA ADI: B-B KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	12

0 1 2 3m

Şekil 5.126 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -B-B Kesitİ

1-1 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

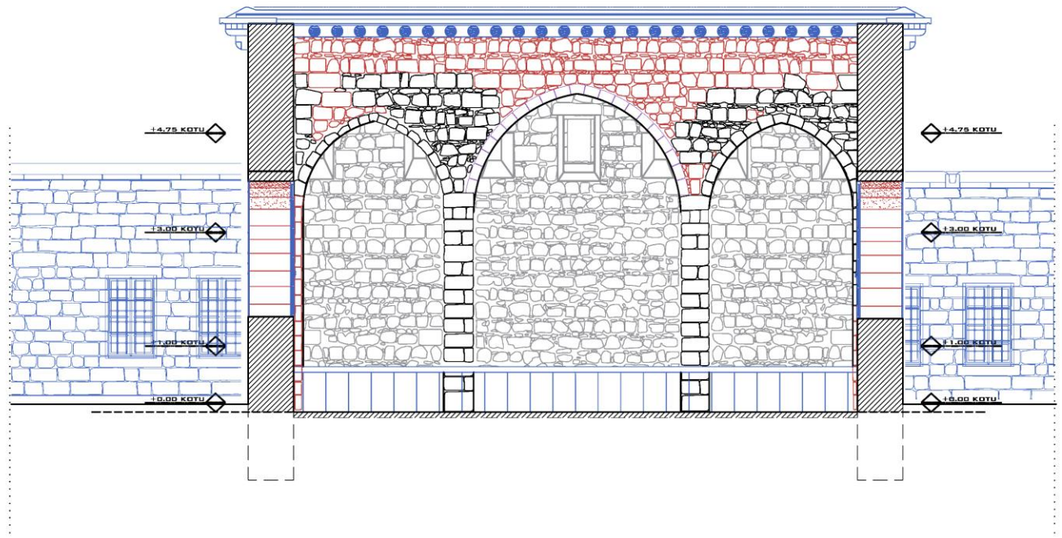
PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	13

0 1 2 3m

Şekil 5.127 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -1-1 Kesiti

2-2 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

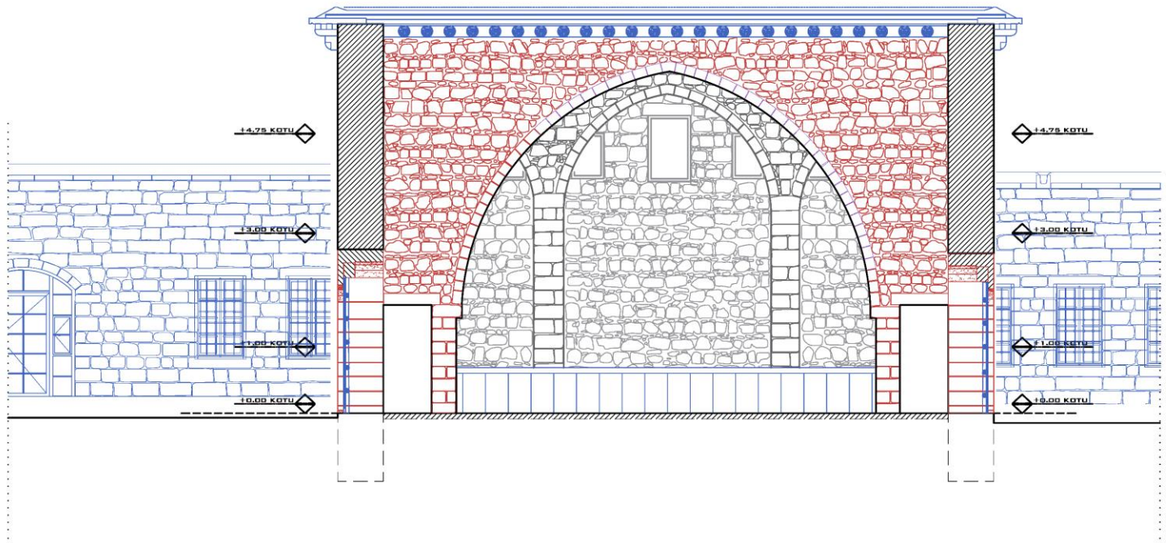
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	14

0 1 2 3m

Şekil 5.128 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -2-2 kesiti

3-3 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [x] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

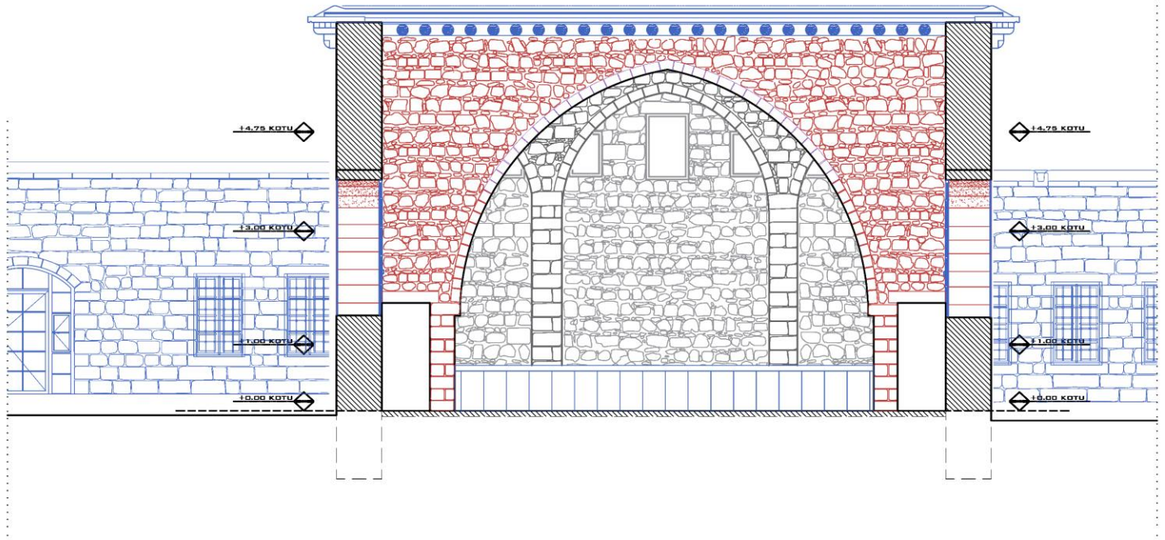
PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	15

0 1 2 3m

Şekil 5.129 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -3-3 kesiti

4-4 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ◪ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ☐ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

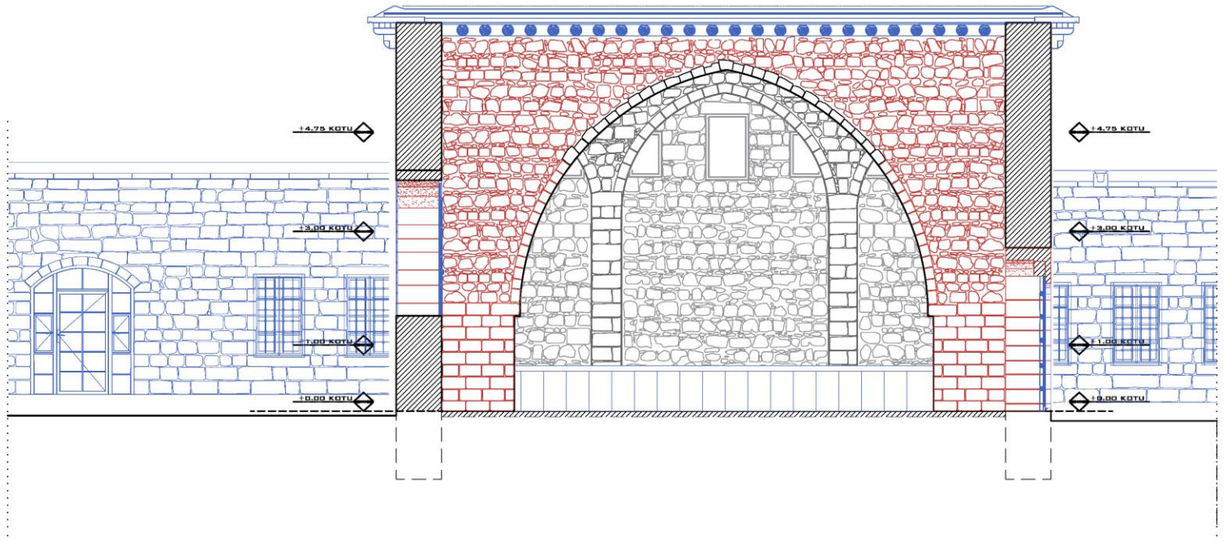
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	16

0 1 2 3m

Şekil 5.130 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -4-4-kesiti

5-5 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ◪ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ☐ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

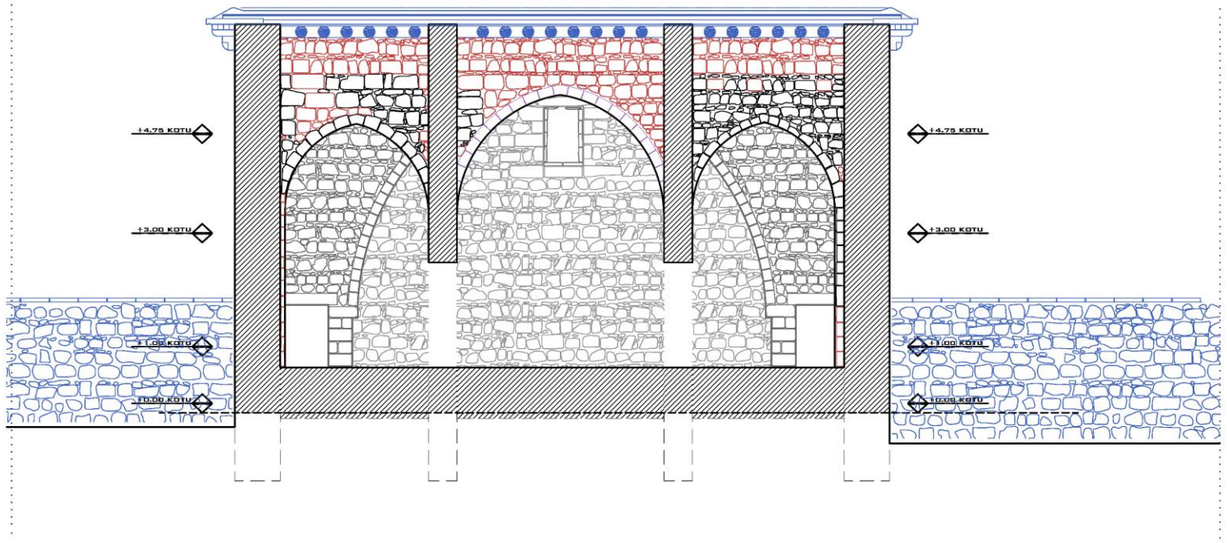
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	17

0 1 2 3m

Şekil 5.131 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -5-5 kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ◪ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ☐ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

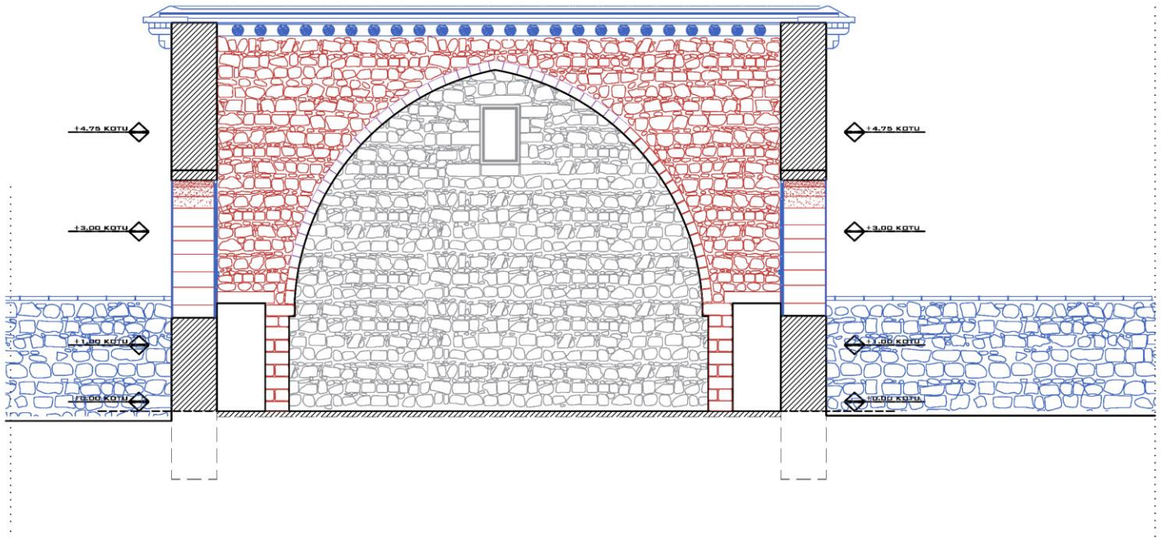
PAFTA ADI: 1'-1' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	18

0 1 2 3m

Şekil 5.132 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -1'-1' kesiti

2'-2' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ◪ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ☐ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

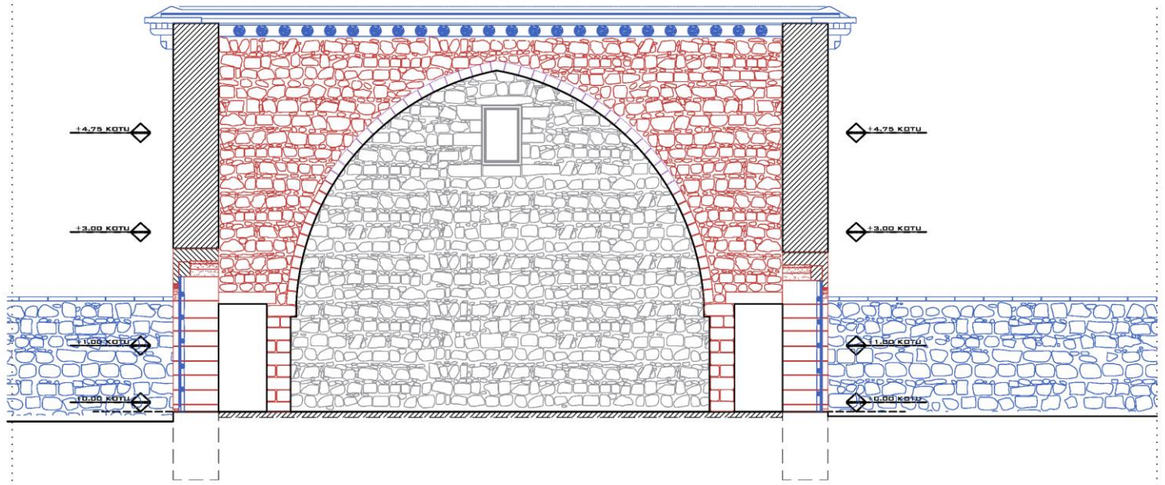
PAFTA ADI: 2'-2' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	19

0 1 2 3m

Şekil 5.133 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -2'-2' kesiti

3'-3' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ◪ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ☐ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

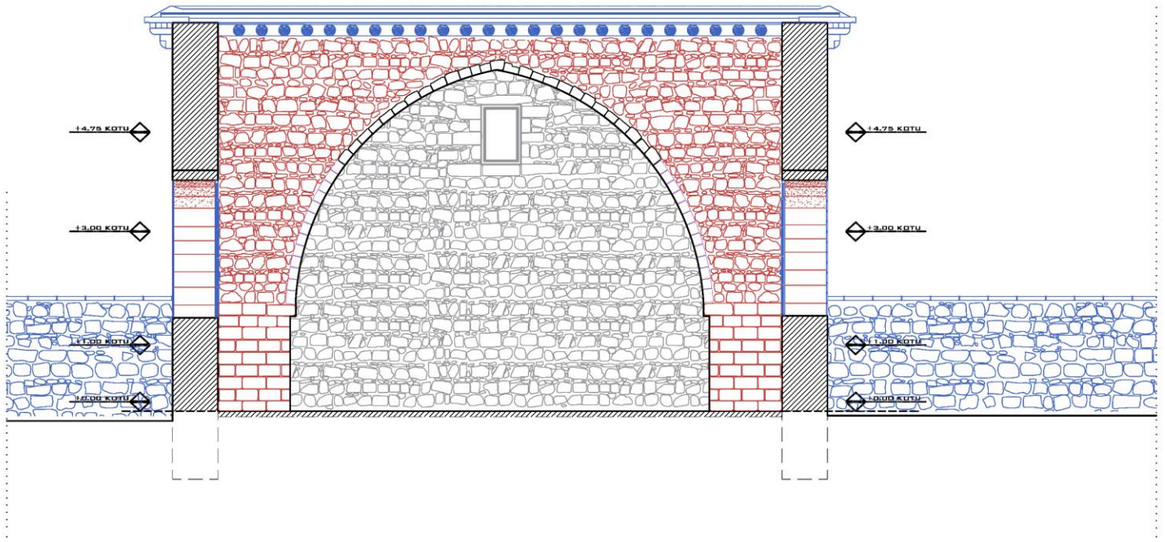
PAFTA ADI: 3'-3' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	20

0 1 2 3m

Şekil 5.134 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -3’-3’ kesiti

4'-4' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANI) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ◪ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ☐ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

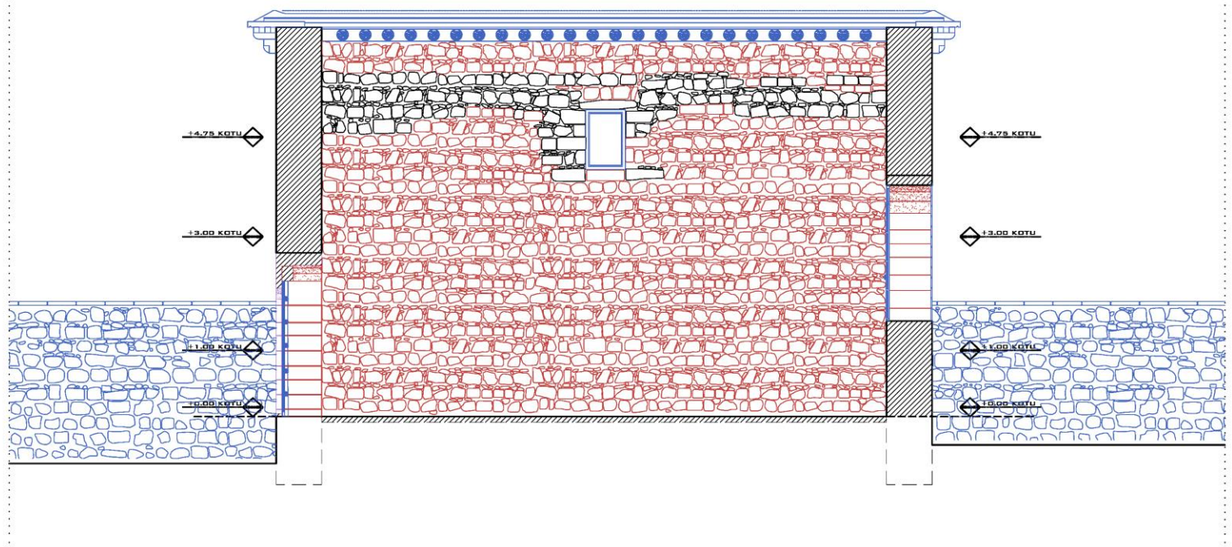
PAFTA ADI: 4'-4' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	21

0 1 2 3m

Şekil 5.135 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -4-4 kesiti

5'-5' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPINAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTİTÜSYON ANALİZİ

YAPIDAKİ İZ VE ÖRNEKLERDEN GELEN BİLGİLER
- Varlığı kesinlikle bilinenler
- Yeri boyutu ve malzemesi yapıdan gelen izlerle bilinenler
- İzi olan, yeri boyutu ve malzemesi yapıdaki diğer örneklerden bilinenler
- İzi olmayan fakat varlığı yapıdaki diğer örneklerden bilinenler

YAZILI ÇİZİLİ VE GÖRSEL KAYNAKTAN GELEN BİLGİLER
- Yazılı, çizili ve görsel kaynaklar ile bilinenler

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMADAN GELEN BİLGİLER
- Karşılaştırmalı çalışma sonucu bilinenler
- İzi olan yeri boyutu ve malzemesi karşılaştırmalı çalışma ile bilinenler

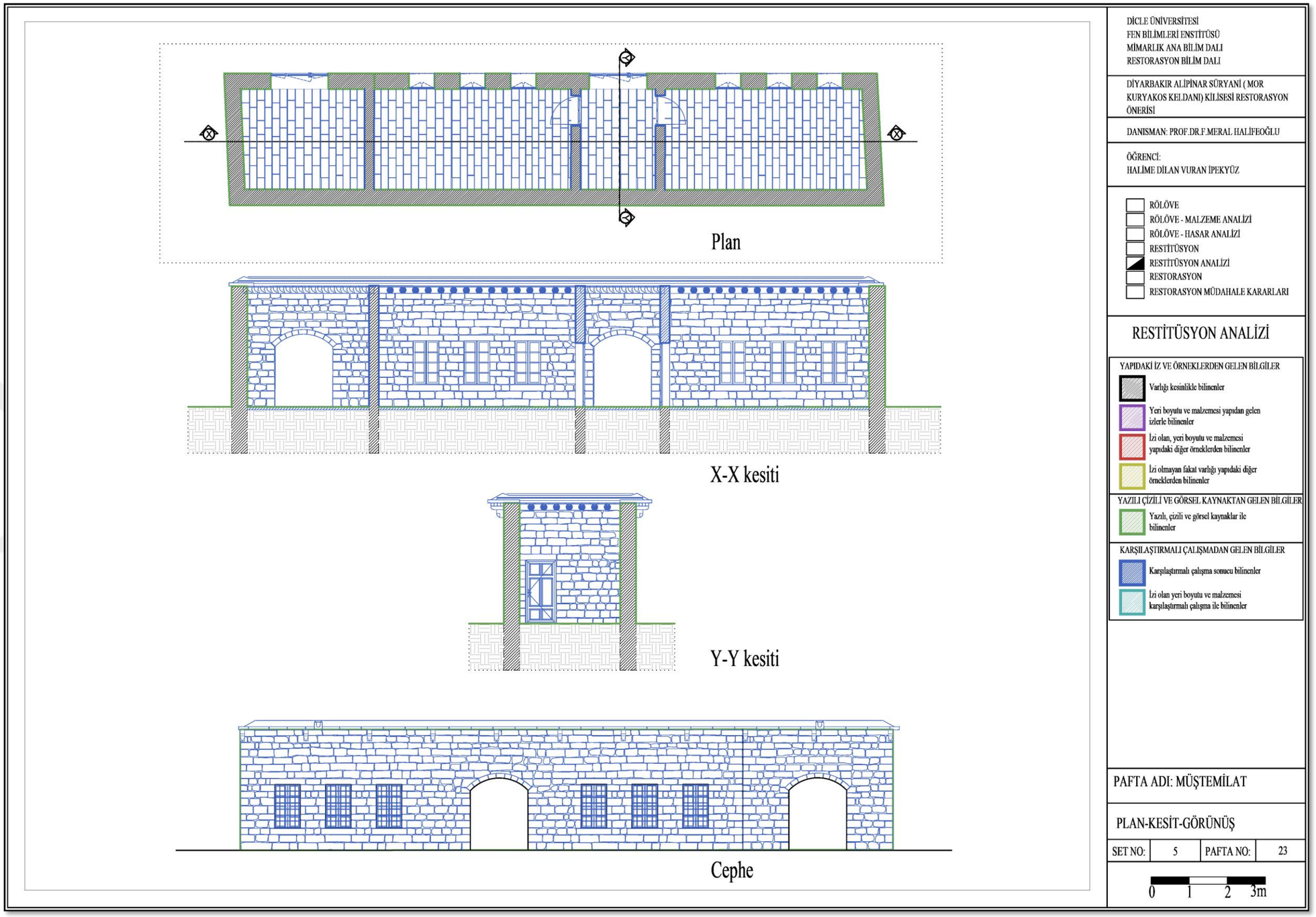
PAFTA ADI: 5'-5' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	5	PAFTA NO:	22

0 1 2 3m

Şekil 5.136 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -5'-5' kesiti

Şekil 5.137 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restitüsyon Analizi -Müştemilat

5.5 Restorasyon

Restorasyon, tarihi yapının hasar nedenleri teşhis edildikten sonra, yapıda meydana gelmiş olan bozulmaları ve strüktürel sorunları gidermek için özgün dokuya en az müdahale ile yapım tekniklerini tarihi dokuyu en uygun şekilde kullanarak müdahale etmeye denir (Ahunbay, 1996).

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'ne alınan, bağışlanan el yazmalarından ve kilise gelir defterlerinden anlaşıldığı üzere yapının kitabe üzerinde yazılı olan 1908 yılından önce yapıldığı, 1908 yılında ise ciddi bir onarım gördüğü kalıntılar üzerine inşa edilmiş olduğu düşünülmektedir. Terk edilmişlik ve bakımsızlık nedeniyle yapı, günümüzde kullanılamaz durumdadır. Bu durum bilgi ve eser kaybına neden olacağından restorasyon çalışmasının acilen yapılmasını gerektirmektedir. Restitüsyon projesine dayanarak restorasyon müdahale kararları ve restorasyon projeleri oluşturulmuştur.

Bu çalışma; restorasyon yaklaşımının algılanması, yapıyı etkileyen faktörlerin belirlenmesi ve restorasyon önerilerini kapsamaktadır. Belirlenen restorasyon önerileri ile yapının özgün dokusuna en yakın önerileri sunan "Restorasyon" projesi hazırlanmıştır

5.5.1 Restorasyon yaklaşımı

Kültür varlıklarına yapılan müdahaleler, varlığın sahip olduğu değerler, ortaya çıkan sorunlar ve imkanlarına göre planlanır. Bu planlama üç aşamalı bir süreci içerir. Birinci aşama, anıtsal mimarinin günümüzdeki durumunun belgelenmesidir. İkinci aşama, varlığın geçmişini detaylı olarak incelemeyi ve geçirdiği evreleri saptamayı içerir. Üçüncü aşama ise kültür varlığının değerleri, sorunları ve korunma gereksinimlerinin belirlenmesini kapsar. Bu şekilde, uluslararası koruma ilkelerine ve ülke koşullarına uygun bilinçli müdahaleler planlanarak gerçekleştirilir. (Asatekin, 2004)

Yapının onarımı veya restorasyonu, bulunduğu koşullara göre önemlidir. Çünkü bu işlem yapıyı koruma ve gelecek nesillere aktarma açısından kritiktir. Ancak, doğru ilkeler ve

yöntemlerle gerçekleştirilse bile, koruma açısından bazı eksiklikler olabilir. Bu sebeple, restorasyon çalışmaları yapının yapısal, çevresel, sosyal ve hukuki faktörleri dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir. Bu şekilde, yapı sadece fiziksel olarak restore edilmez, aynı zamanda sosyal, çevresel ve yasal faktörler de göz önünde bulundurularak korunur.

5.5.2 Yapısal faktörler

Koruma Bölge Kurulu'nca verilen herhangi bir basit tadilat izni veya kiliseye yönelik onaylanmış rölöve çizimleri, restitüsyon ve restorasyon projesi bulunmamaktadır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi yapı topluluğu için yapılan arşiv araştırmaları, çeviriler ve rölöve çizimleriyle birlikte restitüsyon projesi hazırlanmış ve restorasyon ilkeleri doğrultusunda restorasyon projesi ve müdahale kararları tespit edilmiştir. Özgün malzemelerin ve yapım tekniklerinin tercih edilmesiyle, yapının hem strüktürel hem de mimari özelliklerinin korunması amaçlanmıştır. Bu yaklaşım, yapıyı geçmişin izlerini en iyi şekilde yansıtarak kültürel mirası gelecek kuşaklara aktarmayı amaçlamaktadır.

5.5.3 Çevresel faktörler

Kentsel sit alanı ilan edilen Suriçi alanın dışında, Suriçi bölgesinin batı tarafında yer alan Bağlar İlçesi'nde Alipınar Mahallesi'nde bulunmaktadır. Yerleşkede kilise ile birlikte birçok bağ evi olarak tanımlanan ancak sürekli bir yaşamın söz konusu olduğu tescilli veya tescile değer yapılar vardır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi, çevresindeki tescilli geleneksel evler ve kırsal bir sokak dokusu bulunmaktadır. Bu nedenle, kilisenin restorasyon kararları, çevresel ölçekte düşünülerek yapılmalıdır. Geniş kapsamlı bir proje çalışması gerektiren bu süreçte, kilisenin dış çevresi için Bağlar Belediyesi Uygulama İmar planı göz önünde bulundurularak öneriler sunulmuştur. Meskûn alan içerisinde bulunan tescilli ve tescille değer yapılar ile birlikte özgün yapısal detaylar korunabilir, geleneksel sokak dokusu restore edilerek yeniden canlandırılabilir. Ayrıca, yapı çevresinde ilgili belediye hizmetleri doğrultusunda yeraltı ve alt yapı

sularının tahliyesinin tescilli yapı göz önünde bulundurularak yapıya yakın olmaması yeniden düzenlemeye ve projelendirmeye ihtiyaç vardır. Aynı zamanda yapı temelinin su almaması için etkili bir drenaj sistemi ve temel güçlendirme geliştirilmelidir. Kilise siluetini bozan tüm eklentilerin kaldırılması ve yapı çevresinin kamulaştırılması gerekmektedir. Böylelikle, kilisenin güney, kuzey ve doğu cepheleri de ortaya çıkacak ve Yeni Mardin Bulvarı 'ndan yapı algılanabilecektir.

5.5.4 Sosyal ve kültürel faktörler

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin restorasyonu sadece mimari açıdan değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel açıdan da önem taşımaktadır. Restorasyon projesine uygun olarak yapılan kullanım planlaması, kilisenin fonksiyonunu sürdürmesini sağlamalı ve sosyal yönünü korumalıdır. Bu bağlamda şehir dışından gelen Keldani cemaatinin kiliseyi ziyaret etmesi teşvik edilmelidir. Özellikle önemli günlerde yapılan bu ziyaretlerin desteklenmesi gerekmektedir. Cemaatin ibadet etmesi kültürel mirasın sürdürülebilirliği açısından kritik bir adımdır. Özellikle Diyarbakırlı Keldanilerin katılımı, bu hedefe ulaşmak için özel bir öneme sahip olduğundan, teşvik edilmelidir. Böylelikle koruma ve kullanıma yönelik bu proje Bağlar İlçesinin de gelişimine katkı sağlayacaktır.

5.5.5 Hukuki kabuller

"Korumanın başarıya ulaşabilmesi için iyi bir yasal düzen kadar, devletin ve gönüllü kuruluşların oluşturduğu sağlam bir örgütlenmeye, güçlü bir çalışma kadrosuna, sürekli maddi kaynak akışına ve kamuoyu desteğine gerek duyulmaktadır. Yasalar, kurumlaşma ve eğitim korumanın dayandığı üç ayak olarak tanımlanabilir. Bunlardan biri eksik olduğunda başarıya ulaşmak zorlaşmaktadır." (Ahunbay, 1996).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 63. Maddesinde yer alan; ***"Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır."*** Kültürel yapılar devlet güvencesi altına alınmıştır. 2863

Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 3. Maddesinde Kültür Varlıkları; ***"tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan veya tarih öncesi ya da tarihi devirlerde sosyal yaşama konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşıyan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır"*** şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca 2863 sayılı yasanın 6. Maddesinde, korunması gerekli kültür varlıkları için tarihlendirme ***"19. yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar"*** olarak belirlenmiş ancak bu tarihten sonra yapılan yapıların tescili için ***"önem ve özellikleri bakımından Kültür ve Turizm Bakanlığınca korunmalarında gerek görülen taşınmazlar"*** bazı özel kriterler aranmaktadır.

"Ülkemizde tarihi çevrenin belirli bir mevzuat çerçevesinde koruması Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine kadar uzanmaktadır. Ancak modern anlamda koruma çalışmalarının Cumhuriyet dönemiyle başladığını ve asıl temellerinin 1951 senesinde yürürlüğe giren 5805 sayılı kanun ile kurulan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK) ile atıldığını söylemek yanlış olmayacaktır." (Levent 2019).

"Tarihi çevrenin korunmasına yönelik mevzuatta yapılan değişikliklere bakıldığında üç evrede incelenebilir. İlk dönem 1951-1972 yılları arasında, korumanın çoğunlukla tek yapı ölçeğinde sürdürüldüğü dönem, ikinci dönem ise Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk koruma yasasının etkin olduğu 1973-1983 yılları arasını kapsamakta, üçüncü dönem ise 1710 sayılı Eski Eserler Yasasının 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile değiştirilmesiyle başlayan ve 2004 senesinde yasada yapılan son değişikliğe kadar geçen zaman zarfını kapsamaktadır" (Levent, 2019).

"Kültür varlıklarını korumaya dönük ülkemizde yapılan ilk yasa düzenlemesi olan 13 Şubat 1869 tarihli ***"Asar-ı Atika Nizamnamesi"***, yabancı araştırmacıların ülkemizde yapacakları arkeolojik kazıları izne tabi tutan ve kazılarda buldukları eserleri yurtdışına çıkarmalarını önleyen düzenlemelere sahipti. 1951 tarihinde yurt içinde korunması gerekli kültür varlıkları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek ve uygulama ilkelerini belirlemek üzere Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Anıtlar Yüksek Kurulu kurulmuştur. Zaman içinde mevcut yasaların gereksinimlere cevap vermemesi ile eski yasalar

yürürlükten kaldırılmış ve tarihi çevrenin doku bütünlüğüyle korunmasına olanak sağlayan ilk yasa olma özelliğiyle 1973 yılında 1710 Sayılı Eski Eserler Kanunu getirilmiştir. Arkeolojik, tarihi ve doğal sit kavramlarını da içeren yeni yasanın sağladığı olanaklardan yararlanılarak, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu 1973-1982 yılları arasında 100'ü kentsel sit olmak üzere 417 sit alanı içinde 3442 anıtsal yapı ve 6815 sivil mimarlık örneğini tescillemiştir" (Ahunbay, 1996).

"Yaklaşık on yıl yürürlükte kaldıktan sonra Eski Eserler Kanunu 21 Temmuz 1983'te yürürlükten kaldırılarak yerini 2863 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na bırakmıştır. Bu yasa ile ***"eski eser"*** deyimi kaldırılarak yerine UNESCO tarafından kullanılan ***"kültür varlığı"*** deyimi kullanılmaya başlanmıştır. Koruma konusunda kültür varlıklarına yönelik karar alma ve görev verme yetkisi Kültür Bakanlığı'nda toplanmıştır" (Ahunbay, 1996).

2863 sayılı yasa ile kurulan Koruma Kurulları merkez ve taşra teşkilatlar olarak belli illerde kurulmuşlardır. "İlke oluşturma, merkezi kurul olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunda kalırken, Yüksek Kurulun verdiği ilke kararlarına uymak koşuluyla, karar oluşturma, uygulamaya ilişkin tüm yetkiler ve yerel ölçekte denetim, yerel yönetimden temsilcilerin de bulunduğu yerel koruma kurullarına bırakılmıştır. Koruma kurulları hem tek yapı hem de yerleşme ölçeğinde karar aldıkları halde bu kararların uygulanmasını takip edecek olanağa sahip olmaması nedeniyle, 2863/3386 sayılı koruma yasası uyarınca, uygulama aşamasında koruma kurullarının yanı sıra belediyelere de yetki ve sorumluluk verilmiştir." (Levent 2019).

2863 Sayılı Kanun'un tanımlar bölümünde 1987, 2004 ve 2011 tarihlerinde değişiklikler yapılmıştır.1987 yılında yapılan değişiklik; "17/6/1987 tarih ve 3386 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle bu kanuna eklenen ve teselsül sebebiyle Ek Madde 1 olarak numaralandırılan ek madde hükmü gereğince, Kanunun 6, 8, 20 ve 65 inci maddelerinde geçen "***Yüksek Kurul, Bölge Kurulları"***, ***"Koruma Kurulları"***; 54 ve 62 nci maddelerinde geçen ***"Yüksek Kurul"***, ***"Koruma Yüksek Kurulu"***; ***"Bölge Kurulu"*** ise ***"Koruma Kurulları"*** olarak değiştirilmiş ve gerekli değişiklik madde metinlerine işlenmiştir. Daha sonra 14/7/2004 tarihli ve 5226 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle

değiştirilen Ek Madde 1 hükmü gereğince, bu Kanunda yer alan ***"Koruma Kurulu"*** ibareleri, ***"koruma bölge kurulu"*** olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir şeklindedir.

2004 yılında yapılan değişiklik ile "Ören Yeri, Koruma Amaçlı İmar Planı,Çevre Düzenleme Projesi, Yönetim Alanı, Yönetim Planı ve Bağlantı Noktası" gibi tanımlar yasaya eklenmiştir. Dünya miras alanları için gibi UNESCO'nun istediği ve yasal düzenlemede olmayan ***"Yönetim Planı"*** deyimin ve uygulanmasının yasaya eklenmesi uluslararası normlara uygun olan tanımın yasaya eklenmesi önemli bir gelişmedir (Ahunbay, 1996).

2011 yılında yapılan değişiklik; "8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK'nın 41 inci maddesi ile bu Kanunda yer alan ***"Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu"*** ibareleri ***"Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu"*** şeklinde ve ***"kültürve tabiat varlıklarını koruma bölge kurulu"*** ile "***Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu"*** ibareleri ***"Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu"*** şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir." şeklindedir. Bu değişiklikle Tabiat Varlıkları ve Kültür Varlıkları'na ilişkin alınan kararların aynı bölge kurulunun yetkisinden çıkarılmış, Tabiat Varlıkları ile ilgili karar alma yetkisi Kültür Bakanlığı'ndan Çevre ve Şehircilik Bakanlığına devrolmuştur. Kültür Varlıkları için karar alma yetki Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarına, Tabiat Varlıkları için karar alma yetkisi ise Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarına verilmiştir. Türkiye, uluslararası sözleşmeler ile uluslararası koruma modellerine uygun bir norma erişme çabasını göstermiştir

2863 Sayılı Yasa'ın 10. Maddesine göre; *"Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırmak ve bunların her türlü denetimini yapmak veya kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve valiliklere yaptırmak, Kültür ve Turizm Bakanlığına aittir"* Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Merkez Teşkilatı ve yurt geneline yayılan, Koruma bölge Kurulları, Müze Müdürlükleri, Rölöve ve Anıtlar Müdürlükleri, Restorasyon Konservasyon Laboratuvarlarını oluşturan Taşra teşkilatı ile kültür varlıklarının korunması ve denetimi sağlanmaktadır.

Diyarbakır Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'ne yönelik alınan restorasyon kararları yukarıda geçen hukuki kabuller doğrultusunda 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve tüzüklere uygun ilkelerle verilmiştir.

5.5.6 Restorasyon müdahaleleri

5.5.6.1 Temizlik

Temizlik faaliyeti sırasında gereken yerlerde asma ve takviye işlemleri yapılmalıdır. Kiliseye yakın ve yapı arazisi içinde niteliksiz betonarme yapılar inşa edilmiştir. Öncelikle yapının görünürlüğünü güçlendirecek, kuzey, güney, doğu ve batı cephelerine yakın mesafede olan ve konut olarak kullanılan yapıların kamulaştırılarak yıkılması önerilmektedir. Kilise ve çevresinin Bağlar Belediyesi tarafından onaylanan Uygulama İmar Planı sınırları da göz önünde bulundurularak niteliksiz yapıların kontrollü bir şekilde kamulaştırılarak temizlenmesi gerekmektedir.

Kilisenin pencereleri ve kapı boşlukları moloz taş, tuğla ve briket ile kapatılmıştır. Pencerelerin ve kapıların hasarlarının müdahale yöntemlerinin net bir şekilde belirlemek için bu dolguların temizlenmesi gerekmektedir.

Naosda bulunan toprak yığıntının kontrollü bir şekilde uzaklaştırılması ve kapsamlı bir temizlik ve istifleme çalışması yapılmalıdır. Kullanım için gereken malzemeler ayrı bir yerde istiflenmeli, kalan hafriyat ise farklı amaçlarla kullanılmak üzere değerlendirilmelidir.

Duvar yüzeylerindeki kalan sıvaların petrografik özellikleri incelemek için numuneler alınmalıdır. Yapının güçlendirme ve bütünleştirme müdahale kararlarının doğru bir şekilde olması için tüm enkazlar ve engeller kaldırılmalıdır.

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi duvarlarında kararma, çiçeklenme, yosunlaşma gibi taş yüzey kirliliklerinin türüne ve yoğunluğuna bağlı olarak, taşın petrografik özelliklerine göre zarar vermeyecek yöntemlerin tercih edilmesi önerilir.

Ayrıca, bazalt taşı ve diğer malzemelerin petrografik özellikleri Kültür Bakanlığı'na bağlı Konservasyon ve Restorasyon Merkez Laboratuvarı uzmanları tarafından incelenmesi gerekmekte olup, malzemenin organik yapısına ve kirlilik derecesi ile türüne göre uygun çözelti malzemesi belirlendikten sonra temizlik işlemlerine başlanmalıdır.

Temizlik ve kazı çalışmaları, Diyarbakır Müze Müdürlüğü bünyesinde arkeolog denetimi altında gerçekleştirilmelidir. Bu sayede bilgi ve belgelerin korunması sağlanacaktır. Ortaya çıkan bulgular doğrultusunda temizlik ve kazı sonrası rölöve çizimleri yapılmalı ve koruma projeleri bu çizimlere göre revize edilmelidir.

5.5.6.2 Sağlamlaştırma

Tarih boyunca, anıtların duvar ve örtülerinde meydana gelen düşeyden ayrılma, çatlama gibi hasarları onarmak için çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bunlar arasında, payandalarla destekleme, gergiler yerleştirme veya aksak olan bölümleri yıkıp yeniden yapma gibi geleneksel yöntemler bulunmaktadır. Günümüzde ise, eski restorasyon tekniklerine çağdaş teknolojinin sağladığı enjeksiyon, ön germe, ankraj, temel genişletme ve sağlam zemine inen kazıklı temellerle destekleme gibi teknikler eklenmiştir (Ahunbay, 1996).

Kilisenin taşıyıcı sistemin büyük kısmı zarar görmüştür. Üst örtünün olmaması, yağmur ve benzeri etkilerle su alan derzlerin zamanla boşalmasıyla taş duvarın üst kısımları eksik ve yerinden oynamıştır. Naostaki nef kemerlerinin duvarla birleştiği noktalarda ve pencerelerin üst kısımlarında, orta apsis dış duvarında strüktürel çatlaklar tespit edilmiştir. Ayrıca pencere kemerlerinin kilit taşlarında oynama söz konusudur. Yapıda eksenel kayma olduğuna işarettir. İlgili uzmanlar tarafından zemin etüt ve statik rapor hazırladıktan sonra gerekli müdahaleler yapılmalıdır.

Enjeksiyon uygulaması ile duvar içerisinde bulunan boşluklar ve çatlaklar doldurularak duvar kesitinin sürekliliği sağlanacaktır.

Duvar ve kemerlerin onarılması durumunda, gerekirse duvarların sökülüp aynı malzeme ve yapım tekniği ile taş duvarın veya kemerin yeniden örülmesi gerekli görülmektedir.

5.5.6.3 Bütünleme

“Bütünleme, bir bölümü hasar görmüş veya yok olmuş yapı ve öğelerin, geleneksel veya çağdaş malzemeler kullanılarak ilk tasarımlarındaki bütünlüğe kavuşturulması işlemidir.” (Ahunbay, 1996).

Naos da yıkılan nef kemerleri, orta apsis de bulunan bir kısmı yıkılan kemer, mazgal pencere altları ve malzeme ve doku kaybı olan duvarlar uygun malzeme ve teknikle tamamlanmalıdır.

5.5.6.4 Yeniden Yapım

“Rekonstrüksiyon, tümüyle yıkılmış, yok olmuş veya çok harap durumda olan bir anıtın veya sitin elde bulunan belgelere dayanılarak yeniden yapılması işlemidir. Bu uygulama, tarihi açıdan belirli bir anlam taşımamakla birlikte, bir yapım tekniğini sürdürme ve geleneği yaşatma amacıyla korumaya yöneliktir.” (Ahunbay, 1996).

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi’nden gelen izler ve tarihsel veriler yardımıyla tamamlanamayan üst örtü, döşeme, kapı ve pencereler, dış kapılar Mar Petyum Keldani Kilisesi ile karşılaştırma sonucunda yeniden yapılmalıdır.

Üst örtüsü yok olan ve yeniden yapılacak toprak dam katmanları; 18 cm çapında ahşap kirişlemeler üzerine oturan 2.6 cm ahşap kaplama malzemesi, bunun üzerine 3 mm kalınlığında jeotekstil keçe serildikten sonra 3 cm kalınlığında ısı yalıtım (ekstrüde polistren) malzemesi serilerek bu katman üzerine gelecek olan 3 mm kalınlığında jeotekstil keçe sonrasında %15 puzolonik kireç katkılı sıkıştırılmış toprak dam malzemesi serilip, bunun üzerine uygulanan 1mm su yalıtımı (PVC membran) son olarak yine %15 puzolonik kireç katkılı sıkıştırılmış toprak dam malzemesiyle kaplanacaktır. Surp Giragos ve Mar Petyum Kilisesi’nde dam uygulamasının uzun süreli takibinde yapı için hem görsel bakımdan geleneksel dam görüntüsü vermesi hem de zamana karşı dayanımı artırmak için aralıklı periyotlarla bakımı yapılarak varlığını sürdürmüş olması sebebiyle aynı malzeme kullanılması önerilmiştir. Surp Giragos Kilisesi Restorasyon çalışmasında yapılan toprak dam uygulaması geleneksel anıtsal mimaride bütünselliği koruma

hedeflenmiş olup aynı toprak dam Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi için de önerilmiştir (FMZ Mühendislik Arşivi,2020). Geleneksel damın bakımında yukarıya çıkacak merdiven izi, diğer kiliselerde (Surp Giragos, Surp Sarkis) olduğu gibi bulunamamıştır. Kilisenin duvar kalınlıkları ve malzemesi, duvar içinde merdiven yapımına uygun olmadığından, dama yapılacak müdahalenin dış cepheden taşınabilir ahşap merdiven aracılığıyla yapılması önerilmiştir.

Kilise yapıları birçok yapı topluluğundan; papaz evi, dershane, küçük şapeller vb.; oluşmaktadır. 1952 hava fotoğrafında Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi çevresinde de yapılar bulunmaktadır. Avlu sınırlarında bulunan yapılar hakkında yeterli veriler elde edilemediğinden tanımlanamamıştır. Ancak yeniden işlevlendirmede kullanıcı ve ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayacak müştemilatın yapılması kullanım açısından yararlı olacaktır. Hediyelik eşya, güvenlik, wc, idari ofis, kütüphane gibi müştemilatlar oluşturulmuştur. Müştemilatlar oluşturulurken geleneksel Diyarbakır mimarisi, Alipınar bölgesinde bulunan tescilli, tescile değer yapıların ve kilise mimari özellikleri esas alınarak tek kat şeklinde yeniden yapılması önerilmektedir.

5.5.6.5 Yenileme

Eskimiş, özelliklerini kaybetmiş yapı elemanı veya kullanılan malzemenin yeni malzeme veya sistemler aracılığıyla onarılarak yeni hale getirilmesi işlemi yenilemedir (Zakar & Eyüpgiller, 2015).

Yapı iç mekânda ve dış cephede özgün derz harç numuneleri alınarak analiz edilmelidir. Sonuçlara en yakın derz harç karışımları uygulama yapılacak yüzeye göre uygulanmalıdır. Bu analizler sonucu yeniden oluşturulacak özgün derz harç karışımları ile uygulama yapılacak yüzeyde aderansın sağlanması ve yapıda zaman içinde farklı bozulmalara yol açmaması amaçlanır.

Kilise iç mekânda çöken dam, kopan ve yıkılan kemer taşları kaldırdıktan sonra yer alan zemininde özgün döşemeye ulaşılırsa temizliği yapılıp derz araları özgün harç ile

doldurulacaktır. Bunun tersi durumda restorasyon projesindeki detaylara uygun bazalt taş döşeme yapılmalıdır.

Yapının tüm cephelerinde 5 cm'den fazla aşınmaya uğrayan taşların çürütme yöntemi kullanılarak geleneksel malzeme ve teknikle yenilenmelidir.

5.5.6.6 İşlevlendirme

"Değişen yaşam biçimi ve ona bağlı ihtiyaçlar nedeniyle birçok tarihi yapı özgün işlevini yitirmekte, ilk yapılış amacından farklı bir işleve hizmet etmektedir. Hamam, kervansaray, tekke, manastır gibi tarihi yapı türleri ancak özel durumlarda özgün işlevini sürdürdüklerinden, bu yapı türlerinin farklı amaçlarla kullanılmaları zorunlu olmaktadır. Konut, otel gibi işlevleri günümüzde de geçerli olan binalar ise bugün yapılan benzerlerinin konfor koşullarını sunmakta uzak olduklarından, işlevsel olarak eskiyerek standart altı kalmakta, güncelleştirme yapılmadığında, terk edilerek harap olmaktadır. Yeniden işlevlendirme eski binaların yıkımdan kurtarılması için bir araçtır. " (Ahunbay, 1996).

Diyarbakır'da varlığını devam ettiren Keldani Kiliselerinden Mar Petyum ve Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesidir. Kentsel sit alanı içinde bulunan Mar Petyum Keldani Kilisesi, özgün işlevini sürdürerek Keldani halkının ibadetine açıktır. Cemaat sayısı çok az olduğu için Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin de sadece ibadete açılması yapının sürekli bakımı için eksik kalmaktadır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin bir kültür varlığı olarak ziyaretçilere açılması ve çeşitli kültürel etkinliklere ev sahipliği yapması, Diyarbakır Bağlar İlçesinin kültürel zenginliğini daha iyi anlatma ve tanıtma fırsatı sağlayacaktır. Bu bağlamda, kilise avlusunun yeni işlevler kazanması için çeşitli düzenlemeler önerilmektedir. Örneğin, tuvalet ihtiyacını karşılamak amacıyla tuvaletlerin eklenmesi, gelen ziyaretçilerin mola vermesi Keldani halkına ait yöresel tatlardan sunulması ve hediyeler satın alınması için hediyelik eşya yeri ve oturma alanları düşünülebilir.

Kilisenin farklı amaçlara hizmet eden alanlara ihtiyacı olduğu göz önüne alınarak, restorasyon projesi bu ihtiyaçları karşılamak üzere detaylandırılmıştır. Bu kapsamda, kilise müştemilatlarında Keldani halkı hakkında az veri bulunması nedeniyle Keldani kültürünü halkını anlatacak kitapların çoğunlukta bulunduğu kütüphanenin oluşturulması, kilise idaresini yürütecek kişiler için yönetim alanlarının oluşturulması gerekmektedir.

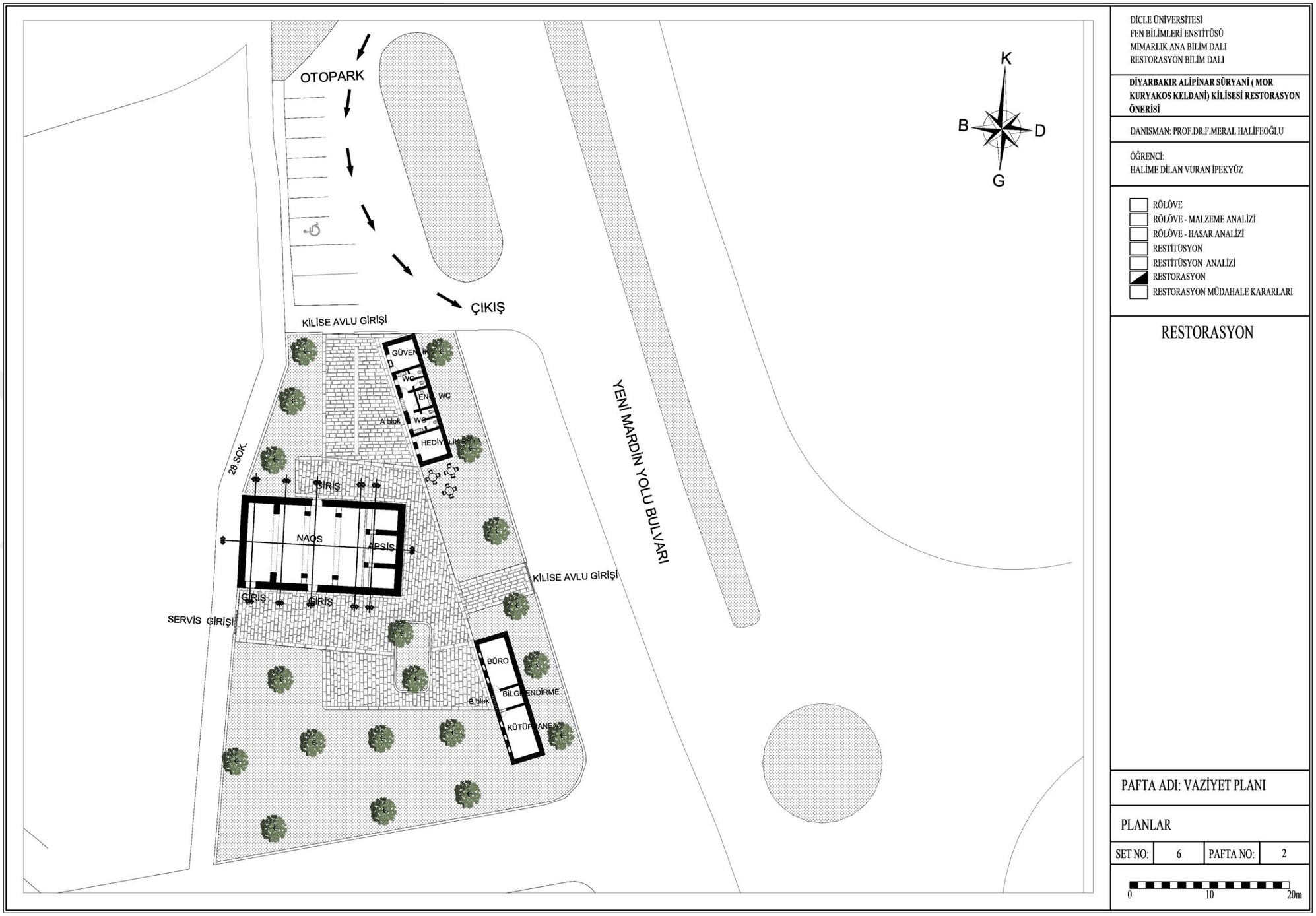
5.5.6.7 Çağdaş mekanik sistemler

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin ilk yapıldığı zamanlarda elektriğin bulunmaması ve o tarihlerde suyun da taşıma yoluyla kullanılmasından dolayı yapıda ve çevresinde herhangi bir özgün tesisat sistemi izine rastlanmamıştır. İlk yapıldığı yıllarda aydınlatma için kandillerin kullanıldığı düşünülmektedir. Zamanla gelişen yeni sistemlerin yapıya ihtiyaçlar doğrultusunda aktarımı sağlanmalı, elektrik ve su tesisatı yapının tarihi dokusu ve yığma sistem düşünülerek tasarlanması gerekmektedir. Bu nedenle restorasyon projesi hazırlandıktan sonra yapının işlevine uygun mekanik, sıhhi ve elektrik ve tesisat projelerinin de hazırlanması gerekmektedir. Böylelikle günümüz koşullarında yapıdaki ihtiyaçlara cevap verecek çağdaş mekanik sistemlerin projelendirilerek yapının özgün mimari yapısıyla uyum içinde ve bu yapıya zarar vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Tesisat borularının özgün duvarlara zarar vermeyecek şekilde duvarları delmeksizin, süpürgelik hizasından kanal içine gizlenerek iç mekânlara taşınması önerilmektedir. Yapı duvarlarında görülen nem sorununu ortadan kaldırmak için, iyi bir drenaj sistemi yapılarak, yapı çevresinde biriken zemin suyunun yapıdan tahliye edilmesi gerekir.

5.5.7 Restorasyon Projesi

Şekil 5.138 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Vaziyet planı

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

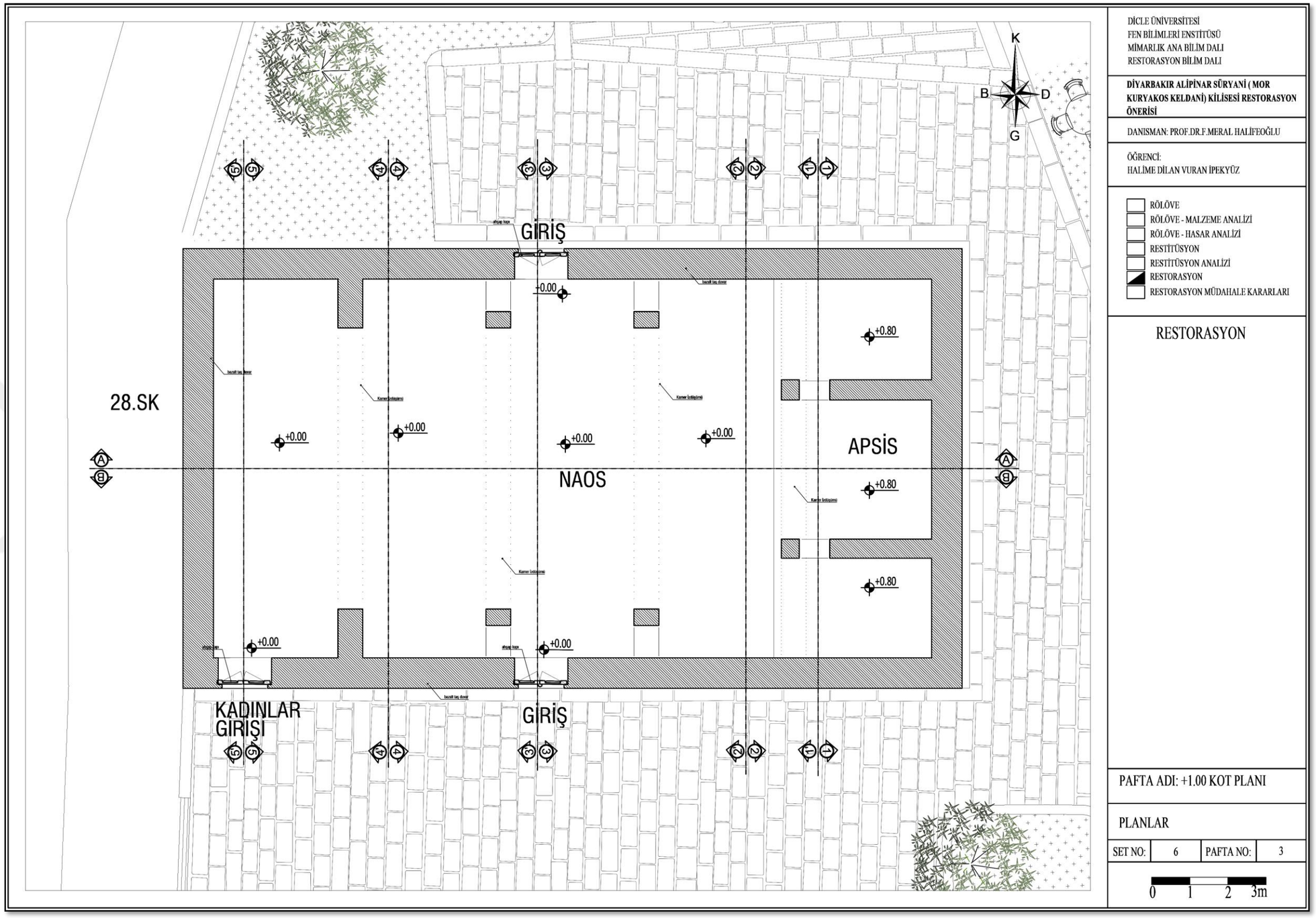
PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

PLANLAR

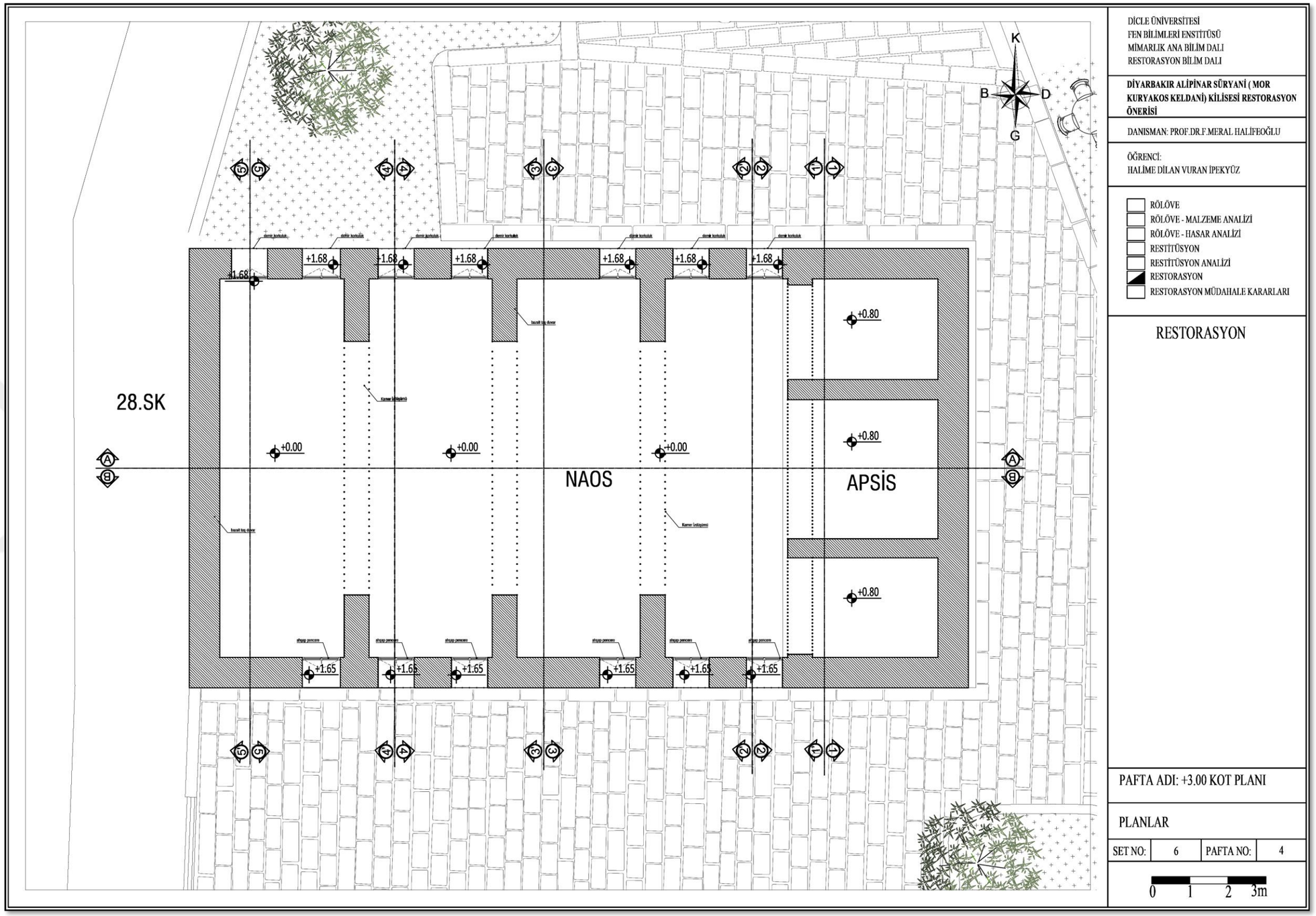
SET NO:	6	PAFTA NO:	2

0 10 20m

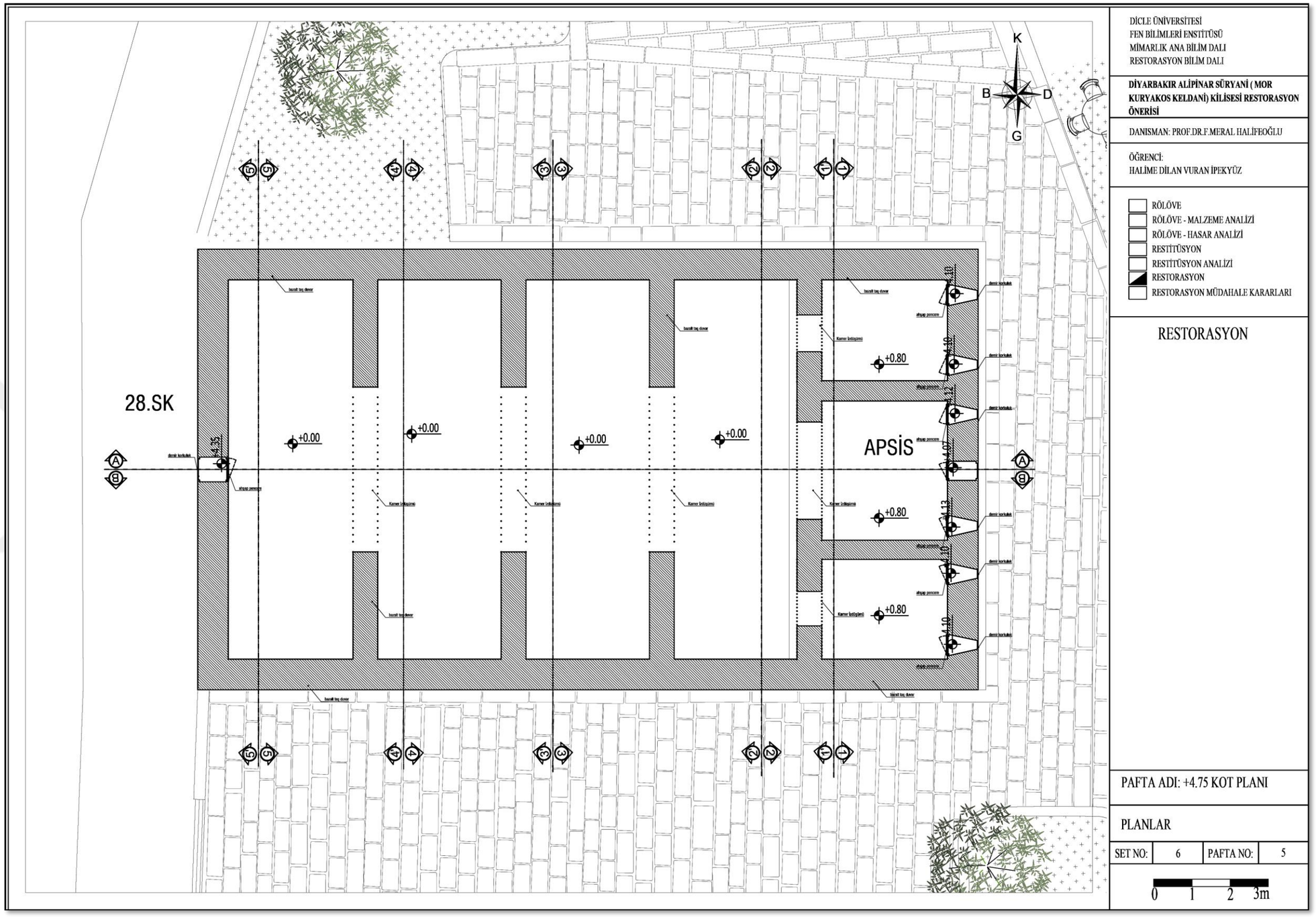
Şekil 5.139 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Vaziyet planı

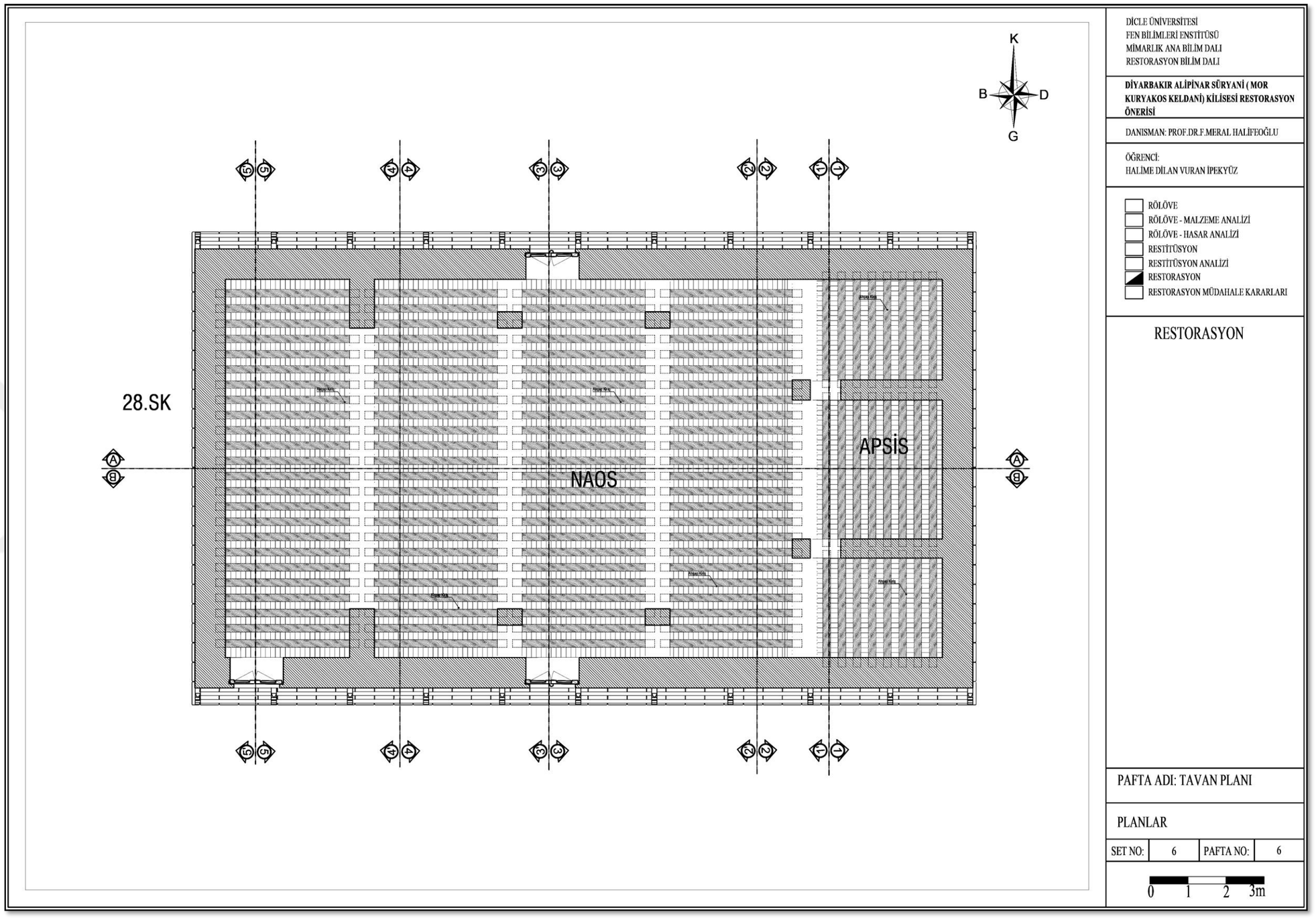
Şekil 5.140 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Kat planı

Şekil 5.141 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Kat Planı

Şekil 5.142 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu -Kat Planı

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

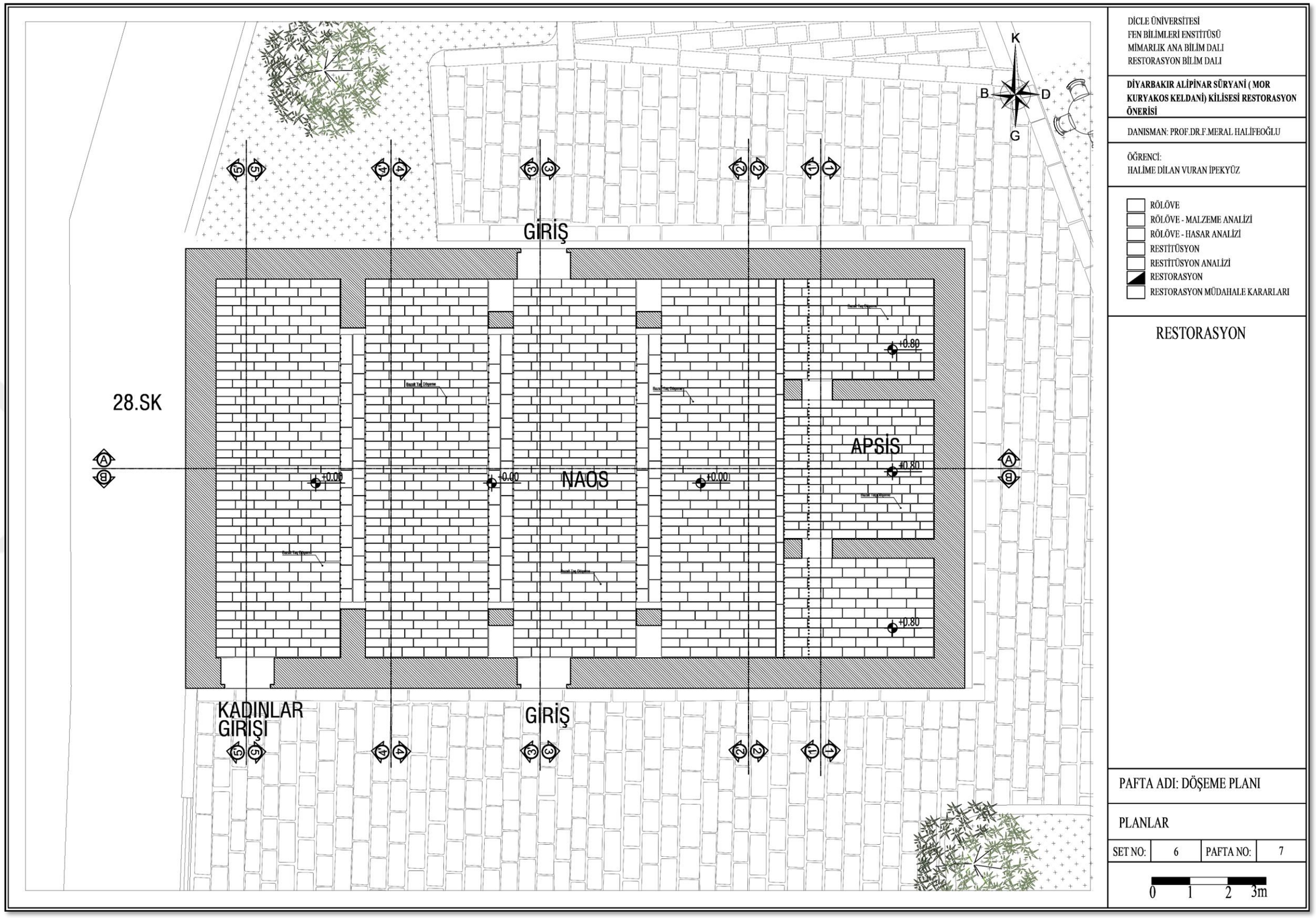
PAFTA ADI: TAVAN PLANI

PLANLAR

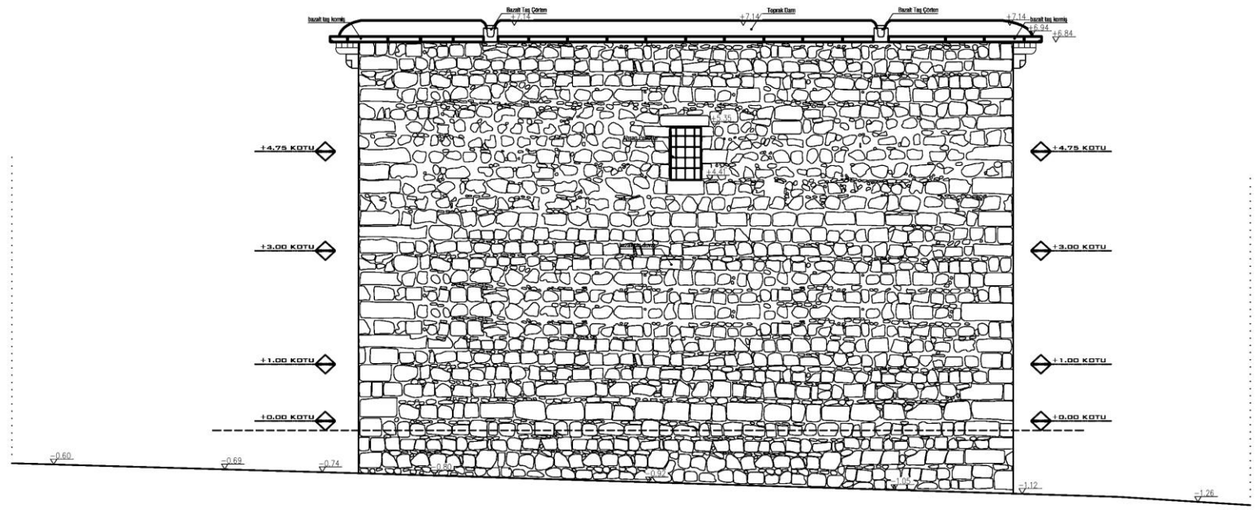
SET NO:	6	PAFTA NO:	6

0 1 2 3m

Şekil 5.143 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Tavan Planı

Şekil 5.144 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Döşeme Planı

Batı Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

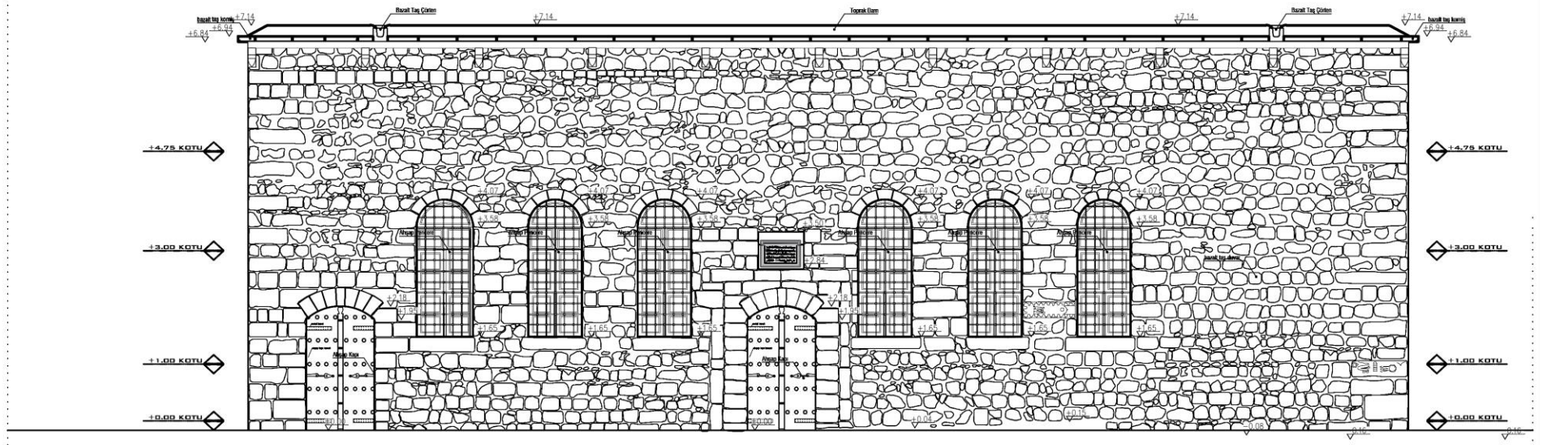
PAFTA ADI: BATI CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	6	PAFTA NO:	8

0 1 2 3m

Şekil 5.145 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-Batı Cephesi

Güney Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

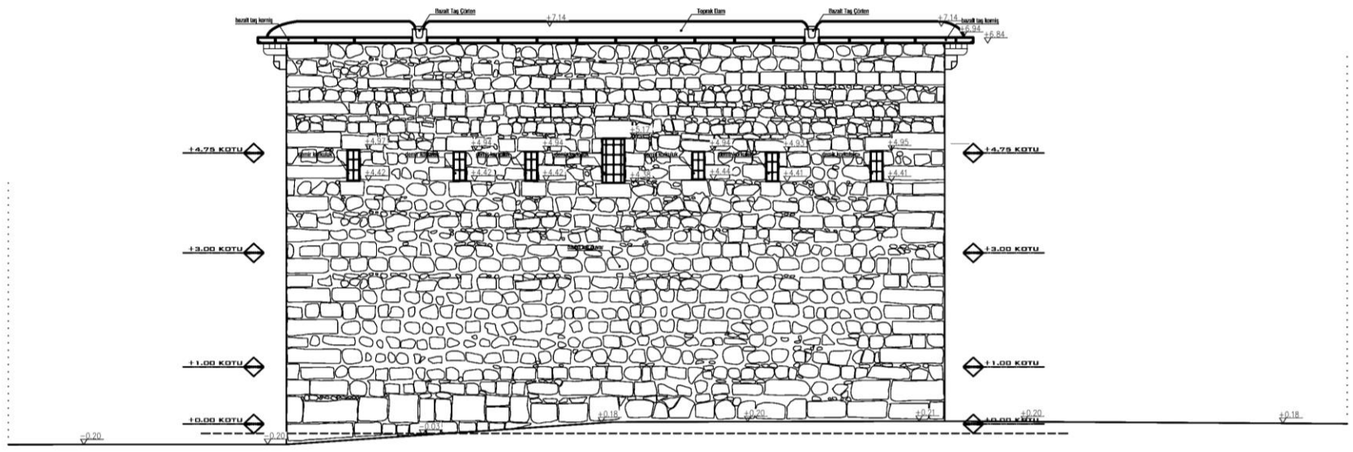
PAFTA ADI: GÜNEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	6	PAFTA NO:	9

0 1 2 3m

Şekil 5.146 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu- Güney Cephesi

Doğu Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

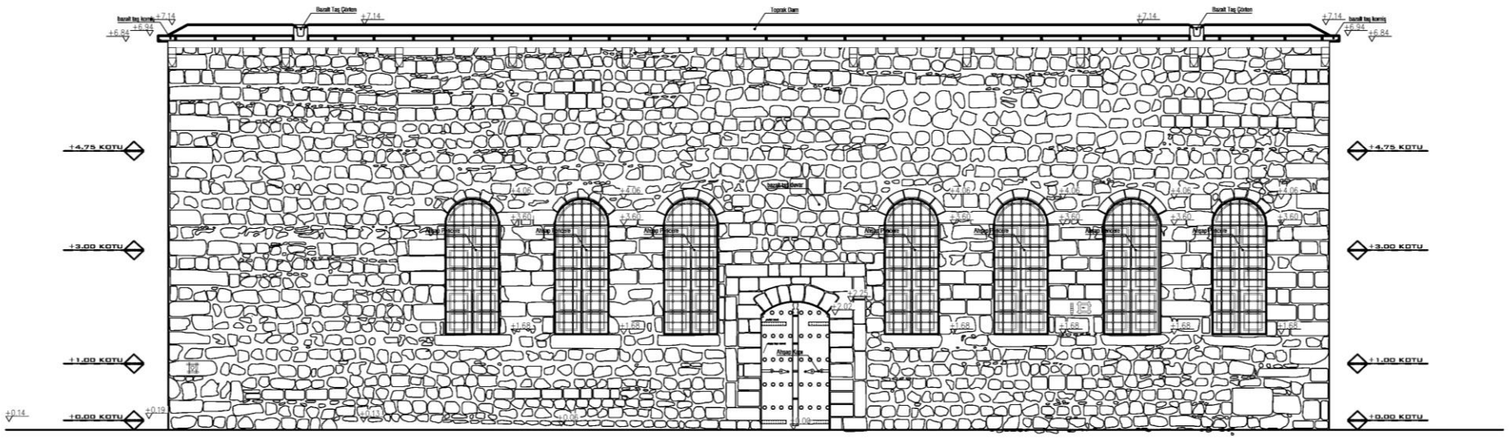
PAFTA ADI: DOĞU CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	6	PAFTA NO:	10

0 1 2 3m

Şekil 5.147 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu Doğu Cephesi

Kuzey Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

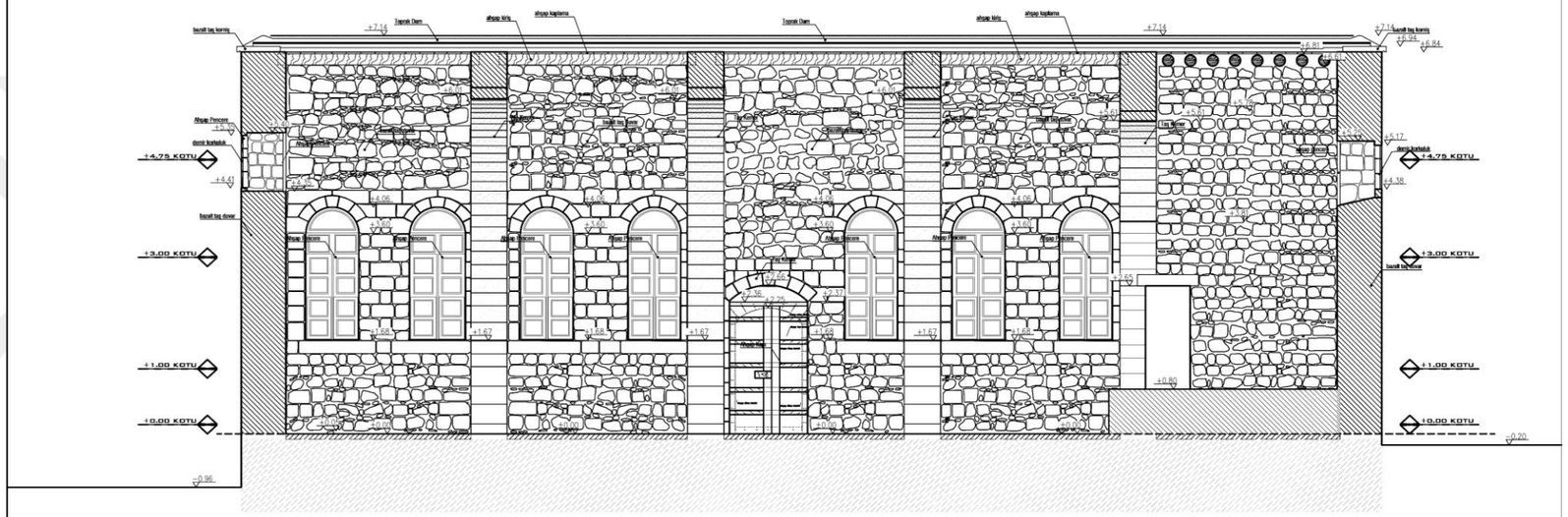
PAFTA ADI: KUZEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	6	PAFTA NO:	11

0 1 2 3m

Şekil 5.148 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu Kuzey Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLAR

RESTORASYON

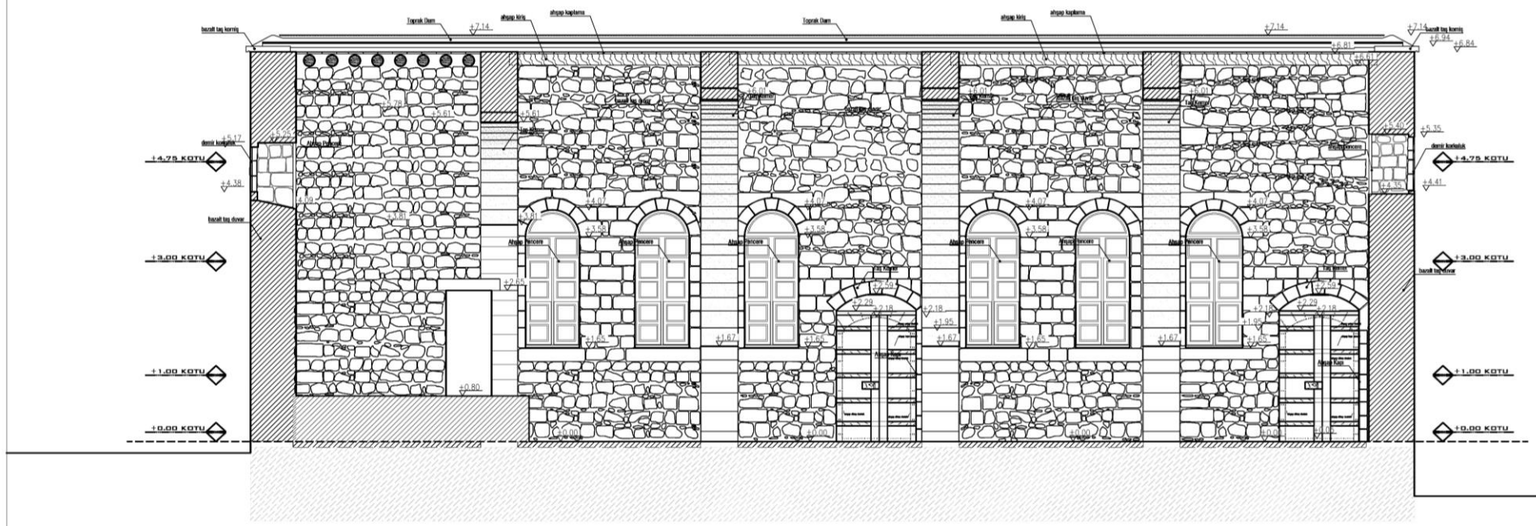
PAFTA ADI: A-A KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	12

0 1 2 3m

Şekil 5.149 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-A-A kesiti

B-B Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

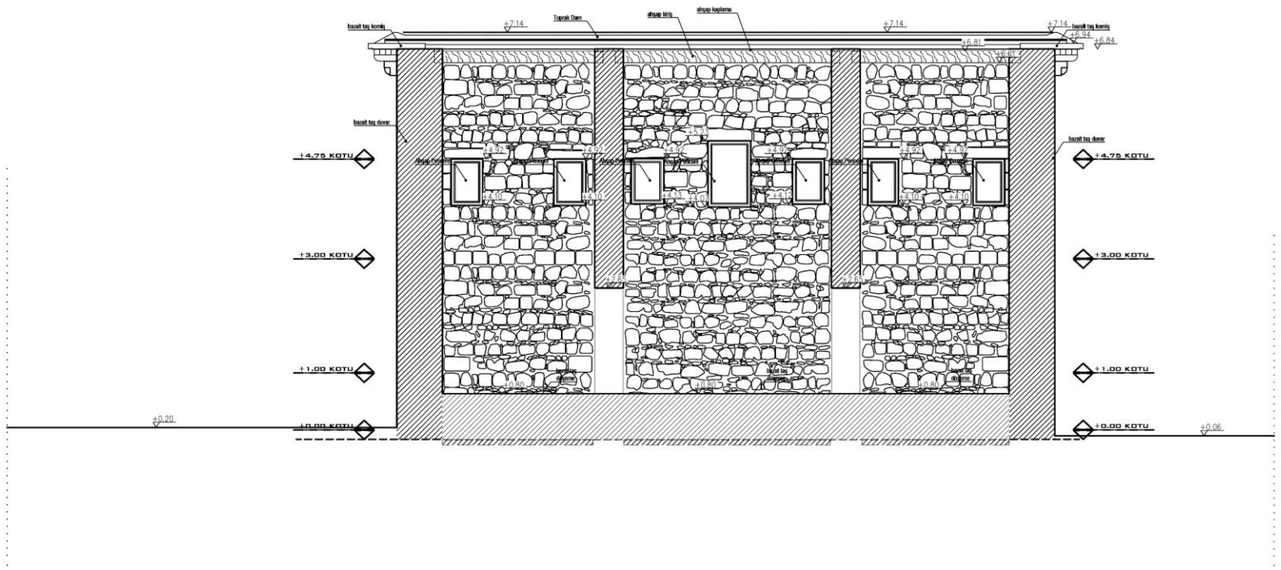
PAFTA ADI: B-B KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	13

0 1 2 3m

Şekil 5.150 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-B-B kesiti

1-1 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

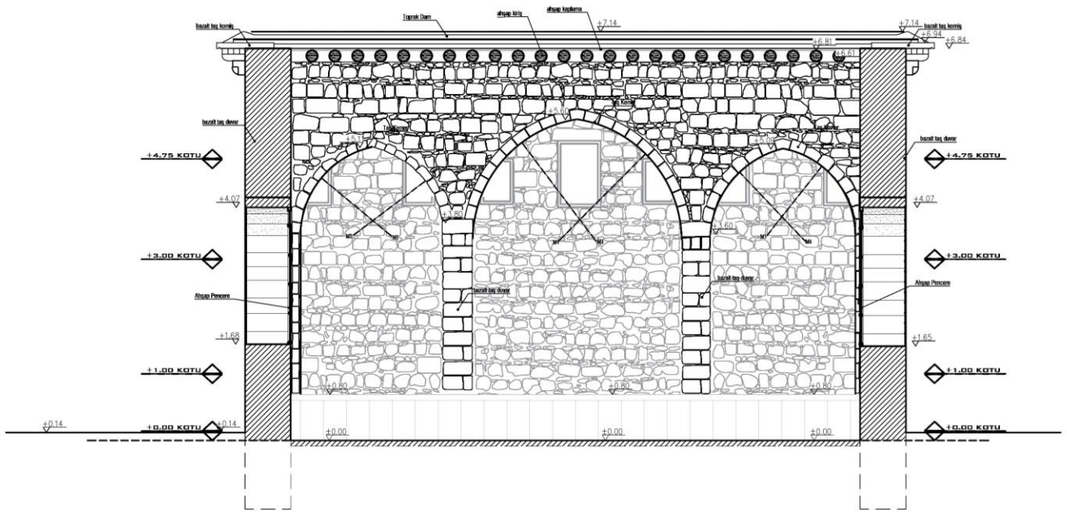
PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	14

0 1 2 3m

Şekil 5.151 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-1-1 Kesiti

2-2 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

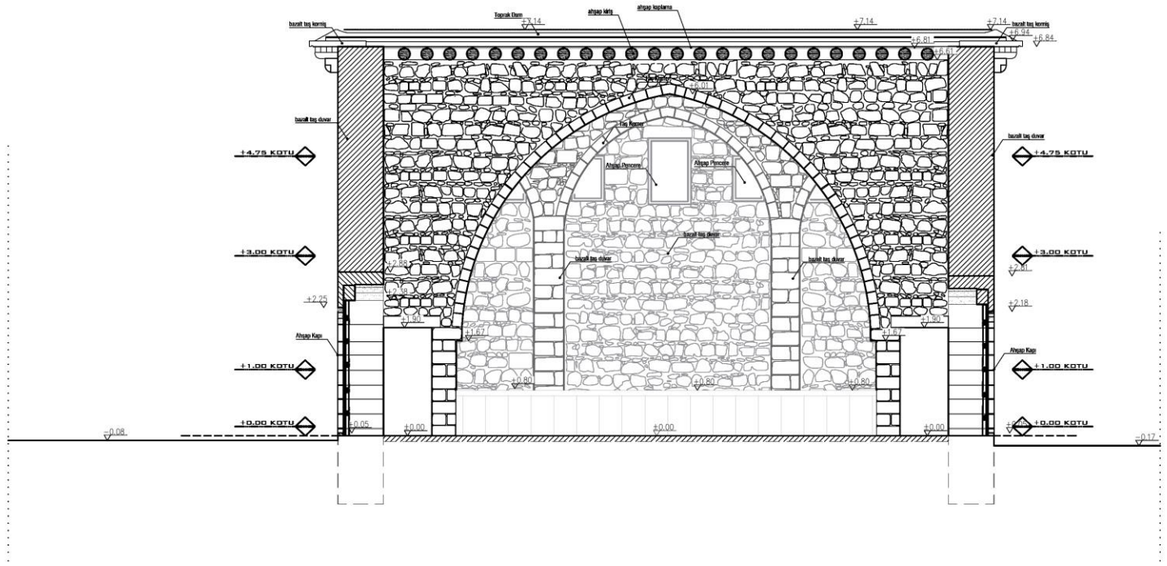
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	15

0 1 2 3m

Şekil 5.152 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu 2-2 Kesiti

3-3 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

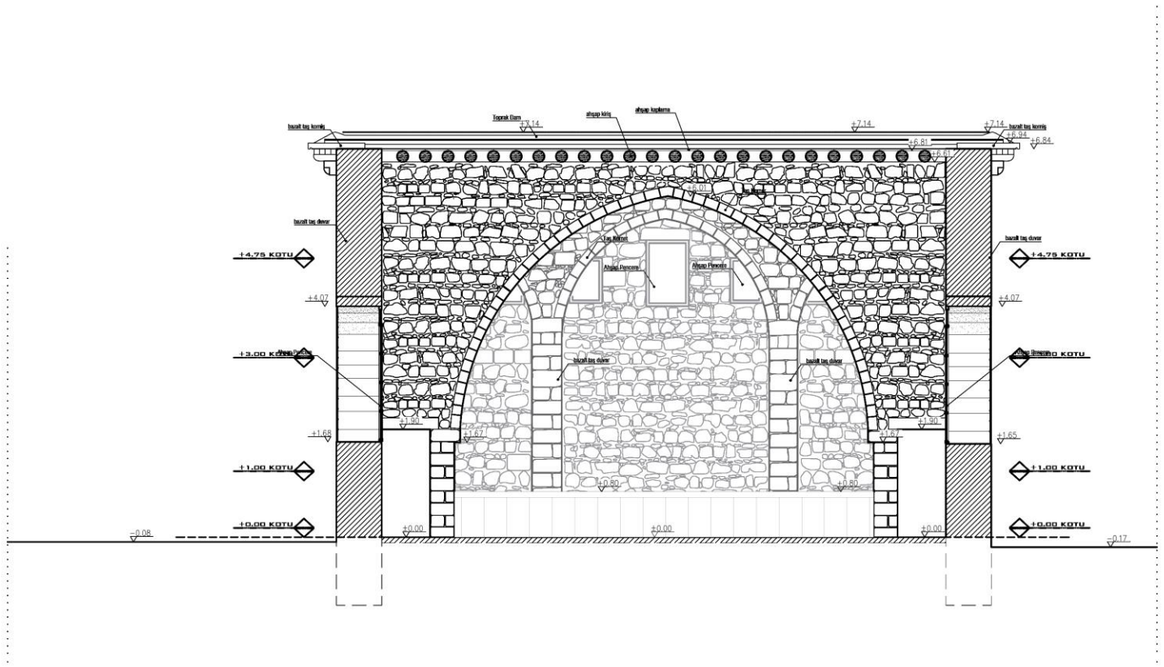
PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	16

0 1 2 3m

Şekil 5.153 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu 3-3 Kesiti

4-4 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

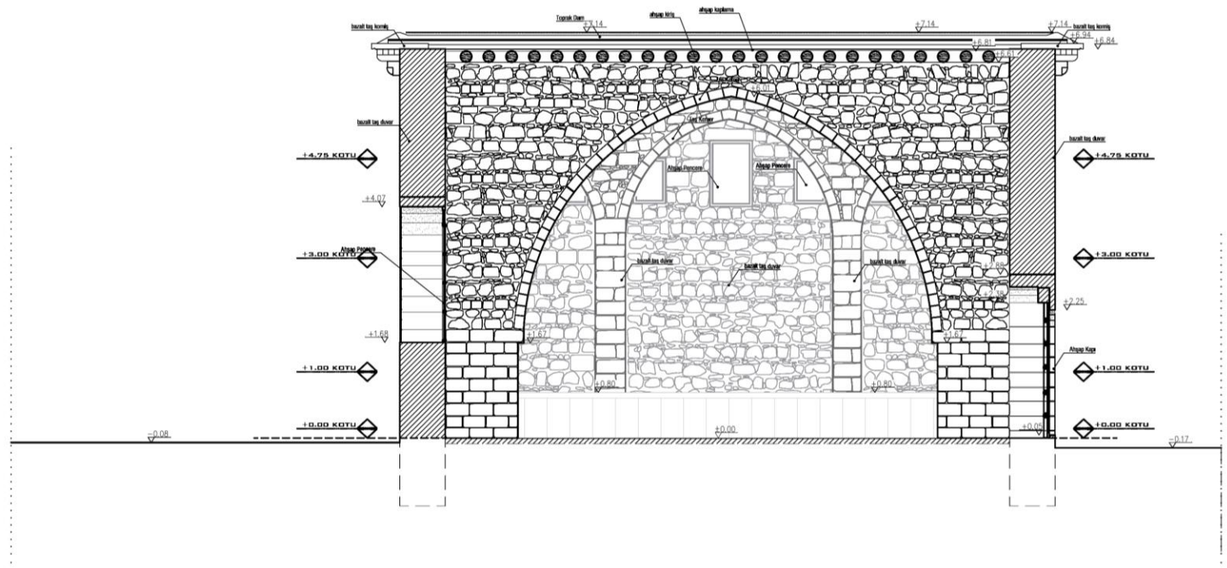
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	17

0 1 2 3m

Şekil 5.154 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu 4-4 Kesiti

5-5 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

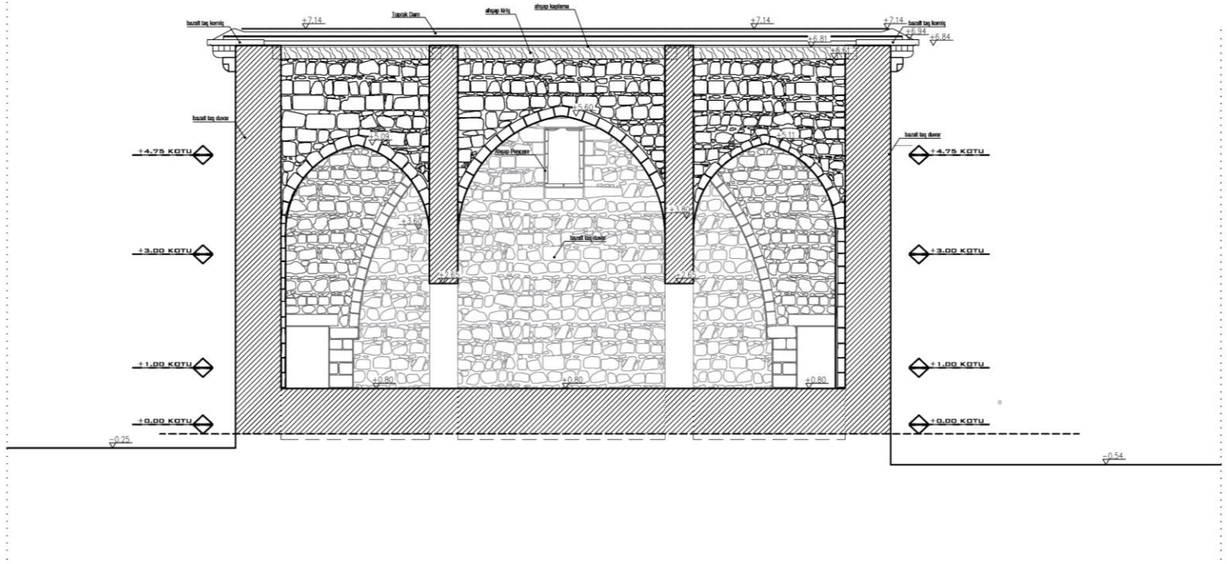
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	18

0 1 2 3m

Şekil 5.155 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-5-5 Kesiti

1'-1' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

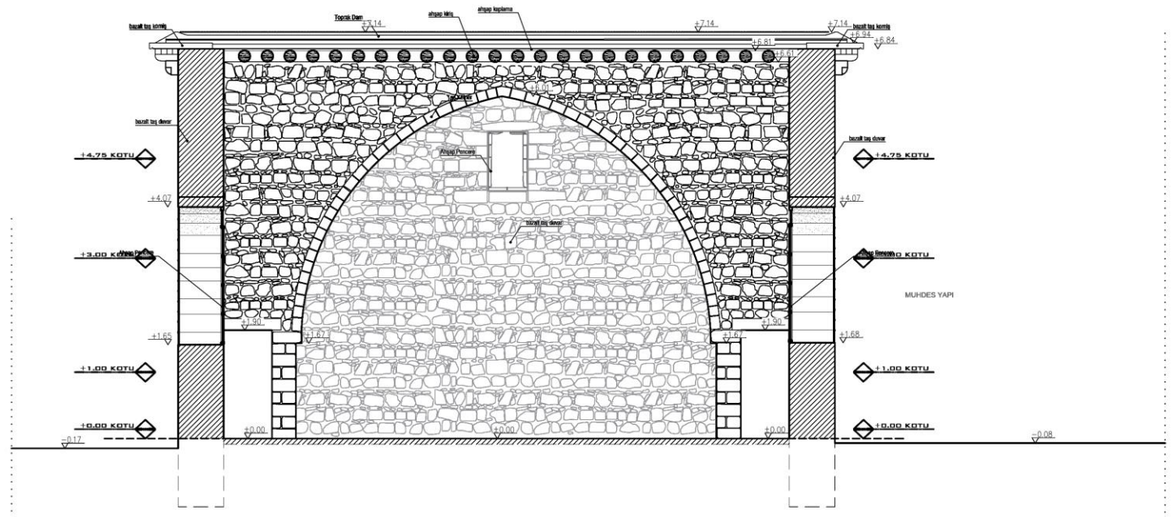
PAFTA ADI: 1'-1' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	19

0 1 2 3m

Şekil 5.156 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-1’-1’ kesiti

2'-2' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

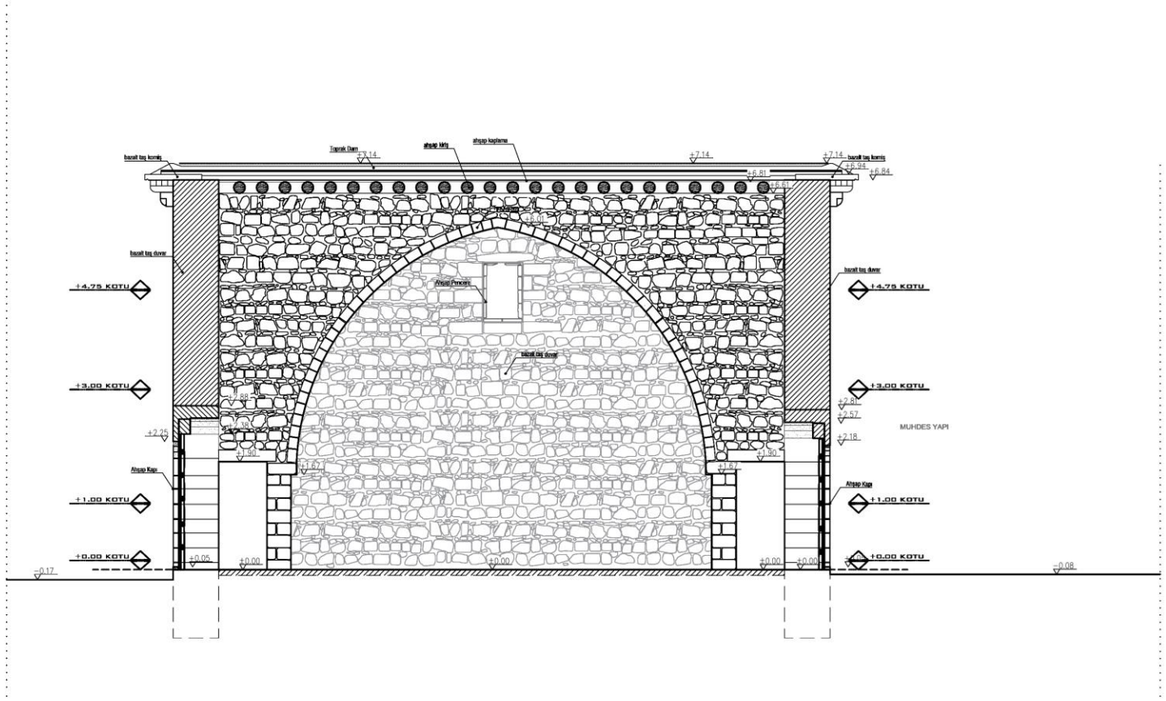
PAFTA ADI: 2'-2' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	20

0 1 2 3m

Şekil 5.157 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-2'-2' kesiti

3'-3' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

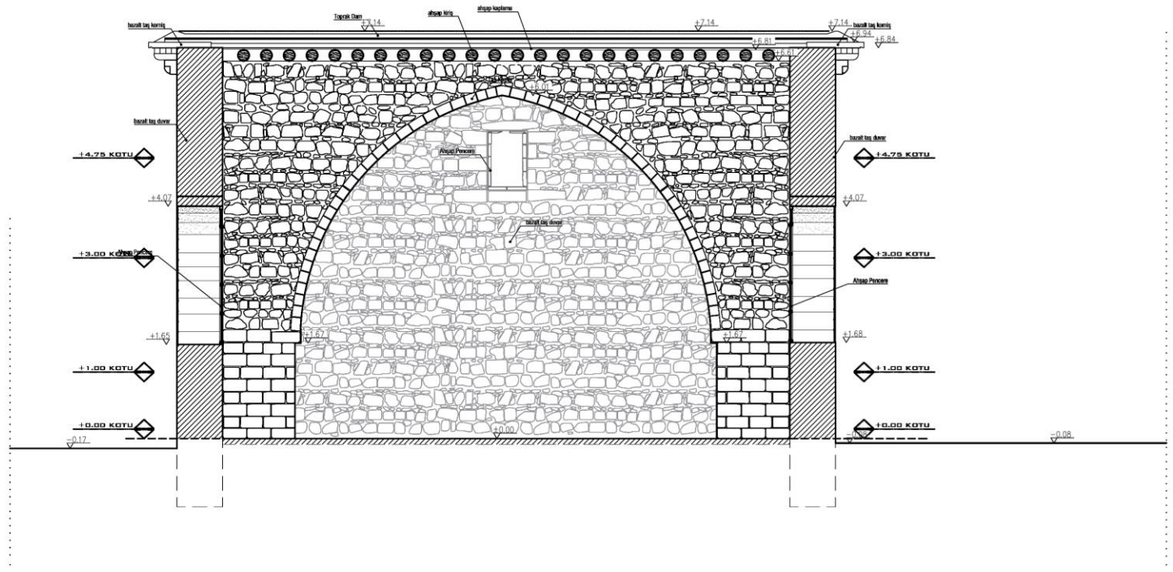
PAFTA ADI: 3'-3' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	21

0 1 2 3m

Şekil 5.158 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-3'-3' Kesiti

4'-4' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

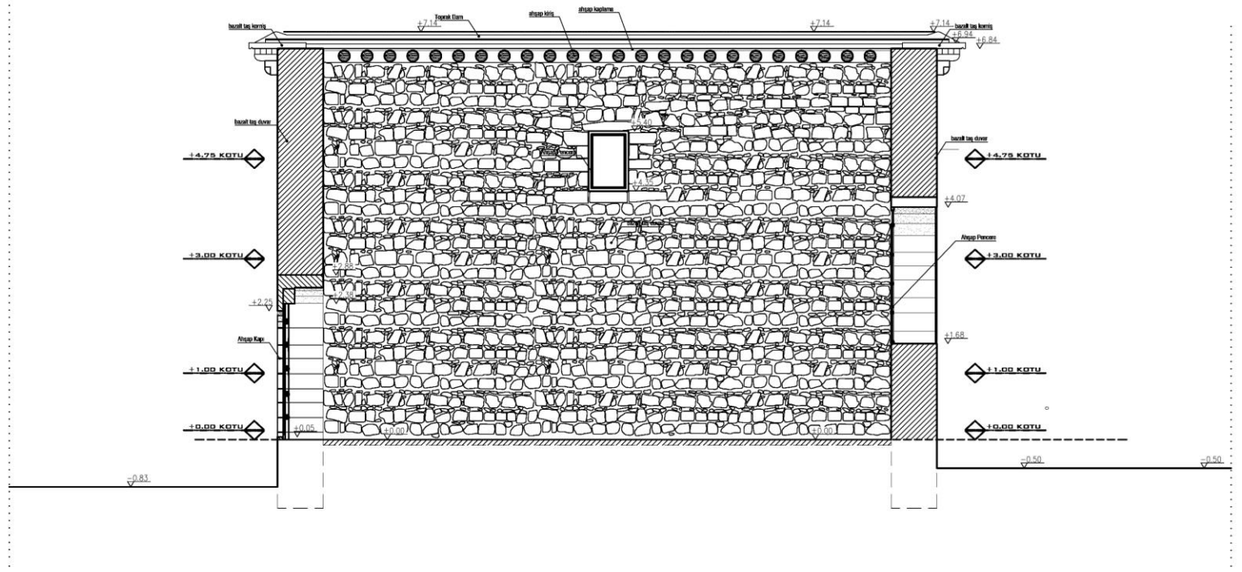
PAFTA ADI: 4'-4' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	6	PAFTA NO:	22

0 1 2 3m

Şekil 5.159 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu -4'-4' Kesiti

5'-5' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

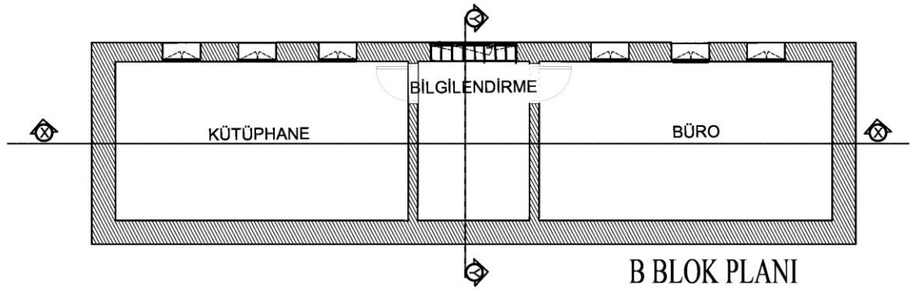
PAFTA ADI: 5'-5' KESİTİ

KESİTLER

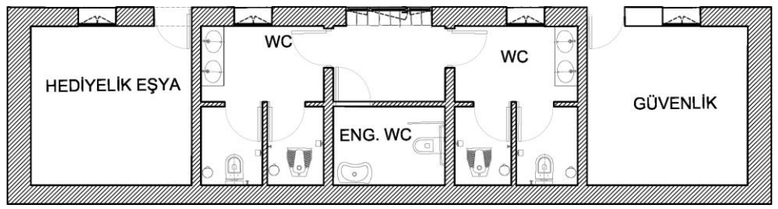
SET NO:	6	PAFTA NO:	23

0 1 2 3m

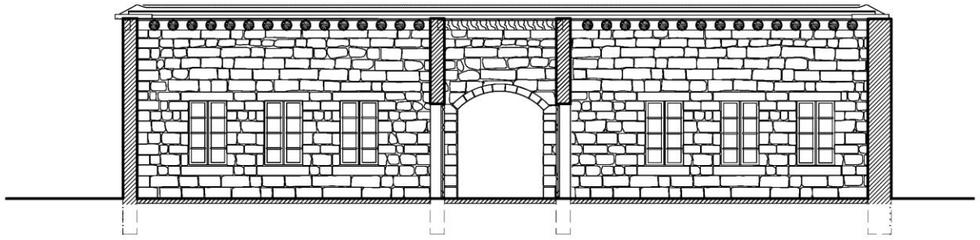
Şekil 5.160 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu-5'-5' Kesiti

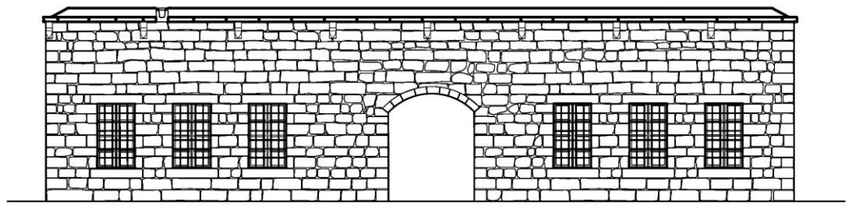
B BLOK PLANI

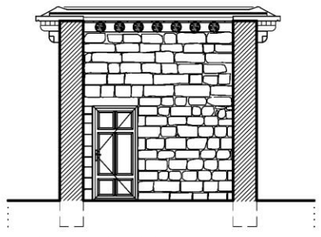
A BLOK PLANI

B blok X-X kesiti

B blok Ön Cephe

B blok Y-Y kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [x] RESTORASYON
- [ ] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON

PAFTA ADI: MÜŞTEMİLAT

PLAN-KESİT-GÖRÜNÜŞ

SET NO:	6	PAFTA NO:	24

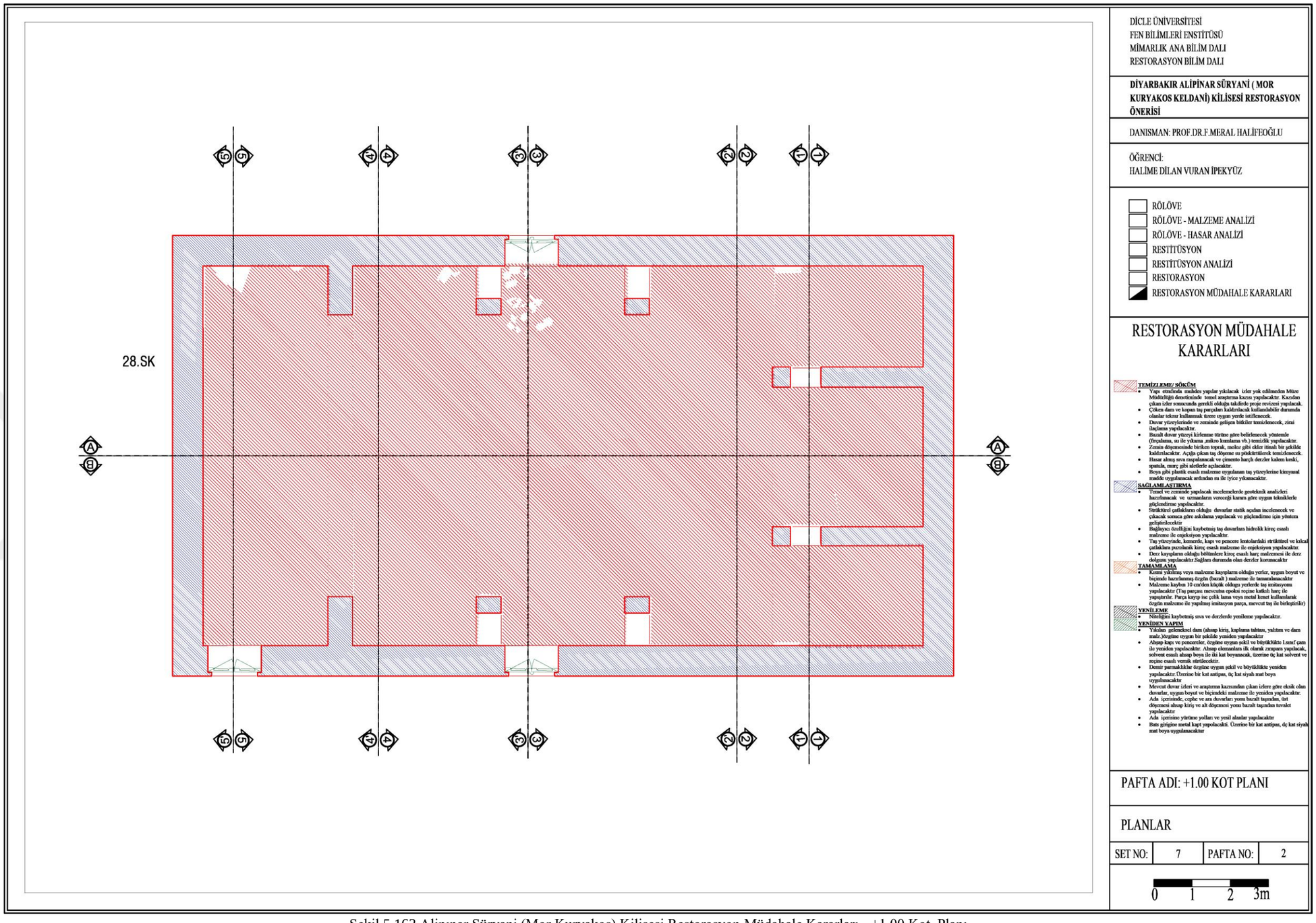
0 1 2 3m

Şekil 5.161 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyonu- Müştemilatları

5.5.8 Restorasyon Müdahale Analizleri

Şekil 5.162 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Vaziyet Planı

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ☐ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ◪ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mahdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikmi toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar almış sıva raspalınacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği kararı göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarları hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere lentolardaki strüktürel ve kılcal çatlakları puzolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarını olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybını 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Nitelğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanlara ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Ibatı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

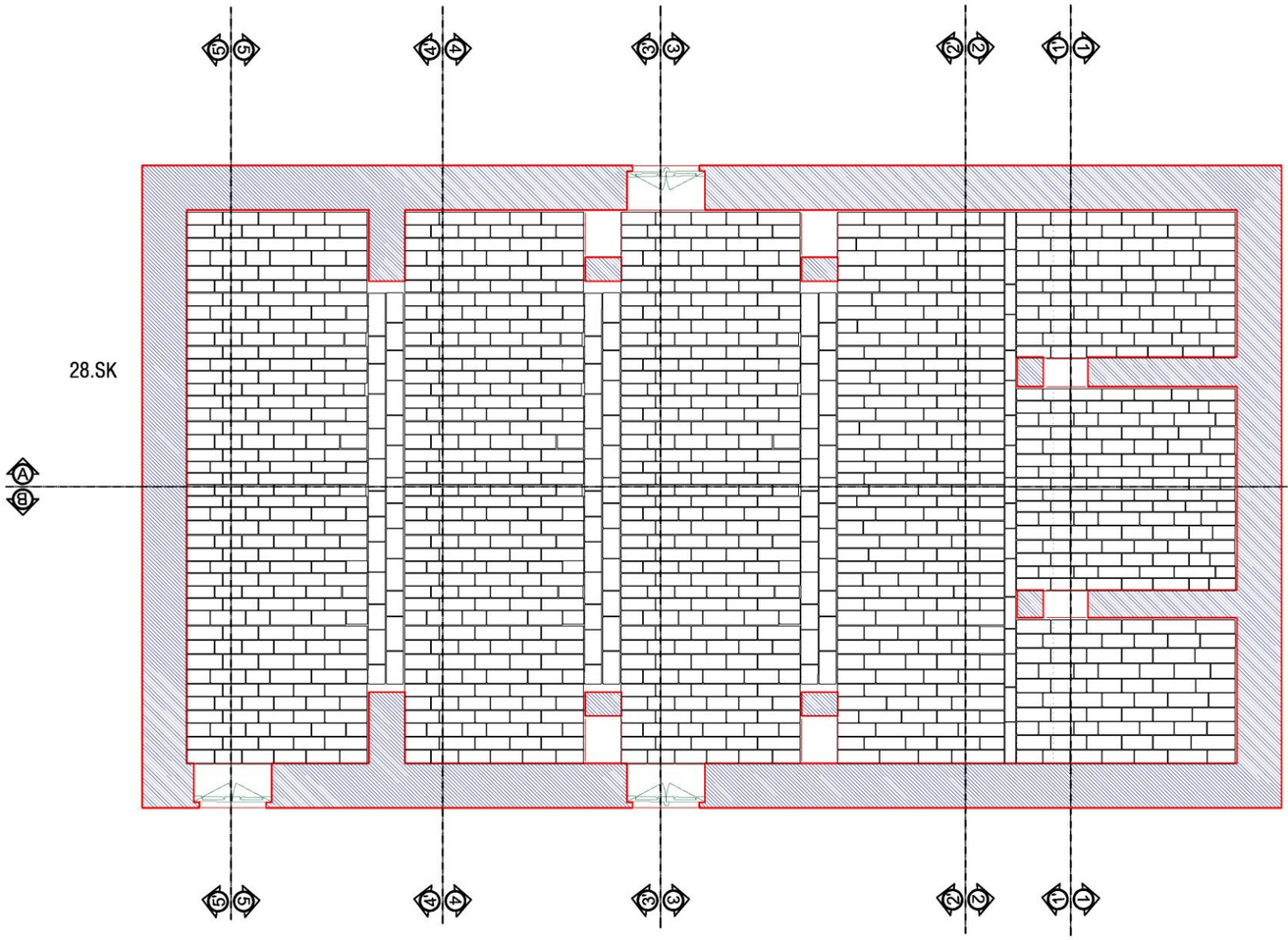
PAFTA ADI: +1.00 KOT PLANI

PLANLAR

SET NO:	7	PAFTA NO:	2

0 1 2 3m

Şekil 5.163 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları -+1.00 Kot Planı

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ☐ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ◪ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mühdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kalıtlacak kullanılabilir durumda olanlar teknik kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikem toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, mıerç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere kentolarıdaki strüktüred ve kısmen çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarının olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Nitelğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çamı ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, caplıe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

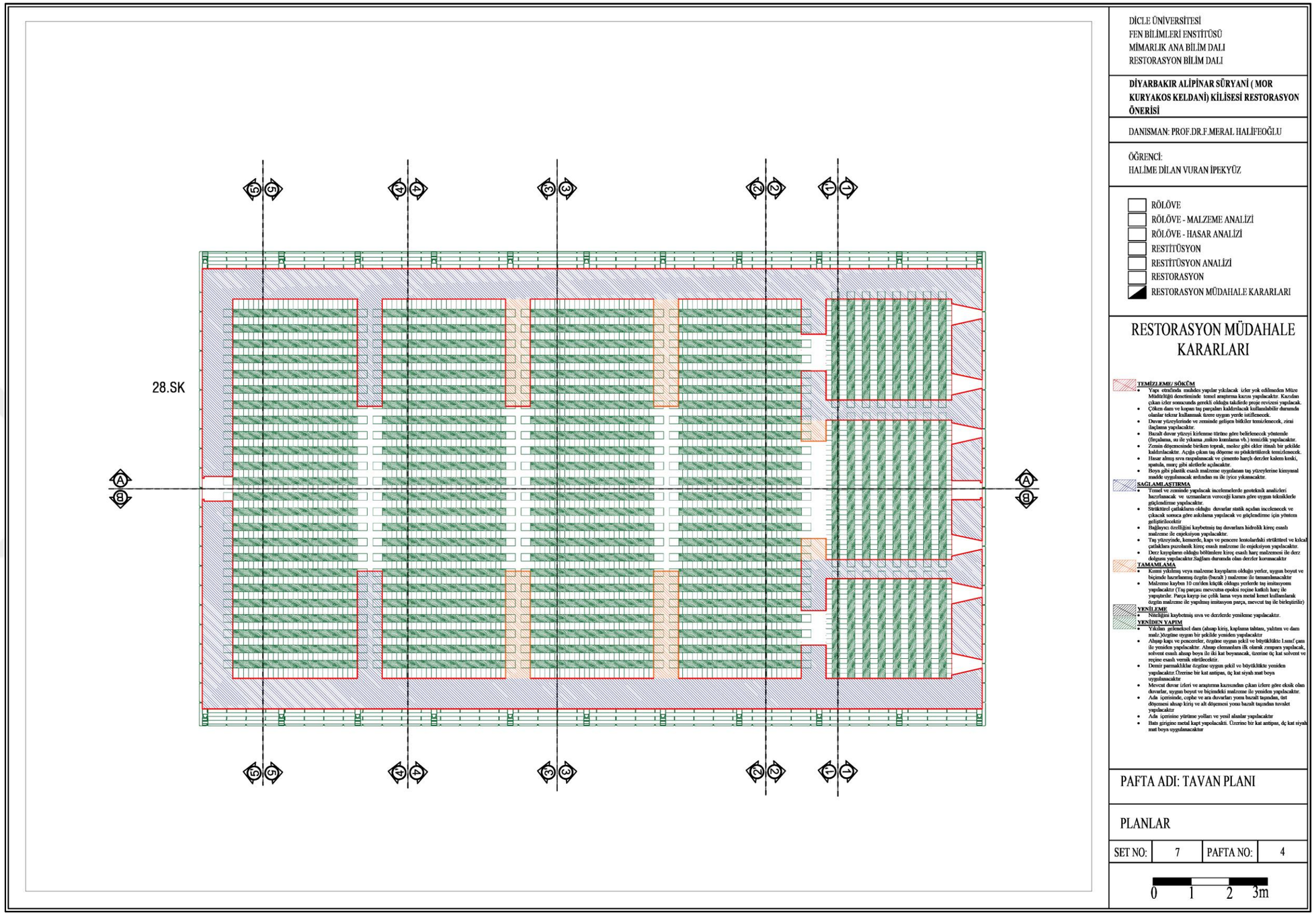
PAFTA ADI: DÖŞEME PLANI

PLANLAR

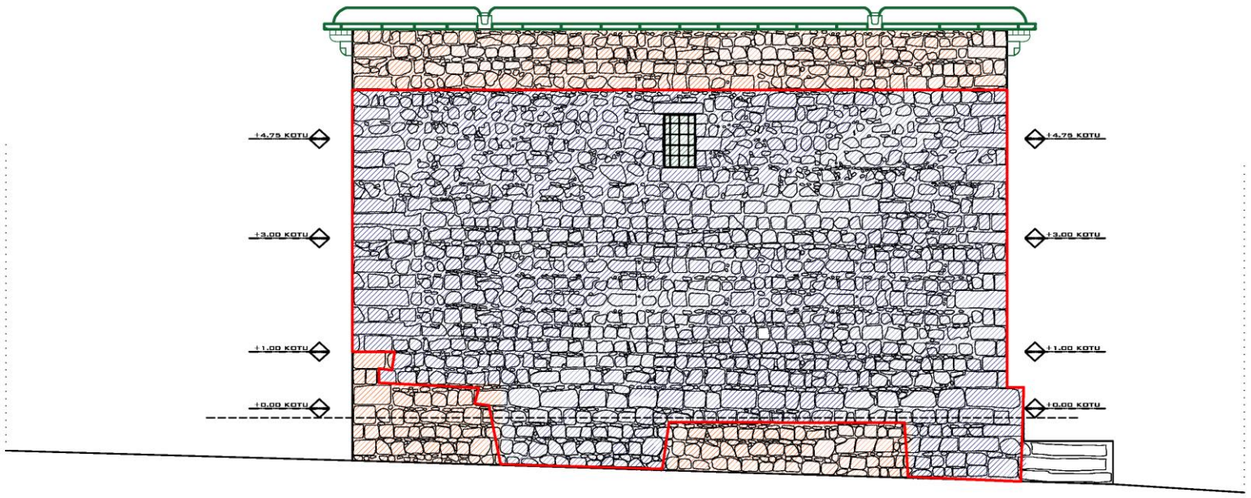
SET NO:	7	PAFTA NO:	3

0 1 2 3m

Şekil 5.164 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Döşeme Planı

Şekil 5.165 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Tavan Planı

Batı Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ☐ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ◪ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında muhdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar teknik kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kaşı ve pencere kenetlerdeki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Nitteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanların ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

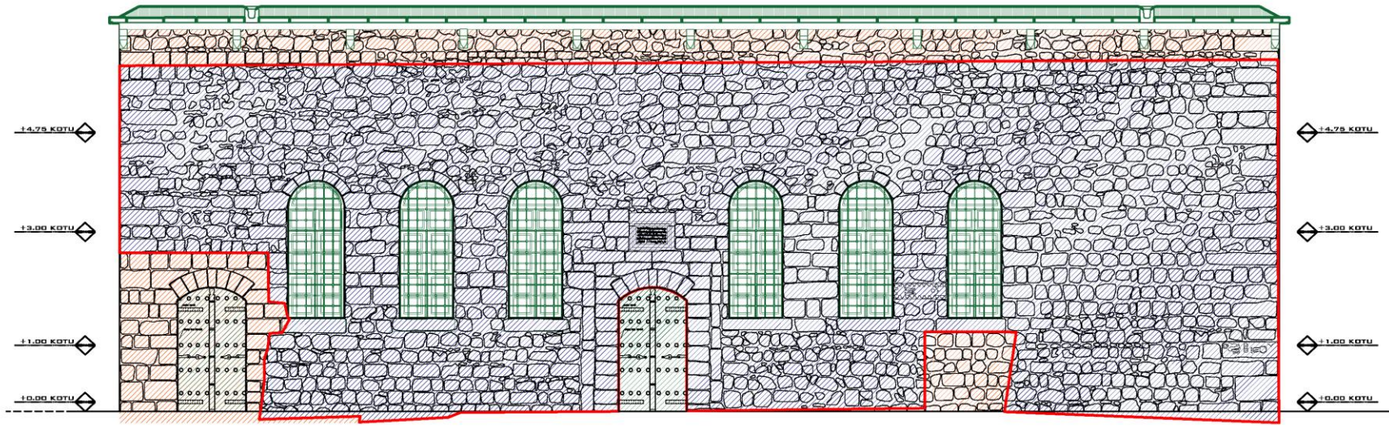
PAFTA ADI: BATI CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	7	PAFTA NO:	8

0 1 2 3m

Şekil 5.166 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Batı Cephesi

Güney Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [x] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yığa etrafında muhdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çökm dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Devar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt devar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikm toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alınış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, mıcı gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarlara hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kaşı ve pencere kenarlarındaki strüktürel ve kılcal çatlaklara pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarını olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanlara ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

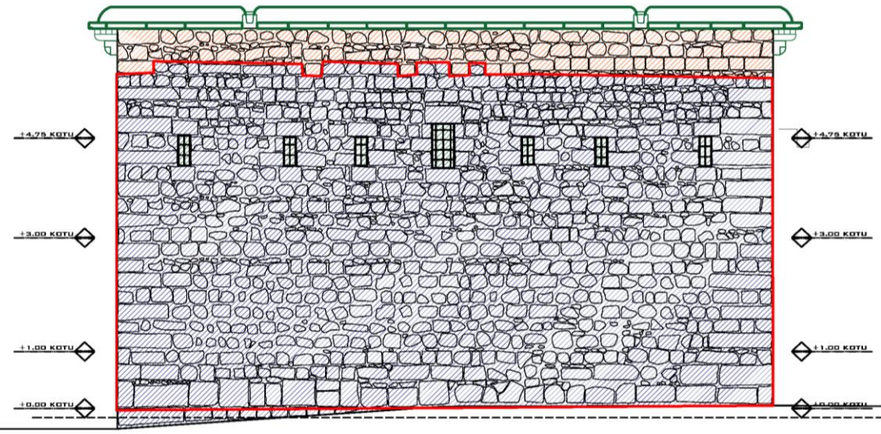
PAFTA ADI: GÜNEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	7	PAFTA NO:	9

0 1 2 3m

Şekil 5.167 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Güney Cephesi

Doğu Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mahdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikmi toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar almış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, mıraç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarlara hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere lentolarındaki strüktürel ve kalıcı çatlaklara puzolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarının olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kırılıp taş çelik lama veya metal kemet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Nitelliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kuplaması tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanlara ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Adla içerisinde, cephe ve ara duvarları yoma bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yoma bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Adla içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

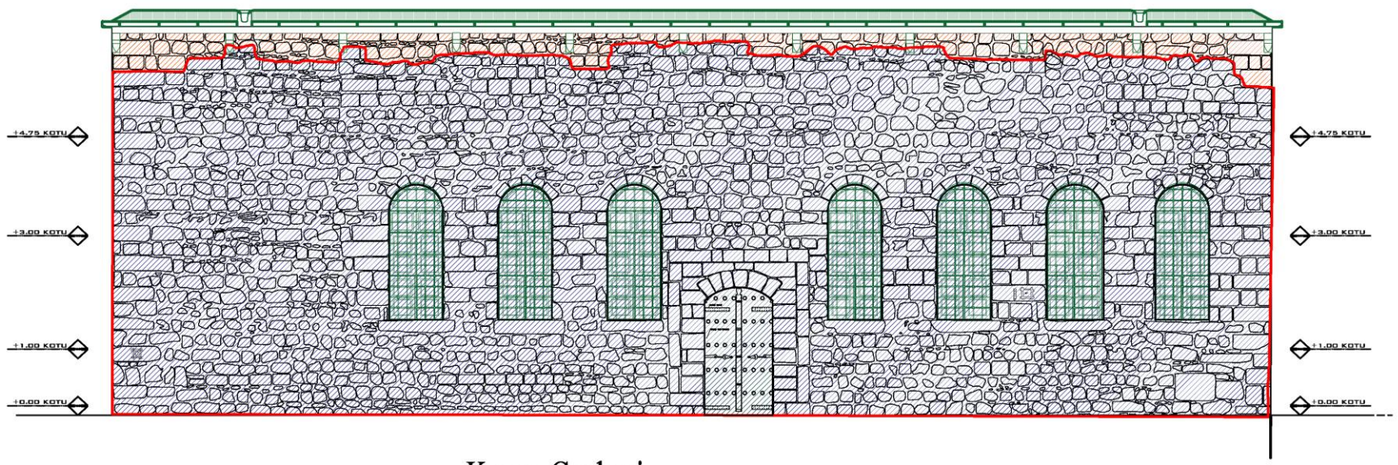
PAFTA ADI: BATI CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	7	PAFTA NO:	10

0 1 2 3m

Şekil 5.168 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Doğu Cephesi

Kuzey Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [x] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mahdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çökmüş dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirleanme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikmiş toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar almış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal maske uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere lentolarındaki strüktürel ve kılcal çatlakların puzolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarının olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kesit kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanlara ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

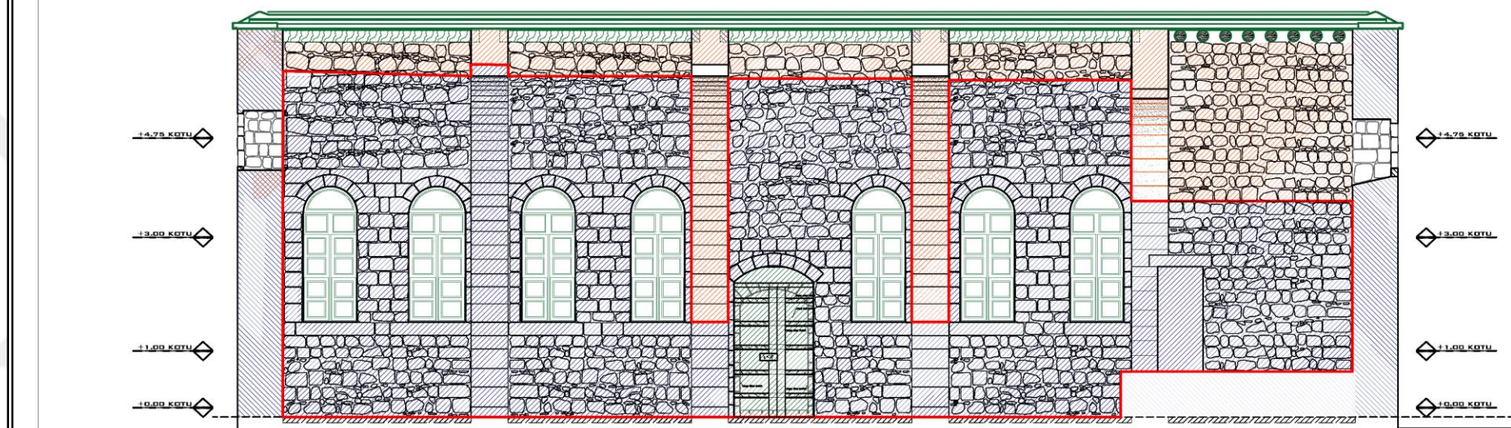
PAFTA ADI: KUZEY CEPHESİ

CEPHELER

SET NO:	7	PAFTA NO:	11

0 1 2 3m

Şekil 5.169 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları Kuzey Cephesi

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [x] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mühdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar almış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere kentolarıdaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarının olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çamı ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanların ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

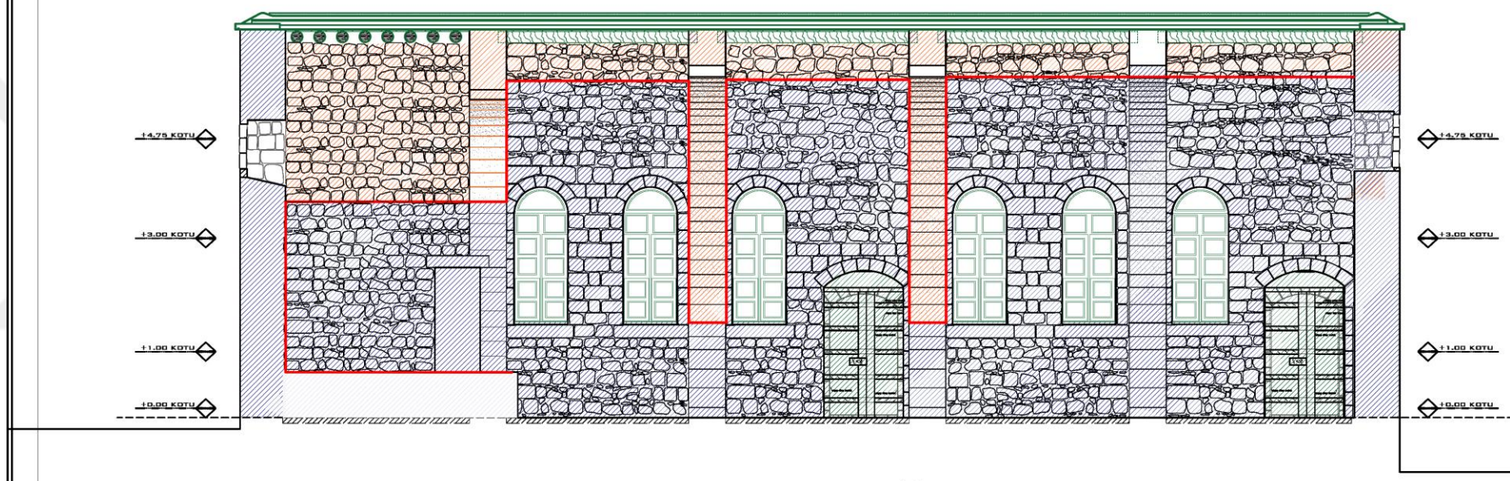
PAFTA ADI: A-A KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	12

0 1 2 3m

Şekil 5.170 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları A-A Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [x] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yığa etrafında muhdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli oldukça takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çökm dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Devar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt devar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikm toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alınış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarlara hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere kenarlarındaki strüktürel ve kısmi çatlaklara pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarını olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam sualz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanlara ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

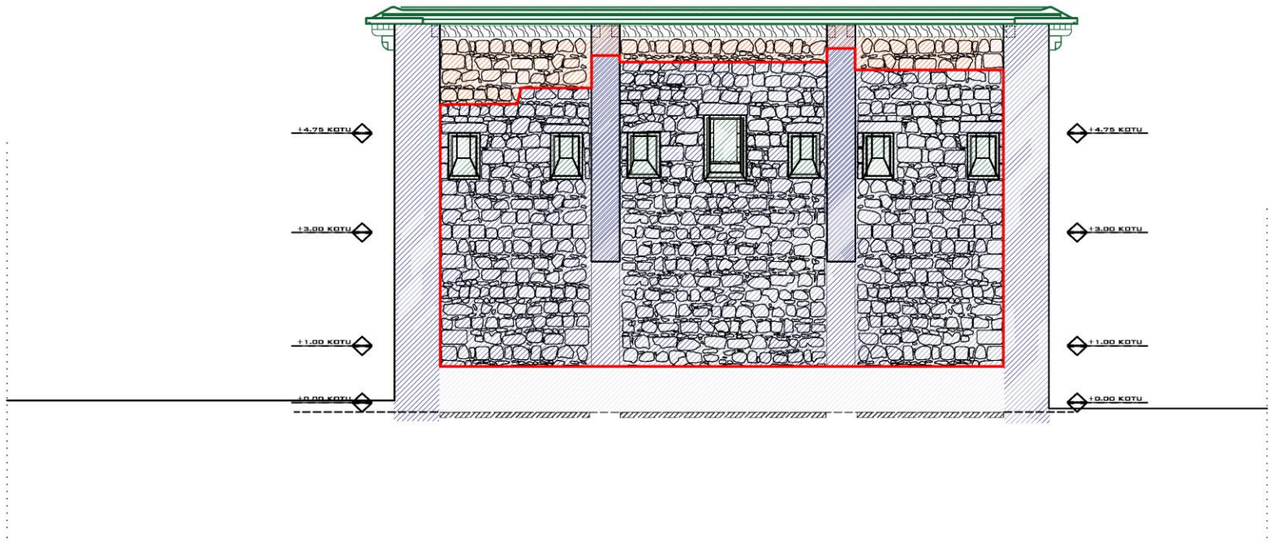
PAFTA ADI: B-B KESİTLERİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	13

0 1 2 3m

Şekil 5.171 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları B-B Kesiti

1-1 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yağa etrafında muhdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çökmüş dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikmiş toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar almış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarlara hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kaşa ve pencere kenetlerdeki strüktürel ve kılcal çatlaklara pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıpların olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (buzalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, caplar ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

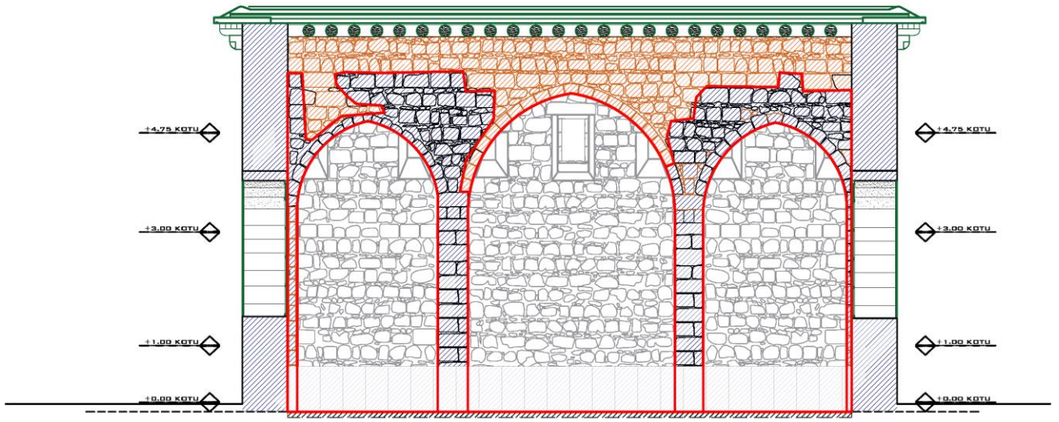
PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	14

0 1 2 3m

Şekil 5.172 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 1-1 Kesiti

2-2 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ☐ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ◪ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında muhdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere kentolarındaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarını olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

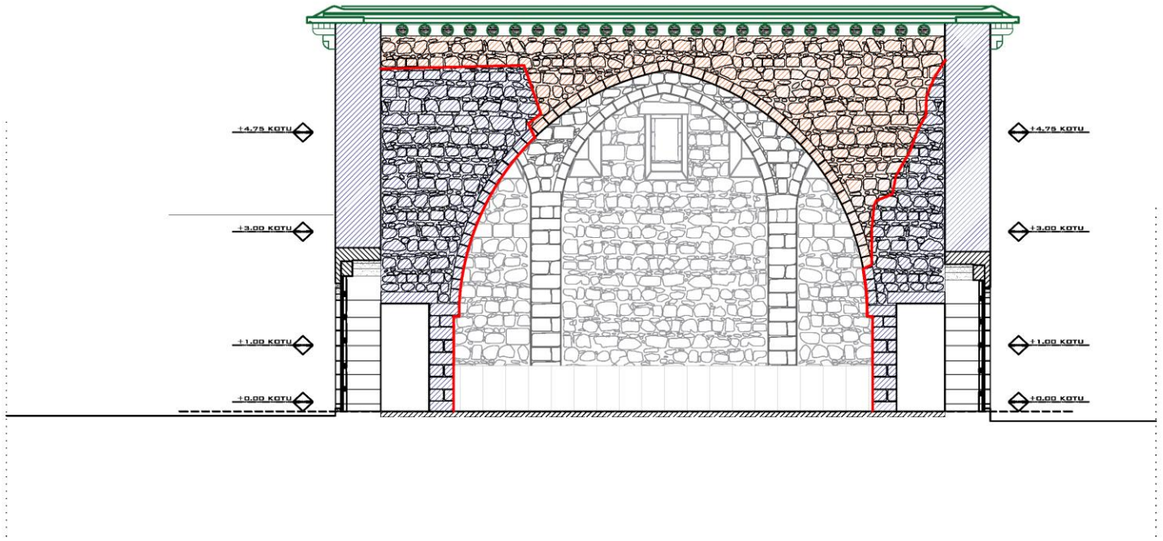
PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	15

0 1 2 3m

Şekil 5.173 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 2-2 Kesiti

3-3 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında tahribes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımş sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kaşı ve pencere kenetlerdeki strüktürel ve kılcal çatlaklara pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yesil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

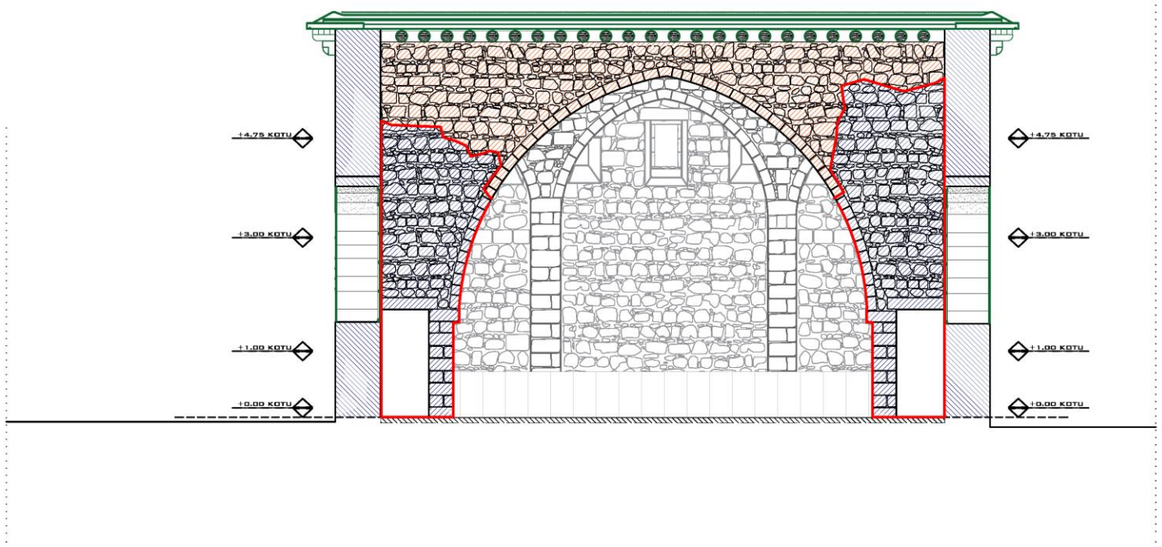
PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	16

0 1 2 3m

Şekil 5.174 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 3-3 Kesiti

4-4 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [x] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mühdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar teknik kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere kentolarıdaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarını olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte I.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

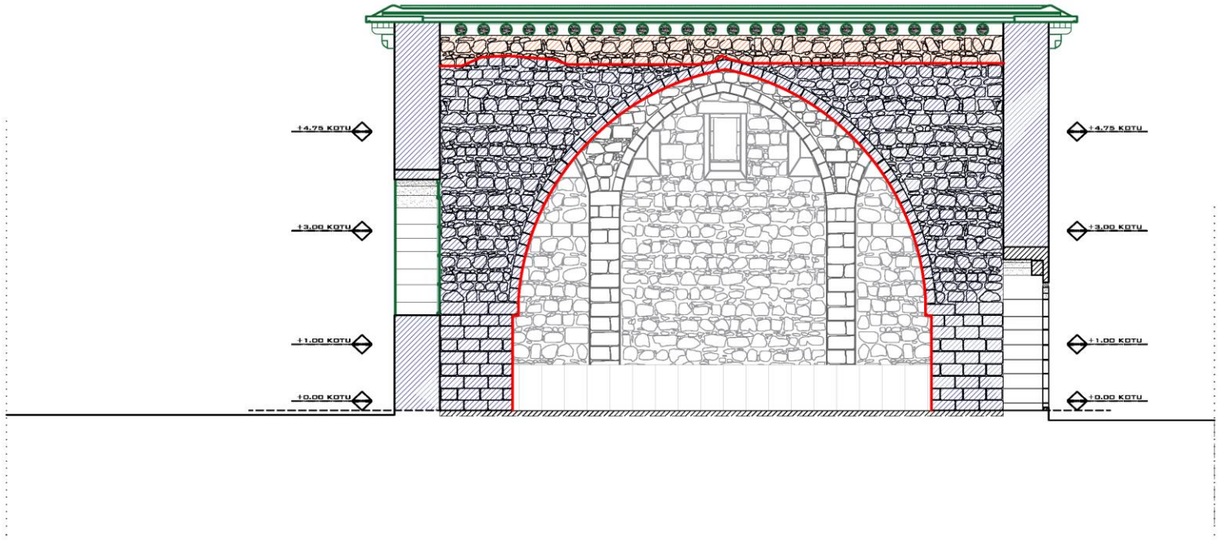
PAFTA ADI: 4-4 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	17

0 1 2 3m

Şekil 5.175 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 4-4 Kesiti

5-5 Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ☐ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ◪ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yığa etrafında muhdes yapılar yıklacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli oldukça takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çökm dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Devar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt devar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikm toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alınış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, mıcı gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarlara hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere lentolarındaki strüktürel ve kılcal çatlaklara pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıpların olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanlara ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

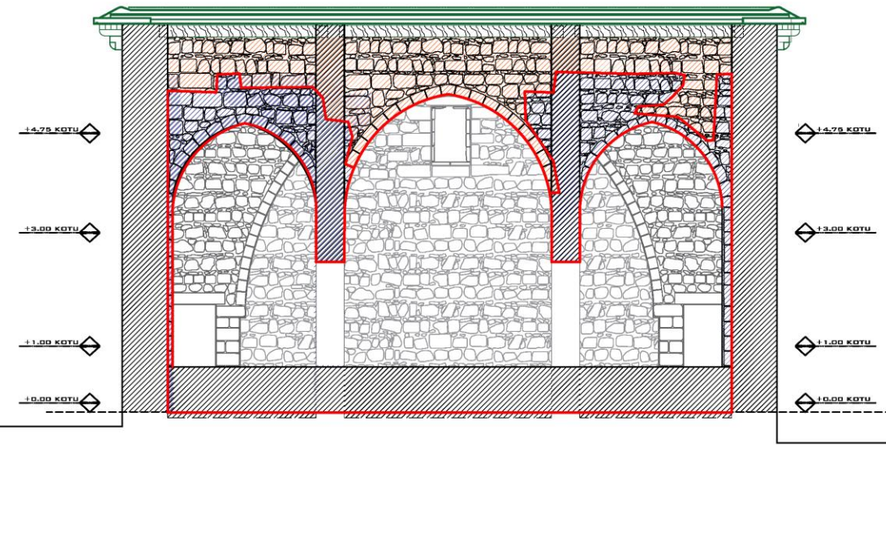
PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	18

0 1 2 3m

Şekil 5.176 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 5-5 Kesiti

1'-1'

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında muhdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar teknik kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikem toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere kenarlarındaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarını olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Nitteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanlara ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

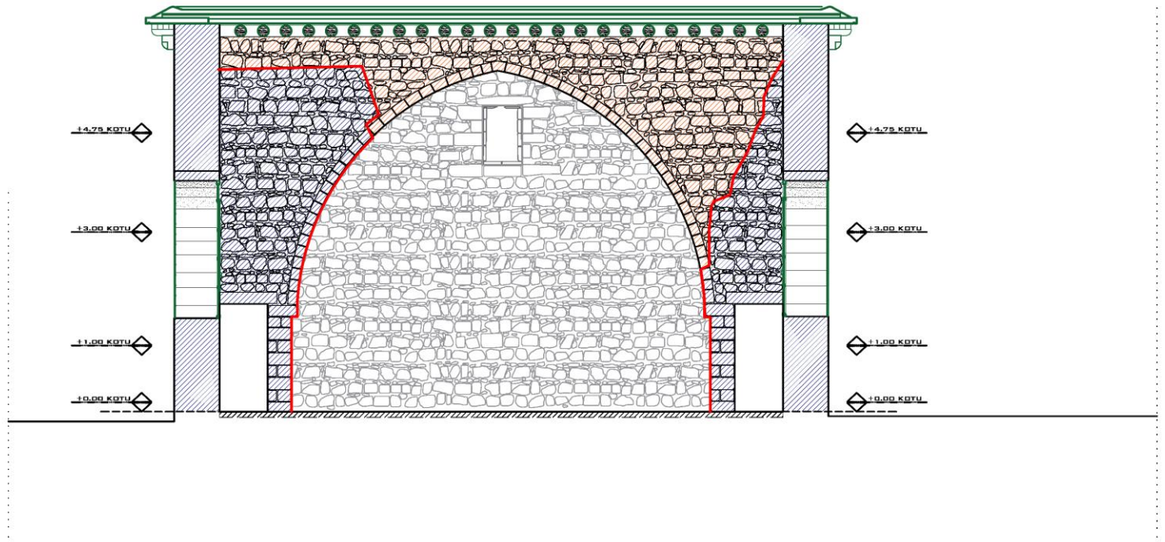
PAFTA ADI: 1'-1' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	19

0 1 2 3m

Şekil 5.177 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 1'-1 Kesiti

2'-2' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- ☐ RÖLÖVE
- ☐ RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- ☐ RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- ☐ RESTİTÜSYON
- ☐ RESTİTÜSYON ANALİZİ
- ☐ RESTORASYON
- ◪ RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yığa etrafında mahalle yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çökmı dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Devar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt devar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde birikmı toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alınış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, mıçı gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kaşı ve pencere kenarlarındaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıpların olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kayıbın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Nitelğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, caphe ve ara duvarları yeni bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yesil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulamacaktır

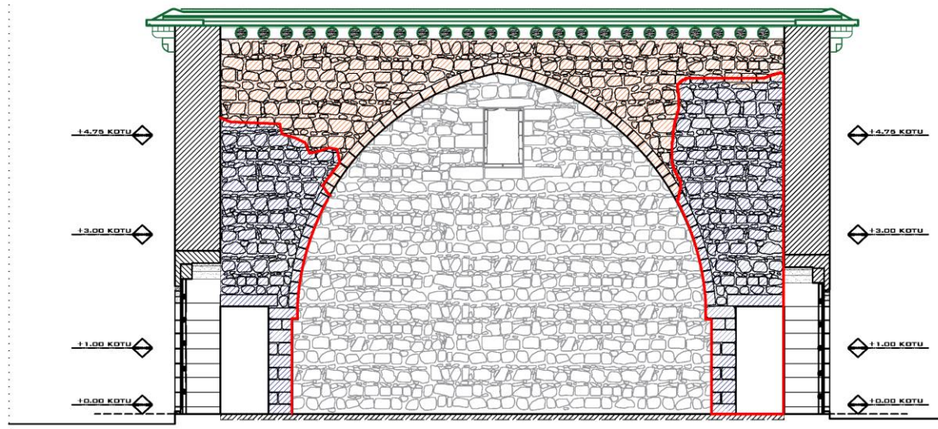
PAFTA ADI: 2'-2' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	20

0 1 2 3m

Şekil 5.178 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 2'-2' Kesiti

3'-3' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [x] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mühdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kalıtlanacak kullanılabilir durumda olanlar teknik kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımş sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere lentolarıdaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarının olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kırıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çamı ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürütme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

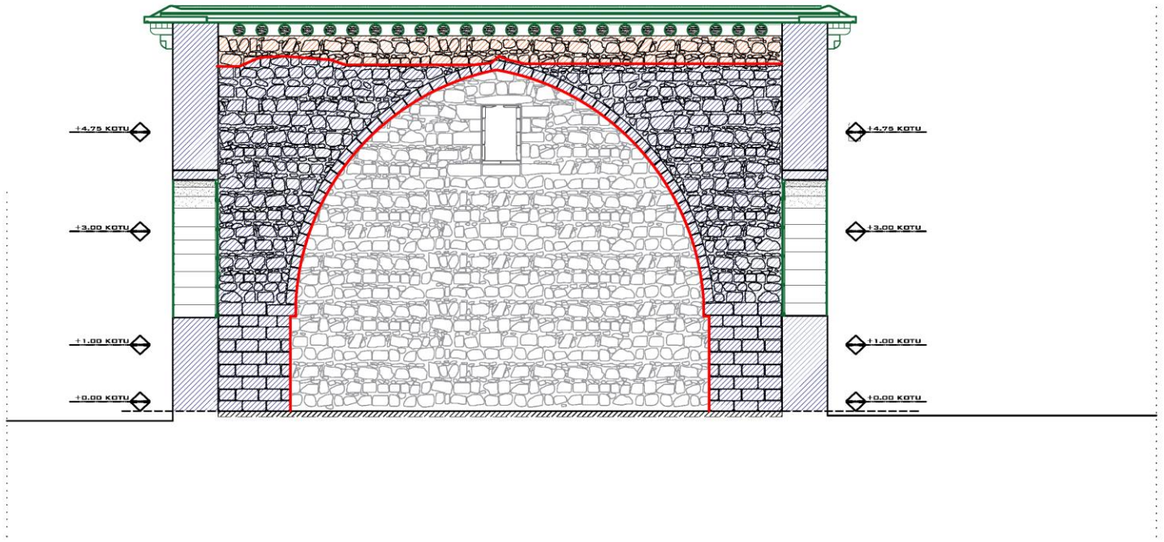
PAFTA ADI: 3'-3' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	21

0 1 2 3m

Şekil 5.179 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 3'-3' Kesiti

4'-4' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- [ ] RÖLÖVE
- [ ] RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- [ ] RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- [ ] RESTİTÜSYON
- [ ] RESTİTÜSYON ANALİZİ
- [ ] RESTORASYON
- [x] RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında mühdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar tekrar kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kaşı ve pencere lentolarıdaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıpların olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kayıbı 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte I.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yesil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

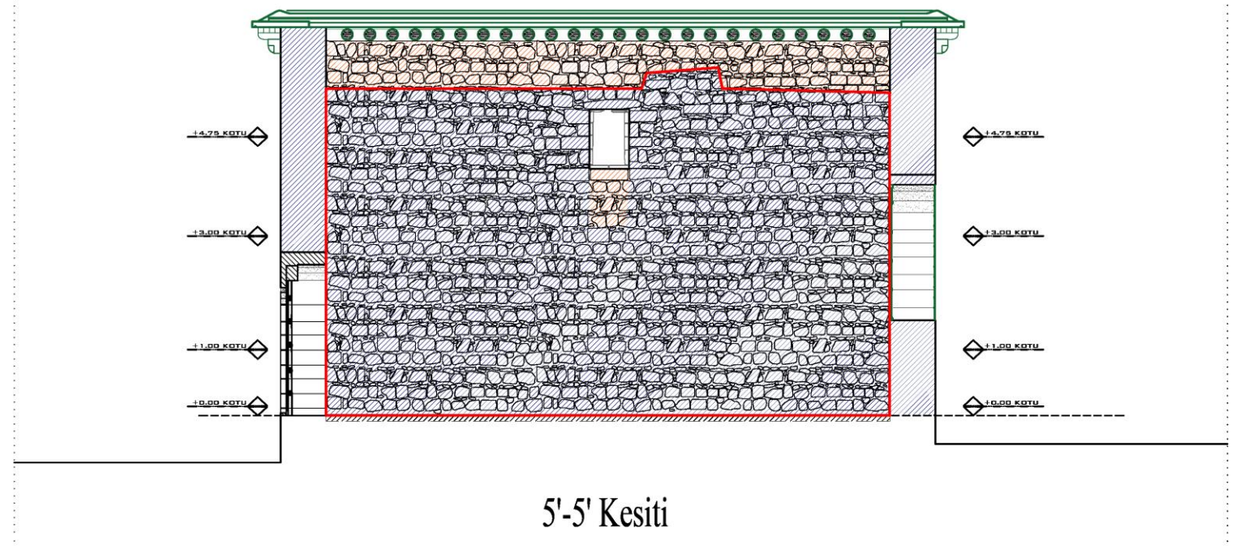
PAFTA ADI: 4'-4' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	22

0 1 2 3m

Şekil 5.180 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 4'-4' Kesiti

5'-5' Kesiti

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
RESTORASYON BİLİM DALI

DİYARBAKIR ALİPİNAR SÜRYANİ (MOR KURYAKOS KELDANİ) KİLİSESİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DANISMAN: PROF.DR.F.MERAL HALİFEOĞLU

ÖĞRENCİ:
HALİME DİLAN VURAN İPEKYÜZ

- RÖLÖVE
- RÖLÖVE - MALZEME ANALİZİ
- RÖLÖVE - HASAR ANALİZİ
- RESTİTÜSYON
- RESTİTÜSYON ANALİZİ
- RESTORASYON
- RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

RESTORASYON MÜDAHALE KARARLARI

TEMİZLEME/ SÖKÜM
- Yapı etrafında muhdes yapılar yıkılacak izler yok edilmeden Müze Müdürlüğü denetiminde temel araştırma kazısı yapılacaktır. Kazıdan çıkan izler sonucunda gerekli olduğu takdirde proje revizesi yapılacak.
- Çöken dam ve kopan taş parçaları kaldırılacak kullanılabilir durumda olanlar teknik kullanmak üzere uygun yerde istiflenecek.
- Duvar yüzeylerinde ve zeminde gelişen bitkiler temizlenecek, zirai ilaçlama yapılacaktır.
- Bazalt duvar yüzeyi kirlenme türüne göre belirlenecek yöntemle (fırçalama, su ile yıkama ,mikro kumlama vb.) temizlik yapılacaktır.
- Zemin döşemesinde biriken toprak, moloz gibi ekler itinalı bir şekilde kaldırılacaktır. Açığa çıkan taş döşeme su püskürtülerek temizlenecek.
- Hasar alımış sıva raspalanacak ve çimento harçlı derzler kalem keski, spatula, murç gibi aletlerle açılacaktır.
- Boya gibi plastik esaslı malzeme uygulanan taş yüzeylerine kimyasal madde uygulanacak ardından su ile iyice yıkanacaktır.

SAĞLAMLAŞTIRMA
- Temel ve zeminde yapılacak incelemelerde geoteknik analizleri hazırlanacak ve uzmanların vereceği karara göre uygun tekniklerle güçlendirme yapılacaktır.
- Strüktürel çatlakların olduğu duvarlar statik açıdan incelenecek ve çıkacak sonuca göre askılama yapılacak ve güçlendirme için yöntem geliştirilecektir
- Bağlayıcı özelliğini kaybetmiş taş duvarların hidrolik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Taş yüzeyinde, kemerde, kapı ve pencere lentolarıdaki strüktürel ve kılcal çatlakları pozolanik kireç esaslı malzeme ile enjeksiyon yapılacaktır.
- Derz kayıplarının olduğu bölümlere kireç esaslı harç malzemesi ile derz dolgusu yapılacaktır.Sağlam durumda olan derzler korunacaktır

TAMAMLAMA
- Kısmi yıkılmış veya malzeme kayıplarını olduğu yerler, uygun boyut ve biçimde hazırlanmış özgün (bazalt) malzeme ile tamamlanacaktır
- Malzeme kaybın 10 cm'den küçük olduğu yerlerde taş imitasyonu yapılacaktır (Taş parçası mevcutsa epoksi reçine katkılı harç ile yapıştırılır. Parça kayıp ise çelik lama veya metal kenet kullanılarak özgün malzeme ile yapılmış imitasyon parça, mevcut taş ile birleştirilir)

YENİLEME
- Niteliğini kaybetmiş sıva ve derzlerde yenileme yapılacaktır.

YENİDEN YAPIM
- Yıkılan geleneksel dam (ahşap kiriş, kaplama tahtası, yalıtım ve dam malz.)özgüne uygun bir şekilde yeniden yapılacaktır
- Ahşap kapı ve pencereler, özgüne uygun şekil ve büyüklükte 1.sınıf çam ile yeniden yapılacaktır. Ahşap elemanları ilk olarak zımpara yapılacak, solvent esaslı ahşap boya ile iki kat boyanacak, üzerine üç kat solvent ve reçine esaslı vernik sürülecektir.
- Demir parmaklıklar özgüne uygun şekil ve büyüklükte yeniden yapılacaktır.Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır
- Mevcut duvar izleri ve araştırma kazısından çıkan izlere göre eksik olan duvarlar, uygun boyut ve biçimdeki malzeme ile yeniden yapılacaktır.
- Ada içerisinde, cephe ve ara duvarları yonu bazalt taşından, üst döşemesi ahşap kiriş ve alt döşemesi yonu bazalt taşından tuvalet yapılacaktır
- Ada içerisine yürüme yolları ve yeşil alanlar yapılacaktır
- Batı girişine metal kapı yapılacaktı. Üzerine bir kat antipas, üç kat siyah mat boya uygulanacaktır

PAFTA ADI: 5'-5' KESİTİ

KESİTLER

SET NO:	7	PAFTA NO:	23

0 1 2 3m

Şekil 5.181 Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi Restorasyon Müdahale Kararları 5'-5' Kesiti

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentsel sit alanı olan Suriçi bölgesiyle birlikte Sur dışında da tescilli veya tescile değer yapılar yeterince sahiplenilmediğinden, gelişigüzel yapılaşmaya, gecekondulaşmaya ve müdahalelere maruz bırakıldığından günümüze pek çoğu ulaşamamıştır.Kilise, Diyarbakır Hava Kuvvetleri Komutanlığı 8. Ana Jet Üs Komutanlığı'nın giriş kapısının güney batısında bulunmaktadır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin bulunduğu bölgede Havaalanı Mania Planı ve askeri bölge olması nedeniyle, yapılaşma kısıtlanmış ve bu durum kilisenin, tescilli veya tescile değer yapıların günümüze kadar korunmasına olanak sağlamıştır. Ancak aynı sebep, devlet kamu kurumlarının yatırım programlarında yer almamasına sebebiyet vermiştir. Sur dışında, kentsel sit alanı dışında, bulunan ve cemaatinin olmayışı nedeniyle işlevini yitiren bu yapı, doğal afetlere ve doğa olaylarına karşı savunmasız kalmıştır. Büyük ölçüde tahrip olan bu yapı, çöken dam, yıkılan kemer ve duvarlar ile birlikte, toprak seviyesinin yükselip yapının önemli bir kısmının toprak altında, otsu bitkilerin oluşmasıyla dağılma seviyesine gelmiştir. Terk edilmiş olan yapıya acil müdahale edilmesi gerekmektedir. Yapılacak müdahale ile hem dış etkenlerin olumsuz etkilerine hem de zamanın ve doğanın yıkıcı etkilerine maruz kalan kilise ile bilgi kaybının önüne geçilecektir.

Bu çalışmanın **Önceki Çalışmalar** bölümünde, Diyarbakır'ın konumu, coğrafyası, tarihi, sosyal yapısı ve Keldani halkı ve demografik dokusu hakkında genel bilgiler sunulmuştur. **Malzeme ve Yöntem** bölümünde, izlenen yöntemler ve kullanılan malzemeler hakkında detaylar verilmiştir. **Bulgular ve Tartışma** bölümünde ise kentsel sit alanı Suriçi geleneksel kent dokusu ile Alipınar mahalle dokusu anlatılmıştır. Geleneksel kent dokusu içerisinde yer alan Diyarbakır'daki kiliseler ışığında Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi ile karşılaştırmalar yapılmıştır.

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos) Kilisesi, korunması gerekli önemli bir tarihi eserdir. Korumanın tam anlamıyla başarılı olması, bütün yönüyle ele alınması,çevresel, mimari ve sosyal yapının birlikte korunmasıyla mümkün olacaktır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi için koruma önerileri mimari ve sosyal açıdan ele alınmıştır.

6.1 Çevresel Açıdan Öneriler

Koruma ve bakım çalışmalarının sağlıklı yürütülebilmesi için çevre ile birlikte bir bütünlük sağlaması gerekmektedir. Kilise etrafındaki kaçak yapılaşmaların kamulaştırılarak alanın değerlendirilmesi koruma açısından yararlı olacaktır. Yapının özgün mimarisinin sürdürülebilmesi, uzun süreçli bir kültür varlığı olarak hizmet verebilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için ilgili kamu kurumların yapıyı koruma altına alması ve yapılacak müdahalelerde etkin bir rol oynaması gerekmektedir. Bununla birlikte, Bağlar Belediyesi'nin kaçak yapılaşmanın önüne geçmek ve plansız alt yapı ve yol yapımı gibi kültür varlığı gözetilmeden yapılan uygulamaları engellemek için çaba göstermesi de önemlidir.

Tarihi ve kültürel değerlerin korunması, estetik bütünlük ve toplumsal fayda gibi unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kapsamda çevresel bazı öneriler;

- **Kilise Çevresindeki Peyzaj Düzenlemeleri**

Kilise etrafındaki beton alanlar yeşil alanlara dönüştürülecektir. Bu, kilisenin çevresinde doğal bir görünüm oluştururken, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirliği artıracaktır. Geniş açık alanlar ve yaya yolları oluşturulmuştur. Bu alanlar, kilisenin daha görünür olmasını sağlayacak ve ziyaretçilerin kiliseye erişimini kolaylaştıracaktır.

- **Tescile Değer ve Tescilli Yapıların Korunması**

Restorasyon ve Bakım: Mahalledeki tescile değer yapılar yıkılmadan tescillenmeli ve tescilli yapıların da bakımı ve restorasyonu sağlanmalıdır. Bu yapılar, kilisenin tarihi ve kültürel dokusuyla bütünleşik bir şekilde korunmalıdır.

Kullanım Önerileri: Tescilli yapılar, müze, kültür merkezi, kütüphane gibi kamuya açık alanlar olarak değerlendirilebilir. Bu, bölgenin kültürel ve turistik değerini artıracaktır.

- **Trafik ve Ulaşım Düzenlemeleri**

Araç Trafiği Kısıtlaması: Kilise etrafındaki araç trafiği kısıtlanarak, yaya ve bisiklet yolları oluşturulabilir. Bu, bölgenin daha sakin ve huzurlu olmasını sağlayacaktır.

Otopark Alanları: Yakın çevrede uygun otopark alanları oluşturularak, kilisenin etrafındaki trafik yoğunluğu azaltılmalıdır.

- **Aydınlatma ve Güvenlik Önlemleri**

Aydınlatma: Kilise ve çevresinin gece görünürlüğünü artırmak için uygun aydınlatma çözümleri uygulanabilir. Tarihi dokuyu bozmadan yapılacak aydınlatma, yapıya estetik bir görünüm kazandıracaktır.

Güvenlik: Bölgenin güvenliğini sağlamak amacıyla güvenlik kameraları ve düzenli güvenlik devriyeleri gibi önlemler alınabilir. Bu öneriler, kilisenin tarihi ve estetik değerinin korunmasını, çevresindeki yapıların uyumlu hale getirilmesini ve bölgenin genel olarak iyileştirilmesini amaçlayacaktır. Yerel yönetimlerle iş birliği yaparak bu önerilerin hayata geçirilmesi sağlanabilir.

Yapıya ait parsel sınırı işgal edildiğinden işgaliyenin kaldırılması gerekmektedir. Parsel sınırının yapıya iade edilmesi parsel bütünlüğü sağlanacaktır.

- **Betonarme Binaların Yeniden Değerlendirilmesi ve Yeniden Tasarımı**

Düşük Katlı ve Estetik Uyumluluk: Kilise parselinde ve etrafında silüetini kapatan betonarme binalar kamulaştırılmalıdır. Mahallede yer alan binaların cepheleri kilisenin tarihi dokusuna uygun olarak yeniden tasarlanmalıdır.

Cephe İyileştirmeleri: Betonarme binaların cephelerinde tarihi ve estetik unsurlar kullanılabilir. Ahşap kaplama, taş cephe gibi malzemelerle binaların görünümü iyileştirecektir.

6.2 Mimari Açıdan Öneriler

Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi için gereken koruma çalışmaları yapılmamıştır. Kilisenin sosyal yaşantıya etkin şekilde katılamaması uzun süredir kullanılmaması ve yıkımlara karşı gerekli önlemlerin zamanında alınmamış olması, bu yapı grubunda yapısal bozulmalara, yıkılmaya, malzeme ve doku kayıplarına neden olmuştur. Bu nedenle acil müdahaleler gerekmektedir. Bu çalışmada sunulan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri ile analizlerin, gerekli tespit ve araştırmalarla korumaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çalışmada mimariye yönelik koruma önerileri de sunulmuştur. Yapısal sorunlar incelenmiş, mevcut durum tespiti ve belgelendirme amacıyla hasar tespit paftaları hazırlanmıştır. Hava fotoğrafları, arşiv taraması ve yapı analizi yapılarak, yapı hakkında bilgi edinilmeye çalışılmış ve restitüsyon projeleri hazırlanmıştır. Daha sonra restorasyon projesi hazırlanarak koruma önerileri geliştirilmiştir.

Cemaat sayısı çok az olduğu için Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin de sadece ibadete açılması, yapının sürekli bakımı için eksik kalmaktadır. Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin bir kültür varlığı olarak ziyaretçilere açılması ve çeşitli kültürel etkinliklere ev sahipliği yapması, Diyarbakır Bağlar İlçesinin kültürel zenginliğini daha iyi anlatma ve tanıtma fırsatı sağlayacaktır. Bu bağlamda, kilise avlusunun yeni işlevler kazandırılarak kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik çeşitli düzenlemeler önerilmektedir. Örneğin, tuvalet ihtiyacını karşılamak amacıyla tuvaletlerin eklenmesi, gelen ziyaretçilerin mola vermesi Keldani halkına ait yöresel tatlardan tatması ve hediyeler satın alması için hediyelik eşya yeri ve oturma alanları düşünülebilir. Kilise müştemilatlarında Keldani halkı hakkında az veri bulunması nedeniyle Keldani kültürünü halkını anlatacak kitapların çoğunlukta bulunduğu kütüphanenin oluşturulması, kilise idaresini yürütecek kişiler için yönetim alanlarının oluşturulması gerekmektedir.

6.3 Sosyal Açıdan Öneriler

Diyarbakır kültürünün ve kent kimliğinin çeşitliliğinde gayrimüslim toplumun da önemli bir yeri vardır. Gayrimüslim kentlinin içerisinde Süryaniler ve Keldaniler de bölgede

uzun yıllar yaşayıp iz bırakarak büyük ölçüde yer edinmiştir. Bu bağlamda ele alınan tarihi Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi Sur dışında yer alan en eski Keldani kiliselerindendir. Diyarbakır'ın demografik yapısı, sosyal dengelerin değişmesi ve 1990'larda kırsal alandan kente yönelik göçlerin artmasıyla tamamen değişmiştir. Özellikle yoğun göç alan Bağlar ilçesi Alipınar Mahallesi'nde plansız yerleşme ve uygulamalar nedeniyle birçok tescilli ve tescile değer yapıda zarara yol açmıştır.

Cemaatin yok olma aşamasına gelmesi, Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin sosyal, kültürel ve mimari mirasının korunması ve devam ettirilmesi için önemli bir sorun oluşturuyor. Çevredeki Keldanilerin yanı sıra yurt içi ve yurt dışından gelen Keldanilerin belirli dönemlerde kente gelerek ibadete, ayine, cenazeye ve düğünlere hizmet etmeleri, yapının yaşatılmasını sağlayabilecektir. Kilisenin işlevsel hale getirilmesi, Diyarbakır'da yaşayan veya ziyaret eden Keldanilerin ibadetlerini yerine getirmelerine imkân tanırken, aynı zamanda kilisenin ve Bağlar ilçesinin tanıtımına da katkı sağlayacaktır. Bu durum, Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi'nin bulunduğu alanın turizm açısından da bir cazibe merkezi haline gelmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z. (1996). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon.* İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

Akyüz, P. G. (1999). *Diyarbakır'daki Meryem Ana Kilisesi'nin Tarihçesi M.S.3.Yüzyıl.* İstanbul: Mardin Kırklar Kilisesi.

Albayrak, K. (2006). Türkiye ve Dünya Keldaniler ve Keldani Kilisesi. *Demokrasi Platformu*.

Asatekin, N. G. (2004). Kültür ve Doğa Varlıklarımı Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız. *Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları*, s. 54.

Aslan, R. (1999). *Diyarbakır Kentinin Tarihi ve Bugünkü Konumu.* İstanbul: Diyarbakır Müze Şehir Yayınları.

Atalay, İ. (1997). *Türkiye Bölgesel Coğrafyası.* İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Berchem, M., Strzygowski, J., & Bell, G. (1910). *Amida.* Heldelberg: Kadim Yayın Grubu.

Beysanoğlu, Ş. (1997). *Anıtları ve Kitabeleri İle Diyarbakır Tarihi I.* Ankara: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi.

Çambel, H., Braidwood, R., Özdoğan, M., & Schirmer, W. (1985). 1985 Yılı Çayönü Kazısı. *VIII. Kazı Sonuçlan Toplantısı I. 26-30 Mayıs Ankara* (s. 51-66). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü.

Değertekin, H. (2000). DündenBugüne Diyarbakır ve Diyarbakır Surlarının Onarımı 1. Bütün Yönleriyle Diyarbakır Sempozyumu. Ankara.

Diyarbakır Valiliği. (1995). *2000'e Beş Kala Diyarbakır.* Diyarbakır: Diyarbakır Valiliği.

Döndüren, M. S., Şişik, Ö., & Demiröz, A. (2017, Temmuz 30). Tarihi Yapılarda Görülen Hasar Türleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Ve Teknik Araştırmalar Dergisi,*, s. 45-58.

Eynel, F. (2017). *KELDANILER Uygarlıklar Eşiği Babil.* İstanbul: Demirbaş Yayıncılık.

Göyünç, N. (1994). *Diyarbakır.* İstanbul: İslam Ansiklopedisi IX.

Günaltay, M. (1946). *Yalan Şark II Anadolu.* Ankara: Türk Tarih Kurumu.

http://cografyaharita.com/. (2024, Haziran 1). http://cografyaharita.com/: http://cografyaharita.com/haritalarim/4l-diyarbakir-ili-haritasi.png adresinden alındı

İlhan, M. M. (2017, Kasım 10). Osmanlı Su Yolları: Diyarbakır Suyollarının ve çeşmelerinin mahalle ve sokaklara dağılımı. *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 69-116.

İzgöer, A. (1999). *Diyarbakır Salnameleri 1286-1323.(1869-1905) (5 Cilt).* İstanbul: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi.

Koluman, A. (2001). *Ortadoğu Süryanicilik .* Ankara: Asam Yayınları.

Korkmaz, N. G. (2006). Diyarbakır Kiliseleri Kapsamında "Surp Sargis Kilisesi" Koruma Ve Restorasyon Önerisi. *FBE Mimarlık Anabilim Dalı Rölöve ve Restorasyon Programında Hazırlanan Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Öz, İ. (2014). Diyarbakır Mar Petyum Keldani Kilisesi Restorasyon Önerisi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.

Özdoğan, M. (2000). *Çayönü: Protection And Site MAnagement Of a Pre Pottery Neolithic Site.* Ankara: Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi.

Şimşek, M. (2016). Mar Petyun Keldani Kilisesi Yazma Vesikaları "DİYARBAKIR KELDANİLERİ". Mardin.

Tfınkdjı, L. J. (1913). *L'Eglise Chaldeenne Catholique.* Paris.

Tuncer, O. C. (2015). *Diyarbakır Kiliseleri.* Diyarbakır: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sanat Yayınları.

Wılmshurst, D. (2000). *The Ecclesiastical Organisation of The Church of The East,1318-1918.* Lovanıı, Aedıbus Peeters.

Yılmazçelik, İ. (1995). *XIX. Yüzyılın İlk Yansında Diyarbakır (1790-1840).* Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Yurt Ansiklopedisi IV. (1982). *Diyarbakır.* İstanbul: Türk Tarih Kurumu.

Zakar, L., & Eyüpgiller, K. K. (2015). *Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri.* İstanbul: Ömür Matbacılık A.ş.

EKLER

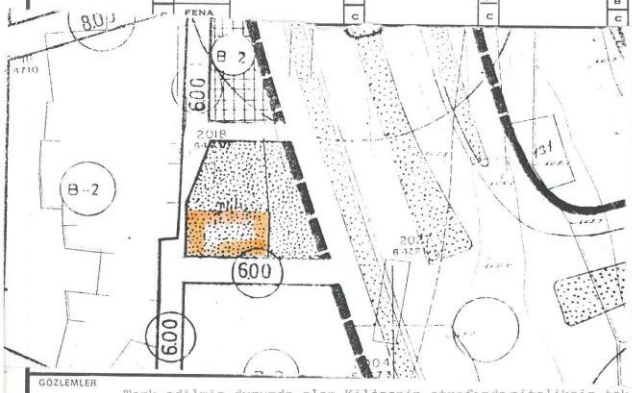
Ek 1: D.K.V.K.B.K.M arşivi tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ D.K.V.K.E.	ANIT	ENVANTER NO
TÜRKİYE	ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		HARİTA NO.

İLİ : DİYARBAKIR	İLÇESİ : MERKEZ	MAHALLE KOY VEYA MEVKİİ : Alipınar	KORUMA DERECESİ : ANITSAL 1 2 3 / ÇEVRESEL 1 2 3 / Çevreye Aykırı
SOKAK VE KAPI NO : 6.Sokak		KADASTRO PAFTA : – ADA : – PARSEL : 244	
ADI : Kilise	YAPTIRAN : – / YAPIM TARİHİ : –	YAPAN : – / KİTABE : Var	MİMARİ ÇAĞI (ÜSLUP) : Osmanlı / VAKFİYE : –

GENEL TANIM : Diyarbakır İli,Merkez,Alipınar Mahallesi,6.Sokak 244 parsel üzerinde bulunan Kilise dikdörtgen planlı moloz bazalt taş malzemeli olup,üst örtüsü tamamen yıkılmıştır.

KORUMA DURUMU	TAŞIYICI YAPI	DIŞ YAPI	ÜST YAPI	IÇ YAPI	SÜSLEME ELEMANLARI	RÜTUBET
A İYİ / B ORTA / C FENA	A / B / C	A / B / C	A / B / C	A / B / C	A / B / C	A / B İZİ VAR / C GÖRÜLÜ

GÖZLEMLER : Terk edilmiş durumda olan Kilisenin etrafında niteliksiz tek katlı yapılar mevcuttur.

BUGÜNKÜ SAHİBİ : Hazine	BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUŞ :

YAPILAN ONARIMLAR : Değişik zamanlarda başka amaçlarla kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır.

AYRINTILI TANIM :

Moloz bazalt taş malzemeli yapı dikdörtgen planlı bir Kilisedir.Üst örtüsü tamamen yıkılan taşınmaz üç sivri kemerli apsis bölümünden sonra enine üç kemer dizisi ile dört neften oluşmaktadır.Kilisenin kuzey ve güney cephelerinde yuvarlak kemerli pencere açmaları bulunmaktadır.

İç bölümdeki apsisten sonraki kemeri yıkılmış vaziyette olan Kilisenin ana girişi güney cepheden basık kemerli bir kapıdan sağlanmakta olup,kesme bazalt taş malzemelidir.Moloz taşlarla kapatılmış olan kapının hemen üzerinde dikdörtgen formlu profillendirilmiş bir silme içinde Süryanice kitabe bulunmaktadır.

TEKNİK BİLGİLER	SU	ELEKTRİK	ISITMA	Kanalizasyon

ORİJİNAL KULLANIMI : Kilise

BUGÜNKÜ KULLANIMI : Terkedilmiş

ÖNERİLEN KULLANIMI :

HAZIRLAYANLAR : 15 / 6 / 2000
Mehriban KARAASLAN(Mimar)
Fikret GÜRBÜZER(Müze Arş.

YAYIN DİZİNİ

Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulunun 23.6.2000 gün ve 2103 sayılı kararıdır.

EKLER :	
RAPOR	
FOTOĞRAF	
RÖLÖVE PROJESİ	
RESTORASYON PROJESİ	
HARİTA	
KROKİ	
KİTABE	
VAKFİYE	

KONTROL EDEN : Mehmet Ali KARAASLAN Müdür V.

KURUL ONAYI NO. : / / 19 / / 19 / / 19

REVİZYON / / 19

KURUL KARARLARI

Ek 2: D.K.V.K.B.K.M arşivi

16.9.2003
F.S.

16.9.2003
F.S.

Ek 3: D.K.V.K.B.K.M arşivi

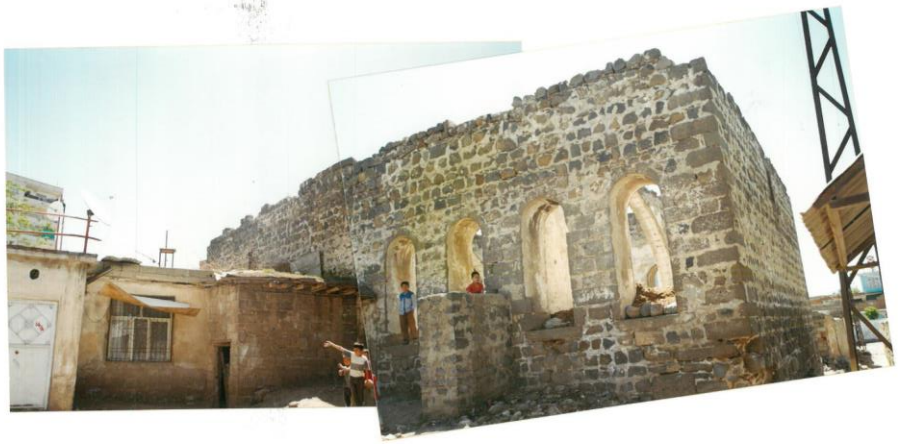

16.9.2003
F.İ.

16.9.2003
F. İ.

Ek.4: D.K.V.K.B.K.M arşivi

Ek 5: D.K.V.K.B.K.M arşivi

Resim 6
Kilisenin Güney Cephesi

Resim 7
Kilisenin Kuzey Cephesi

Resim 8
İç mekandan Görünüm

Ek 6: D.K.V.K.B.K.M arşivi

Resim 1
Kilisenin Naos kısmından Görünüm

Resim 2
İç mekandan kubbe kemerleri

Resim 3
Devşirme olarak kullanılmış Mezar taşı

Ek 7: D.K.V.K.B.K.M arşivi

Resim 4

Ana Giriş kapısı
ve kitabe

Resim 5

Apsis kısmı

Ek 8 :D.K.V.K.B.K.M arşivi tescil fişi

370

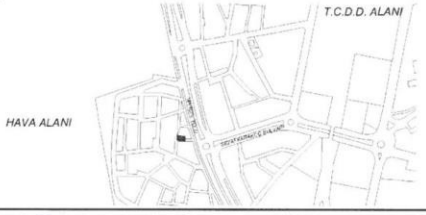
AVRUPA KONSEYI TURKIYE			ANIT	ENVANTER NO HARITA NO					
ILI: Diyarbakir	ILCESI: Bağlar	MAHALLE KOY Alipınar Mah VEYA MEVKII:	KORUMA DERECESI	ANITSAL:	X				
SOKAK VE KAPI NO: 30. Sok.Alay Yanı		KADASTRO PAFTA: 8 PARSEL: 244 ADA:		CEVRESEL:					
ADI: Alipınar Süryani Kilise	YAPTIRAN:	YAPAN:		CEVREYE AYKIRI:					
	YAPIM TARIHI:	KITABE:	MIMARI CAGI (USLUP):						
			VAKFIYE:						

GENEL TANIM: Yöresel malzeme olan kesme ve moloz taşlardan inşa edilmiştir.Doğu- batı uzantılı,enine planlıdır,

GOZLEMLER:
Yapıda yoğun tahribat olup acil onarılmalıdır.Mekan içleri topakla dolmuştur.

KORUMA DURUMU		TASIYICI YAPI		DIS YAPI		UST YAPI		IC YAPI		SUSLEME ELEMANLARI		RUTUBET	
○ A	IYI	○ A		○ A		○ A		○ A		○ A		○ A	YOK
○ B	ORTA	◉ B		○ B		○ B		○ B		○ B		○ B	IZI VAR
◉ C	FENA	○ C		◉ C		◉ C		◉ C		○ C		◉ C	ONEMLI

VAZIYET PLANI:

FOTOGRAF:

BUGUNKU SAHIBI:
Maliye hazinesi

BAKIMINDAN SORUMLU OLMASI GEREKEN KURULUS:

YAPILAN ONARIMLAR:
Üst örtü ve duvarların bir kısmı yıkılmış durumdadır.

AYRINTILI TANIM:

Enine kemerlerle bölünmüş dört neflidir.Doğuda üç apsisi bulunmktadır.Ana apsisi daha büyük tutulup önemi vurgulanmıştır..Mekanın güneyinde ve kuzeyinde birbirine paralel birer adet kemerli kapısı vardır.

TEKNIK BILGILER:	SU	ELEKTRIK	ISITMA	KANALIZASYON
	-	-	-	Var

ORIJINAL KULLANIMI:
Kilise

BUGUNKU KULLANIMI:
Harabe Durumdadır

ONERILEN KULLANIMI:
Kilise

HAZIRLAYANLAR: TARIH:
Esma BEDİRHANOĞLU:Arkeolog Fatma TIMUR: Sanat Tarihçi ;Zafer Han:Sanat Tarihçi Birgul Savaş:Sanat Tarihçi Fatma KAYA :Arkeolog Kadri Avcı:Sanat Tarihçi 17/08/2009

KONTROL EDEN: TARIH:
Nevin SOYUKAYA /Uzman Mimar 02/02/2011

YAYIN DIZINI:

EKLER:
- ☐ RAPOR
- ☒ FOTOGRAF
- ☐ ROLOVE PROJESI
- ☐ RESTORASYON PROJE
- ☒ HARITA
- ☐ KROKI
- ☐ KITABE
- ☐ VAKFIYE

KURUL ONAYI
NO: TARIH:
TARIH:
TARIH:

REVIZYON: TARIH:

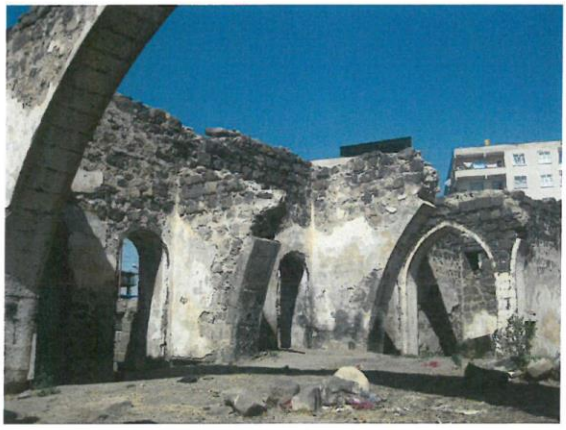
KURUL KARARLARI:

Ek 9: D.K.V.K.B.K.M arşivi

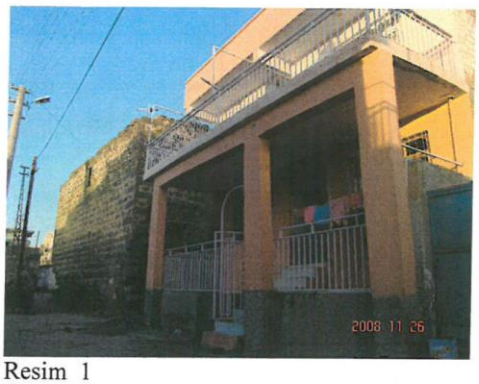
Alipınar Süryani Kilisesi

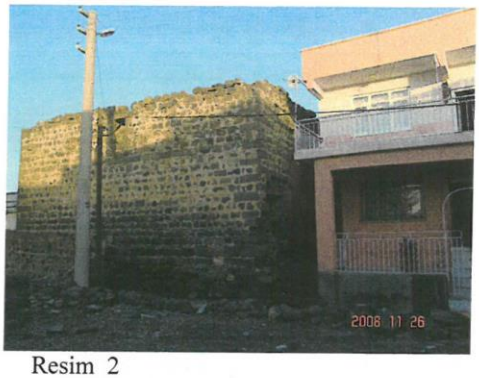

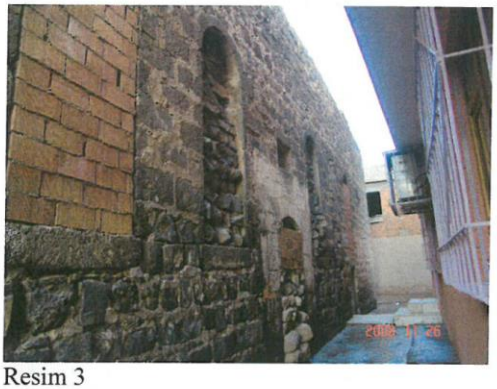
Ek 10: D.K.V.K.B.K.M arşivi

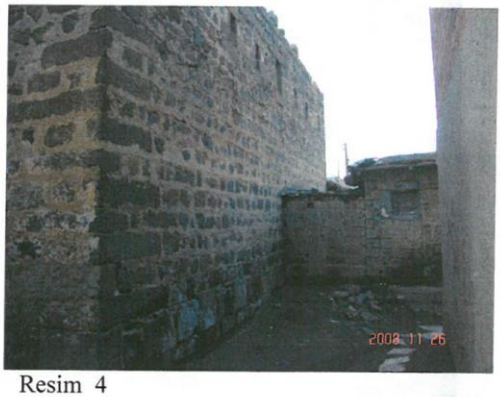
Resim 1

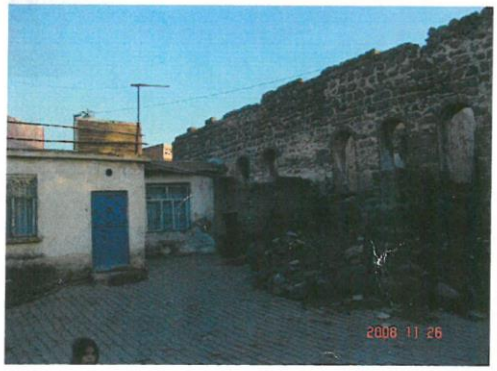
Resim 2

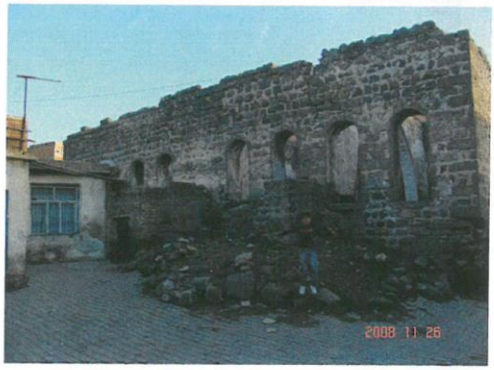
Resim 3

Resim 4

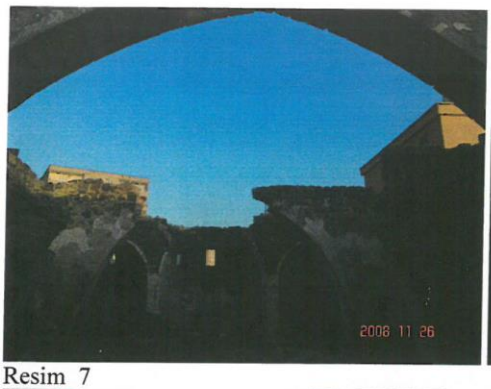

Resim 5

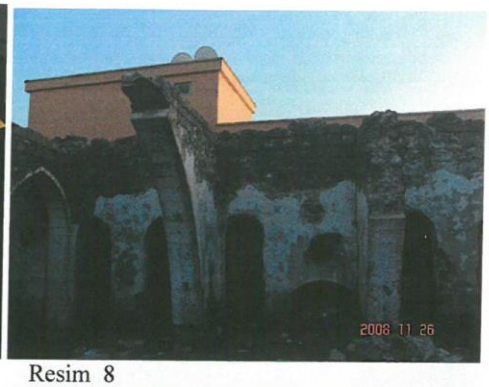

Resim 6

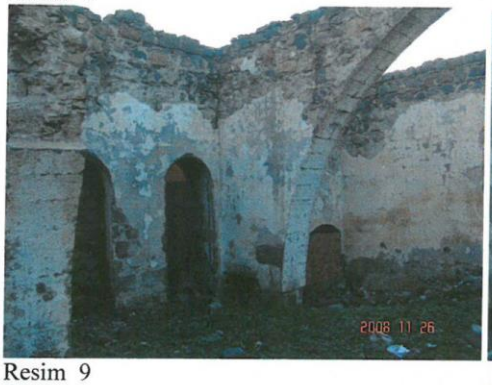
Ek 11: D.K.V.K.B.K.M arşivi

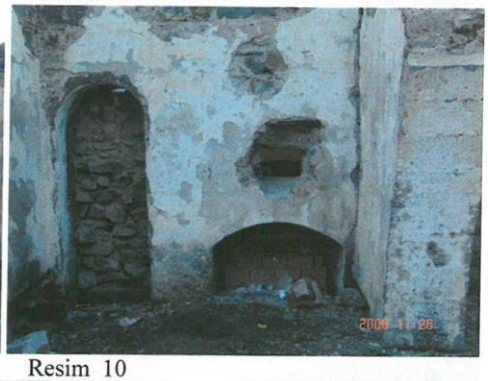
Resim 7

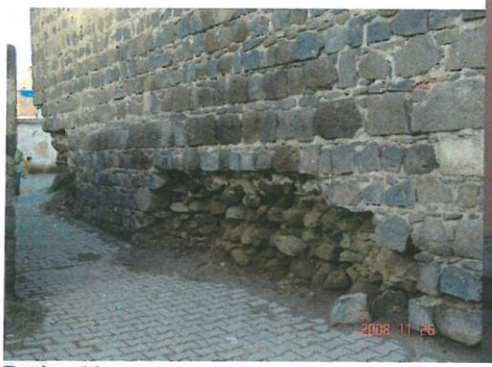
Resim 8

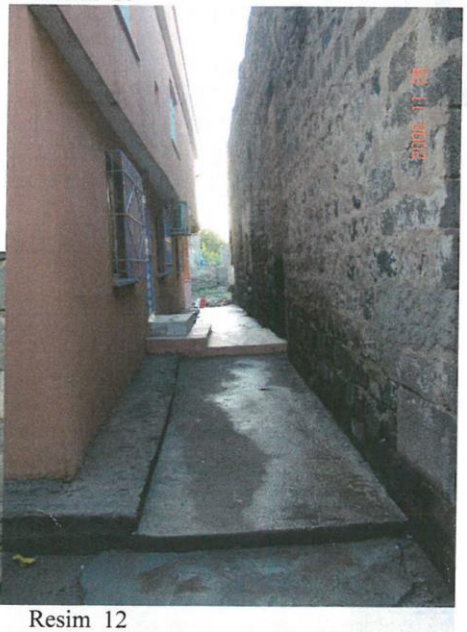
Resim 9

Resim 10

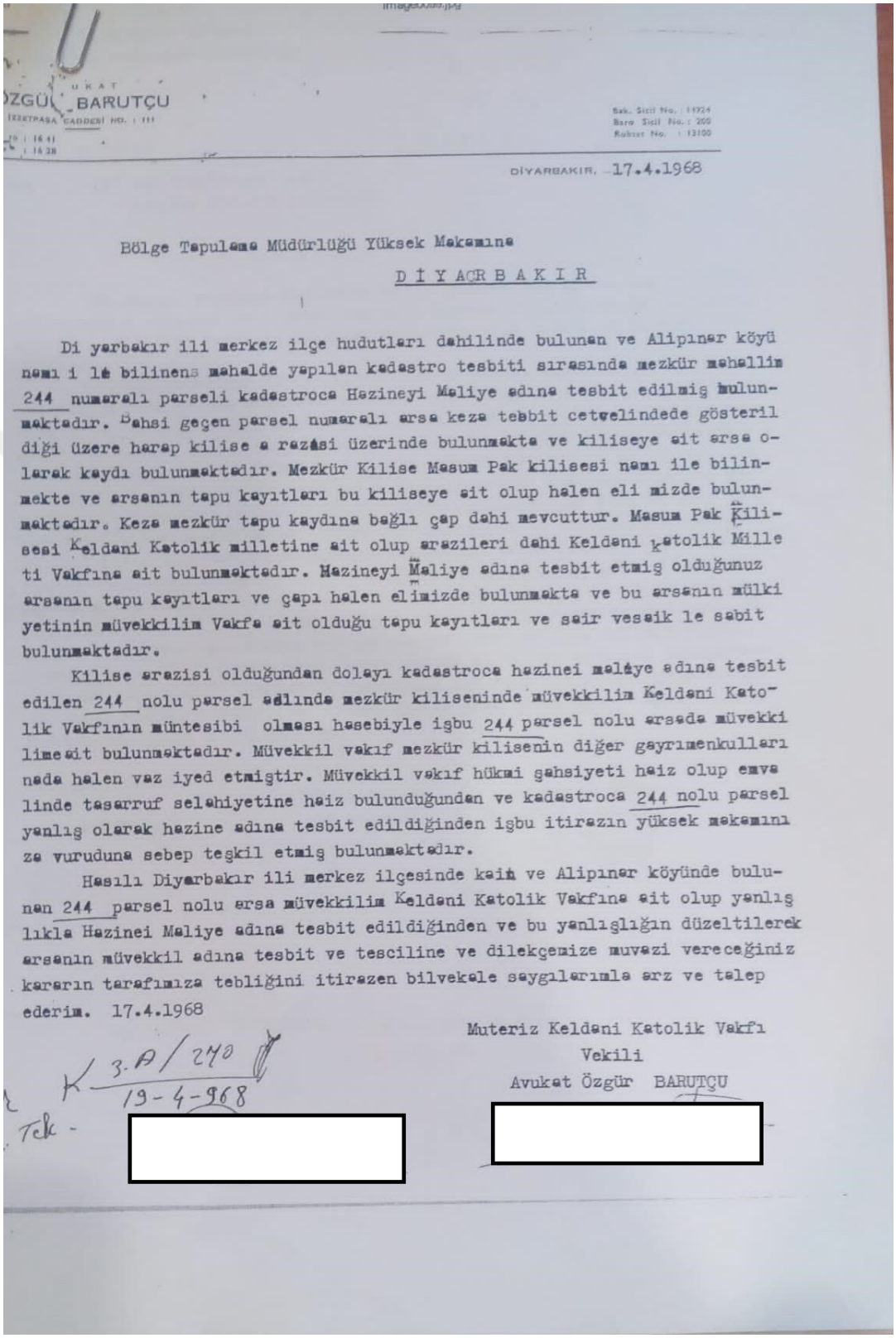

Resim 11

Resim 12

Ek 12: Mgr. François Yaka tarafından iletilen belge

AVUKAT
ÖZGÜR BARUTÇU
İZZETPAŞA CADDESİ NO. : 111
Tel : 16 41
: 16 28

Bak. Sicil No. : 11724
Baro Sicil No. : 200
Ruhsat No. : 13100

DİYARBAKIR, 17.4.1968

Bölge Tapulama Müdürlüğü Yüksek Makamına

D İ Y A Ç R B A K I R

Di yarbakır ili merkez ilçe hudutları dahilinde bulunan ve Alipınar köyü nami i le bilinens mahalde yapılan kadastro tesbiti sırasında mezkür mahallin 244 numaralı parseli kadastroca Hazineyi Maliye adına tesbit edilmiş bulunmaktadır. Bahsi geçen parsel numaralı arsa keza tebbit cetvelindede gösteril diği üzere harap kilise a razâsi üzerinde bulunmakta ve kiliseye ait arsa olarak kaydı bulunmaktadır. Mezkür Kilise Masum Pak kilisesi nami ile bilinmekte ve arsanın tapu kayıtları bu kiliseye ait olup halen eli mizde bulunmaktadır. Keza mezkür tapu kaydına bağlı çap dahi mevcuttur. Masum Pak Kilisesi Keldani Katolik milletine ait olup arazileri dahi Keldeni Katolik Millet Vakfına ait bulunmaktadır. Hazineyi Maliye adına tesbit etmiş olduğunuz arsanın tapu kayıtları ve çapı halen elimizde bulunmakta ve bu arsanın mülki yetinin müvekkilim Vakfa ait olduğu tapu kayıtları ve sair vesaik le sabit bulunmaktadır.

Kilise arazisi olduğundan dolayı kadastroca hazinei maliye adına tesbit edilen 244 nolu parsel adlında mezkür kilisenin de müvekkilim Keldeni Katolik Vakfının müntesibi olması hasebiyle işbu 244 parsel nolu arsada müvekkilime ait bulunmaktadır. Müvekkil vakıf mezkür kilisenin diğer gayrimenkulları nda halen vaz iyed etmiştir. Müvekkil vakıf hükmi şahsiyeti haiz olup emvalinde tasarruf selahiyetine haiz bulunduğundan ve kadastroca 244 nolu parsel yanlış olarak hazine adına tesbit edildiğinden işbu itirazın yüksek makamına vurduna sebep teşkil etmiş bulunmaktadır.

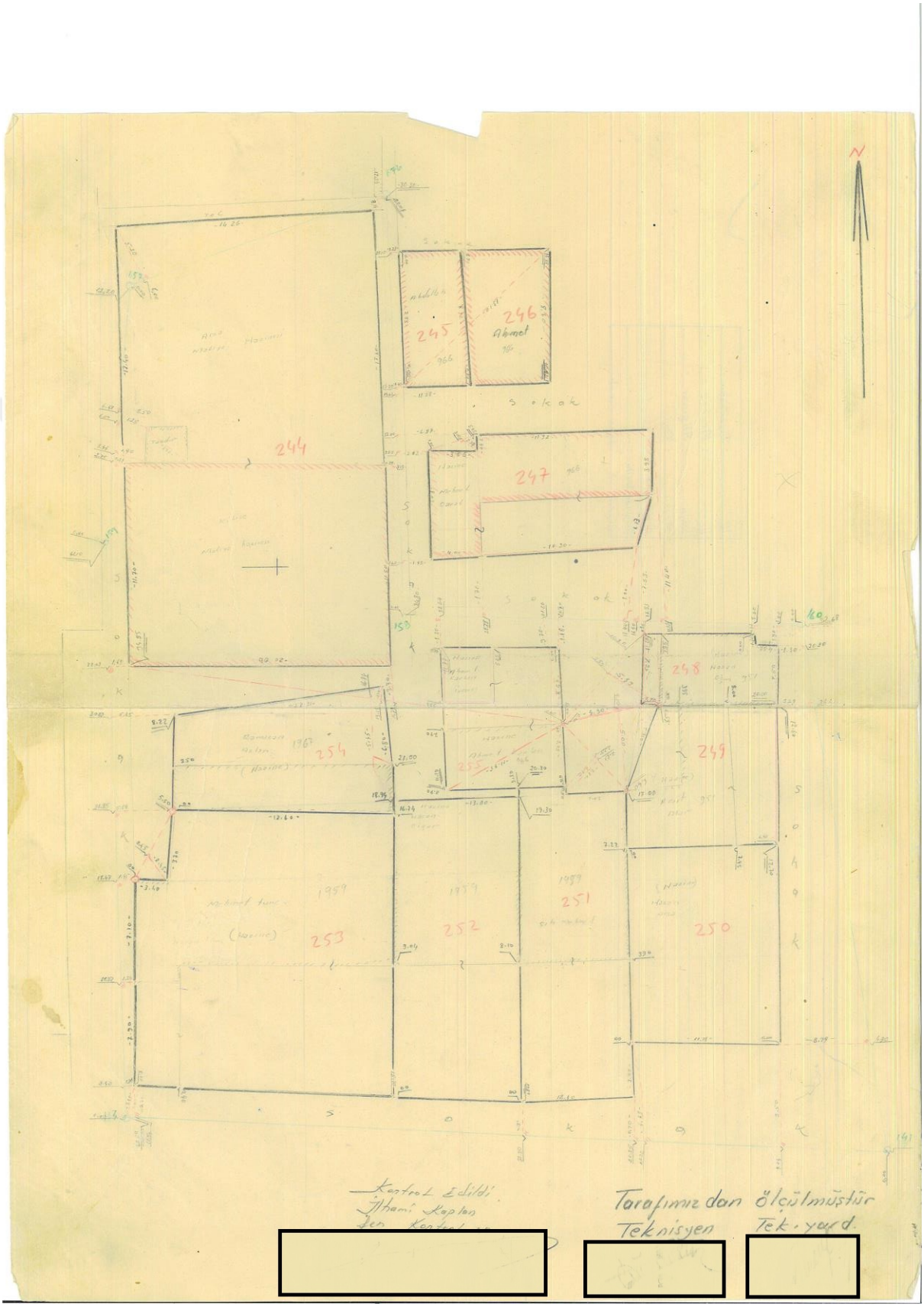
Hasılı Diyarbakır ili merkez ilçesinde kain ve Alipınar köyünde bulunan 244 parsel nolu arsa müvekkilim Keldeni Katolik Vakfına ait olup yanlışlıkla Hazinei Maliye adına tesbit edildiğinden ve bu yanlışlığın düzeltilerek arsanın müvekkil adına tesbit ve tesciline ve dilekçemize muvazi vereceğiniz kararın tarafımıza tebliğini itirazen bilvekale saygılarımla arz ve talep ederim. 17.4.1968

Müteriz Keldeni Katolik Vakfı
Vekili
Avukat Özgür BARUTÇU

K 3.A / 240
19-4-968

Tebl -

Ek 13: 30.04.1968 tarihinde Tapu Kadastro Müdürlüğü'nde kesinleşen Tasarruf Krokisi

Ek 14: Tapu Kadastro Müdürlüğü arşivi

Ek 15: 15.12.2022 tarih ve 403 sayılı Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Meclis kararı ile onaylanmış Uygulama İmar Planı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyad, Ad	VURAN İPEKYÜZ, Halime Dilan
Web sayfası (Research Gate, Academia, vs.)	

Eğitim Bilgileri

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans		
Lisans	Dicle Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	2013
Lise	Diyarbakır İMKB Anadolu Öğretmen Lisesi	2008

İş Deneyimi

Dönem (Yıl)	Şirket, Kurum	Görev
2013-2014	Hnc Mimarlık	Mimar
2014-2017	Bismil Belediyesi	Mimar
2017-2019	Anıt Restorasyon	Şantiye Şefi
2019-2020	Fmz Mühendislik	Mimar
2020-2023	Kale Restorasyon	Şantiye Şefi
2023-devam	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Mimar

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

1. HALIFEOGLU Fatma Meral, ISIK Nursen, TEKIN Meltem, ERKOÇ Büşra, IPEKYÜZ Dilan, GÜZEL Esra (2020). Geleneksel Mimaride Yeniden Kullanım Kaynaklı Sorunlar: Diyarbakır Evleri Örneklemesi. Uluslararasi Sosyal Arastirmalar Dergisi, 13(75), 382-395. (Yayın No: 6747523)
2. HALIFEOGLU Fatma Meral, İPEKYÜZ VURAN Halime Dilan, Alipınar Süryani Kilisesi (Mor Kuryakos Keldani Kilisesi) nin Diyarbakır Kiliseleri İçerisindeki Yeri, 5. Uluslararası Akdeniz Bilimsel Araştırmalar Kongresi

Özel İlgiler

DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEZ BENZERLİK BİLDİRİMİ FORMU

Öğrencinin Adı, Soyadı	Halime Dilan, VURAN İPEKYÜZ		
Öğrenci No	20808035		
Ana Bilim Dalı	MİMARLIK		
Program Türü	Proje ☐	Yüksek Lisans ☒	Doktora ☐
Tez Danışmanı (Ünvanı, Adı, Soyadı)	Prof.Dr. Fatma Meral HALİFEOĞLU		
Tez Başlığı	Diyarbakır Alipınar Süryani (Mor Kuryakos Keldani) Kilisesi Koruma ve Restorasyon Önerisi		
RAPOR BİLGİLERİ			
Raporlama Aşaması	Tez Savunma Sınavı Sonrası		
Sayfa Sayısı	276		
Raporlama Tarihi	28.05.2024		
Benzerlik Oranı (%)	19		

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmamın toplam 276 sayfalık kısmına ilişkin,28/05/2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından TURNİTİN isimli intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan intihal raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %19 olarak tespit edilmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

☐Başlangıç Bölümleri (Kabul ve Onay sayfası, Teşekkür sayfası, Özet/Abstract) hariç

☐Kaynaklar hariç

☐Alıntılar hariç/dâhil

☒Diğer (Her şey dahil)

Tezimin benzerlik oranı, Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İntihal Raporu Uygulama Esaslarında belirtilen üst sınır benzerlik oranını aşmamaktadır. Benzerlik oranım üst sınır benzerlik oranının altında olsa dahi aksinin tespit edilmesi durumunda her türlü yasal sorumluğu kabul ettiğimi ve hukuki sonuçlarına razı olduğumu bildirir,
Gereğini arz ederim.

Öğrencinin Adı, Soyadı: Halime Dilan VURAN İPEKYÜZ
Tarih:28.05.2024
İmza:

Danışman Adı, Soyadı: Prof.Dr. Fatma MERAL HALİFEOĞLU İmza:
Tarih:

Ana Bilim Dalı Başkanı Adı, Soyadı: Prof. Dr. Havva ÖZYILMAZ İmza:
Tarih: